SVMMA
SACRAMENTI
POENITENTIAE,
EX ERVDITISSIMIS
COMMENTARIIS
DOCTORIS NAVARRI

In Septem distinctiones de Poenitentia collecta.

In qua ea omnia, quae ad Sacramenti Paenitentiae doctrinam pertinent, eiusque ad vsum, & quotidianam praxim necessaria esse possunt, breuiter, dilucideq; explicantur.

Authore R. P. D. GREGORIO SAYRO Anglo, Ordiuis D. Benedicti Congreg. Cassinensis, aliàs S. Iustinae de Padua Monacho, & Sacri Monasterij Cassinensis professo.

Cum duobus Indicibus, Capitum scilicet, & Rerum notatu dignissimarum.

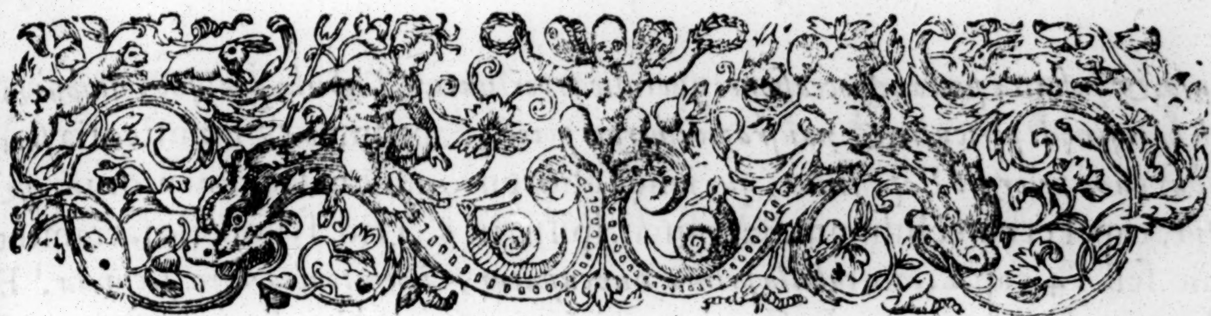
DE LICENTIA SVPERIORVM, ET CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, MDCXV.

APVD BARETIVM BARETIVM.

D. GREGORIVS ANGLVS ORDINIS S. BENEDICTI Monachus Casinas

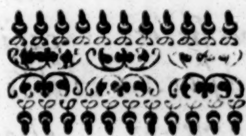
PERPETVAM LECTORI Salutem.

VM tanta sit humanæ naturæ fragilitas, & imbecillitas, & tot vndique inimicis obsessa, vt summa cum difficultate innocentiam, & iustitiam, quam semel in sacro baptismatis fonte susceperat, tueri, ac conseruare valeat; sed sæpenumerò in varia peccata, & multiplices defectus recidat, & relabatur: ne absque remedio opus manuum suarum *Psal.* 101 *.reliqueret clementissimus Dominus,* Diues in misericordia, *Ephe.* 2. Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, 2. *Cor.* 1. *Diuinum hoc, & saluberrimum Poenitentiæ Sacramentum instituere voluit, in quo Sacerdotum ministerio quæcunque peccata remittuntur. Cuius tum vtilitatem, tum necessitatem Patres olim considerantes, Baptismo Sacramentum hoc comparare consueuerunt. Sicut enim per Baptismum Christum induentes, noua prorsus in illo creatura efficimur; & plenam, & integram peccatorũ omnium remissionem consequimur: ità etiam homo per Baptismum relapsus, & inimicus Dei factus, remissione peccatorum per Poenitentiam accepta, Deo reconciliatur, & ex mortuo viuus, & ex impio iustus efficitur. Hinc Tridentina synodus sess.* 14. *de Sacram. Poenit. cap.* 2. *Sacramentum Poenitẽtiæ non secus lapsis post Baptismum, ac nondum regeneratis Baptismum ad salutem necessarium esse docuit. Et antiquiores ecclesiæ Doctores* Pœnitentiam secundam *post naufragium tabulam* Ambr. ad Virg. lapsam. cap. 8. Hierony. in cap. 3. Esaiæ & epist. 8. ad Demetriadem Pacianus epist. 1. ad Sympronianum Nouatianum, *appellarunt. Desumpta, scilicet, Metaphora ex similitudine, quam Baptismus, & Poenitentia cum tabulis nauis in mari fractæ habent; per quas homo ab huiusmodi naufragio liberari cupit, & contendit. Quandoquidem homini nauiganti, si oborta tempestate, & concutientibus fluctibus, nauis frangitur; hoc vnicum remedium superest, scilicet, tabulas nauis fractæ arripere, & eisdem inniti, vt saluari possit. Qui nauigat, homo est, nauis autem, quam primò ingressus est, & in qua nauigare primò cæpit, status fuit innocentiæ, & rectitudo, & integritas vitæ, in qua conditus fuit; fracta verò tunc nauis fuit, quando innocentiam illam per inobedientiam, & primi parentis nostri præuaricationem amisit; fluctus maris nauem concutientes, vitæ huius tentationes sunt, quæ magno impetu in hominem irruunt;* mare *autem* hoc magnum, & spaciosum, in quo reptilia, quorum non est numerus, Psal. 103. *mundus iste est, in quo innumera*

pericula, & infinitæ peccandi occasiones quotidiè reperiuntur. Tabulæ denique, quibus homo ab huiusmodi periculis, & naufragio liberari potest, Baptismus & Pœnitentia *sunt; è quibus cum prior sit Baptismus, qui* ianua aliorum omnium sacramentorum *esse dicitur,* cap. Per catechismum. de cognat. spirit. in 6. Trid. synod. de sacrament. pœnit. sess. 14. cap. 2. *ideò tabula prima nuncupatur, Pœnitentia verò secunda. Et quidem meritò, sicut enim confracta naui, vnum vitæ seruandæ perfugium reliquum est, si fortè tabulam aliquam de naufragio liceat arripere; ità post amissam baptismi innocentiam, nisi quis ad pœnitentiæ tabulam confugiat, sine dubio de eius salute desperandum est. Ceterum hæc poenitentiæ tabula, quamuis adeò necessaria sit, talis tamen est, vt periculi potius, quam auxilij plena sit, si temerè correpta, & non scitè porrecta fuerit; immò nisi ea dexterè vtaris, non solùm ex vndis euectum te non eruit, sed ponderis sui momento vastioribus te fluctibus inuolutum altiùs obruit. Vt autem decenter huic tabulæ manum admoueres, illique salubriter, & vtiliter inniteretis, & adhæresceres, quamuis multi modum ac methodum tradiderunt; nemo tamen prudentum iudicio id melius, & diligentius præstitit, quam Doctor Martinus Nauarrus in distinctiones septem de Poenitentia commentatus. Qui sicut reliquis in materijs pertractandis alios omnes, ita in hac re seipsum longè superasse iudicatur. Hoc solum illi à nonnullis vitio verti conspicio, quod confusè nimis, & inuerso, ac perturbato ordine omnia pertractauerit; quod tamen, si quod vitium sit, non authori, sed commentantis necessitati adscribendum est. Etenim quod de Ægypti canibus fertur, qui dum ad Nili fluminis ripas currunt, sæpè subsistendo aquas lambunt, quas quasi intactas statim linquunt, relictas subinde repetunt, & non vno haustu, sed repetitis bibendi vicibus sitim explent; idem ferè scholiasti, & interpreti in aliorum operibus illustrandis vsu venit. Nam dum vnum tractat, ad alia trahitur, & ad inchoata, quæ sæpè abrumpit, sæpius redit, & tanquam ad nutum authoris, quem explicat, eò commentando fertur, quò non rerum series, sed contextus ratio commentantis stylum adducit. Quapropter, vt nihil tam insigni operi deesset, nihilque studiosus quisque haberet, quod iustè reprehendere posset; operæ pretium fore arbitrabar, si successiuas aliquot, ac quasi furtiuas horas in recolligendis, & accommodandis eius sententijs, quas per totum hoc Commentariorum corpus, tanquam scopas dissolutas sparsit, consumerem, & quæ varijs in locis de singulis Poenitentiæ partibus* Contritione, *scilicet*, Confessione, & Satisfactione *prolixiùs, ac subtiliùs disputata, & discussa sunt, ad propria sua capita reducerem, & breuiori sermone, styloque faciliori explicarem. Quòd cum perfecerim, dignumque visum est opus, vt ad aliorum vtilitatem, illorum præsertim, qui in arte artium (*quæ vt Magnus, ille Gregorius lib. 1. pastoral. cap. 1. scribit, est regimen animarum*) non sunt nimis artifices, & tamen artem hanc passim exercere non dubitant, typis mandaretur, facere non potui, quin horum vtilitati inseruirem, hac fretus confidentia, fore nempe, vt aliquos cælestis gregis pastores oculatiores, ac proinde diligentiores Domino exhibeam. Vale igitur benigne Lector, & si quam ex hoc opere aliquando vtilitatem perceperis, id totum diuinæ bonitati attribuito, cui omnium rerum gloria sit ubique, & semper.*

BARETIVS BARETIVS
Ad Lectorem.

LIBELLVM hunc (amice lector) ex vastissimis illis, & eruditissimis Doctoris Martini Nauarri Commentarijs, quæ in septem distinctiones de Pœnitentia edidit, collectum, eò libentiùs typis demandamus, quod Flores ex eiusdem Authoris hortis paulo ante in vnum fasciculum congestos, gratissimos tibi fuisse intelleximus. In illis vniuersa ferè vtriusque iuris axiomata, pro quæstionum varietate, doctè, subtiliterque explicantur; in hoc verò quæcunque ad sacramenti Pœnitentiæ doctrinam pertinent, eiusque ad vsum, & quotidianam praxim necessaria esse possunt, breuiter, dilucideque declarantur. In quo colligendo id potissimum Author præstare studuit; vt adhibita conuenienti methodo paucis multa complecteretur, & vnamquamque materiam, prout res ipsa postulat, reiectis superfluis aptè, & sufficienter exponeret. Etenim cum Nauarri contextus, vastissima mole sua, & sumptu nimius (vt reliqua taceam) & portatu onerosus multis videretur; ac propterea plebeis animarum pastoribus quibus alioquin maximo vsui fuisset, minimè commodus fuit, quinimmo nec facile ab omnibus eius authoris sensus ob prolixũ disputandi modũ, & methodum comprehendi potuit; Ipse vt tam doctis, quam indoctis seruiret opera sua, succum expressit, medullamque hausit, authoris quantum potuit verba imitatus, semper de rebus propriam eius sententiam, sententiæ rationem subijciens, vt in tanti viri authoritate intellectum (si nutet) apta saltem, & accommodata opinionis ratio vacillantem confirmet. Quia verò pro commentantis ingenio, & consuetudine, textusque occasione, quem explicandum susceperat sparsim, varijsque in locis de vna eademque materia tractatum instituerat, singula ad propria sua capita reuocauit: ità scilicet: vt si quid aliquando vel obiter, uel ex industria, pro ratione disputationis, diuersis in capitibus, & distinctionibus de sacramenti pęnitentiæ partibus edocuerit; illud statim ad contritionem, confessionem, & satisfactionem, id est, ad suum quodque caput retulerit. Opusculum autem hoc quod aliàs per se vnum corpus constituens in lucem prodijt, Claui Regiæ nunc associauimus ea intentione, vt quilibet vnico volumine, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ spectant, reperire valeat. De quibus omnibus sic breuiter præmonendum te esse censuimus. Vale, & curam hanc nostram, quam in imprimendis libris in maximam tuam vtilitatem vergeritibus impendere non desistimus, boni consule, ac tuis ad Deũ precibus fouere ne desinas.

INDEX PRIMVS

Capitum totius Libri.

F I N I S.

INDEX SECVNDVS
RERVM NOTABILIVM,
Quæ in hoc opere continentur.

Confes-

D

E

Excom-

Pęniten-

FINIS.

SACRAMENTI POENITENTIAE SVMMA EX COMMENTARIIS

Doctoris Nauarri in ſeptem diſtinctiones de pœnitentia collecta.

Authore R. P. D. GREGORIO SAYRO Anglo, Ordinis S. Benedicti Congreg. Caſinenſis Monacho.

De Pœnitentia, & varia acceptione eius.

PRAELVDIVM.

POENITENTIAE nomen cum multiplex, & ęquiuocum ſit, varias eius ſignificationes breuiter explicare oportet, vt de qua re agatur manifeſtũ ſit. Pęnitere igitur in vniuerſum ſignificat, nolle feciſſe, aut omiſiſſe aliquid à ſe factum, vel omiſſum: quod dupliciter cõtingit, vel ſine dolore, vt in beatis, quos ſine dolore ſuorũ erratorum pęnitet; vel cum dolore, vt in viatorib. qui non ſolũ nouit, ſed ēt peccaſſe dolēt, iuxta illud Auguſtini, lib. de vera, & falſa pen. c. 8. Penitere eſt pęnã tenere, & habetur, de pęni. diſt. 3. c. pęnitentia. Pęnitentia itaque ſeu pęnitudo proprie habitũ virtutis, vel actũ benè pęnitẽdi de peccato ſignificat, hoc eſt, nolendi feciſſe, vel omiſiſſe facere aliquid a ſe factũ, vel omiſſum: Improprie autẽ, & per metaphorã, ſeu metonymiã transfertur ad ſignificãdũ ſacramẽtũ pęnitẽtiæ à Christo inſtitutũ, vt in ca. q̃ in te. de pœn. & remiſſ. Magis aũt improprie per eaſdẽ figuras pęnã pęnitẽti à ſacerdote in ſatisfactionẽ iniũctã ſignificat. c. falſas. de pęn. diſt. 5. & Naua. in Mã. prelud. 10. n. 1. 2. & in præl. de pęn. n. 3. & 4. Prout ergo pęnitẽtia proprie ſumitur in pęnitẽtiã virtutẽ, & pęnitẽtiã Sacramẽtũ, recte a Theologis & a S. Th. 3. p. q. 85. ar. 1. & 4. diſt. 14. diuiditur, de quib. in ſequentibus ſuo ordine dicetur.

Quod Pœnitentia virtus ſit, & quis actus eius, & quid ſit. Cap. I.

SVMMARIVM.

1 *Pęnitentia virtus quædam eſt, ſeu actus virtutis.*
2 *Pœnitentia virtus ſpecialis eſt.*
3 *Pœnitentia ad virtutem iuſtitiæ reducitur.*

1 QVod pęnitentia virtus ſit, vel actus virtutis, ſcholaſtici Doctores cum Magiſtro in lib. 4 ſent. diſt. 14. & S. Th. 3. p. q. 85. ar. 1. ea firma rõne probãt, ꝙ oĩs actus a recta rõne directus ad aliq̃ virtutẽ pertinet, ſcd̃m Ariſ. 2. Ethic. actus vero pęnitẽtiæ directus eſt rõne, q̃ dictat dñe quẽ pęnitere eius, quod malefecit ad ſatisfaciendũ ei, quem offendit, & proinde virtus erit. Nauar. in c. penit. 1. de pęn. diſt. 3.

2 Neq; ſolũ virtus eſt, ſed ẽt virtus ſpecialis, vt idẽ S. Th. vbi ſup. ar. 2. hac rõne docet, qa ſpecies habituũ diſtinguuntur ſcd̃m ſpẽs actuũ, & vbi occurrit ſpãlis actus laudabilis, ibi poni dẽt ſpãlis habitus virtutis; actus vero pęnitentiæ veræ ea ſpãli rõne laudabilis eſt, quatenus intẽdit deſtructionẽ pc̃torum, vt ſunt offenſa Dei ſup oĩa dilecti. Vnde cõſtat nõ eſſe charitatis actum: licet. n. poſſit eſſe actus a charitate imperatus; (ſicut ẽt & omniũ aliarũ virtutũ actus eſſe poſſunt) non eſt tñ actus ab ea elicitus, cũ actus principalis elicitus ab ea ſit dilectio Dei, vt S. Th. 2. 2. q. 27. ar. 1. oñdit; actus autem pęnitentiæ eſt nolitio, ſeu nolle peccaſſe, cũ dolore inde naſcente ad vindicandã offenſam Dei, quem actũ a dilectione alienum eſſe cõſtat. Quamuis. n. interueniat amor Dei, ob quẽ peccaſſe dolet, hic tñ nõ interuenit principaliter, ſed minus principaliter, vti circũſtãtia quædã, vnũquodq; aũt a principaliori denominatur, vt optime S. Th. 1. 2. quæſtio 123. ar. 1. ex Ariſt. 2. de aĩa ꝓbat. & Naua. vbi ſup. n. 5.

3 Reducenda igitur eſt pęnitentia ad iuſtitiã, non illam, quæ eſt vera & ſpecialis, & quæ eſt circa actus exteriores, & cõſiſtit in medio rei, per q̃ reddendum eſt æquale pro æquali, vt docet Ariſt. 5. Ethic. & S. Tho. cõiter receptus 2. 2. q. 58. ar. 7. penult. & vl. ſed ad illã, quæ eſt inter inæquales, quorũ alter ſubeſt alteri, qualis eſt inter Deum & creaturam rõnalem, inter patrem & filiũ, inter Magiſtrũ, & diſcipulũ 8. Eth. & S. Th 2. 2. q. 80. ar. 1. Satisfit. n. Deo per pęnitentiã, non quidẽ reddendo æquale pro æquali, iuxta illud Pſal. 115. Quid retribuam Dño ꝓ omnib. quæ retribuit mihi? Sed reddendo id quod Deus ex ſua infinita miſericordia ꝓ ſufficiẽti retributione acceptare dignatur.

4 Pertinet ergo ad iuſtitiam vindicatiuam, teſte Auguſtino lib. de vera & falſa pœnitentia, ca. 8. & dicente, pœnitentiam eſſe quandam dolentis vindictam, punientem in ſe quod cõmiſiſſe dolet; non quidem veram, per quam iudex habens veram iuriſdictionem punit delicta aliorum in publicam vtilitatem, de qua agit S. Tho. 2. 2. q. 108. & etiam parochus, vel

alius confessarius habens iurisdictionem in confitentem sibi peccata, imponens ei pęnã, seu pœnitentiam salutarem, ex Trid. sess. 14. can. 9. & c. omnis vtriusque sexus. de pęnit. & remiss. & cap. sacerdos. de pœnit. dist. 6. Sed ad metaphoricam, per quam quilibet priuatus ad similitudinem prefatorum iudicum exterioris & interioris fori imponit sibi pęnam in vindictam offensæ diuinæ. Naua. vbi sup. nu. 6.

5 Est autem pęnitentia, vt ait Ambr. in quodam serm. quadrages. mala præterita plangere, & plangenda iterum non committere. Quam etiam definitionem tradit Gratianus in c. ecce nunc tempus §. pœnitentia. de pęn. dist. 1. cui similem ponit S. Greg. Hom. 34. super Euang. & lib. 9. epist. 39. indict. 4. relatus à Magistro 4. distin. 14. Aliam vero definitionem pœnitentiæ (vt est virtus) tradit Naua. in c. pęnitentia de pęn. dist. 3. nu. 4. & 5. in hunc modum. Pęnitentia vera est virtus, vel actus virtutis plangendi legitime mala præterita, cum proposito legitimo non committendi plangenda, in finem placandi Deum offensum, & vindicandi offensam. Dicitur *virtus, vel actus*, loco generis, omnis. n. pœnitentia in hac significatione est virtus, vel actus virtutis, non tamen contra, omnis virtus, vel actus eius est pœnitentia. Et dixi, *virtus generaliter*, ad includendum etiam pęnitentiam à solo Deo supernaturaliter infusam, & naturaliter ex actibus pęnitendi quæsitam, sicut enim aliç virtutes tam Theologicæ, quam morales infunduntur à Deo, etiam paruulis in baptismo, clem. 1. §. fina. de sum. Trinit. adiuncta glo. in verb. virtutes. Sic etiam eadem ratione & virtus pęnitentiæ. Dicitur *plangendi legitimè*, idest, cum dolore, contritione, vel attritione. Dicitur, *cum proposito non committendi plangenda*, ad declarandum non esse de substantia, & essentia pęnitentiæ, ꝙ non committat plangenda, sed quod adsit propositum non committendi ea. Dicitur, *ad finem placandi Deum offensum*, ad significandum esse necessarium, vt id fiat amore Dei, & cum spe veniæ. ca. nemo potest. de pœnit. dist. 1. Dicitur, *ad vindicandam offensam*, ad significandum, ꝙ sicut iudex punit alium delinquentem ad publicam vtilitatem pro delicto: ita pęnitens pro placatione Dei debet vindicare suum delictum ad satisfaciendum ei.

6 Necessaria vero fuit semper non solum tẽpore legis euangelicæ, siue gratiæ, sed etiam tempore legis naturalis, & scriptę, pęnitentiæ virtus, vel actus eius interior ad remissionem peccatorum mortalium. c. firmissime. d. 15. & c. omnis. de consecr. dist. 4. & Trid. sess. 14. ca. 1. & 4. estq; hæc virtus a solo Deo, tanquam a causa principali infusa, licet dispositiue incipiat à timore, & spe veniæ, & alijs actibus præparatiuis ad gratiam. Naua. vbi sup. num. 7. & 8.

Pœnitentia vt Sacramentum est, quid sit, & quas habeat partes. Cap. II.

SVMMARIVM.

1 *Pęnitentiæ Sacramenti definitio quænam sit.*
2 *Pœnitentiæ Sacramentum quando a Christo institutũ.*
3 *Pęnitentiæ Sacramentum, quare a Christo institutum.*
4 *Pœnitẽtiæ Sacramẽti tres partes sũt, et quænã illæ sint.*

1 POEnitẽtia, vt Sacramẽtum est, definiri põt esse Sacramẽtum, quo Sacerdos sibi subditũ, rite & legitime confessũ peccata sua cũ iusto dolore, & proposito satisfaciendi absoluit ab eis. Naua. in Man. c. 22. n. 11. & in c. perfecta. de pęn. dist. 3. num. 4.

2 Institutũ aũt fuit Sacramẽtũ hoc a Christo Dño post resurrectionẽ suã illis verbis, Ioã. 21. Quorũ remiseritis peccata, remittũtur eis, & quorũ retinueritis, retẽta sunt. vt post scholasticos Doct. in 4. d. 14. & S. Th. 3. p. q. 81. luculẽter tradit Conc. Trid. ses. 14. p totã sessionem.

3 Hoc aũt fine præcipue institutũ est, vt homines mortaliter post baptismũ peccantes Deo reconcilientur, & proinde nihil prodest non baptizato, & rectè secũda tabula post naufragiũ a Cõc. Trid. sess. 6. de iustif. c. 14 & sess. 14. c. 2. & can. 3. appellatur. Sicut. n. primũ remediũ mare transeũtib. est, vt conseruẽtur in naui integra, scdm aũt est post nauẽ fractam, vt quis tabulæ adhęreat: ita ẽt primũ remedium in mari vitę huius est, quod homo integritatẽ suã seruet, secundum autem remedium est, si per peccatum integritatem perdiderit, quod per pęnitentiam redeat. vt S. Th. 3. p. q. 84. ar. 6. docet. & Nauar. vbi sup. nu. 6. & c. secunda. num. 1. de pęni. d. 1.

4 Huius aũt Sacramenti pęnitentiæ tres sunt partes, contritio, cõfessio, & satisfactio. de quibus Doctores Scholastici in 4. d. 14. & 15. & S. Th. 3. p. q. 81. & Conc. Trid. sess. 13. c. 13. & cã. 4. & alij fusius disputant. & Naua. cit. n. 7.

De Contritione quid sit. Cap. III.

SVMMARIVM.

1 *Contritio quid sit.*
2 *Contritio cur pęnitudo voluntaria sit.*
3 *Contritio qua ratione dolor maximus sit.*
4 *Contriti dolor est de proprio peccato commisso.*
5 *Contritio cum spe veniæ, & proposito non peccandi coniuncta esse debet.*
6 *Contritio, licet culpam tollat, obligationem tamen confitendi non tollit.*

1 COntritio est pęnitudo voluntaria cũ dolore maximo actuali, vel virtuali proprij peccati commissi, quatenus est offensa Dei super oĩa dilecti, cum spe veniæ, & proposito nõ peccãdi amplius saltẽ mortaliter, & confitendi, & satisfaciẽdi vt minimũ virtualiter Nau. in Man. c. 1. num. 1. & in ca. perfect. num. 7. de pęn. dist. 3. In qua definitione duodecim particulæ, hoc modo intelligendæ sunt.

Primo

2 Primò enim dicitur vt sit *pęnitudo*, id est, nolle fecisse aliquid a se factū, vel non omisisse aliquid à se omissum. est enim contritio actus pęnitendi, & nolendi peccasse.

Secundo dicitur vt sit *voluntaria*, ad differentiā pęnitentię violentæ quæ est in damnatis, quæ ad remissionem peccati nō sufficit, sicut nec illa satis est, quę naturaliter, & subito sine vlla deliberatione puenit, talis.n. nō est actus voluntarius, vt scribit S. Thom. 1. 2. q. 6. ar. 1.

Tertiò dicitur *cum dolore*, ad differentiā pęnitentię sine dolore in Beatis, qui sine vllo dolore meminerunt peccatorum commissorū, & nollet illa admisisse. Præterea ad differētiā pęnitētię, quę reperitur in eo viatore, qui nollet peccasse sine actuali consideratione, qđ ipse id perpetrauit, sine qua non nascitur dolor.

3 Quartò dicitur, *vt dolor sit maximus*, quod tamen non ità intelligitur vt sit summè intensus, nullus enim dolor tam intensus est, quin augeri possit; neq; intelligitur, vt dolor iste omnes alios dolores superet, siquidem necessum nō est, vt damnatorū dolores superet, qui omnes huius mundi dolores facile vnicunt, c. fin. de pęn. d. 7. Neq; vt adæquet Christi dolorē acerbissimū, qui maior erat omni alio huius seculi dolore secundū S. Th. 3. p. q. 46. ar. 6. Imò nec debet esse intensior quolibet alio dolore cuiusuis mali; sed debet esse maximus quoad æstimationē, id est, quod malit tolerasse, aut tolerare omnia mala, q̄ mortaliter peccasse.

Quinto dicitur, quod sit *dolor actualis vel uirtualis* vt enim ait Scot. 4. d. 14. q. 1. ar. 10. sufficit actus, qui licet non sit pęnitentia talis formaliter, est tamē virtualiter, qualis est actus peccatoris, quo ex Dei amore vult subire martyriū sibi repēte oblatū, sine peccatorū memoria. Imò quilibet amor Dei, quo plus, q̄ alia oīa diligitur, virtualis est peccatorū pęnitētia.

4 Sexto dicitur, vt sit *dolor proprij peccati commissi*, ad differentiam doloris de peccato alieno, & ad bgnificandum, quod non est opus vt sit de peccato futuro, licet intentio, seu propositum non peccādi amplius, vtrumq; complecti debeat, nimirum pręteritum, ne illud iterum cōmittat, & futurum, vt illud non admittat.

Septimò dicitur, *Prout est offensa Dei*. Hoc enim principale esse debet in pęnitente. Quāuis enim malum non sit pęnitere metu infamiæ, aut pęnæ, plus tamen pęnitere debet de peccato, vt est offensa Dei.

Octauo dicitur, *Super omnia dilecti*, quoniam amor Dei, nisi maior sit quam quiuis alius cuiuscunque rei (saltem quoad firmitatem, & æstimationem) non sufficit.

5 Nonò dicitur, *cum spe veniæ*, Quia sine illa saltem virtuali non contigit venia. vt ex Concil. Trid. ses. 14. c. 4. & c. sceleratior. de pęn. dist. 3. colligi potest.

Decimò dicitur, *Cum proposito non peccandi amplius* (saltem mortaliter) quia sine eo nō sufficit, vt sentit S. Ambr. & habetur. c. pęnitentia 1. de pœn. dist. 3. licet enim pœnitudo non se extendat ad peccata nondum perpetrata; requiritur tamen saltem propositum vitandi in posterū omnia, & singula peccata mortalia. Non tamen necessarium est, vt quis credat se amplius nō peccaturum mortiferè, hoc enim sapit superbiam; satis enim est nolle amplius mortaliter peccare, & id efficere ope diuina proponat. Dixi autem, mortaliter, qua nō est necesse habere propositum nunquā peccandi venialiter. arg. c. septies, de pęn. dist. 3.

6 Vndecimò dicitur, *(um proposito confitendi*, Quia licet contrito dimittat peccata quoad culpam, non tamen tollit obligationem confitendi ea proprio Sacerdoti. vt satis cōstat ex ijs, quę Conc. Trid. ses. 14. c. 1. tradit.

Duodecimò dicitur, *Et satisfaciendi*, quia ad remissionem peccati non sufficit noua vita, & cessatio à peccato, aut quod doleat de peccato iam admisso, sed necesse est vt propositum habeat Deo satisfaciendi pro offensa, & iniuria ei per transgressionem præceptorum eius irrogata. Nau. in Man. ca. 1. num. 11. & in cap. satisfactio. num. 1. de pęn. dist. 3.

Præter cordis contritionem necessaria est confessio in re, vel in voto. Cap. IV.

SVMMARIVM.

1 *Glossæ error circa necessitatem confessionis.*
2 *Confessio præter contritionem, ad salutem necessaria.*
3 *Confiteri omittens ex contemptu, vel negligentia, peccat mortaliter.*
4 *Auctoritates quædam scripturæ explicantur.*
5 *Lachrymæ, quo sensu lauare peccatum dicuntur.*
6 *Via salutis per institutionē Confessionis nō est arctata.*
7 *Votum, quo sensu pro facto reputatur.*
8 *Voluntas confitendi non tantum valet, quantum confessio actualis.*
9 *Voluntas sumendi baptismum, non æquipollet sumptioni reali.*
10 *Voluntas sumendi Eucharistiam, non equiparatur sumptioni eiusdem.*
11 *Voluntas patiendi martyrium, non tantum valet, quantum ipsa passio.*
12 *Voluntas testatotis legantis non tanti valēt, ac legatum reipsa factum.*
13 *Voluntas percutiendi clericum non sufficit ad incurrendam excommunicationem.*

1 QVamuis Glosa 1. & 2. in capi. lachrymæ. & Gratianus de pęn. dist. 1. ferè per totam excusari putent homines à confessione per contritionem, ità vt habita semel contritione, peccata adeo remitti credant, vt non requiratur confessio tempore debito facienda, quod probant ex cap. Petrus. de pœn. dist. 1. vbi S. Ambr. in Luc. 22. dicit Petri peccatum in negando Christum sine confessione dimissum fuisse. & cap. lachrymæ. vbi S. Chrys. ait lachrymas lauare delictum, quod pudor est confiteri. & ca. Sacrificium Deo, vbi docet solam contritionem suffecisse Dauidi ad delendum peccata. & ead. dist. in cap. Dixi. & ca. Magna. habetur qualiter idem propheta Psalm. 31. dicere videtur remissum fuisse ei pec-

peccatum, ex eo solùm quod proposuerat cõfiteri peccatum. & S. Aug. in Psal. 31. expresse affirmat, magnam esse Dei pietatem eo quod ad solam promissionem confessionis dimiserit peccata.

2 His tamen non obstantibus certa fide tuendum est, quod licet sola cordis contritione remittantur peccata sine actuali confessione, is tamen, cui cõdonantur, tenetur illa tempore debito (si facultas adsit) confiteri. Id quod hac ratione probatur; Quia contritio nequit esse legitima sine proposito implicito, vel explicito, sine actuali, vel virtuali rite cõfitendi, perfecteq; satisfaciendi tempore debito, adeo qd Conc. Trid. sess. 14. ca. 4. definierit hanc reconciliationem peccatoris, quę per solam contritionem contingit, nõ esse ipsi cõtritioni ascribendam; sed sacramẽti voto, quod in ea includitur: intelligendo per votum Sacramẽti propositum legitimè confitendi, & rite Sacramẽtum pęnitentiæ accipiendi, quod formaliter in hac absolutione Sacramentali à cõfessario faciẽda cõsistit. Nau. in præl. n. 6. & 7 de pęni. ceterũ votum, seu propositũ cõfitendi, & satisfaciendi virtuale, licèt nõ sit expresũ, sufficit.

3 *Neque* solũ peccat mortifere non confitendo peccatum, per contritionem deletum cum per cõtemptum omittit confiteri, sed etiamsi omitteret cõfiteri per solam negligentiã, sine vllo contemptu admissam; sicut etiam peccat non cõfitendo tẽpore debito per negligentiã peccatũ, de quo nõ erat legitimè cõtritus. Nec solũ mortaliter delinquit, qui præceptũ obligans sub peccato mortali infringit, non adimplendo per contemptũ illud; sed ẽt non adimplendo per negligentiam. Nau. cit. num. 8.

Neq; repugnat eum, qui restituitur in Dei gratiam per contritionem, teneri ad confitendum offensam, cũ & is, cui crimen in foro laico ea lege cõdonatur, vt vnum annum in bello militet, à die quidem condonationis in gratiam Regis redit, tenetur tamen militare illum annum. Nau. in Man. c. 1. nu. 10.

4 Auctoritatibus vero in contrarium allatis facile est respondere, Hæc enim omnia, sicut & illa Ezech. 18. In quacunq; hora ingemuerit peccator, vita viuet, & non morietur. & Psal. 50. Cor contritum, & humiliatum Deus non despicies: quę contritionem, atq; votum, seu propositum confitendi tantũ requirũt, & non actualem confessionem, de tempore præcedente passionem Christi loquuntur, in quo nondũ erat Sacramentalis confessio instituta, nec præcepta: & ita non requirebatur tunc sacramentalis confessio, nec propositum eã faciendi ad hoc, vt remitterentur peccata, sicut & tunc remittebantur peccata sine baptismo aquę, & ꝓposito sumendi illum, quia nondũ erat ille institutus, neq; ꝓceptus. Nau. in præl. nu. 3. de pęn. vnde nec peccatorũ remissiones factę à Christo M. Magdalenę, latroni, & alijs aliquid huic veritati obstant, cum & ipsæ ante institutionem Sacramenti pœnitentiæ (qd post Christi resurrectionem institutũ, & præceptum fuit, Ioan. 21. & Trid. sess. 14. c. 1. & 5. & can. 1. 3. & 4.) factæ fuerunt; & etiam quia factæ à Christo fuerunt, qui propter excellentem potestatem, quam habuit effectũ Sacramentorum sine Sacramentis conferre poterat. Contritio igitur Dauidis, cum ante institutionem Sacramenti pœnitentiæ fuerit, illi satis erat sine confessione. Idemq; de S. Petro dicendum est, cõstat enim negationem illam ante Christi passionem, & proinde ante Sacramenti huius institutionem fuisse: & ideo negationem illam ante Christi mortem factam, & amaro fletu dimissam, Matt. 26. Luc. 22. Ioan. 18. Sacramentaliter confiteri postea Petrus non tenebatur. Sed neque S. Ambrosius vnquam dixit Petrum non fuisse confessum, sed tantum docet, non legisse se in Euangelio, quod ille confessus sit, ex quo tamen non sequitur non fuisse confessum, multa enim, & ab Apostolis, & à Christo facta, & dicta sunt, quæ tamen non sunt scripta Ioan. 21. Nau. in ca. lachrymæ. num. 1. & 2. de pœn. dist. 1.

5 Ad illud vero caput lachrymę. Respondetur S. Chrysostomum dicere lachrymas lauare peccatum, non tamen excludit confessionem, aut satisfactionem, quasi dicere vellet sufficere solas lachrymas, aut contritionem sine cõfessione debito tempore, sed adiuncta Sacramentali confessione, & satisfactione; sicut nec excluderet fidem, spem, & charitatẽ, sine quibus peccatum deleri nequit. Sicut, & Paulus dicens, quem fide iustificari. Rom. 3. & 5. noluit dicere, id fieri sola fide, sed adiuncta spe, & charitate. Nau. vbi sup. nu. 6.

6 Neque obstat, quod per institutionem Sacramentalis confessionis, videtur imminutũ esse remedium antiquum quærendi veniam peccatorum per solam contritionem; ante illius enim institutionem non erat necessarium propositum actuale, nec virtuale sacramẽtaliter confitendi, nunc autem sic; Respondetur enim quod parum aut nihil augetur difficultas, cum tam, vel parum minus facile valeat quis concipere dolorem suorum peccatorum cum proposito actuali, vel virtuali sumendi hoc Sacramentum, quàm sine illo, vt palam est. Et quia multum augetur vtilitas, cum per minorem dolorem, ac contritionem peccatorum quęratur remissio, adiunctis confessione, & absolutione, quam illis non adiunctis olim quærebatur, immo etiam per illorum adiunctionem sæpissimè fit de attrito contritus. vnde multi certo modo attriti ante passum Christum, per suam attritionem peccatorum suorum veniam consequebantur; qui tamen nũc eodem modo attriti, sumpto Sacramento, eã consequuntur, vt Caietan. tomo 1. opuscul. tract. 4. quæstio. 1. colligitur, quam etiam doctrinam Synodus Triden. sess. 14. cap. 6. & canon. 9. probare videtur, quatenus eum damnat, qui dixerit absolutionem Sacramẽtalem Sacerdotis non esse actum iudicialem, sed nondum ministerium declarandi remissa esse peccata confitenti. Nau. in prælud. de pœnitẽ. nu. 5.

7 Sed

7 Sed neque solemne illud dictum, *Votum pro facto reputatur*, id est, voluntas, vel propositum faciendi pro facto habetur, quod ex S. Augustino in Psalm. 31. collectum, in ca. Magna. de pœn. di. 1. ponitur, quicquam huic veritati repugnat; siquidem axioma hoc vniuersaliter, absolutè loquendo falsum esse constat.

8 Primo. n. licet voluntas cõfitendi (si desit facultas id faciendi) sufficit ad remissionẽ peccatorum, nõ tamen valet tantum ipsa sola voluntas, quantũ valet confessio reipsa facta. voluntas. n. confitendi etiamsi desit facultas id faciendi, non excusat a confitendo peccatum tempore debito, cum accesserit facultas id faciendi; confessio autem realiter facta sic. Nec voluntas confitendi absolutionem Sacramẽtalem, quæ dat gratiam ex opere operato, meretur, nec ex attrito facit contritum, sicut ipsa confessio, absolutione subsecuta.

9 Secundo voluntas sumendi baptismum nõ equipollet sumptioni reali. c. fine pœnitẽtia. de consec. d. 4. Per realem enim sumptionem remittuntur omnia peccata tam mortalia, quã venialia, & originale quoad omnem pœnam illis debitam. ca. debitum. de baptismo, & eius effectu. & c. baptismi vicem. de consec. dist. 4. & Trid. ses. 14. ca. 1. non tamen per solam voluntatem sumendi illum. d. c. baptismi vicem.

10 Tertio nec voluntas sumẽdi Eucharistiam æquiparatur sumptioni eiusdem, quia licet p talem voluntatem aliqua gratia cõferatur, cũ sit meritoria ex opere operantis, efficacior tamen, & maior per actualem sumptionẽ gratia sacramẽtalis infunditur ex opere operato. Et per sumptionem realem fieri potest de attrito contritus, immo etiam, & peccata venialia remittuntur, vt docet S. Tho. 3. p. q. 79. ar. 3. & 4. & c. iteratur. de consecr. dist. 2. non autem per solam voluntatem sumendi eam. Nau. in cap. Magna. nu. 5. & 6. de pœn. dist. 1.

11 Quarto nec voluntas patiendi martyrium tanti effectus est, quanti passio ipsa c. Nullus. de pœn. d. 7. & c. baptismi vicem, de conse. d. 4. per passionem. n. remittuntur omnia peccata quoad omnẽ pœnã, tã purgatorij, quã inferni, nõ aũt per solã patiendi voluntatẽ secundum S. Th. 3. p. q. 68. ar. 2. ad 2. & q. 87. ar. 1. ad 2. sed & aureola, quæ datur pro martyrio prouenit ex opere operato, & non ex solo opere operãtis. vt colligitur ex S. Thom. 4. dist. 49. q. 5 ar 1. de substantia enim & essentia martyrij est, vt actu mors pro Christo subeatur, vt docet S. Tho. 2. 2. q. 124. ar. 4. & Nau. vbi supra. nu. 7. & 22. & in c. Importuna. nu. 5. & 7. ead. dist.

12 Quinto voluntas testatoris legantis, & iubẽtis vt aliquot Missę pro anima sua post mortẽ eius dicantur, reputatur pro facto; quia licet quoad præmiũ essentiale visionis Dei tantum psit ei legatio, seu iussio sine illius exequutione quantum illa exequuta: non tamen quoad præmiũ accidentale, quoad ex opere operato illarum Missarum prouenit, vt colligitur ex S. Tho. 4. d. 45. q. 1. ar. 1. quæstiũ. 3. Nau. cit. n. 23.

13 Sexto, nec voluntas feriendi clericum tantum operatur, quantũ actualis percussio: non enim attentans clericum ferire excommunicatus est, sed qui actu ferit. Gloss. in cap. si quis pulsatus. de pœn. d. 1. & Nau. in c. si quis pulsatus. nu. 2. de pœn. d. 1. Neq; attentans occidere hominem, si non occidit, nec mutilat eum, est irregularis. Glos. & communis in c. si aliquis. de homic. & in c. sicut ex litterarum. eod. ti. & Nau. in c. si quis periculose. nu. 6. de pœn. d. 1. Neque qui venit animo infringendi ostia Ecclesiæ, & non frangit, eo quod forte alius ea fregerat incurrit in excommunicationem. c. conquestus. de sent. excom. vt docet Cardi. in Clem. 1. q. 3. de pœn. & Nau. in c. si quis. nõ dicam. nu. 8. de pœn. dist. 1. Neque qui habet voluntatem alienandi bona Ecclesiæ incurrit pœnam Clem. 1. de reb. Eccles. non alien. quã tamen incurrit actu alienans contra formam canonis. Nau. vbi sup. n. 11. vnde in vniuersum verũ non est voluntatem pro facto reputari.

De Confessione, secunda parte Sacramenti pœnitentiæ, quid sit, & quo iure instituta. Cap. V.

SVMMARIVM.

1 *Confessio Sacramentalis quid sit, & quare articularis appellatur.*
2 *Peccata propria, non aliena in confessione explicanda.*
3 *Confessio Sacramentalis a Christo instituta.*
4 *Necessitas confitendi peccata, vnde colligitur.*
5 *Confessio Sacramentalis, nec in paradiso instituta, nec iure naturali inducta est.*
6 *Confessio Sacramentalis à puro homine, aut lege humana institui non poterit.*
7 *Confessio Sacramẽtalis instituta nõ fuit in lege veteri.*
8 *Confessio Sacramẽtalis à S. Iacobo instituta non est.*
9 *Error Glossæ circa institutionẽ Sacramenti pœnitentiæ.*
10 *Petri ab Osma error circa institutionem confessionis.*
11 *Error Melchioris Cani circa necessitatem confessionis exterioris in omni lege.*
12 *Error alius Glossæ refertur.*

1 Confessio Sacramẽtalis, quæ secũda pars Sacramenti est, & quã aliqui *auricularem* vocant eo, qđ voce, & in aurem secreto fiat, definiri põt qđ sit *accusatio peccatoris secreta de suis peccatis, coram proprio Sacerdote, vt ab illis Sacramentaliter absoluatur*. Nau. in Man. c. 2. nu. 1. & in c. præfata. num. 8. de pœn. dist. 3.

Dicitur, *accusatio Sacramentalis*, ad differentiã accusationum, & confessionum iudicialium, & extraiudicialium, quæ non sui accusandi gratia, sed alios ob fines fiunt.

Dicitur *secreta*, tum ad differentiã confessionis, quæ fit initio Missæ, & ad primam, & completorium, & aliàs sępissimè; tum etiam ad significandum quod non debet necessariò publicè fieri, quamuis sic facta valeret.

2 Dicitur, *de suis peccatis*, ad reijciendam illam, qua quidam se de suis virtutibus, quidam vero de peccatis alienis accusant. cap. omnis. de pœn. & remiss. vbi dicitur *peccata sua*.

Dicitur, *Sacerdoti proprio*, quia cõfessio q̃ vel fit laico, vel Sacerdoti non proprio, Sacramẽ-

 talis

talis non est,cum tales iurisdictionem in foro conscientiæ super pęnitentem non habeant. c.omnis.de pęn. & remiss.c.placuit de pęn.d. 6.& Trid.sess.14.c.5.&.6.

Dicitur, *ut ab illis absoluatur*, cum enim essentia Sacramenti pęnitentiæ in absolutione cõsistat,illa, quę fit propter alium finem,nõ est Sacramentalis accusatio.

3 Fuit autem confessio Sacramentalis instituta à Christo,Ioan.20.illis verbis. *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis,& quorum retinueritis,retenta sunt*. Quicumq; enim potestatem aliquã cuipiam concedit, concedere videtur etiã ea, sine quibus illa exerceri non potest.l.2.ff. de iurisd.om.iud.& proinde cum præfatis verbis Christus Apostolis suis, & eorum successoribus potestatem absoluendi à peccatis dederit illis consequenter potestatem dedit illa audiendi,& cognoscendi, an ligari, vel absolui debeant,cum non nisi de re cognita quispiam iudicare possit.l.de qua re.ff.de iud.Nauar in princip.dist.5.de pœn.nu.28.& 29.

4 Hinc infertur primo necessitas confitendi peccata,frustra enim data à Christo fuisset Sacerdotibus talis potestas absoluendi a peccatis, nisi constringerentur etiam homines sua peccata illis confiteri, vnde alia est potestas quæ datur Sacerdotibus ad ligandum, & soluendum,& alia potestas iudicum, quos *Chartularios* vocant,de quibus agit Bart. in l.1.ff.de iud. qui illorum tantummodo causas audire possunt,qui coram ipsis elegerint litigare;neminem autem,si noluerit, ad litigãdum corã illis compellere possunt. Sacerdotes enim ita à Christo iudices constituti sunt, vt ligare, & soluere possint, adeo vt homines eis peccata sua cõfiteri tenentur,si saluare velint; frustra enim daret eis Christus potestatem soluendi, nisi etiam,& ligandi daret, & consequenter alijs necessitatem eis confitendi imposuit, vt satis ex Conc.Tri.sess.14.can.4.cõstat.& Nauar.cit.nu.30.

5 Infertur secundo,confessionem Sacramentalem non esse in Paradiso institutam,neque esse iure naturali inductam;sic enim communis esset omnibus gentibus.c. Ius naturale.d. 1. lex autem confessionis non est communis apud omnes gentes, immò apud nullũ genus hominum in vsu fuit ante Christum,à quo institutum fuit hoc Sacramentum, vt tradunt Doctores in 4.dist.1.& nuper expressit Conc. Trid.sess.7.can.1.de Sacramen.in genere,Sed neq; in paradiso vlla alia lex fuit, nisi illa de non vescendo de arbore scientiæ boni,& mali.Nau.cit.nu.3.Et quamuis pęnitere quodam modo sit iuris naturæ,omnes enim gentes errasse pudent, & lege ipsa naturæ ad erratorũ pęnitudinem tenemur; Hoc tamen solum ostendit pęnitentiã illam quæ est virtus,secundum naturam esse,vt docet S.Thom.3.par.q. 85.ar.1.& rem quandam esse lege naturę pręceptam,(natura enim recta docet,vt qui peccauit, pęniteat) non tamen exinde colligitur confessionem Sacramentalem, seu pœnitentiam prout Sacramentum est; lege naturæ institutam,aut præceptam esse.

6 Infertur tertio Sacramentum hoc ita à solo Christo institutum esse,vt a nullo puro homine,aut lege humana institui possit, vt satis ex Conc.Trid.sess.7.can.1 & sess.14. can.1.& S. Thom.3.par.q.64.art.1.& 2. & alijs Doctoribus in 4.dist.1.colligi potest, & ratio manifesta est,quia confessio Sacramentalis non solũ fieri debet de actibus externis,sed etiam de internis, quæ nec verbo, nec scripto, nec facto foras prodierunt,vt tradit Trid.sess.14.c.5.canon.7. Nulla vero humana potestas est, quæ actus interiores præcipere, aut punire potest. c.cogitationis.de pęn.dist.1.& ca.erubescant. d.32.Immo etiamsi per confessionem constaret iudici de peccato interno alicuius,non tamen ob illud eum punire potest, vt docet Palud.4.dist.17.quæst.2.& ideo nulla lege humana institui,aut præcipi potuit confessio Sacramentalis, quæ de peccatis etiam internis facienda est. Nau.cit.n.19.20.& 21.nulla enim potestas præcipit aliquid,cuius transgressionẽ punire nequit.c.2.de const.in 6.

7 Infertur quarto errasse eos, qui dixerunt confessionem institutam fuisse Iosuè c.7.cum illi misero dixerat Achior,*Fili mi da gloriam Domino Deo Israel,& confitere,ac indica mihi, quid feceris,ne abscondas*.. Qui mox confessus lapidibus obruitur. Ibi enim de confessione iudiciaria agitur, quæ multum ab hac Sacramentali differt. Et quia illa non fuit omnium peccatorũ, sed solũ vnius: Sacramentalis vero est omniũ. c.omnis de pęn. & remiss. & quia Sacramentalis à solo Christo instituta est.

8 Infertur quinto errasse etiam eo,qui voluerunt Sacramentum pęnitentiæ à S.Iacobo c. 5.suæ epistolę institutum esse,illis verbis.*Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem,vt saluemini* Nullum enim Sacramentum, aut pars essentialis eius, qualis est confessio, ab homine puro institui põt, & multo minus à S.Iacobo,qui minor fuit S.Petro,c.ita Dñs. 19.d.c.in nouo.21.d.nõ.n.decuit Ecclesiã Romanam,cui Petrus præfuit, à Hierosolymitana,cui Iacob præerat,c.Iacobus. de consecra. dist.1 ligari.Nau.cit.nu 12.& 13.

9 Infertur sexto, errasse glossam summa de pęn. dist. 5. quæ docet integram peccatorum confessionem,nulla veteris,aut noui testamẽti auctoritate,sed sola Ecclesiæ vniuersalis traditione institutam, & inductam esse; quam glossam secutus est Pan.in c.omnis.de pęn.& remiss.col.5.nu.18.& etiam Decius in c. sane. 2. de offic. delegat. quæ opinio ab omnibus, maxime autem à Dur.& Maior.4.d.17.reprobatur.Nau.cit.nu.15.

Infertur septimo errare Caiet.qui in Ioan. 20.docet confessionem sacramentalẽ à Christo quidem institutam esse non tamen præceptam; siquidem frustra omnino à Christo data esset Sacerdotibus potestas audiendi confessiones nisi alijs imposita esset illa confitendi necessitas.Nau.cit.nu.31.

10 Infertur octauo, errasse etiam Petrum ab Osma, qui tempore Sixti IV. Salmanticæ, ac in

in aliquot alijs Hispaniæ locis docuit, confessionem Sacramentalem ex instituto humano & Ecclesiæ traditione cępisse, & peccata mortalia quoad culpam, & pęnam alterius seculi, absq; confessione, sola cordis contritione, prauas vero cogitationis sola displicentia deleri; Sacramentum quoque Pęnitentiæ, quantum ad collationem gratiæ naturæ, non autẽ institutionis noui testamenti existere. Quæ omnia a Sixto IV. damnata fuerunt, Nau. cit. num. 31.

11 Infertur nono falli Canum, qui in relect. de Sacramentis, docet pęnitentiam, & confessionem exteriorem, non solum tempore legis Euangelicæ, sed etiam legis naturæ, & scriptæ ad salutem fuisse necessariam, actu quidem si adesset facultas confitendi, & voto, & proposito, si deesset. Nau. in prælud. nume. 3. de pęn.

12 Infertur decimo errasse glossam summa de pęn. dist. 5. dicentem apud Græcos non fuisse in vsu confessionem Sacramentalem, vt fuse docent Scotus 4. dist. 17. & etiam Concilium Colonien. fol. 151 §. restat. cum multis sequẽtibus. Nau. in tertiam partem. glos. num. 3. de pœn. distin. 5.

De tempore, quo tenemur ad contritionem, & confessionem. Cap. VI.

SVMMARIVM.

1 *Contritio de præcepto non est, quoties peccata memoriæ occurrunt.*
2 *Contritionis, & confessionis præcepta affirmatiua sunt.*
3 *Dauidis exemplum de confessione, quid probat.*
4 *Contritio de præcepto non est, quoties peccata obiter in mentem, & memoriam veniunt.*
5 *Peccata venialia non sunt necessariò confitenda.*
6 *Contritioni nullum tempus determinatum est attenta sola lege diuina.*
7 *Peccatum nullo tempore placere debet.*
8 *Conteri, & confiteri tenetur homo in articulo mortis.*
9 *Conteri, et confiteri tenetur existens in mortali ante Eucharistiæ sumptionem.*
10 *Sacramenta alia danti, vel accipienti sola contritio necessaria est, non confessio.*
11 *Adultus sine contritione baptismum accipiens peccat.*
12 *Confitens absque contritione, aut attritione peccat.*
13 *Confessio quare in præsbyterio suscipiendo premittenda.*

1 Quia maxima est inter contritionem, & confessionem connexio, de tempore, quo vtrumque obligat, breuiter dicendum est. Et quidẽ Primò, non tenemur sub pęna noui peccati contritionem habere, aut cõfiteri, quãdo plenè ac practicè peccatum memorię occurrerit, id est, ita vt abominandum, detestandum, aut amplectendum sit, sed satis est vt peccatum non placeat, licet neq; displiceat, vel etiam displiceat, ita tamen vt illa displicentia non perueniat ad illum gradũ, quẽ contritio requirit, & vt confiteatur tempore debito. Adrianus VI. Papa. in 4. de confessione, quęst. 3. colum. 2. & Caietan. in opus. tract. 18. q. 3. Naua. in 3. p. glos. nu. 11. de pęn. dist. 5. Non enim tenetur quis plus ad conterendum peccatum, quam ad diligendum Deum, ex Paludano 4. dist. 17. q. 1. col. 3. versi. secunda cõclusio: at si cui Deus occurrat speculatiue nõ tenetur ipsum tunc diligere: ergo neque peccata speculatiue occurrentia conterere tenetur, quia similium idem est iudicium. cap. dudum. 3. de elect. Præterea nimis durum esset dicere, quod toties de nouo peccaremus mortaliter, quoties memoriæ occurrerent peccata præterita nisi de eis conteramus.

2 Deinde præcepta affirmatiua, qualia sunt de conterendo, & confitendo peccata mortalia, non obligant ad semper, sed aliquo tempore determinando ab habente potestatẽ determinandi; Nulla autem lege determinatum est, vt statim post peccatum commissum, vel eius habitam memoriam, sub noui peccati pęna exeamus a peccato per contritionem, aut sacramentalem confessionem. Præterea sicut lex de baptizando non obligat catechumenos, vt statim baptizentur, immo iure duobus tantum anni temporibus baptizari solent. ca. duo. de consec dist. 4. & lex de communicando non obligat nisi pro certo anni tempore. c. omnis. de pęn. & remiss. ita neque lex de habenda contritione, aut confessione facienda statim obligare dicetur. Nau. cit. nu. 7. & 8.

3 Neque obstat, quod legitur Dauidem statim confessum esse peccatum suum, quando à propheta Nathan de eo monebatur 2. Reg. 11. Multa enim fecit Dauid ad quæ nos non tenemur. Quod autem in Ecclesi. 5. dicitur. *non tardes conuerti ad Dominum, neque differas de die in diem:* consilium, non præceptum; vtilitatem, non necessitatem continet, secundum Alex. Alens. 4. p. q. 77. memb. 4. ar. 1. Nau cit. nu. 15.

Quod vero obligatus ex delicto, statim satisfacere teneatur, fur enim semper dicitur esse in mora l. in re furtiua. ff. de cond. furt. & ideo qui peccat statim conterere, & confiteri tenetur, non omnino sufficienter propositum probat; siquidem ex delictis duæ vt plurimum nascuntur obligationes, vna, qua damnũ passo a nobis illatum restituere tenemur, & hoc statim fieri debet vt bene probat argumentũ, & etiam pluribus docet S. Thom. 2. 2. q. 62. ar. vlt. & ibi Caiet. Altera, qua reipublicæ, vel iniuriam passo tenemur non pro bonis, quę abstulimus, sed pro iniuria illata satisfacere, & ad hanc pęnam soluendam, siue corporea, siue pecuniaria sit, in conscientia statim non tenemur, vt docet gl. sing. in cap. fraternitas. 12. q. 2. cum itaque obligatio hæc conterendi, & confitendi non tangat restitutionem alicuius ablati, sed satisfactionem iniurię a nobis Deo illatæ, ad illam statim faciendam nõ obligamur. Naua cit. nu. 22. & 23.

4 Secundo, multo minus tenemur conterere, quando non occurrunt memorię, immo neq; etiam quando obiter, & aliud agenti occurũt vt si quando, aut Doctori docenti, aut verbũ diuinum facienti, aut orationem in concione habenti, vel disputanti, memoria peccati alicuius

cuius occurrat; quoniam in agendis ordo est seruandus.c. Ad hoc.89.dist. At si aliud agentem oporteret conterere peccatum, cuius incidit memoria, actiones diuersæ confunderētur. Nau.cit.nu.11.

5 Tertio, non tenemur confiteri peccata venialia, aut de eis confiteri, iure saltem communi, neque etiam tenemur cōterere de peccatis mortalibus de quibus semel contriti sumus, aut existimamus iam contriuisse, quamuis vere non fuerimus contriti, eo quod dolor ille non fuerat gratia gratum faciente informatus; cum enim nemo nisi reuelatione diuina sciat an dignus sit odio, vel amore. Eccl.9.& ca.fin. de purg. canonica. Sequeretur, dato opposito huius quod diximus, omnes, qui vnquam peccauerunt mortiferè semper teneri ad contritionem omnium peccatorū, quamlibet bene contritorum, & confessionē detectorum, quod absurdum esset dicere, vnde neque semel legitime confessa, iterum ea confiteri tenemur. Nau.cit.nu.11.& 18.

6 Quarto, attenta sola lege diuina, nullum tempus contritioni, vel confessioni faciendæ determinatum est; nulla enim talis lex reperitur. Neque lex de conterendo, & confitendo, quæ affirmatiua est, magis astringere videtur, quam lex de baptizando; quia de similib. idē est iudicium cap.dudum.2.de elect. lex autem de baptizando iure diuino nullum tēpus habet determinatum, vt sentit S.Thom.3.pa.q.68.ar.3.& ibi Caiet. Nam & S.Martinus octo annis mansit cathecumenus, & S.Ambrosius longo tempore. Constantinum autem Imperatorem in obitum vsq; suum distulisse baptismum auctor est Ambrosius in oratione de morte Theodosij. Nau.cit.nu.28.

7 Quinto, tenetur homo ad cauendum, ne vnquam peccatum commissum illi placeat, omnis enim consensus in peccatum mortale, est mortalis.ca.sicut tribus gradibus. de pœn. dist.1.& c.sed pensandum.de pœn.dist.6. Nauar.cit.nu.10.

8 Sexto, in articulo mortis constitutus ad cōterendum, & confitendum tenetur, quia precepta affirmatiua ex parte temporis, tunc demum ligant, quando tempus necessitatis articulum inducit S.Thom.4.dist.17.q.3.art.1. Et cum contritio cum confessione, durante hac vita, facienda sit, & ille articulus indicat verisimilem huius vitæ terminum adesse, consequenter in tali tempore necessitatis, præceptum de conterendo, ac confitendo affirmatiuum obligabit. Nau.cit.nu.30.

9 Septimo tenetur homo conteri, & confiteri, quoties occurrit ei actio aliqua, quę necessariò exigit, vt illam contritio, & cōfessio pręcedat, qualis est illa sacramenti Eucharistiæ assumptio; illud enim post mortale peccatum admissum nemo percipere debet, nisi contritus antea fuerit. & confessus, dummodo adsit copia confessarij, vt tenet gl. in c. de homine. de celeb. Miss. & nuper Concilium Tridentinum definierit sess.13.cap.7.can.11. Nau. cit. nume.31.& 32. Quicquid olim Caietanus in summa verb. communio.& 3.p.quęst.80.ar.4. & in 1.Corinth.11.docuerit, nō peccare mortaliter qui communicat habita contritione ante confessionem, data etiam facultate confitendi; quam opinionem, Tridentina synodus, vbi supra, damnat, docens probationem illam de qua locutus est Apostolus 1. Corinth.11. Probet autem seipsum homo &c. de cōfessione præmittenda intelligi debere, & non de sola contritione.

10 Octauo, quodlibet aliud sacramentum dāti, vel accipienti necessaria est sola contritio, nō confessio, quoniam illa sacramenti datio, vel acceptio necessitatem inducit adimplendi præceptum illud affirmatiuum de conterēdo, quia sacramenta neque accipi possunt iuste, neque dari ab eo, qui saltem non est contritus, vel se non existimat contritū. cuius rei illa est ratio, quia sacramenta à Christo instituta sunt, vt per ea primam gratiam, vel eius augmentum consequamur, qui ergo scit, vel scire debet, se in illo statu esse qui gratię cōsequendæ repugnat, nimirum in statu peccati mortalis, irreuerentiam, & sacrilegium committit, argumento eorum, quæ scribit S.Tho. 2.2.q.99.ar.1.& satis patet ex c. per Esaiam 1. q.1.& Nau.cit.nu.34.

11 Hinc infertur primo, peccare adultum, qui baptismum suscipit non præhabita contritione peccatorum, vel certe attritione tali, quæ sacramenti accessione fiat contritio.c. firmissime.15.q.1 c.omnis.c.agunt.de consecr. dist. 4.& tradit S.Thom.3.p.q.68.art.6.

12 Infertur secundo, peccare eū, qui sine contritione, vel attrione predicta, sua peccata cōfitetur confessario, & ab eo absolutionem suscipit, accipit enim in malo statu sacramentū cap.quod quidam.de pœn.& remiss. quod habet, confessionem illi, qui non est contritus, admittendam quidem, sed cum non esse absoluendum. Nau.cit.nu.36.

13 Infertur tertio. Non esse vllum preceptum, quo sub nouo peccato tenemur alia sacramēta præmissa confessione suscipere: Nam ca. vt ieiun. de consecrat. dist.5. quod habet, confirmationis sacramento insigniendos, ad confessionem esse monendos, consilium tantum continet, non præceptum. Quo etiam modo intelligitur illud S.Thom. quodl.1.ar.11. vbi docet ante ordinem sacrum suscipiendū pręmittendam esse confessionem; & illud Palud. 4.distin.7.q.2. vbi dicit ad sacramentum confirmationis, ordinis, & extremæ vnctionis, necessariam esse peccatorum confessionem actualem. Hæc enim omnia de consilio sunt, non de præcepto, Requiritur autem actualis confessio in præsbyterio suscipiendo nō propter ordinem, sed quia tunc communicatur in illius ordinis sacri assumptione, in alijs vero ordinibus, nisi communicant, confessio nō est necessaria. Nau.cit.nu.40.41.& Man.c.22. nu.18. Et Tridentinum sess.24 de reform. matr. c.1. hortatur solum vt ante matrimonij consumationē peccata confiteantur, illud autem non præcipit. Nau.cit.nu.38.

De

De circumstantijs peccati, & speciebus eius. Cap. VII.

SVMMARIVM.

1 *Circumstantia qualiter definitur.*
2 *Circumstantia in quot species diuiditur.*
3 *Circumstantiarum alia diuisio affertur.*

1 Circunstantia definitur in genere, *esse accidens actus humani, qui peccatum est.* vt docet S.Thom.1.2.q.7.ar.1.& Naua.in c.consideret.nu.1.de pœn.dist.5.& Man.c.6.num.1. Dicitur autem circunstantia esse accidēs peccati, inquantum peccati est quædam actio, & quoddam ens naturale simpliciter consideratum, quamuis qua parte actio illa peccatū sit, frequenter contingat aliquam circunstātiam esse de illius peccati essentia, in hoc sensu, quod actio illa peccatum non esset, nisi adesset illi ea circunstantia, vt docet Hal.4.p.q.77.ar.2.multa enim sunt peccata, que suo quidem genere, vel bona sunt, vel certe non mala; immo ad bonum, & ad malum indifferentia, & ex sola circunstantia sunt mala, & peccata c.venerabilibus.§.fin.de sent.excommu. in 6. Eleemosina enim propter vanam gloriā data peccatum est, in qua actione circunstātia sola finis, illam facit esse peccatum, qua sublata non esset. Et duplicatus in die ieiunij esus quantumuis moderatus, ob solam temporis circunstātiam malus est, & peccatum, qua sublata virtus potius quam peccatum esset. Nau.cit.nu.3.

2 Diuiditur autem primo circunstantia in septem species, vt docet S.Tho. 1.2.quæst.7.ar. 3.& 5.quæ hoc versu continentur, quis, quid, vbi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando. Quarum circunstantiarum tres tangunt actū, veluti metinenses ipsum; Tempus, scilicet locus, & modus. Vna tangit actum ex parte effectus, scilicet, quid. Tres ex parte causæ, vna scilicet, ex parte agentis principalis quam significat illa dictio, quis. Altera quę se tenet ex parte causæ instrumentalis, quam significat illa dictio, quibus auxilijs. Tertia quæ tangit causam finalem, quā designat illa dictio, Cur Male autem addunt Paludanus in 4. dist. 16 quęst.3.ar.3.& S.Anton.3.p ti.17.cap.17.§.4. particulam Quoties, hæc enim circunstantia non est, nam circunstantia est circa eundem actum, vt optime Arist. 3. Ethic.& S. Thom. 1.2.q.7.ar.1. docent. Numerus autem operationum, quem particula quoties designat, nō circunstat vnam, & eandem operationem; secundum enim furtum non est circunstantia primi, aut è contrario neque tertium secundi, vnde neque Arist.neque S. Thom, illam pro circunstantia ponunt.

3 Rursus diuiditur circunstantia in quinque membra; quædam enim neque grauant culpam, neque leuant, qualis est de xtera manu, vel sinistra furari: Quædam secundo culpam diminuunt, qualis est finis bonus, vel ignorantia.c.sicut dignum.de homic.quędam tertio culpam aggrauant, non tamen mutant in aliam speciem, qualis est magnitudo rei furto sublatæ.c.fin.q.6. Quædam quarto mutant actionē, sed non in infinitum, qualis est festinatio superaddita esui nō opportuno, quæ in infinitum actionem non mutat.ca.quinque.de consecr.dist.5. Quædam denique grauant, & mutant in aliam speciem, & in infinitum; qualis est anticipatio notabilis horæ in die ieiunij addita esui præpropero, secundum Paludanū in 4.dist.16.q.3 communiter receptum; dicitur autem mutare in aliam speciem, & in infinitum grauare, quia efficit ex vna gulæ specie veniali, aliam mortalem. Nau.cit.nu.5.& in Man.prælud.9.nu.6.

Circunstantiæ, quæ confitendæ sunt, & quæ non. Cap. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Circunstantia, nec culpam minuens, nec aggrauans, potius tacenda, quam confitenda est.*
2 *Circunstantiæ culpam diminuentes, vtiliter possunt in confessione explicari.*
3 *Circunstantia culpam aggrauans, sed non mutans speciem necessario confitenda non est.*
4 *Excommunicatio maior ob magnum furtum incurri potest.*
5 *Circunstantia notabiliter aggrauans, confitenda est.*
6 *Circunstantia incestus est confitenda.*
7 *Odium diu continuans, etiam tempus confiteri tenetur.*
8 *Furti quantitas confitenda est.*
9 *Voluntate vna centum occidere volens, qualiter confiteri debet hoc peccatum.*
10 *Tricipiti ferro alium percutiens, qualiter id confiteri debet.*
11 *Nocte tota cum aliqua turpiter concumbens qualiter peccatum hoc confiteri debet.*
12 *Circunstantiæ mutantes actionem in aliam speciem peccati venialem, non necessario confitendæ.*
13 *Circunstantia speciem mutans necessariò est confitenda.*
14 *Circunstantia mutans actionem de vna in aliam speciē, quænam?*
15 *Peccati species necessariò confitenda.*
16 *Circunstantia loci quænam necessariò confitenda?*
17 *Actio omnis contra libertatem ecclesiæ, confitenda est.*
18 *Extra ecclesiam existens, sed peccatum intra Ecclesiam committere cupiens, quomodo se in confessione gerere debet.*
19 *Existens in ecclesia, et illic animum peccandi concipiēs, an hanc circunstantiam confiteri teneatur.*
20 *Circunstantia loci, sanctitati eius specialiter repugnans, vt confitenda.*

1 Primo igitur circunstantiæ primi generis, quæ scilicet neque culpam grauant, neque leuant, neque de præcepto, neque de consilio confitendæ sunt; immo melius est eas tacere.

2 Secun-

2 Secundo possumus confiteri circunstantias culpam diminuentes, nõ tamen tenemur; imò perfectionis est eas tacere, locus enim ille accusationi, & non excusationi est deputatus. c. omnis. de pœn. & remis. & ideò cum tales circunstantiæ pęnitentem excusent, aptius tacẽtur, quam dicuntur; nisi tamen timeretur scãdalum in audiente; at si quis confiteretur se carnes in quadragesima comedisse, & non aperiret se id ob ægritudinem fecisse; vel fateretur se polluisse, aut à fidei articulo aliquo dissensisse, & non diceret ea dormientem in somnijs potius passum fuisse, quam fecisse. Naua. in cap. consideret. num. 5. de pœnit. distin. 5.

3 Tertio circunstantias, quæ aggrauant culpam, non tamen in aliã speciem mutant, confiteri non tenemur, prout communis opinio docet. S. Thom. 4. dist. 16. q. 3. ar. 2. q. 5. & dist. 32. art. 5. q. 2. & dist. 41. q. 1. ar. 2. q. 1. Palud. 4. dist. 16. q. 3. ar. 3. Gabr. 16. q. 1. col. 9. S. Anton. 3. p. ti. 17. ca. 17. §. 5. Adrian. 4. de confess. q. 5. versi. venio nunc. Caietan. 1. 2. q. 18. ar. 1. & in summa verb. Dies festos. Prierus in rosa aurea casu. 63. & Nau. cit. nu. 6. & in Man. c. 6. nu. 7. Siquidem si quælibet talis circunstantia confitenda esset, vix aliquis eorum, qui multa habent peccata mortalia, & semel in anno confitentur, inueniretur, qui peccata sua legitimè esset confessus; cum fere nullus sit qui explicat quantam moram fecit in quocunque malo proposito, quantam in dicẽdo, quantam in faciendo, quantam cum aduertentia, aut iudicio. Pauci etiam sunt, aut nulli qui locũ sacrum publicum, tempus orationis, ieiuniorũ, tentationis, & magnitudinem, vel paruitatẽ horum explicant, maxime qui multis peccatis mortalibus sunt infecti. Adde quod experiẽtia patet, quod scrupulosas conscientias reddit opinio contraria, (quam sequitur Io. Maior. 4. dist. 17. q. 3.) dum semper timeret quis an omnes circunstantias quomodolibet culpam maiorem efficientes, confessus sit. Cui fauet plurimum Conc. Trid. sess. 14. cap. 5. quatenus ait, circunstantiam, quæ mutat speciẽ, esse confitendam, & nullius alterius meminit. Nau. cit. nu. 9. & 10.

4 Nec quicquam his obstat, quod aliquando excommunicatio maior incurritur pro magno furto, & nõ paruo cum tamen necessum sit, vt confessarius sciat, an pęnitens excommunicatus sit. arg. c. excommunicatus. & cap. Rogo. 1. q. 3. & consequenter vt sciat, an furtũ fuerit magnum, vel paruum. In hoc enim casu dicimus, non propterea confitendam esse circunstantiam, quia culpam augeat, sed quia est causa, quare sit excõmunicatus, cuius absolutio prærequiritur ad absolutionem a peccatis. c. duobus. de sent. excom. & c. celebrat. de cler. excom. ministr. Sed nec c. consideret. de pęn. dist. 5. post multarum circunstantiarũ citationem, dicens, omnis hæc varietas confitenda est, quicquam veritati prædictæ repugnat; vt enim constat, multa in eo capite consulendo, non præcipiendo ponuntur. Neq; necesse est, vt circunstantia aggrauans in cõfessione aperiatur, vt secundum mensuram delicti fiat plagarum modus. Deut. 24. quia non est opus, vt in hoc conscientiæ foro par pęna pro delictis in sanctificationem imponatur; potest enim pęnitens, si noluerit pęnitentiam impositam acceptare; rogare confessarium, vt eam minuat, imò nec condignæ solent pro peccatis pęnę iniungi etiam in foro exteriori, vt late docet Caiet. tom. 1. nu. 5. q. 3. de cõfess. multoq; minus in hoc secreto pęnitentiæ foro. Nau. cit. nu. 12.

5 Hoc tamen quod de circunstantijs aggrauantibus dicimus, non procedit in ijs, quę notabiliter, & euidenter aggrauant peccatũ, tales enim sunt necessario confitendæ, vt recte docet Marsil. 4. q. 12. ar. 1.

6 Hinc infertur primo, quod qui cum matre coiuit, & incestum commisit, quia cõsanguineam agnouit c. lex illa 36. q. 1. Panor. in ca. 1. & de eo qui cog. cons. vx. illam circunstantiã confiteri tenetur, cum incestus talis ceteris longe deformior sit; Immo secundum multos alias species est incestus, qui committitur in linea ascendentium, & descendentium, & alia, quæ in linea collaterali. sicut alia est cognatio spiritalis, quæ paternitas dicitur, alia, quę compaternitas, & alia, quæ fraternitas, vt S. Thom. 4. dist. 42. & Palud. 16. q. 1. concl. 4. 5. & 6. tradunt. Immo qui cognouit matrem, non satisfacit dicendo se cognouisse vnam ex ascendentibus, neque qui cognouit filiam, se cognouisse vnam ex descendentibus, neq; qui cognouit neptem ex fratre, dicendo se cognouisse vnam ex collateralibus; siquidem species incestus non solum cum consanguinitatis, vel affinitatis linea mutantur, sed etiam cum gradu. Nau. cit. nu. 13.

7 Infertur secundo, quod qui continuauit odium proximi toto anno, vel mense, non satisfacit dicendo, odio habui proximum, nisi etiã & tempus tam longum, quo illud habuerit, explicet.

8 Infertur tertio, quod qui mille ducatos, vel aliud quid magnum furto surripuit, non satisfacit, dicendo se tantam quantitatem furatum esse, quanta satis est ad constituendum peccatum mortale; constat enim furtum eiusmodi per illam magnitudinem maximè aggrauari.

9 Infertur quarto, quod qui vna mala volũtate centum homines occidere voluisset, non satisfacit, dicendo se voluisse occidere hominem, vel etiam homines, arg. eorum quæ docet Archid. communiter receptus in ca. inter cetera. 22. q. 4.

10 Infertur quinto, quod qui ferro tricipiti alium percuteret, & tria illi vulnera grauia infligeret, non satisfacit, dicendo se hominem percusisse, quamuis enim vna fuit percussio, sunt tamen tria vulnera, vnde tenebitur dicere se ea percussione tria æque grauia vulnera inflixisse, vt docet Alex. in l. scire debemus. ff. de verb. oblig.

11 Infertur sexto, quod qui tota nocte fęde, &

turpiter

turpiter cum aliqua concubuit, & ſe multis modis fœdauit, & tamen ſemel carnis copulam cum ea habuit, non ſatisfacit, dicendo ſe cum quadam fęmina ſemel coiſſe. Si enim ea de cauſa circunſtantia mutans ſpeciem peccati confitenda eſt, non quia in genere morũ alius videtur actus, ſed quia noua malitia inuenitur, cum qua præcedens coniuncta, multo, & inſigniter eſt maior, etiam & circunſtantiæ iſtæ confitendę erunt, cum hæc etiam ratio in iſtis inſit, vbi autem eadem ratio iuris inuenitur, idem quoque ius eſt ſtatuendum, cap. dudum. 2. de elect. Nau. cit. nu. 13. Quia vero huiuſmodi circunſtantiarum confeſſio nõnullis ſcrupulos inijcere poteſt, & multoties difficulter ſciri poteſt, quanta grauitas ſufficit, & requiritur, vt circunſtantia grauãs, & non mutans ſpeciem confitenda ſit, hoc totum arbitrio prudentis confeſſarij, habita etiã ratione ipſius pœnitentis relinquendum eſt. Quoties enim aliquid faciendum eſſe ſtatuitur, nec determinatur quantitas; boni viri arbitratu determinandum eſt l. 1. ff. de iur. delib. & c. de cauſis. de offic. deleg.

12 Quarto circunſtantiæ, quæ mutant actionem in aliam ſpeciem peccati venialem, quales ſunt circunſtantiæ quarti generis, nõ ſunt neceſſario confitẽdæ; ſola. n. peccata mortalia confiteri tenemur. c. omnis. de pęn. & remiſſ. certum autem huiuſmodi circunſtantias ſolum venialem efficere actionem, & proinde non ſunt neceſſario confitendæ ratione malitiæ venialis exinde naſcẽtis. Naua. cit. nu. 14.

13 Quinto circunſtantiæ, quæ mutant in aliã ſpeciem neceſſario confitendæ ſunt, quales ſunt furtum rei ſacræ, effuſio ſanguinis in eccleſia; vnde non ſatisfaceret talis dicendo ſe furatum eſſe; hoc enim eſſet confeſſio ſimplicis furti, cum tamen ille ſacrilegium commiſerit, & proinde confiteri tenetur ſe furatum eſſe rem ſacram; & quod hominem in eccleſia vulnerauerit, quod eſt ſacrilegium.

14 Difficile autem eſt ſcire, quænam circunſtantia actionem de vna in aliam ſpeciem transfert. Nam S. Th. 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. q. 3. illam talem eſſe dicit, quæ vltra malitiam actus principalem, etiã ſpecialem cum ratione repugnantiam habet, vt in furto rei ſacrę, & percuſſione in eccleſia conſtat. vnde magnitudo quantitatis rei furto ſublatæ nouam peccati ſpeciem non inducit, quia non addit ſpecialem cum ratione repugnantiam: ea enim ratione furtum peccatum eſt, quia capitur alienum inuito domino: quod fit, ſiue multum, ſiue parum auferatur, modo res ſit notabilis, & ideo eadem eſt cum ratione repugnantia: quia ideo ſolum id malum eſt, quia inuito domino capitur alienum. Alij vero, quos ſequitur Scotus, dicunt circunſtantiam de vna in aliam ſpeciem peccatum mutare, quæ ſpeciali prohibitione vetatur, vt in furto rei ſacræ, & percuſſione in eccleſia conſtat, Nam per ſecundum præceptum ſecundæ tabulæ vetatur occidi, aut vulnerari homo: Exod. 20. c. ſi non licet. 23. q. 5. At ſpeciatim prohibetur, ne in eccleſia id fiat cap. eccleſijs, de conſecra. diſt. 1. & c. propoſuiſti. de conſecr. eccl. vel alt. Alij vero, inter quos eſt Ioan. Maior. 4. diſt. 17. q. 4. dicunt illam circunſtantiam mutare de vna in aliam ſpeciem mortalem, quando actio, etiamſi alio reſpectu mala non eſſet, ratione tamen illius circunſtantiæ fieret mala: vt etiam de ſanguinis, vel ſeminis effuſione in Eccleſia patet; Quamuis enim illa effuſio extra eccleſiam mala non eſſet, vtpote inter maritum & vxorem habita, aut ex iuſta iudicis ſententia quis in ea occideretur, vel vulneraretur, quia tamen in loco ſacro fiunt, mala ſunt, & iniuſta. d. c. eccleſijs, & Nau. cit. num. 15.

15 Sexto ſpecies peccati neceſſario confitendæ ſunt. fit enim confeſſio Sacerdoti, vt ille de pęnitentis ſtatu dijudicet, & iuxta delicti quantitatem taxet ei ſatisfactionem, vt ex Extrau. Quia quorundam. Ioan. 22. de verb. ſig. conſtat. quod facere non poteſt confeſſarius, niſi delictorum ſpecies cognoſcat. c. iudicantem. 30. q. 5. vnde non ſatis eſt confiteri, ſe decem peccata luxuriæ commiſiſſe, vel decies præceptum de non occidendo violaſſe, ſed ſpeciatim tot adulteria, tot fornicationes, tot homicidia confiteri oportet. Et certe vel omnes peccatorum ſpecies confiteri oportet: vel nullas: vel quaſdam ſic, & quaſdam non. Secundum, alioqui ſufficeret dicere, decies mortaliter peccaui: licet vnum peccatum fuiſſet homicidij, aliud adulterij, aliud ſacrilegij. Non tertium, nulla enim ratio reddi poſſe videtur, quod quaſdam ſpecies confiteri teneamur, quaſdam vero nõ teneamur: & ideo dicendum eſt teneri nos ad confitendum omnes, vt egregie tradit Caiet. Tomo 1. opuſc. pract. 5. de confeſs. quæſt. 3.

16 Septimo, omnis, & in illa ſola loci circunſtantia neceſſario confitenda eſt, quæ ſpecialiter repugnat cũ aliqua lege ſpeciali, qualis eſt ſanguinis vel ſeminis effuſio in loco ſacro, vel voluntas ea in illo loco effundendi. Quam doctrinam docet Caiet. 1. 2. q. 7. art. 1. dicens, circumſtantia loci ſacri quamuis omnia peccata per accidens grauet, illa tamen ſola in ſacrilegium conuertit, quæ loci ſanctitati directè opponitur, aut his quæ annexa ſunt eius immunitati, vt eſt effuſio ſanguinis, vel ſeminis humani; qua diuinus impeditur cultus, ad quem habendum eccleſia ſanctificatur, & violentæ extractiones, quæ immunitati eius aduerſantur, & his ſimilia, & idem docet Tom. 1. opuſc. tr. 31. reſp. 12. & Nau. cit. n. 20.

17 Hinc inferrur primo, quod omnis actio, quæ eſt contra libertatem, & immunitatem eccleſiaſticam, neceſſario cõfitenda ſit, vt eſt extractio confugientis ad eccleſiam, contra c. inter alia. de immunit. eccl.

18 Infertur ſecundo, quod exiſtens extra eccleſiam, ſi tamen habet voluntatem occidendi, vel furandi, vel habendi rem cum aliqua, aut alia ſimilia faciendi intra eccleſiam, confiteri tenetur ſe habuiſſe voluntatem hæc facien-

cien-

tiendi intra eccclesiam. Qui vero cum intra ecclesiam sunt, cupiunt ista facere, nõ tamen intra, sed extra ecclesiam, non tenentur confiteri se habuisse talem malam voluntatem in ecclesia, sed satis erit dicere, se habuisse malam voluntatem occidendi, furandi, vel luxuriandi, sine eo quod exprimant se habuisse malam illam voluntatem in ecclesia.

19 Infertur tertio, quod qui est in ecclesia, & ex conspectu alicuius cupit rem habere cum aliqua, aut inimicum occidere, quem ibi cõspicit, non descendendo tamen ad considerationem loci sacri, vel non sacri, non tenetur circumstantiam loci sacri confiteri, nisi forte illa mente fuerit, vt data ei turpitudinis peragendæ oportunitate intra ecclesiam, ibi eam peregisset, hoc enim casu teneretur loci circunstantiam confiteri, cum voluntate, & proposito maleficia distinguantur. c. cum voluntate, de sent. excom.

20 Infertur quarto, non teneri nos confiteri inuidiam, superbiam, gulam, auaritiam, periurium, & his similia in ecclesia commissa, quia hęc nec sanctitati, nec libertati loci sacri specialiter repugnant. Nau. cit. n. 21.

De circunstantijs temporis, personæ, modi, & scandali confitendis.

Cap. IX.

SVMMARIVM.

1 *Temporis circunstantia, an, & quando confitenda.*
2 *Finis præcepti, non est de præcepto.*
3 *Peccatum mortale an magis aduersetur obseruantiæ diei festi, quam opus manuale.*
4 *Temporis circunstantia quibus casibus confitenda.*
5 *Personæ circunstantia an confitenda.*
6 *Melior qnando grauius peccat, quam minus bonus.*
7 *Circunstantia modi, quo peccatur, an confitenda.*
8 *Circunstantia scandali an confitenda.*
9 *Publicè peccans, cum intentione, vt alium in peccatum inducat, circunstantiam hanc confiteri tenetur.*
10 *Opus indifferens, speciem tamen mali habens, & ruinæ occasionem præbens, confitendum.*
11 *Coram alijs peccans, an teneatur hanc circunstantiam confiteri.*
12 *Veritas rei ex mente authoris declaratur.*

1 PRimo circunstantia temporis necessario confitenda non est, nisi quando peccatum ipsum esset opus manuale prohibitum fieri die festo; vel nisi quis ea mente peccaret vt ipsum violaret. Et idem dicendum de circunstantia diei, qui deputatus est ieiunio, vel orationi. Nau. in cap. consideret num. 22 de pœn. d. 5. Et ratio est, Quia nullo præcepto speciali prohibetur fieri peccatum mortale in die festo. Illud enim Exod. 20. Non facies opus seruile; prohibet tantum opus manuale męchanicum, quod propriè dicitur seruile, teste S. Thoma 2. d. 37. art. 5 q. 2. ad secundum. peccatum autem mortale præcepto illo non prohibetur, cum non sit proprie seruile, sed metaphoricè tantum. Improprie enim dicitur seruus, qui peccat mortaliter, Ioan. 8. sicut improprie dicitur auaritia idolorum seruitus. Ephes. 5. vt tradit S. Thom 2. 2. quæst. 118. ar. 3. ad quartum vnde cum è sacra scriptura non colligitur argumentum efficax, nisi iuxta sensum literalem ex S. Tho. 1. p. quæst. 1. art. fin. ad primum & secundum sensum literalem & proprium, appellatione seruiliũ veniũt sola mechanica Manualia, & non peccata; solo eo præcepto huiusmodi opera Manualia prohibentur; maximè cum multa peccata mortalia sunt omnino mentalia, quæ nullo modo inter opera manualia numerari possunt. Naua. cit.

2 Deinde vt docet Sanct. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 9. & 2. 2. quæst. 44. art. 1. finis præcepti non est de præcepto, & proinde illo præcepto Decalogi de non laborando in Sabbato, non præcipitur finis illius, qui est quies in Deum per gratiam, sed id quod est medium, quo quis peruenire possit ad quietem illam, scilicet quies corporea, & cultus exterior, quo in interiorem inducamur. Neque enim arctius ligat Christianos cultus diei Dominici, & festorum ex pręcepto, quam Iudæos pręceptum de colendo Sabbato; Iudæis vero præcipiebatur tantum quies corporea, & cultus exterior, & non interior, vt S. Tho. 2. 2. quæst. 122. ar. 4. ad quartum & Caiet. ibid. tradunt, & ideo Christianis quies interna non præcipitur. Quam opinionem clarè docent Victoria, Caiet. 1. q. 7. art. 12. & 22. quęst. 122. art. 4. & in summa verb. Dies festos. & tom. 1. opusc. tract. 18. q. 3. & Syluest. in Verb. circunstantia. quæst. 3. & verbo Dominica. q. fin. & in Rosa aurea. casu 93. vbi ait omnes Doctores Ordinis S. Dominici conuenisse, & determinasse hanc temporis sacri circunstantiam, neque necessario confitendam esse, neque illud doctrinæ S. Thomæ conuenire. Idemque habetur libello concordantiarum oppositionum dictorum D. Tho. dub. 148. & Nau. cit. n. 32.

3 Nec his, quæ diximus, obstat, quod peccatum mortale magis aduersatur obseruantiæ diei festi, quam alia opera manualia, ex S. Thom. 2. 2. q. 122. ar. 4. ad tertium, & S. Aug. in lib. de decem chordis, vbi ait, melius esse in die festo lanam facere, quã tota die Naomenijs impudice saltare. Quia hinc tñ probatur peccatum mortale magis aduersari fini illius præcepti cum finis tã illius, quàm omnis alterius præcepti, sit charitas. Tim. 1. cui maximè repugnat peccatum mortale. Non tñ repugnat magis peccatum mortale ipsi præcepto, quam opus manuale; in quo præcepto prohibentur solum opera manualia: constat autem aliud esse id quod præcipitur, aliud finem, in quem præceptum tendit, secundum ea quæ tradit S. Tho. 1. 2. q. 170. art. 9. verum etiam est, quod ait S. Augustinus, maius peccatum esse die festo lasciuè saltare, quam texere, arare, fodere; siquidem impudicitia præ-

precepto Diuino naturali repugnat, arare vero & texere tantũ contraria sunt legi diuinæ positiuæ. Quod autem in c.cõsideret. de pęn. dist.5.dicitur, circunstantiam temporis confitendam esse, nihil nostro proposito obstat, quia id, sicut alia multa dixit ibi S. Augustinus consulendo, non præcipiendo. Naua. cit. num.37.

4 Non est igitur circunstantia temporis necessario confitenda, nisi quando peccatum ipsum esset opus manuale prohibitum fieri die festo; vel nisi quis ea mẽte peccaret, vt ipsum festum violaret, & idem dicendum est de circunstantia diei, qui ieiunio, vel orationi est deputatus: Si quis enim eo animo violet festum, vel frangat ieiunium, peccat mortaliter, & etiam circunstantiam cõfiteri tenetur, is enim planè violat seu violare vult diem festum. Vnde fallitur Hal.qui 3. part. quæst. 2. memb. 5. ar.2.docet peccantem mortaliter in die festo, duplex peccatum committere quantum ad reatum, licet vnum tantum sit quoad actum. Falluntur etiam Lyra Exod.20.& Maior 4.d. 17.q.4.Anton.3.par.tit.17.c.17.§.5. & Adrianus in 4.de confess.q.4.col. 4. §. venio nunc. qui docet illo Decalogi præcepto prohiberi peccatum mortale.& Nau.cit.nu.39.

Secundo, Circunstantia Personæ, quamuis aliquando auget delictum, & vtiliter manifestatur confessario, non est tamen necessario confitenda, nisi peccatum voto, vel statui confitentis directè aduersetur. Nauar. cit. num. 50.& 88.

Dixi aliquãdo circunstantiam personę augere peccatum; ceteris.n.paribus magis peccat constitutus in dignitate, quam priuatus. c.Homo Christianus.d.40.& c.2.de transl.prę lat.sic magis peccat prelatus, quam subditus. c.præcipue.11.q.3.& magis sciẽs, quam ignarus; & magis qui affectat ignorantiam quo liberius peccet, quam qui scit.ca.excellentissimus.11.q.3.Sic ceteris paribus magis peccat maritus adulterans, quam femina.c.indignãtur.32.q.6.quia mulier est fragilior, & minus potens resistere tentationi. Item ceteris paribus, grauius peccat, qui coram pluribus peccat, tolerabilior enim est culpa, si lateat.32 q. 4.c.Nemo, quia plus dat scãdali quod coram pluribus fit, glo.in d.c.Nemo.vnde etiam peccata grauia & notoria etiam post pœnitentiã impediunt a celebratione, non autem regulariter si sint occulta.c.fin.de temp.ordin. & c. vestra.& c.fin.de cohab.cler.& mul.& S.Th. 1.2.q.73.ar.8.& cap.præcipue. 11.q.3.vbi dicitur, tot mortib.digni sunt prælati, quot perditionis exempla transmittunt; vno.n.peccante, infirmi percutiuntur.ca.si mala.2.q.5.vnde & fur occultus dupli, manifestus quadrupli punitur.§.pœna.institut.de oblig. quæ ex delicto nascuntur. Nec obstat, quod mitius punitur clam cõtrahens cum consanguinea collaterali, quam qui palam, l.final.ff.de ritu nupt.quia ibi non sunt cetera paria, qui enim clam contrahit, præsumitur contrahere sciẽs; qui vero palam, ignorans, ignorantia autem si non sit affectata, minuit pœnam. Nau.in c. consideret.§.animaduertere. num. 2.& 3.de pœn.d.5.

Item grauius peccat qui est melior; quam minus bonus, aut malus, c.consideret. de pęn. dist.5.vbi dicitur, Hoc quisq; peccator est culpa vilior, quo Deo erat acceptior. Et infra, Ideo Adam plus peccauit, quia omni bono abundauit. Quo enim quisque maior est virtute, & sapientia, eo facilius peccato resistere potest, & ingratior est Deo qui eum maioribus donis ornauit, & plus suo exemplo alios destruit; & ideo plus peccat, ex S.Thom. 1.2. quæst.73.art.fin.

6 Hæc autem quæ diximus; intelligenda sũt de illo meliori, qui ex contemptu, vel coram alijs, aut contra suum votum peccaret: Nam ille melior, qui ex ignorãtia, vel subreptione, ac in occulto in alijs, quæ contra sua vota nõ sunt, peccat, leuius ceteris paribus delinquit; quam alius malus, vel minus bonus, vt docet S.Th.2.2.quæst.186.art.1.& Naua.in c.consideret.§.ingratus. num. 4. de pęn. dist. 5.

Quod si quis contra hæc dicat, nulli nocere debere suam bonitatem, sicut nulli prodesse debet sua malitia.cap.1.de postul.pręl.& c. Quanto.2.q.5.facilis est responsio, Nemini.n.sua virtus nocet.non.n.crescit peccatũ melioris ex maiore illius virtute, sed potius ex illius abusu, quo.n.quisq; melior est & peccat, magis abutitur ijs, quæ Deus ei dedit, bonis. Sed neq; huic veritati obstat, quod Deus non sit acceptor personarum, Rom.2. & proinde non magis punire debet bonum peccantem, quam malum; Non enim est personarum acceptio, quando melior magis punitur, quam alius, eo quia ingratior fuit, & magis peccauit. Naua.in d §.ingratus.num.4.

Dixi tamen, circunstantiam hanc personæ non necessario confitendam esse, quia non mutat de vna in aliam speciem.

Dixi, Nisi peccatum voto, aut statui confitẽtis directe aduersetur, quia si religiosus fornicatur, iam transit in sacrilegium. Ceterum si religiosus blasphemet, solius blasphemiæ reus erit, sicut & quilibet alius blasphemans, vt tradit Caiet.1.2.quæst.7.art.1.& Nau.in c. consideret nu.50 de pœn.d.5.

7 Tertio, circunstantia modi, quo delinquitur, auget nonnunquam peccatum, grauius .n.est alio quã alio modo peccare c.origo.32. q.4.quia tamen modus peccandi raro mutat speciem, ideo raro circunstantia hęc confitenda erit. Nau.cit.n.80.81.Immo consulunt oẽs Doctores vt hic modus in peccatis venereis taceatur, & parum, vel nihil in eo confitẽdo immoretur penitẽs, & minus confessarius in interrogando propter vtriusque periculum cuitandũ.ex S.Anton.3.p.tit.17.c.17.§.3.Angelo Verb.interrogationes.§ 9.& Doctores cõmuniter in 4.dist.16.Ratio est, quia delectabile carnis, quanto magis in particulari cõsideratur, tantum magis appetitum mouet, auctore Arist.3.Ethic.& tradit S.Tho.in illa dist. 16.q.3.ar.2.quæstiuncula 4.vnde qui cum fe-

mina osculo, tactu, aut pollutione extra vas naturale peccauit, illud simpliciter confiteri debet, reticendo corporis partem, & modos.

8 Quarto, vt sciatur an circunstantia scandali necessario confitenda sit, supponendum est, scandalum esse dictum, vel factum minus rectum præbens occasionem ruinæ. ex S. Hieron. in Matth. 18. & S. Tho. 2. 2. q. 43. art. 1. vbi per verbum illud *Præbens occasionẽ ruinæ* nõ debet intelligi, quod actus ille debeat esse necessario ex sua natura malus, sed quod fiat mente, & intentione scandalizandi, aut quod talis sit, quod verisimiliter, & probabiliter videntem, aut audientem ad peccatum, & ruinam prouocet. Nau. in c. cõsideret. §. animaduertere. n. 9. de pœn. distin. 5. Quibus positis tria dicenda sunt.

9 Primo, Quod qui publicè ea intentione peccat, vt alium in peccatum mortale inducat, necessario talem circunstantiam confiteri tenetur? Hoc enim est peccatum scandali formaliter; & directè opponitur præcepto de non scandalizando proximum. Matth. 18. & patet ex c. Nihil. de præscrip. & in hoc omnes conueniunt; & ideo cum hoc sit speciale peccatum scandali, ex S. Thom. cit. art. 3. & omnia peccata in sua sunt specie confitenda, etiã & hoc peccatum speciale scandali debet in confessione aperiri. Immo non solum confitendum est dictum, aut factum aliquod ea mẽte vt alius ad peccatum mortale prouocaretur; sed etiam addendum est genus peccati, ad quod prouocare intendebat: vt satius ipsa species exprimatur. Siquidem acta non solum ex obiecto, sed etiam ex fine suam speciem in genere morum sortiuntur, secundum S Th. 1. 2. q. 18. ar. 4. 6. & 7. c. cum minister. 23. q. 5. & ca. cum voluntate. de sent. excom. & Naua. in d. c. consideret. num. 117.

10 Secundo, Faciens opus quod est ex genere suo bonum, vel indifferens, tamẽ propter speciem mali quam habet, occasionem præbens ruinę tale peccatum cum sub nulla alia specie peccati contineatur, quam sub specie scandali, necessario confitẽdum est; constituit. n. speciale peccatum scandali, vt notauit Caiet. 2. 2. q. 43. ar. 1. omnia autem peccata sunt in specie sua confitenda.

11 Tertio dubiũ est inter Doctores, An quando aliquis mortaliter peccat coram alijs, non tamen ea mente, vt aliis occasionem peccandi præbeat, an tunc confitenda sit circunstantia scandali. Adrianus. n. in 4. de confess. q. 4. colum. 4. & Ioan. Maior. 4. dist. 38. q. 3. & Syluest. in Verb. scandalum. q. 2. in fine dicunt esse confitendam. & fauet Palud. in 3. dist. 38. q. 6. colu. 2. vbi ait, paria esse facere aliquid, quo cures alium ad mortale ducere, & facere aliquid quod suapte natura est ad illud inductiuum. Quod ipsum docet S. Anton. 2. p. tit. 9. capit. 3. §. 4. colum. 1. & 6. dicens feminam peccare mortaliter, quæ credens & aduertens, aliquem eius visu cadere in eius concupiscentiam, parui facit illud, & se illius aspectui indifferenter offert, non vt eum inducat in eã concupiscentiam, sed tãtum vt propria leuitati, & voluntati satisfaciat, excurrens forte per vias, manens in ostio, aut in fenestra, quo sua pulchritudo laudetur, vel ob aliam vanitatem. Pro qua opinione facit, quod qui dicit aliquam contumeliam alicui, non quo ipsum dehonester, sed quo forte corrigat, vel cum eo iocetur, si sequatur dehonestatio, erit contumelia, secundum S. Thom. 2. 2. quæst. 72. artic. 2. Sed etiam qui alicuius 2
malum ex sola animi leuitate, sine animo illum infamandi, profert, si exinde sequitur infamia, erit peccatum detractionis, & necessaria erit famæ restitutio. ex eodem S. Th. 2. 2. quæst. 73. artic. 2. Sicut ergo id quod est detractio materialiter, & per accidens, reducitur ad speciem detractionis, si fama lædatur; Similiter ad contumeliam, si honor lædatur: ita etiam scandalum per accidens, si inde sequatur ruina alterius, ad scandali speciem reducitur, & consequenter confitendum erit.

12 In hac re valde quotidiana, & scitu digna, dicendum est, Quod quoties peccatum a tali persona fit, & coram talib. quibus probabile est, & verisimile nouam ruinæ occasionem per illud dari, toties necessario circunstantia confitenda est, in quo sensu vera est Adriani, 3
& aliorum opinio; Quando autem coram talibus peccatur, quibus non est probabile, nec verisimile dari per illud nouam ruendi occasionem, tunc non est necesse huiusmodi circunstantiam confiteri, verbi gratia, fornicatur quis coram eis, qui ad fornicandum parati erant; vel ferit aliquis ense alterum coram viris mansuetis, de quibus credere par est, eos tali percussione non esse ad percussionem alliciendos; & quoties quis exinde non verisimiliter creditur peccaturus, toties circunstantiam hanc confiteri non est opus. Nauar. cit. num. 9. 4

Hinc infertur, non sufficere actionem ex se malam, & sua natura ruinæ occasionem alijs præstantem, ad constituendum aliquid in vera specie scandali, nisi & qualitas illorum, coram quibus ea fit, verisimilẽ faciat viro prudenti occasionem cadendi dedisse, licet forte ipsi non peccarent.

An, et quando circumstantia dubietatis animi confitenda sit. Cap. X.

SVMMARIVM.

1 *Faciens aliquid, de quo dubius est, an faciendum sit, nec ne, num teneatur id confiteri.*
2 *Contra conscientiam aliquid faciens peccat.*
3 *Adriani opinio de faciente aliquid, de quo dubius est, recensetur.*
4 *Dubia an, & quando confitenda.*
5 *Circunstantia dubietatis animi communiter confitenda non est.*
6 *Circunstantia conscientiæ, vel dubietatis, communiter speciem peccati non mutat.*

Difficultas

DIfficultas inter Doctores est,an qui facit aliquid quod sibi putat non faciendum, vel fecit aliquid quod dubitabat an illud esset mortale,necne, teneatur non solum confiteri se peccasse,sed etiam addere debeat, se scienter,seu contra conscientiam id fecisse, seu fecisse id,de quo dubitabat an peccatum mortale esset,nec ne. In qua re quędam certa sũt, quædam dubia,& incerta.

2 Primo certum est,omne quod fit contra cõscientiam,siue verè, siue falso dictantem aliquid esse peccatum mortale,illud esse peccatum mortale; *Omne enim,quod non est ex fide,peccatum est.* Rom.14. Vbi glossa dicit, omne quod est contra conscientiam,ædificare ad gehennam.& habetur iu ca.fi.de præscr.& c.omnis. §.illud 28.q.1.& clarius docet S.Th. 1.2.q.19. ar.5.& 6.& ibi Caiet.& idem S.Th. quodl.8. ar.13.ait,eum qui facit aliquid,quod est ei dubium,an sit mortale peccatum, peccare mortaliter.talis.n.facit cõtra legem specialem,Eccles.3.Qui amat periculum,peribit in illo, & specialem habet cum ratioue repugnantiam, quod quis periculo perdendi amicitiam Dei, propter amorem sui,vel alterius, se exponat. Nau.in c.consideret nu.52.de pęn.dist.5.

3 Secundo, Adrianus in 4.de confes.q.4.col. 4.existimat talem circumstantiam esse confitendam,hac ratione ductus, quod omnis circumstantia specialem habens cum ratione repugnantiam,seu lege speciali prohibita, siue quæ sola efficeret actum mortalem, etiamsi aliunde non esset malus, sit necessario confitenda,qualis circumstantia est,facere aliquid quod quis dubitat esse peccatũ mortale, aut quod quis contra conscientiam facit.

4 Ceterum his non obstantibus,non necessario confitenda est talis circumstantia, quamuis.n.circumstantia conscientiæ,vel dubietatis animi,contra quam peccatur,sit aliquãdo circumstantia quæ mutat speciem,& ideo necessario confitenda,illud tamen solummodo verum est in his quæ non alia de causa peccata sunt; nisi quia contra conscientiam erroneam,vel dubiam facta sunt, sed in hoc casu non tam censenda est circumstantia, quam lex,contra quam peccatur,priuata & erronea ligans eam habentem.Nau. cit. nu.70.

Præterea , cum circumstantiæ non semper in speciem specialissimam exprimendæ sint, & peccatum tam contra conscientiã factum, quam contra ipsius dubietatem admissum reduci possit ad vnam speciem,ad peccata,s.cõtra legem animi facta,& propterea confitenda;quicunque tamen confitetur se peccasse, satis videtur illam circunstantiam confiteri, qui.n.confitetur se peccasse,nisi addat se ignoranter errasse, implicite confiteri videtur se scienter deliquisse;Qui.n.confitetur ea, quæ sunt contra legem naturæ, vel diuinam, sunt peccata,illa confitetur quæ ab omnibus fere sciuntur,vel sciri debẽt esse peccata. c.ignorãtia.de reg.iur.in 6.Qui vero confitetur ea,quę contra leges humanas sunt peccata,etiã confitetur ea , quæ ab omnib. præsumuntur sciri esse peccata.c.fi.de const. & proinde omnes, qui peccata sua confitentur , præsumuntur a confessario sciuisse illa fuisse peccata, quãdo ea commiserint,nisi addant se ignoranter illa commisisse, tunc.n.quod fit cõtra legem,peccatum non esset,nisi is qui facit illud , vel sciret illud,vel scire deberet esse peccatum. cap. 2.de const.ignorantia.n.inuincibilis,seu(vt loquuntur Canonistæ)probabilis excusat a peccato,ex S.Th.1.2.q.76 ar.3.& c.Apostolicæ. de cle.excom.minist.& ibi Pan. maxime cum sciẽtia,non sit circumstantia peccati,quæ mutat speciem peccati,sed tantum quid necessarium ad hoc,vt lex liget,& ad hoc , vt dicatur peccatum quod contra legem fit.vt docet Caiet.1.2.q.77.ar.4.& Nau.cit.nu.72.& 73.

5 Hinc infertur,ꝙ cum circumstantia sciẽtię, vel dubietatis animi ,qua quis scit , vel credit esse peccatum,ꝙ sit,aut raro,aut fere nunquã talis sit,quæ mutat speciem peccati,etiamsi aliquando talis sit,quæ peccatum inducit, scilicet quando est erronea;ideo quando erronea non est,necessario explicanda non est; immo satis semper implicite exprimitur, quando exprimitur ipsum peccatum,nisi addatur ignoranter,& sine vllo dubio esse factum. Sicut enim qualitas quæ iure communi inest, vel ex narratis secundum ius commune colligitur, non necessario exprimi debet;vt si quis Archidiaconatũ impetret,non oportet vt illum explicet esse curatum;quia iure communi cura ei inest,c.ad hæc.de offic. Archid.& tradit Rota decis.13.de præb. in antiq. Et qui ait beneficio quod impetrat,inesse potestatem, & necessitatem audiendi confessiones, satis exprimit, illud habere curam, secundum eandem decisionem:ita pari modo iure communi præsumitur,eum qui peccauit,scienter peccasse, ideoque qui confitetur peccasse, confiteri videtur se sciẽter peccasse;& consequenter quãuis confitens non dicat expresse se sciẽter,vel dubio animo peccasse,sufficienter sua confitetur peccata,nec tenebitur ad iterandam confessionem eorum peccatorum, quę sciens;vel animo dubio admiserit Nauar. cit. num. 58. 59.& 73.

6 Quamuis autem circunstantia mutans speciem,& specialem habens cum ratione repugnantiam, uel lege speciali prohibita, necessario confitenda sit ; quia tamen talis non est omnis circunstantia conscientiæ, vel dubietatis;sed sola illa,quæ erronea est,& cum alia lege speciali non concurrit; ideo talis sola confitenda erit , quæ conscientiam erroneam inuoluit:lex,enim generalis quæ cum alia lege speciali concurrit , actui contra illam facto non dat specialem deformitatem,vt lex de declinando a malo,non dat specialem deformitatem homicidio,quod lege speciali prohibetur secundum omnes ; & ideo lex illa de non contraueniendo conscientię,vel non se exponendo dubio peccati,cum generalis sit, quando concurrit cum alia speciali , quæ vetat ,illum eundem actum quem conscientia dictat non faciẽdum , non dat ei specialem deformi-

formitatem, dat autem quando non concurrit cum alia, & consequenter in hoc solo euẽtu, & non in illo, confitenda erit. Nauar. cit. num.75.

An oblitus confiteri circunstantiam necessario confitendam, teneatur iterum confiteri peccatum cum illa circunstantia; an vero sufficiat eam solum confiteri, non confitendo iterum peccatum. Cap. XI.

SVMMARIVM.

1 *Oblitus confiteri circunstantiam necessario confitendã, an confessionem iterare teneatur.*
2 *Circunstantiam necessario confitendam scienter omittens, confessionem iterare debet.*
3 *Syluestri opinio de omittente circunstantiam ex ignorãtia refertur.*
4 *Circunstantiam necessario confitendam ignoranter omittens, solam circunstantiam prius omissam confiteri tenetur.*
5 *Vnico verbo multa peccata explicari possunt.*
6 *Circunstantias necessario confitendas qui ignoranter omiserint, quid facere debent.*

1 VT res facilius intelligatur, exemplis manifestãda est; iurauit, verbi gratia, Petrus se nõ percussurum sacerdotem. Item iurauit, vel vouit non blasphematurum, vel non fornicaturum, & tamen postea percussit sacerdotem, blasphemauit, fornicatus est: Postea verò adiens confessorem, confitetur percussionem clerici, blasphemiam, fornicationem, oblitus tamen est confiteri circunstantiam illam, scilicet, q͠d percusserit, fornicatus sit, vel blasphemauerit contra iuramentum: Difficultas modo est, an satis sit Petro dicere in secunda confessione, accuso me, quod ter licitum, & sanctum iuramẽtum fuerim transgressus; an vero requiritur etiam, vt iterum confiteatur se semel percutiendo clericum, secundo blasphemando, & tertio fornicando licitum iuramentum violasse?

2 Primo, certum est secundum omnes, si in prima confessione ex industria omisit circunstantiam, confitendo solum peccatum, tenebitur in secunda confessione non solum peccatum cum illa circunstantia iterum confiteri, sed etiam hoc nouum peccatum de omissione debitę circunstantiæ ex industria: sicut qui omitteret vnum peccatum mortale ex industria, & nouum peccatum committeret, & cõfessionem iterare etiam teneretur.

3 Secundo, quando ex obliuione quis omisit circumstantiam in priori confessione, quãuis Syluester verb. confess. 1. q. 10. sub finem, velit confitendũ esse de nouo peccatum simul cum illa circumstantia omissa, ait n. ꝙ si circumstãtia festi esset necessario confitenda, non sufficeret dicere, Decies vel centies peccaui dieb. festis, sed oportet addere, Talia decẽ, vel centum peccata in festis admisi, & ait, esse magnum errorem dicere contrarium. Et ratio pro hac opinione esse potest, quia status peccatoris confessario innotescere debet, qui tamen non patebit nisi confiteatur peccatum simul cum circumstantia omissa.

4 Tertio tamen dicendum est, sufficere confiteri in secunda confessione solam circumstantiam prius omissam, sine confessione peccati prius legitimè confessi, & hoc siue confessio secũda eidẽ sacerdoti, siue alteri fiat. sic Ang. verb. interrogationes. §. 6. & Naua. in c. consideret. n. 105. de pęn. distin. 5. Neque. n. vlla lex est quæ probat peccatum cum circumstantia eidem confessario aperiendum esse, nisi quando vtrumq; memoriæ occurrit. Et deinde peccatum vere vna res est, quamuis varijs circumstantijs, quæ necessario confitendę sunt, sepiatur, ex Rich. & alijs q. dist. 19. & ita quamuis in genere morum dici possit multiplex, propter multas deformitates, tamen per modum prædictum confitendi, quo primo ipse actus, deinde circunstantia patefit, illi duplicitati satisfit. Præterea hac ratione optime etiam cognoscitur status pœnitentis, sicut. n. si quis omitteret confiteri peccatum mortale ex obliuione, secundum omnes, talis legitime confessus est, & eius status dicitur sufficienter cognitus confessario, quamuis ex obliuione, & inaduertentia illud omisit, ita a fortiori qui oblitus est confiteri circunstantiam solam, & cõsequenter sicut ille tantum tenetur confiteri peccatum oblitum; ita iste circumstantiã oblitam: omnia. n. in vtroque casu pari modo se habent, & proinde sicut ille legitime confessus est, qui omissis multis peccatis per obliuionẽ, alia, quæ meminit, est confessus: ita & iste, sed & sufficienter cognoscitur status pęnitentis; Nam dum primo confessus est peccatum, aperta est grauitas peccati, & status peccatoris quoad malitiam, quã habet peccatum ex parte obiecti, & prout est Dei offensiuum, quando vero postea in genere manifestatur actus & circumstantia in specie, patefacta est grauitas ipsius, & peccatoris status, quantum ad illam, cui consequens est, totam illius peccati malitiam esse confessario penitus patefactam, & ita satisfaciet sic confitendo, Feci pater quoddam malum in se, quod iam sum confessus, contra iuramentum, quod confiteri antea fui oblitus, & hoc sufficit, siue postea eidẽ confessario, siue alteri confiteatur. Immo sufficit dicere, Decies iuramentum licitum sum transgressus, ꝙ oblitus antea non fui confessus. Nau. cit. n. 108. & 111.

5 Hanc ẽt sententiam tenet Caie. verb. confessionis septima conditio. & To. 1. opusc. trac. 5. q. 3. docens posse nos vno verbo centum periuria, & altero centum furta confiteri, & tamen in tot periurijs, & furtis multa inuenientur cũ circunstantijs necessario aperiendis. sentit ergo sufficere, quod separatim peccatum, & separatim circunstantias oblitas confiteamur.

6 Hinc infertur, facile ac necessarium remedium illis, qui circunstantias necessario confitendas per ignorãtiam, vel obliuionem mul

to

to tempore tacuerunt; possunt enim supputatione secum facta secundum hunc modum confiteri: quasi decies loco sacro reuerentiam necessario debitam violaui. Aliquando per ea, quæ seclusa loci circunstantia non fuissent peccata; (qualia sunt iudicia secularia, & magnæ occupationis contractus. c. decet. de immunit. eccles. 6.) Aliquando per ea, quæ fuissent peccata, sed venialia, (qualia sunt prædicta ob gloriam venialem facta.) Aliquoties per ea, quæ mortalia erāt, (qualia sunt furta, fornicationes, & confugientium ad ea loca exemptiones, & extractiones,) quæ tamen alias arbitror me, quoad sui obiecti malitiam, legitimè confessum ante hac fuisse. Nauar. cit. nu. 112. & 113. Sic etiam qui omisit confiteri circūstantiam scandali formalis, quia scilicet aliquid dixit, vel fecit, quo alius probabiliter prouocaretur ad peccādum mortaliter, reputare secum debet, quoties verisimiliter aliquid, siue de se bonum, siue malum, siue indifferens, ea mente & intentione fecerit, aut dixerit, quo alium ad peccandum mortaliter prouocaret, & tacitis alijs peccatis dicat, se toties verisimiliter id admisisse. Quamuis in hac circunstantia scandali confitenda, non solum confitendum est dictum, aut factum aliquod ea mente, vt alius ad peccatum mortale prouocaretur; sed etiam addendum est genus peccati, ad quod prouocare intendebat; quando quidem acta non solum ex obiecto, sed etiam ex fine suam speciem in genere morum sortiuntur, secūdum S. Th. 1. 2. q. 18. ar. 4. 6. 7. atque Nau. cit. nu. 117.

De Conditionibus Confessionis legitimæ. Cap. XII.

SVMMARIVM.

1 *Confessionis conditiones recensentur.*
2 *Confessio debet esse* simplex.
3 *Confessio* humilis *esse debet.*
4 *Confessio debet esse* Pura.
5 *Confessio* Fidelis *esse debet.*
6 *Confessio debet esse* Frequens.
7 *Confessio* Nuda *esse debet.*
8 *Confessio debet esse* Discreta.
9 *Confessio* Lubens *esse debet.*
10 *Confessio debet esse* Verecunda.
11 *Confessio,* Integra *esse debet.*
12 *Integra debet esse confessio quantum ad mortalia, non autem quoad venialia.*
13 *Mortalia semel legitime confessa, non necessario sunt iterum confitenda.*
14 *Mortalia omnia, quorum quis memoriam habet confiteri tenetur.*
15 *Confessio in specie facienda est, nec sufficit confiteri in genere.*
16 *Confessio debet esse* Secreta.
17 *Confiteri peccata sua per interpretem nemo tenetur.*
18 *Peccata sua scribere, quo memoria succurrat, nemo obligatur.*
19 *Peccata sua coram alijs confiteri, an liceat.*
20 *Peccata sua manifesta publicè confessario explicare nullus tenetur.*
21 *Peccata sua ne quis publicè confiteretur, prudenter statuit Leo Papa.*
22 *Confessio sacramentalis corporali præsentia facienda est.*
23 *Confessio qualiter debet esse* Lachrymabilis.
24 *Confessio* Accelerata *esse debet.*
25 *Confessio debet esse* Fortis.
26 *Confessio qualiter debet esse* Accusans.
27 *Pœnitens animo dispositus esse debet, vt Deo pro peccatis suis satisfaciat.*

1 Variç sunt confessionis sacramētalis qualitates, & conditiones quas referunt Doctores in 4. distin. 17. vbi S. Thom. quæst. 3. ar. 3. quæst. 4. & S. Anton. 3. par. tit. 14. ca. 1. §. 2. & alij alibi; sunt autem numero sexdecim, quæ his versibus continentur.

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda:
Integra, secreta, lachrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, et sit parere parata.

2 *Primo* igitur requiritur vt sit *Simplex*, idest, sine plica, & obscuritate verborum, ita vt clare a confessario peccatum intelligi possit, quod tunc maxime fit, quando ea omnia quæ ad quantitatem peccati cognoscendam pertinēt clare exprimuntur, & ita vt confessarius scire possit an peccatum sit mortale, vel veniale, & cuius speciei; Nō. n. est satis in genere sua peccata confiteri: verbi gratia non satis est confiteri se deliberate, vel motu primo desiderasse res turpes; vel preces horarias sine debita attentione recitasse; vel morosa, aut alia carnis delectatione detentum fuisse; quia huiusmodi æquè de veniali, ac mortali intelligi possūt. vnde in hoc casu confessarius pœnitentem interrogare, & monere debet, vt simpliciter peccata sua confiteatur, absque huiusmodi verbis ambiguis, ita, vt quantitatem, & speciem peccati sciat, & an mortale, vel veniale sit, alioquin non videtur sufficienter sua peccata confiteri. Naua. in c. fratres. n. 9. de pœn. d. 5.

3 *Secundo* requiritur vt sit *Humilis*, ita vt pœnitens se miserum & infirmum agnoscat. Qui enim se iactaret non videtur satisfacere. vnde qui confitentur capite cooperto, genu non flexo, seu sedentes. aut coequitātes confessario; Item qui stantes confitentur, quamuis valide confiteri possunt, (cum hæc confessionē non vitiant, si alia requisita adsint) si tamen ita sine vlla iusta causa confiteantur, peccant saltem venialiter, propter irreuerentiam, & immodestiam. Nau. cit. num. 11.

4 *Tertio* requiritur vt sit pura, scilicet ab impertinentibus. c. pura. 3. q. 9. & ca. statutum. §. insuper. de rescrip. in 6. est enim peccatū saltē veniale, confessionem huiusmodi extrariis, & impertinentibus confusam facere. Maxime autē pura esse debet a peccatis alienis, ne in eo loco, & tempore detractionis, aut infamationis peccatum incurratur. Huiusmodi tamē

impertinentia, aut pecata aliena manifestata confessionem non vitiant, præsertim si pœnitens non aduertat se peccare, aut si aduertat se peccare. peccati illius pęniteret, & illud cõfiteretur. Vnde cõfessarius & pęnitentem admonere debet si in hoc errantem videat, & hortari vt illius pœniteat. Naua. cit. nu. 13.

5 *Quarto* debet esse fidelis hoc est, digna cui fides adhibeatur, hoc est verax: quale vero peccatum sit mentiri in confessione dicetur inf.

6 *Quinto* requiritur vt sit frequens, duobusq; modis intelligitur. vno, vt qui frequenter peccat, frequenter confiteatur, quod solum est de consilio, vnde S. Thom. 4. dist. 17. q. 3. art. 3. q. 4. ait hoc facere, pertinere ad bene ipsius confessionis, non autem ad necessitatem. Est enim ad bene esse, quia confessio est optimum medicamentum timorẽ Dei conseruans, Non est tamen de præcepto, aut necessarium id facere, quia non tenetur homo pluries quam semel in anno ex præcepto regulariter confiteri. Altero modo, vt eadem peccata pluries quam semel confiteamur; secundum quem intelligendi modum etiam continet consiliũ, iuxta illud S. Augustini, quanto pluribus confitebitur turpitudinem criminis, tãto facilius gratiam remissionis inueniet. ca. quem pœnitet. de pœnit. dist. 1. & hic est sensus germanus præsentis conditionis. Quamuis enim per primam confessionem & contritionem peccatorum remissa sint peccata quoad culpam, in sequentibus tamen confessionibus pœna & satisfactio temporalis pro illis subeũda, in quã pœna æterna commutata fuit, minuitur, tum propter verecũdiam confitendi, tum propter absolutionem sacramentalem, per quam non solum augetur gratia; sed etiam minuitur pœna in purgatorio subeunda, ex Caiet. in opusc. tom. 1. quæst. 4. in materia confess. Vnde vtile est eadem peccata sæpius cum consciẽtiæ quiete confiteri, quamuis qui scrupulosi sũt, & ex tali scrupulositate confessiones suas sæpius iterant, melius facient, si post sufficiẽtem semel confessionem, & absolutionem cessant ab vlteriori confessione; in istis enim non ita vtile est sæpius confessiones iterare propter scrupulos vitandos. & Nauar cit. nu. 30.

7 *Sexto* requiritur vt sit Nuda, ita vt non operiatur verbis quę peccati grauitatem, & turpitudinẽ obscurant, qui enim ita obscurant peccata vt confessarius ea non satis intelligat, nõ satisfacit, vt enim dicitur in l. de ætate. ff. de interrog. actio. Nihil interest, an quis taceat interrogatus, an obscure respondeat, vt incertũ dimittat interrogatorem. Nau. cit. num. 52.

8 *Septimo* debet esse discreta, tum in verbis, vt scilicet honestis vocibus explicentur peccata præsertim carnis; tum in circunstantijs explicandis, maxime in circunstantijs venereis; tũ in modo narrandi, ita vt peccata quæ simul exprimi possunt, non dicantur diuisim, verbi gratia, potest quis centum periuria vno verbo confiteri, dicens; centies peierau; centies blasphemaui; cẽties rem notabilem furatus sum Caiet. tom. 1. tract. 5. q. 3. Nau. in c. consideret. n. 110. & in c. frates. nu. 53. de pœn. distin. 5.

9 *Octauo* requiritur vt sit lubens, id est, voluntaria omnino propter Deum, vel saltem principaliter propter Deum, quamuis impellatur minus principaliter ad id timore infamiæ, vel verecundiæ. Vnde satisfacit præcepto confessionis qui principaliter confitetur vt veniam peccatorum a Deo impetret, quamuis forte non fuisset cõfessus, nisi timor infamiæ ipsum ad id impulisset. Res. n. iudicari debet secundum id quod est principale. c. non dubium. de sent. excom. Sicut non committit simoniam qui celebrat principaliter ob Deum, quod tamen nõ fecisset nisi precibus, vel pretio ad celebrandum inuitatus fuisset, vt docet Maior 4. dist. 25. q. 2. colum. 2. Neque canonicus qui principaliter chorum frequentat in Dei honorem, & obsequium, quamuis hoc non faceret nisi lucraretur quotidianas distributiones; & ita quamuis Petrus non fuisset peccata confessurus, nisi pudor, aut timor eum ad hoc impulisset, si tamen his impulsus principaliter confiteatur vt pareat præcepto, & vt sua peccata sibi condonentur, sufficienter confitetur, dũmodo cetera interueniant. Naua. d. cap. fratres. num. 58.

10 *Nono* debet esse verecunda; debet enim verecundiam pęnitens & intus habere, & præ se quoad confessarium ferre. vnde qui confitetur peccata, quasi historiam aliquam narrando, vel se de illis iactando, nulla ex parte erubescens, quo ad confessarium, neque quoad se, non uidetur satisfacere. c. quem pęnitet. de pęn. dist. 1. & Nau. cit. nu. 59.

11 *Decimo* requiritur vt sit integra; confiteri n. debet omnia peccata sua, non solum quæ dicto, aut facto exteriori, sed etiam quæ interna voluntate admisit. c. omnis. de pęn. & remiss. vt etiam tradit Concilium Florentinum in §. quartum est. in decreto Eugenij 4. & nuper etiam definiuit Tridentinum sess. 14. c. 5. & can. 7. Immo etiam & peccata reseruata, quorum absolutionem confessarius præstare non põt cum alijs illi aperienda sunt. Nau. cit. nu. 61.

12 Intelligitur autem conditio hæc primo, de mortalibus, (non autem de venialibus) quæ vel confessarius nouit esse mortalia, vel certe dubitat esse talia secundum omnes; quamuis qui dubitat, vel opinatur esse mortalia, pro dubitatis vel opinatis confiteri debet, non pro certo mortalibus, secundum omnes. Venialia autem licet vtiliter, & sanctè cõfiteri possunt, non sunt tamen necessario confitenda, vt definit Concilium Tridentinum sess. 14. c. 5. Hoc autem quod diximus, quod non sit necesse cõfiteri venialia, intelligitur, quando non probabiliter dubitatur an sint mortalia, tunc enim sub dubio necessario confitenda sunt; Extra hunc tamen casum, quamuis vtile sit illa confiteri, cum & illa etiam sola sine mortalibus, iusta materia sacramenti pęnitentiæ esse possint, ex S. Thom. 4. distinctio. 16. quæstio. 2. ar. 2. quæst. 3. & Naua in c. quem pœnitet. n. 9. de pęn. d. 1. & in c. quotidianis. de pęn. dist. 3. & in Manu. c. 21. n. 33. non est tamen necessarium,

13 Secundo intelligitur hæc conditio de mortalibus peccatis nondum legitime confessis: non enim tenetur quis mortalia semel legitime confessa, iterato confiteri. ex S. Th. 4. d. 16. cit. & quolib. 1. q. 12. & alijs omnibus.

14 Tertio intelligitur de mortalibus, quorum memoriam habet tempore confessionis, post debitum conscientiæ suæ examen, vt colligitur ex Concilio Florentino vbi supra. Vnde si quis diligentiam debitam non adhibuit, quo sua peccata memoriæ occurrerent, vel si crasse ignorat, vel non dubitat esse mortale, quod deberet scire, vel dubitare tale esse, cōfiteri tenetur, non solum ea, quæ oblitus fuit, vel ignorauit esse peccata: sed etiam ea quæ cum tali obliuione, & ignorantia confessus fuerit, vt communis opinio cum Rich. in 4. dist. 17. art. 2. q. 6. tradit, & satis euidenter colligi potest ex Concil. Tridentino, sess. 14. cap. 5. & fusius explicat Ioan. Gerson 2. par. fol. 191. cap. quæritur sub finem. Naua. in d. c. fratres num. 64. & 65.

15 Quarto, non sufficit vt quis confiteatur in genere se peccasse in cogitando, loquendo, & operando, talis enim confessio generalis nō sufficit; sed debet aliqua peccata in specie cōfiteri; vnde si quis venit ad confessionem, & nullum peccatum in speciali confitetur, quod frequenter accidit in ijs qui frequenter communicant, à confessario monendi sunt, vt confiteantur aliqua, vel aliquod peccatum saltē veniale, etiam ante confessum, si aliquod nō dum confessum non habeant, vt absolutio sacramentalis illi detur, quia de substantia confessionis sacramentalis est alicuius peccati cōfessio in particulari. ex S. Thom. 3. part. q. 84. art. 2. Nau. in c. fratres. n. 9. de pœn. d. 5. & Manu. c. 2. n. 5. & sufficit quod sit alicuius venialis confessio ex eo. S. Thom. 4. dist. 16. quæst. 2. art. 2. & dist. 26. quæst. 3. art. 2. q. 3. Nau. in c. quem pœnitet. n. 9. de pœn. d. 1.

16 *Vndecimo* debet esse *Secreta*, quod tripliciter intelligi potest: Primo; ita vt nemo teneatur confiteri peccata sua alijs audientibus. c. quis aliquando. §. secreto. de pęn. d. 1. & ca. omnis. ibi solus, de pœn. & remiss.

17 Hinc infertur primo, neminē teneri ad sua peccata per interpretem confitenda, quamuis id facere possit, quando confessarius confitentis idioma non intelligit. ex Scot. in 4. distin. 17. quæst. col. 2. & Caiet. in summa. verb. confessio. in conditione 11. confessionis. vbi ait, etiam mutum scientem scribere, posse per scripturam confiteri, quam suis manibus legendam exhiberet confessario, non tamen ad id teneri, sed satisfacturum, si nutu meliori modo quo potest, confiteatur. Quo etiam modo intelligendi sunt S. Tho. 4. dist. 17. quæst. 3. art. 4. & Ioan. Maior. ibidem, quæst. 1. dum S. Thomas dicat confessionem per interpretem aliquādo faciendam esse, Maior autem id negat, siquidem id facere posse penitentē S. Th. ait, non autem ad id tenetur, vt rectè sentit maior. Nau. in ca. fratres. n. 86. de pęn. d. 5.

18 Infertur secundo, neminem teneri peccata sua scribere quo memoriæ succurrant, quāuis id licitum sit dum cautè fiat, vt tradit Caiet. & ante eum Maior: in 4. d. 17. q. 2. dicens aliquando teneri hominem sua peccata scribere, vel confiteri ante quadragesimam, quod dictum eius intelligi debet in eo, qui aduertit se verisimiliter non recordaturum in quadragesima, neque vnquam postea tempore oportuno illa peccata, nisi scripta habuerit, de tali enim homine dicendum est, teneri vel ad statim confitendum, vel ad scripturam memoriæ succurrendum, antequam ea obliuiscatur, aliàs id solum de consilio est, non de præcepto. Nau. cit. n. 88.

19 Secundo intelligi potest hæc conditio, ita vt non possit quis licitè peccata sua fateri, tertio audiente cui fauet. d. c. quis aliquando. §. non tibi dico, vt te prodas in publicum. Sicut enim grauius est occidere se, quàm proximū, c. si non licet. 23. quæst. 5. ita grauius est se, quam proximum infamare. cap. non sunt audiendi. 11. q. 3. quia non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus prouidenda sunt bona, & curam de nomine bono habemus 2. Corinth. 8. & Ecclesiast. 41. Nau. cit. nu. 90.

20 Hinc infertur primo, neminem teneri ad confitenda sua peccata, etiam manifesta publicè confessario ex Ioan. And. in ca. omnis. de pœn. & remiss. Nauar. cit. nu. 91. 93. vnde quod in Extrauaganti quadam Sixti 4. contra Petrum Oxomensem, cuius caput est, licet ea. significatur, confessionem necessario esse debere secretam; non ita intelligendum est, vt substantia, & essentia confessionis sacramentalis sit secretum: sed quod Christus non præcepit illam fieri publice, immò quod regulariter non debeat publicè fieri. Quamuis aliquando in vindictam scelerum, & alios bonos fines rectè quis publicè confiteri possit, vt declarat Concil. Trid. sess. 14. cap. 14. Nau. in glos. summæ. n. 31. de pœn. d. 5. & in Manu. c. 2. n. 5. maximè quando pęnitens ex magna contritione, & in terra aliena, vbi feruet inter homines pęnitentia, id facere contingeret.

21 Infertur secundo, prouidè fuisse cautum in c. quamuis. de pęn. dist. 1. à Leone Papa, ne homines publicè cōfiteri cogerentur. quamuis enim feruente diuino amore, parum olim pudebat homines fateri, quod malefecissent, eo quod grauissimè pudebat eos malefecisse: deficiente tamen postea charitate non ita expediens erat, vt sic publicè confiterentur. Na. in d. c. fratres. n. 93.

22 Tertio intelligi potest conditio hæc, ità vt secreta sit, id est, quod facienda sit confessio sacramentalis corporali præsentia. ca. quem pęnitet. de pœn. dist. 1. Siquidem absolutionis forma, quæ habet, Absoluo te. præsupponit absoluendum esse præsentem. Vnde sequitur neque confessionem, neque absolutionem fieri posse per procuratorem, neq; per nuntium, neque per scripturam ita vt mittantur

tantur

tatur a confessarium confessio, & vicissim remittatur absolutio, dummodo id facere possit per se, Omnia enim sacramenta personæ propriæ actionem exigunt, cum suscipiuntur, excepto matrimonio, quod per procuratorem contrahi posse non est dubium. c. fin. de procur. in 6. & Nau. in c. quem pęnitet. n. 4. de pœn. d. 1. & in c. fratres. de pęn. d. 5. nu. 94. & Manu. cap. 21. nu. 36. In casu autem quo quis per seipsum confiteri nequit, non tenetur ad confitendum per alium, nec per scriptum, nec per interpretem. Si tamen id faceret, valerent confessio, & absolutio, quæ scriptæ mitterētur, secundum Paludanum in 4. dist. 17. q. 2. art. 1. & Adrian. in 4. de confess. q. 1. col. 6. & Naua. vbi supra.

23 *Duodecimo* debet esse lacrymabilis, id est, cum dolore & displicentia omnium peccatorum mortalium commissorum, cum proposito illa iterum non committendi, neque alia mortalia. cap. pęn. dist. 3. lachrymæ autem corporales etsi vtiles sint, & optandæ, non sunt tamen necessariæ. In hac autem re opus est prudentia in confessario; grauiter enim errant quidam confessores, dum interrogant pœnitentes, an displiceant eis peccata commissa super omne odibile particulare puta mortem, paupertatem &c. aut, an proponant vitare mortalia super omne vitandum, puta direptionem, vnde nullo modo ad huiusmodi particularia confessarius descendere debet, sed si merito dubitat de nimium tenui pęnitentis displicentia, vel proposito vitandi solum aliquibus bonis, & sanctis motiuis, eū ad dolorem de peccatis concipiendum hortetur. Naua. in d. c. fratres nu. 97.

24 Decimotertio requiritur, vt sit accelerata; Quæ conditio est solùm de consilio, & de bene esse confessionis, vt optime docet S. Th. 4. dist. 17. q. 3. art. 3. quæstiuncula 4. Quamuis enim debet homo habere propositum saltem virtuale confitendi tempore debito, quia sine illo contritio non contingit; non tamen tenetur regulariter sub nouo peccato confiteri nisi semel in anno, dummodo non occurrat articulus necessitatis, aut summenda sit Eucharistia, & adsit copia Sacerdotis. Nau. cit. nu. 99.

25 Decimoquarto debet esse fortis, ita scilicet vt nulla verecundia, nullus timor pęnitētem à confitendo dehortetur, vnde qui nullatenus per se solum confessurus fuisset peccata, ob ruborem fortassis ipsum vincentem; si tamen interrogationibus Confessarij pulsatus omnia peccata sua confiteretur, satisfaceret confessioni. arg. c. 1. §. diligens de pęn. d. 6. Eo tamen casu monendus erit pęnitens, vt eum peniteat eius pusillanimitatis, qua deterrebatur à confitendis necessarijs, & ita suadendus est vt illud quoq; peccatū quod commisit volendo aliqua occultare, cum alijs confiteatur. Cum enim sit sacrilegium velle aut proponere confessionem dimidiare, c. sunt plures. de pęn. d. 3. & omnia peccata mortalia confitenda sunt. cap. omnis. de pęn. & rem. consequenter & hoc propositum omittendi cōfitendum est, & de eo pęnitens, si hoc non aduertit, per confessarium admonendus est. ex d. §. diligens. & Nauar. cit. num. 102. 103.

26 Decimoquinto requiritur vt sit accusans, sibi nimirum quod peccauerit, non diabolo, non mundo, non carni. cap. Non est. 15. q. 1. Erit tamen sufficiens accusatio qua principaliter sibi peccata imputat, quamuis minus principaliter eadem imputet diabolo. cap. si enim. de pœn. d. 2. vel sensualitati propriæ; iuxta cap. omnis ætas. 12. q. 1. & c. sicut tribus gradibus. de pęn. dist. 1. vel aliquibus alijs: qui etsi non potuerunt dare iustam peccandi causam: aliquam tamen occasionem dederunt. Nau. cit. nu. 105.

27 Decimo sexto debet esse parere parata, hoc est, vt pęnitens habeat animum Deo pro peccato suo satisfaciendi iuxta confessarij arbitrium. Hoc vero licèt optimum consilium sit, modo Sacerdotis arbitrium sit æquum, non est tamen necessariū, aut de præcepto. Nau. cit. nu. 106. Hoc itaque modo breuiter explicatæ sunt qualitates confessionis Sacramentalis, de quibus nonnulla in sequentibus melioris & facilioris intelligentiæ causa explicanda sunt.

An, & quale peccatum sit mendacium in confessione factum.
Cap. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Mendacium omne peccatum est.*
2 *Mendacium in confessione factum non est semper peccatum mortale.*
3 *Mendacium in confessione factum circa venialia, aut circa mortalia confessioni extraria, non est mortale.*
4 *Mendacium circa ea, de quibus à confessario interrogatur, non est semper mortale.*
5 *Mendacium circa veniale quo casu mortale esse possit.*
6 *Confitens veniale quod non commisit, cum alijs mortalibus commissis, non peccata mortaliter.*
7 *Confitens mortale, quod scit se non commisisse, peccat mortaliter.*

1 QVamuis in confesso sit apud omnes mendacium semper esse peccatum, iuxta cap. primum 22. q. 2. & c. super eo de vsur. & multo grauius in confessione dictum. Non est tamen ita certum quale peccatum illud sit. Nam Paludanus in 4. dist. 21. q. 2. ar. 1. ait esse peccatum mortale, propter irreuerentiam quandam sacramenti mentiri in cōfessionis iudicio, siue causa humilitatis, siue deliberatæ hypocrisis fiat, & S. Ant. 3. par. tit. 13. cap. 18. in sexta conditione, ait, qui aduertens in iudicio confessionis mentitur, maximè de mortali, peccat mortaliter. Sed & S. Tho. 2. 2. quæst. 69. ar. 1. ait, non teneri nos ad confitendum venialia, si tamen

ea confitemur, & mentiamur, peccamus mortaliter; Quia sicut vis iuramenti mendacium ex se veniale, facit mortale, ita vis iudicij de veniali facit mortale. Idemque clarius eo in loco affirmat Caietanus.

2 Alij tamen & verius docent non semper esse peccatum mortale in confessione mentiri. Nau. in c. fratres. n. 15. de pen. d. 5. Sicut enim in iudicijs mendacium de rebus leuibus, est tantũ veniale, ita etiam in confessione mẽdacium de rebus leuibus, etiã ad confessionem pertinentibus veniale solùm erit. Et sicut in omni materia surreptio, & leuitas rei secundum S. Thom. 1. 2. q. 88. ar. 5. & 6. & 2. 2. q. 35. ar. 3. & q. 59. ar. 4. & quæst. 66. ar. 6. excusant à mortali, ita etiam in iudicio tam interioris, quàm exterioris fori excusabunt. Sed & tunc solum mendacium in iudicio dictum est mortale, quando ad illud iudicium ita pertinet vt ipsum iudicium peruertat, vt significat S. Th. 2. 2. q. 90. ar. 4. sub finem, dicens, Mendaciũ contra iudicium, vel doctrinam, esse mortale: Non dicit, quæ in iudicio, & docendo mendacia sunt, esse peccata mortalia, sed tantum quæ contra iudicium, & doctrinam sunt. Vnde etiam infert ibi Caiet. iudicem qui dum iudicat, aliquot mendacia miscet, non tamen contra iudicium, sed circa impertinentia, peccare quidem, non tamen mortaliter, & pari ratione dicendum est de mendacio in confessione, quod tunc solum est peccatum mortale, quando mentitur in confessione peccati mortalis nondum confessi, vel etiam peccati mortalis prius cõfessi quod tamen confiteri proposuit. vel etiam in confessione peccati venialis quod confiteri proponit, vt enim Caietanus ait, suo proposito confitendi fecit illud peccatum veniale iustam confessionis materiam, & ita tenetur id, quod super ea dicit, efficere verum. Naua. cit. n. 16. & 17. & 22.

3 Hoc autem quod diximus, intelligi debet de peccatis mortalibus confessis quæ tamen proposuit confiteri, & etiam de venialibus, (quæ siue prius confessus est, siue non) quæ tamen proponit confiteri; Quia mendacia confessioni extraria, & impertinentia etiam circa mortalia, & etiam circa venialia, quæ quis non proposuit confiteri, vel si proposuit, illud tamen propositum intra confessionis actionem reuocat, & mutat, non erunt mendacia mortalia. Nau. cit. nu. 18. Quia in his, quæ à sola nostra voluntate pendent, & quæ liberum est nobis confiteri, vel non, (qualia sunt confessio venialium, & etiam confessio mortalium prius legitimè confessorum) donec in aliam transeant obligationem; puta voti, vel contractus, vel delicti, vel aliam, possunt pro libito nostro mutari. Et ita qui mentitur de veniali, vel de mortali prius legitime confesso, non censetur peccare mortaliter: Quia talis censetur vel non proposuisse illa confiteri omnino, & ita non peccat, vel si confiteri ea proposuerit ante confessionem inceptam, posteà tamen ea non confitendo, propositum suum intrà confessionis actionem reuocasse censetur, & consequenter non peccat. Nau. cit. n. 19. & 20.

4 Hinc infertur, quod qui semel rem habuit cum muliere, vel aliquod aliud peccatum fecit, si interrogatur de his à confessario, Respondeat se non habuisse, vel non fecisse tale peccatum, eo quod vel non proposuit, quæ prius legitimè confessus est, iterum confiteri, vel si confiteri proposuit, saltem cum interrogabatur à confessario tacitè reuocauit propositum ea confitendi. sciens se ad id non teneri, non peccat mortaliter. Naua. cit. nume. 23. & 24.

5 Quando autem pœnitens nullum habet peccatum mortale, aut veniale quod confiteri tenetur, nec confitetur vllum quod verè commisit, sed aliquod veniale quod non commisit, in quo confitendo mentitur, talis mortaliter peccat confitendo hoc veniale quod non commisit, non tamen quia mentitur, sed quia quod non erat sacramenti confessionis materia, pro illa substituit, sic enim sacrilegium, & magnam irreuerentiam contra sacramentum committit, facit enim vt forma absolutionis inanis sit dum materiam non aptam, & super quam forma cadere non potest, profert: Non enim potest forma absolutionis cadere super peccatum quod nunquam fuit commissum, & ideo cum talis in hoc euentu nullum aliud confitetur peccatum, nec aliquam materiam nisi falsam substituit, irritatur forma absolutionis, & peccatum sacrilegij committit, iuxta ea quæ tradunt Sanct. Thom. 2. 2. quæst. 99. ar. 1. 2. 3. & glossa in cap. sacrilegium 17. q. 4. & Nau. cit. nu. 27.

6 Dixi id esse mortale, quando pœnitens non confitetur vllum peccatum quod admisit, si enim confiteretur cum alijs peccatis mortalibus, aut venialibus per ipsum admissis, aliquod peccatum veniale quod non commisit, quamuis sic mentiendo peccaret venialiter, non tamen mortaliter. Ratio autem quare in hoc casu peccaret tantum venialiter, in alio vero casu mortaliter, (cum tamen in vtroque casu mentitur solùm circa veniale non commissum) est, quia in priori casu, nulla est materia apta & idonea super quam forma absolutionis cadere potest. At vero in posteriori euentu est aliqua apta materia, potest enim pœnitens velle vt forma absolutionis sacramentalis valeat eo modo quo potest, & ita vult saltem implicitè, vt illa forma cadat super materiam illam quæ apta est absolutioni, qualis sunt alia peccata mortalia, vel venialia per eum admissa, & ideo non irritatur in hoc casu forma sacramenti, sicut in priori casu contingit. Sicut & qui super panem, qui non solum è tritico, sed alia minus apta Eucharistię materie esset confectus, verba consecrationis proferret, super aptam partem, & non super ineptam, verba consecratoria proferre censeretur, in quo casu valida erit forma consecrationis super illam materiam

teriam consecrationi aptam. Naua. cit. nume. 27.

7 Hinc infertur, quod qui confiteretur se peccasse aliqua mortalia, quæ tamen scit non peccasse, aut qui dubitat an peccasset, & fatetur se certo peccasse, peccare mortaliter. Nau. cit. n. 26.

Infertur secundo, quod opinio S. Thomæ & aliorum Doctorum, vt vera sit, intelligi debet de mendacio contra iudicium, vel doctrinam, & de peccato in confessione modis supra dictis, non autem de mendacio, quod iudicio, vel doctrinæ, vel confessioni impertinens est. Neque enim voluit Sanct. Tho. omne mendacium in iudicio esse semper peccatum mortale, cum 2. 2. q. 70. art. 4. dicat, quod mendacium in iudicio sit mortale ex genere suo, sicut quælibet alia iniustitia, per quod tacite significabat, in specie nonnunquam esse veniale. Nau. cit. nu. 22.

Quibus casibus frequentanda, seu iteranda sit confessio.
Cap. XIV.

SVMMARIVM.

1 *Iteratio confessionis ex quot fontibus oritur.*
2 *Confessio non ex eo iteranda est, quod sit informis.*
3 *Confessio quæ integra non fuit, iteranda est.*
4 *Confessio facta confessario, qui caret iurisdictione, nulla est, & iteranda.*
5 *Confessio iteranda est ob censuram, qua ligatur pęnitens.*
6 *Pœnitentiam iniunctam non adimplens, an confessionem iterare teneatur.*

1 VArij casus ab authoribus annumerari solent, in quibus necessaria est confessionis iteratio, qui ex vno horum quinq; fontium oriuntur, videlicet ex defectu confessarij, vel contritionis, vel confessionis, vel satisfactionis, vel inhabilitatis.

Primus casus, quo iteranda est confessio, est ex defectu contritionis, & doloris sufficientis in ipso pœnitente, quando scilicet, quis confitetur sine vllo dolore peccatorum: vel cum dolore quidem peccatorum præteritorum, non tamen cum proposito sufficienti vitandi futura; qualis est, qui dolet se furatum, non tamen habet animum restituendi. Qualis item, qui dolet se fornicatum, non tamen proponit deliberate cōcubinam relinquere. Per talem enim contritionis defectum pœnitentia redditur non vera, cap. Quod quidam. de pœniten. & remissio. quo casu neganda est absolutio, vt ibi habetur; Si enim pęnitens tacet huiusmodi propositum, non confitetur integre: Si autem cum alijs peccatis illud quoque propositum non confiteatur, inhabilem se reddit absolutioni; siquidem venia non datur nisi correcto. reg. Peccati. de reg. iur. in 6. & c. legatur. 24. q. 2. & ideo si absoluatur, sacrilegium admittit confitens suscipiendo, & confessarius dando absolutionem, propter irreuerentiam, quam sacramento faciunt. arg. c. illud. dist 95. & cap. per Esaiam. 1. q. 1. & Naua. in cap. fratres. nu. 33. de pœn. d. 5.

2 Ceterum non iteranda erit confessio, si doleat de peccatis præteritis, & vitare proponat futura; licèt non tam displiceant peccata, nec tam vitanda proponantur, vt ex his confietur contritio, neque attritio talis quæ cum sacramento faciat contritionem: quia cum nemo scire possit, an sit in gratia; Eccles. 9. & cap. fina. de purga. canon. neque etiam scire possit an sit contritus, contritio enim Dei amicum efficit. Neque etiam eo solo nomine iteranda est confessio, quod sit informis, idest, quod sine charitate & gratia fiat. secundum S. Thom. 4. distin. 17. quæstio. 3. articu. 4. & Caietan. quæstion. 5. de confess. sicut enim reliqua sacramenta vera esse possunt, dante, & accipiente illa peccato mortali infectis, etiam & sacramentum pęnitentiæ verum esse potest sine gratiæ productione, cum nullibi contrarium de sacramento pœnitentiæ statutum sit. Naua. cit num. 36. & 37.

Secundus casus est ex defectu ipsius confessionis, quando scilicet confessio non fuit integra omnium peccatorum: vel quia præ verecundia tacetur aliquid necessario dicendum; vel tam crassè de confitendis cogitat, vt omittat ea, quæ communiter omnes confitentur; puta, si non haberet animum abstinendi à mortalibus, quod etiam mulierculæ solent explicare: vel si debitam diligentiam non adhibuit, quo sua peccata memoriæ occurrerent, vel si crasse ignorat, vel dubitat esse mortale, quod deberet scire, in quo casu confiteri tenetur non solum ea, quæ oblitus fuit, vel ignorauit esse peccata: sed etiā ea, quæ cum tali obliuione, ac ignorantia confessus fuerit, vt docet Richar. 4. distinct. 17. artic. 2. q. 6. & Naua. cit. num. 37. & 65. Sic etiam iteranda erit, quando fit sacerdoti non proprio, vt infra, aut quando confitetur proprio, qui tamen notorie ipso iure, vel per sententiam suo titulo priuatus est. Nau. in c. placuit. n. 179. de pęn. d. 6.

4 Tertius casus est, ex defectu confessarij, quando scilicet in eo fuit defectus vel potestatis, vel scientiæ, vel voluntatis, ex eo nimirū quia non erat sacerdos, vel non habebat iurisdictionem super cōfitentem, vel nesciuit, vel noluit absoluere, vel tantam doctrinam non habuit, quanta necessario exigebatur in confessario saltem respectu talis confitentis. Nau. in c. 1. §. laboret. nu. 2. de pœn. d. 6.

Item quando est ab ecclesia catholica diuisus. Sacerdos enim hæreticus & pro tali denunciatus iurisdictione caret, nec tali nisi in extrema necessitate confessio licite fieri potest dist. 32. c. præter. §. sciendum.

Item

Item si sit excommunicatus, vel interdictus, vel suspensus notorius, ità vt nulla tergiuersatione celari possit, absoluere nequit ex defectu potestatis; Nec refert quoad hoc an generatim, an vero speciatim sit quis censura notatus. Naua. in d. §. laboret. nu.23.

5 Quartus casus est ex defectu, & inhabilitate pœnitentis, ad suscipiendum sacramentum propter censuras ecclesiasticas. Naua.in d.c. fratres nu. 38. de qua re infra.

6 Quintus casus secundum multos est, quando pęnitentia iniuncta non impletur, de qua re suo dicetur loco. Hoc vnum ex Adriano interim 4. quæst.4. de confessione sub finem, addendum est, scilicet, eum, cui pęnitentia, priusquam absoluatur, imponitur, & non curat illam, quam acceptat, pęnitentiam memoriæ mandare, ac veluti contemnit, teneri postea confessionem illam iterare, si eam nō implet. Quia talis peccat mortaliter antequam absoluatur, & cum illud peccatum non confiteatur, confessio desinit esse integra. Verum cum hæc confessionis iteratio non nascitur ex pęnitentiæ obliuione, vel ex eo, quod illa non impletur, sed ex defectu integritatis, optime ad secundum fontem, nimirum ad defectum confessionis reduci debet. Nau.cit.nu.50.

Quæ, & qualis diligentia sufficiens, & necessaria est ad examen conscientiæ. Cap. XV.

SVMMARIVM.

1 *Examen conscientiæ quanta diligentia faciendum.*
2 *Scoti sententia de hac re refertur, & refellitur.*
3 *Confiteri volens, conari debet peccata sua ad memoriam reuocare.*
4 *Diligentia quæ, & quanta sufficiens ad examen conscientiæ faciendum.*
5 *Crebrò confitens, ad minorem diligentiam tenetur quam qui raro.*
6 *Excusari potest quis aliquando ne aliquod peccatum confiteatur.*
7 *Confessarius, an, & quando, interrogare debet penitentem de diligentia præmissa in examine facto.*
8 *Confessarius quid facere debet, quando pœnitens se accusat de non præmissa debita diligentia in examine.*

1 RES hæc satis dubia, & controuersa est inter authores: Scotus enim in 4. dist. 17. quæst.1. & Palud. ibidē quæst. 2. artic. 1. colum. 2. talem diligentiam in hac re requirunt, qualem pro re ardua in memoriam reducenda pœnitens adhiberet: Gabriel vero in dicta distinct. 17. quæst.1. colum.8. solum ait, quod confiteri debet omnia, quæ recordari potest. At vero Ioannes maior ibidem quæst. 3. vult hominem, qui confessurus est, talem debere præmittere diligentiam, quo omnia sua peccata occurrant, qualem adhiberet, si quam orationem latinam ad eruditos esset habiturus, aut si de multo & longo tempore impensa pecunia domino vigili, ac auaro rationem esset redditurus. Caietan. in verb. confessio, ait eum, qui credit suam peccatorum inquisitionem esse sufficientem, quamuis vere talis non sit, & ob hoc aliquod tacuerit peccatum, non teneri ad iterationem confessionis, & in materia de confessione quæstio. 5. ait, tunc demum ex integritatis defectu iterandam esse confessionem, quando ex proposito dimidiatur confessio, vel adeo crassa est conscientiæ discussio, vt aliqua obliuiscatur. Concilium vero Florentinum, §. Quartum. solummodo docet confitenda esse peccata, quorum habet memoriam, & nihil ait de diligentia necessaria in reducendo ad memoriam peccata, verum in hac re dicendū est

2 Primo, Nimis rigida censenda est sententia Scoti & aliorum in reducendo ad memoriam peccata: vix enim possumus has curas inter se conferre, siquidem ad pronuntiandam orationem latinam iuuat ipsa potentia sensitiuam quæ dicitur irascibilis, quę sua natura in ardua fertur: iuuat etiam naturalis inclinatio, iuuat appetitus innatus honoris, & diuitiarum, iuxta proœmium Decretalium, & sexti & c. omnis ætas. 12. quæst. 1. & cap. omnes dilectores. dist.47. Cum tamen è contra appetitus hic sensitiuus, quem vocant cō cupiscibilem minuat curam recogitandi peccata, quippe qui fugit tristitiam & dolorem, ex tali cogitatione nascentem tanquā quoddam malum; omnis enim tristitia in se quoddam malum, est, quamuis aliquando sit secūdum quid bonum ex S. Thom. 1.2. quęst.39. artic. 1. Nau. in c. fratres. n. 74. Concilium autem Florentinum solum habet homines confiteri peccata, quorum memoriā habent, non autem dicit, habere possunt. Sed præterea nemo tantam adhibere potest curam, & diligentiam, quin maiorem si velit, adhibere poterit, & ita dubij semper essent homines, an ex talis diligentiæ adhibendæ defectu, confessiones priores reiterare tenerentur & denique vix aliquis esset è vulgo, qui validè vnquam confiteretur.

Secundo, quamuis nullus erat textus in iure ante Concilium Florent. & Trident. sess. 14.cap.5.& can.7. qui expresse de hac diligentia reuocandi in memoriam peccata loquatur, fuit tamen ratio naturalis, quæ id dictabat, vt docet Rich. 4. distin. 17. art.2.q. 6. dictat enim ratio, vt habet Cicero lib. 1. offic. quòd talem curam iustam vnicuique negotio adhibeamus, qualem rei grauitas requirit; Vnde cum confessio peccatorum præteritorum negotium sit satis graue & notabile, consequens est, vt qui sua peccata debito modo confiteri velit pro ratione talis negotij, diligētiam aliquam iustam adhibeat super reductione eorum ad memoriam. Naua. cit.n. 69.& 70.

4 Tertio, tanta diligentia necessaria est, & sufficiens, quanta viro prudenti humano more rem æstimanti necessaria videtur, vel quanta videtur sufficiens vt plurimum hominibus qui sunt illius conditionis, cuius est is qui illam diligentiam adhibet, dummodo bona fide putet esse pro sua fragilitate mediocrem. prout ex Concilio Tridentino in sess. 14. ca. 5. colligi potest. Nau. cit. nu. 75 & 76.

5 Quarto, qui crebro confitetur, non tenetur tantam qualibet vice curam adhibere, quantam qui raro confitetur, neque qui paucis, & paruis implicatur negotijs, quantam qui multis, & magnis, neque idiota ad tantam, quantam doctus, qui scit loca, & circumstantias peccati, perscrutari tenetur. Nau. cit. num. 71. Multi enim maxime simplices, etsi non se sufficienter præparauerint, ex proposito tamen, & voluntate quam habēt respondendi interrogationibus confessarij quia sciunt illum interrogaturum, præsertim si sciant confessariū esse prudentem, & doctum, cum tali proposito respondendi, censeri debent sufficientem diligentiam adhibuisse. Nau. cit. nu. 80.

6 Quinto, excusatur quis aliquando a confitendo peccato ob ignorantiam, qua putat id non esse peccatum, qui tamen ob eandē ignorantiam non fuit a peccato excusatus: Siquidem ignorantia, qua quis putat aliquid non esse peccatum, excusat aliquando confessionem, ne dicatur minus integra, quæ tamen ignorantia eum a peccādo non excusabit, cuius rei hæc ratio reddi potest ex S. Thom. 1. 2. q. 76. art. 3. & 4. & Caiet. ibidem. Quia ignorantia quæ non reddit actum peccandi inuoluntarium, reddere potest omissionem illius confitendi inuoluntariam. Nau. cit. num. 82. prout etiam Adrianus in dub 6. post 4. quęst. de confessione tradit.

7 Sexto, confessarius, qui suspicatur, confitētem sine iusta præmeditatione ad confessionem venire (quod est frequentissimum) pœnitentem super hoc diligenter interrogare debet. Iudex enim ex suo officio quantum in se est supplere debet, ne iudicium reddatur nullum c. causam quę. de indic. eo modo quo dicemus.

8 Septimo, quando pœnitens confitetur, se non vt debebat ad memoriam peccata sua reduxisse, quod quotidie multi timorati viri facere solent, si confessarius videt id a pœnitente fieri, & dici, non quod credat se non adhibuisse debitam diligentiam illam, quam integritas confessionis requirit, sed quia bonarū mētium est vereri, Iob c. 9. & timere culpam, vbi non est ca. ad eius dist. 5. aut quod hoc dicit, quia per eam omnia, vel maiora venialia in mentem non reduxit, quod tamen non est necessarium, in hoc casu absolui potest pœnitens sine aliquo scrupulo: vel secundo confessarius existimat illum nō adhibuisse debitam diligentiam & sufficiētem in peccatis memorandis, & in hoc casu, aut necessitas vrget, scilicet morbus, bellum, & naufragium, & huiusmodi, & in hoc etiam casu absolui debet, & idem dicendum est de receptione Eucharistię, quæ sine scandalo differri non potest, immo sufficit pœnitentia omissæ diligentiæ & discussionis conscientiæ, cum ea peccatorum recordatione, quæ illi fuerit possibilis; Naua. in d. ca. fratres. n. 83. & in c. 1. §. diligens num. 15. de pœn dist. 6. aut nulla vrget necessitas, & tunc considerare debet confessarius an ea, qualemcunque adhibuerit diligentiam, cum suis interrogationibus a se factis, aut faciēdis, diligentiam mediocrem constituat, & tunc audiri, & absolui potest, & debet, præmissis tamen interrogationibus, quę videbuntur necessariæ: Vel tertio confessarius videt pœnitentem nolle interrogari, vel etiamsi velit, adeo tamen nil præmeditatum venire, vt etiam cū interrogationibus, & responsionibus confessio non fiat integra: & in hoc casu absolui nō debet, sed blandis verbis moneri, vt pro sua fragilitate, priusquam confitetur, præmeditetur saltem tantum, quantum ad integrādam confessionem cum interrogationibus opportunis sufficiat. Nau. in d. c. fratres. nu. 83.

Qua ratione constat confessionem debere esse integram, & an aliquo in casu confessio legitima esse possit, quamuis non sit integra. Cap. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Integritas confessionis, qua ratione constat, aut probatur esse necessaria.*
2 *Difficultas integre confitendi, allatis certis casibus, ostenditur.*
3 *Remedia afferuntur, quibus vti debet pœnitens, quando integre confiteri non expediat.*
4 *Persona complicis non est confitenda.*
5 *Ratio huius rei affertur.*
6 *Habens reseruata, & non reseruata, quid facere debet.*
7 *Habens reseruata, quænam obseruare tenetur.*
8 *Confessarius qualiter se gerere debet, cum habente reseruata.*
9 *Confessus habenti potestatem absoluendi a reseruatis, sed vnius reseruati oblitus, quid faciet.*
10 *Absolutus ab inferiori a non reseruatis, sed antequam absoluatur a superiori de reseruatis, si nouum peccatum committat quid facere debet.*
11 *Confessio per accidens fieri potest non integra.*
12 *Duæ personæ, diuerso tempore, vnum absoluentes, vnicum solum sacramentum perficiunt.*

1 Res hæc de solis peccatis mortalibus intelligitur, quæ alias non fuerunt vnquam confessario legitimè manifestata; siquidem non necesse est venialia omnia confiteri, & mortalia, quæ quis semel legitimè confessus est, & ab eis absolutus, non tenetur vnquam iterum confiteri.

Et quidem varias rationes afferunt Doctores, cur cōfessio peccatorum mortalium nondum legitimè confessorum integra esse debeat, Nam S. Th. in 4. dist. 17. q. 3. ar. 4. quæstiun-

in 2.& Palud.ibidem.docent, Quod sicut medico corporali infirmus omnem suam infirmitatem notam facere debet, quo recte illi mederi possit, ita medico spirituali omne animi vitium cognitum esse debet. Quæ tamen ratio Durando non placet, propter discrimen quod inter medelam animi, & corporis cernitur; siquidem medela corporea, quæ vnum sanat morbum, alium aliquando auget, medela vero animæ, quę est sola contritio, & gratia Dei, æque omnes animi morbos sanat. Hinc ipsemet Durandus illam rationem affert, quòd confessio respondere debeat contritioni, & ideo sicut contritio esse non possit, nisi sit omnium peccatorum mortalium; ita neque confessio. Verum neq; hæc ratio probat necessario omnia peccata vni, & simul confitenda esse; Nam & satisfactio respondet etiam contritioni, & tamen iustè potest pęnitens satisfacere de alijs uno tempore, dilata satisfactione aliorum in aliud tempus. Vnde tam S. Thomæ, quam Durandi rationes, congruitatem tantum, non autem necessitatem integritatis probant. Nulla ergo ratio humana reddi potest, quæ sola necessariò concludat integram omnino debere esse confessionem, sed id lege tantum cautum est iusta, & æqua, vt quis omnia peccata mortalia nondum confessa, post debitam diligentiam in examine conscientiæ adhibitam, confiteatur, quæ cōsuetudo iam inde ab ecclesiæ principio vsque hodie seruata est, & à Christo in Apostolos, & ab eis ad nos vsque deriuata est Quæ integritas satis iure antiquo, & nouo cauetur, prout colligi potest, ex c. Non potest. de pœn. distin. 1. & ex c. sunt plures. de pœn. dist. 3. & ex cap. 2. §. cautus. & c. fin. de pęn. d. 6. & ex cap. omnis vtriusque sexus. de pęn. & remiss. & ex Conc. Triden. sess. 14. c. 5.

Quia vero nonnulli casus contingere possunt in quibus durum sit omnia confiteri, maxime quia aliquando exinde pęnitens occasionem confessario peccandi daret; vt si mulier probabiliter putaret se solicitatum iri a confessario, si se fornicatam fuisse confiteatur; vel probabiliter arbitretur, cum ad luxū mouendum, si ei suam turpitudinem patefaciat. Deinde quia aliquando tales circunstantiæ confitendæ sunt, quarum confessione detegeretur alia persona, quo casu non videtur debere, neque posse talis detegi, neque manifestari, verbi gratia, quando quis rem habuit cum matre, aut mediator fuit, quod illam tertius haberet, quam matrem confessarius nouit; ideo non videtur, quin saltem aliquando licitum sit confessionem dimidiare, ita vt non teneamur integrè confiteri. Ceterum quid in his casibus faciendum sit, dicemus.

3 Primo, circunstantiæ huiusmodi aperiendæ sunt confessario, quando is est persona, quam putamus profuturam, & non obfuturam, argum. capit. Hoc videtur. 22. quæst. 5. & Nauarr. in. ca. consideret. num. 96. & seq. de pęn. dist. 5.

Secundo, Quando confessarius non est talis persona, penitens debet ei confiteri ità velatus, & transformatus, vt neq; ex uoce, neq; ex nomine cognoscatur a confessario, non enim tenetur pęnitēs manifestare nomen, aut quis sit dicere, nisi quantum ad ea, quæ necessaria sunt ad hoc Sacramētū, ad quod nō est necessariū scire, quod nomen, aut ꝙ domicilium sit pœnitenti, neque an sit coniugatus, si non peccauit contra matrimonium, neque an sit religiosus, si non violauit paupertatē, castitatem, aut obedientiam, satis enim est, vt penitens certum reddat confessarium, quod confiteri ei possit, & ipse eum audire, & ab ipso absolui ex Caietano in summa verb. confessio. & Naua. cit. num. 79.

Tertio, si non sit locus huic remedio, quærere debet facultatem confitendi alteri, vel à proprio Sacerdote, vel ab eius superiore, non tamen potest eo ipso alteri confiteri, nisi Sacerdos sit in culpa propter ignorantiam, vel quia confessiones reuelat, ex Paludano in 4. dist. 16. q. 3. sub finem. & Nauar. vbi supra.

4 Quarto, quando nulli horum remediorum est locus, quamuis S. Thomas. in 4. distin. 16. & Palud. in 4. distin. 21. quæst. 3. colum. 4. velint detegendam esse tertiam personam; Immo Paludanus ait, mulierem committentem incestum cum fratre suo debere hoc confiteri, quamuis frater confessario notus sit, quem etiam sequuntur Gabr. ibid. quæst. 1. dub. 2. & Maior. quæst. 3. arg. 8. & Syluester. Verb. Confess. 1. quæst. 24. verior tamen opinio docet in hoc casu tacendam esse personam, & peccatum; sic enim expresse testatur Innoc. in c. omnis. colum. 2. de pœn. & remiss. & Hostiensis ibidem colum. 4. vbi ait, Quod qui iusta de causa non vult confiteri proprio Sacerdoti, neq; reperitur alius, cui cōfiteatur, & necessitas vrget, illi confiteri debet omissis circunstantijs, vnde periculum, vel damnum sequi posset. Immo idem docet Ioan. Maior. in 4. distin. 15. quæst. 5. colum. 5. versic. sed remanet. qui sibi contrarius eo in loco ait, quod qui occidit fratrem Sacerdotis, vel habet circunstātiam, quam Sacerdos reuelare solet; vel est tale peccatum, quod Sacerdotem moueret ad peccandum; vel si quis propriam consanguineam cognouerit, quæ est filia Sacerdotis, talia peccata confiteri non tenetur. Sed & S. Thomas in 4. distin. 17. quæst. 3. art. 4. ait, pœnitentem probabiliter timentem periculum peccandi ex confessione obuēturum confessario, vel sibi non teneri ad ei confitendum, etiam si non fiat facultas confitendi alteri ab ipso, vel a superiore; affirmans insuper eum sola contritione, confessione non præmissa, in illo casu communicare posse, tāquam qui confessarij facultatem non haberet. iuxta gl. in c. De homine. de celeb. Miss. multoque magis illo tantum tacito peccato eiusq; confessione in aliud tempus opportunum dilata, alijs confessione apertis communicare potest, secundum Caie. in summa. verb. confessionis decima conditio. ubi etiam asserit, Non esse confitēdum peccatum cum reuelatione confessio-

fessionis, aut cum famæ, aut vitæ periculo, quo in casu, ait, fieri potest aliorum peccatorum confessio, omissis illis, quorum confessio aliis esset damnosa. Nauar. cit. num. 100. 101. & Ma. c. 7. nu. 2.

5 Huius autem dicti ratio est. Quia concurrentibus duabus legibus contrariis, minor cedit maiori, (sic enim lex de non furando cedit legi de pascendo fame morientem. c. pasce. d. 86. iuncto. c. si quis propter necessitatem. de furtis.) lex autem de non lædendo alterum, cum sit Diuina, & naturalis, maior est quam lex de confitendo integre, quæ licet Diuina sit, non tamen Naturalis, sed positiua, seu ex tempore data, & ideò lex de huiusmodi circunstantia confitenda, cedere debet legi de non infamando proximum, cui consequens est, quod talis circumstantia, & peccatum taceri debet, prout etiam docet Rich. in 4. dist. 21. artic. 4. q. 4. & art. 5. quæst. 2. & Nauar. cit. num. 95. & 99. Qui etiam cum Paludano & alijs omnibus docet, eum, qui confiteri non posset circumstantiam mutantem speciem, sine confessionis sibi factæ reuelatione, ad illam confitendam non teneri, multoque minus ad idem præstandum in casu nostro obligatus erit.

6 Quinto, quoad casus reseruatos, a quibus confessarius inferior, aut parochus pœnitentem absoluere nequit, eo quod sunt peccata superiori reseruata, tenetur etiam pœnitens in hoc casu, tam peccata reseruata, quàm alia omnia mortalia confiteri parocho, aut confessario inferiori, quicquid Ioan. Maior in 4. dist. 15. quæst. 5. id neget. Quando igitur pęnitens aliquod peccatum reseruatum habet, secundum communem ecclesiæ, & Doctorum vsum, infrascripta obseruare debet.

7 Primo enim adeat eum, cui reseruata sunt, & ei omnia peccata confiteatur, & ab omnibus absoluatur. Naua. in c. 1. §. cautus. nu. 11. de penitent. distinct. 5.

Secundo, si ille superior nolit audire omnia, potest confiteri illi sola reseruata, & postea ea. & alia omnia confiteatur proprio cõfessario, qui possit eum absoluere ab omnibus, etiamsi superior non absoluisset a reseruatis. Nauar. cit. nu. 12.

Tertio, si prius adeat inferiorem, qui eum a reseruatis absoluere non possit, confiteatur illi omnia, qui absoluet eum a non reseruatis (si modo non sit excommunicatus, si enim esset excommunicatus non debet vlla ratione illum absoluere, ne sacrilegium committat) & postea remittat eum ad superiorẽ pro absolutione a reseruatis, cui confitebitur sola reseruata, & ab eis solis absoluatur. Nau. cit. num. 13.

Quarto, potest pęnitens per se, uel per alium adire superiorem, & ab eo impetrare commissionem secretam verbo, vel scripto, vt absoluatur à suo confessario, uel alio. Naua. cit. nu. 13.

Quinto, potest pœnitens confiteri suo confessario omnia sua peccata, & absolui ab eo de quibus ipse possit absoluere, & deinde cõ-fessarius per se, vel alium, seu epistolam pete-re a superiore, vt faciat sibi facultatem abso-luendi quendam hominem in genere, nullo pęnitus expresso, qui ei confessus est tale pec-catum, cuius absolutio est illi reseruata, in qua re difficilem se ostendere non debet supe-rior, si tamen dare noluerit hanc facultatem, vtendum erit modo secundo. Nau. cit. nu. 14.

Sexto antequam confessarius ad remedia prædicta descendit, interrogare debet pęnitentem, an habeat aliquam Bullam sui Epi-scopi, vel Papæ, facientem potestatem confes-sario absoluendi illum in tali casu, videat etiã confessarius, an ille casus sit de eorum nume-ro, à quibus ipse absoluere possit, & si possit, pęnitentem sine absolutione dimettere non debet. Nau. cit. nu. 17. & Man. c. 26. nu. 6.

9 Septimo, qui confitetur confessario habe-ti potestatem absoluendi ab omnibus pecca-tis, & censuris, uel ratione Bullæ alicuius, vel ratione temporis, quia concedebatur Iubi-leum, & per obliuionem inaduertentiam, vel ignorãtiam, qua nesciebat id esse peccatum, omiserit confiteri aliquid, quod erat reserua-tum superiori, vel censura aliqua Ecclesiasti-ca innodatum a solo superiori delebili, & ab-solutus fuerit a confessario ab alijs etiam, & absoluitur ab eo, ita vt a quocunque inferio-ri postea absolui poterit, licet teneatur illud confiteri quando occurrerit memoriæ, uel aduerterit, vel sciuerit esse peccatum, secun-dum Palud. 4. d. 18. q. 5. col. pen. Gabr. 4. dist. 17. q. 1. sub finem, & Adrian. in 4. quæst. 4. de confess. col. 10. & Naua. cit. nu. 32. & Man. ca. 26. nu. 6.

10 Octauo, qui confessus est inferiori, & ab eo absolutus est de non reseruatis, si dum ad su-periorem pro reseruatorum absolutione ha-benda vadat, aliquod peccatum mortale de nouo committit, in hoc casu, si superior audi-re velit etiam peccatum non reseruatum de nouo commissum, illud cum reseruatis pœni-tens confiteri debet, si vero superior reseruata tantum audire velit, tunc superiori reseruata solum confiteri debet, & postea illud nouum peccatum mortale suo confessario confiteri debet, ex qua triplici absolutione particula-ri vna tantum erit sacramentalis, & integra absolutio, & idem dicendum de quadruplici, puta, si iam secundo superiori confessus, & re-dens ad confitendum tertio inferiori, aliquod reseruatum admittat, ob quod oporteat eum ad superiorem quarto redire, vt ab eo abso-luatur. Naua. cit. num. 22.

11 Hinc infertur primo, quod licet absolute & per se loquendo, confessio debet esse inte-gra, per accidens tamen ob aliqua, quæ con-tingunt, fieri potest non integra. Et quod cõ-muniter dicitur confessionem omnium pec-catorum integram esse debere, id quidem ve-rum est secundum se, & simpliciter, & secun-dum confitentis propositum, quãuis per acci-dens partialis esse potest, ut ex dictis consta

12 Infertur secundo, duas personas, diuerso tempo-

tempore, & multis forte interiectis diebus, & actionibus, altera post alteram absoluentes, vnicum perficere Sacramẽtum, ita vt ex duabus absolutionibus, vel aliquando ex tribus, vel quatuor, vna integra sacramentalis constituatur, adeo vt gratia sacramentalis, quam sacramentum ex opere operato confert, tum demum pœnitenti conferatur, quando ab vltimo (.i. vel a secundo, quando sunt duæ absolutiones, vel a tertio, aut quarto, quando sunt tres, vel quatuor absolutiones, vt in prædictis exemplis videre licet) datur absolutio, siue is superior, siue inferior fuerit. Naua. cit. num. 20. & 21. Vnde fallitur Adrianus, qui in 4. q. 4. de confess. col. 9. docet absolutionem illam, quam facit is, cui sola reseruata deteguntur, non esse sacramentalem.

Quod confessio alieno sacerdoti sine licentia proprij facta, nulla, & irrita sit. Cap. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Confessionem alieno, sine proprij licentia factam, nullam esse, quis primo statuit.*
2 *Sacerdos alienus quare valide aliquem absoluere non potest.*
3 *Confessio parocho intruso facta non valet.*
4 *Confessus bona fide parocho intruso, habita scientia rei, quid facere tenetur.*
5 *Confessus in pueritia sacerdoti alieno ex ignorantia, confessionem iterare tenetur.*
6 *Sacerdotes ante Concilium Trid. cuilibet sacerdoti confiteri poterant.*
7 *Confiteri sacerdoti meliori, quo sensu S. Augustinus consuluit.*
8 *Papa à sacerdote, cui se subijcit, validè absolui potest, et quæ huius sit ratio.*
9 *Consuetudine introduci nequit, vt quis ab alieno sine licentia proprij valide absolui possit.*

1 Veritas hæc iam inde a tempore antiquo manifesta est: Siquidem Dionysius primus, qui floruit circa annum Domini 250. parochias diuisit, & vnicuique parocho suam plebem commisit, prohibens ne quis alterius parochię terminos, aut ius inuaderet 13. quæst. 1. capit. Et Calixtus Papa circa annum Domini 228. statuit, vt nullus alterius parochiam vsurparet, nec alterius parochum iudicaret. Vt habetur 9. quæst. 1. cap. 1. & Vrbanus secundus circa annum Domini 1100. statuit, ne quis sacerdos alienum parochianum ad pœnitentiæ sacramentum susciperet, sine proprij licentia. cap. placuit. de pœnit. dist. 6. Et cap. 2. de paroch. prohibetur vni parocho, ne alterius parochianum ad Missam admittat diebus Dominicis, quod multo magis de admissione ad sacramentum pœnitentię intelligendũ est. Hoc ipsum vero expresse in c. omnis vtriusque sexus. de pœn. & remiss. habetur, ne quis. s. alieno sacerdoti confiteatur, nisi prius licentiam a proprio petat.

2 Ratio etiam pro hac re est, quia ad hoc vt confessarius aliquem absoluat, cum sit actus iudicialis, vt tradit Concilium Trident. sess. 14. can. 6. & 9. habere debet potestatem, & iurisdictionem in actu, & ipsius exercitio, & cõsequenter pœnitens ei subditus esse debet, vt optime tradit Palud. in 4. dist. 17. quæst. 3. colum. 2. Nauar. in cap. qui vult. num. 4. & in capit. placuit. num. 6. de pœn. dist. 6. At verò sacerdos alienus, licet iurisdictionem habeat in habitu, actu tamen non habet. 16. quæst. 1. c. Adijcimus. § ecce. & c. generaliter. §. ecce. & & ideo valide sibi non subditum absoluere non potest, cum sine iurisdictione nemo iudex esse possit. clem. 1. cum glo. 1. de offic. deleg. & Caiet. tom. 1. opusc. tract. 7. quæst. vnica. & Adrian. in 4. quæst. de confess. dub. 8. & Panor. in d. cap. omnis vtriusque sexus. Quod etiam tradunt Concil. Trid. vbi supra, & Florentinum in decreto Eugenij 4. §. quartum. Vbi dicitur, minister huius sacramenti est sacerdos habens auctoritatem ordinariam absoluendi, vel ex commissione superioris, & ideo confessio facta alieno sine licentia proprij nulla est, & iteranda. Nauar. in d. ca. placuit. num. 175.

3 Hinc infertur primo, quod confessio facta parocho, qui sine vlla superioris licentia, & auctoritate se in beneficium intrusit, nulla sit, & iteranda ex Panorm. in capit. Nihil. colum. penult. de elect. & capit. dudum 2. colum. 8. tit. eod. & ex cõmuni opinione. & Nauar. in d. c. placuit. num. 177. Quia talis sacerdos actuali iurisdictione caret, quę tamen necessaria est ad absolutionem a peccatis.

Infertur secundo, quod cõfessio quę fit ei, qui se gerit pro parocho ecclesiæ, & tamen possessionem non habet, ipso etiam iure ex defectu iurisdictionis actualis sit nulla, & iteranda. ex Paludano in 4. dist. 17. q. 3. & aliis omnibus. & Nau. cit. num. 178.

Infertur tertio, quod pari ratione qui confiteretur parocho, qui notoriè ipso iure, vel per sententiam est suo titulo priuatus, iterare tenetur suam confessionem. cap. Dudum 2. de elect. vbi habetur quendam suo titulo priuatum, animas sibi commendatas damnabiliter decepisse, scilicet. quia absolutiones subditorum erant nullæ. Dixi, Notoriè priuatum ipso iure, si enim quis priuaretur suo titulo, & possessione iuris, non tamen ita notorie, quin possessionem facti retineret, & a superiore tolleraretur, in eo casu gesta per ipsum in foro conscientiæ valerent, ita vt non tenerentur, etiam postquam scirent eum, cui confessi fuerant, titulo suo iure ipso priuatum fuisse, tales confessiones iterare. ex Panor. in d. c. Dudum 2. & Nau. cit. in c. placuit. num. 179. & 180.

Infertur quarto, quod qui cõfiterentur bona fide intrusis, vel alijs sacerdotibus alienis, putantes id sibi licere, tenẽtur cum primum sciuerint, se non potuisse illis cõfiteri, omnes

confessiones illis factas iterare. ex Ioan. And. in d.c. Dudum 2. vbi ait tales confessos saluari non per sacramentum, quod nullum erat, sed propter sacramenti fidem. Tenentur tamen tales, cum primum sciant se non potuisse illis confiteri, confessiones eis factas iterare. Nauar. cit. num. 181.

5 Infertur quinto, quod qui in pueritia, aut per aliam rusticitatem, & ignorantiam errãtes, confessi sunt alienis sacerdotibus, eas confessiones iterare tenentur, non tamen alias, quas post eas suis parochis, vel alijs super eis iurisdictionem habentibus fecerunt. etiamsi cum eas facerent, meminerint peccatorum, quę illis alienis confessi fuissent, nec tamen illa veris parochis vnquam confitebantur; Quia bona fide putarunt se illa legitime confessos fuisse. Et ita qui in pueritia confessus esset alieno sacerdoti, & post 20. vel 30. annos se alienis in pueritia confessum fuisse recordatur, tenetur solum ea cõfiteri peccata, quæ alieno confessus erat sacerdoti, easq; confessiones iterare, non autem illas, quas postea proprio sacerdoti in adolescentia & iuuentute fecisset Nauar. cit. num. 182

6 Infertur sexto, qua ratione factũ sit, quod omnes presbyteri ante prohibitionem Concilij Tridentini sess. 23. de reformatione. capit. 15. passim eligebant singulos presbiteros indifferenter, quibus confitebantur quorum tamen multi nullam iurisdictionem in confitentes habuerunt: Id enim fecerunt, vel quia vt nonnulli volunt; cum presbiteri sint ceteris doctiores, vt plurimum, & mundiores, & frequenter celebrare, & alijs Sacramenta ministrare deberent, quę a solis mundis tractanda sunt, ideo concessum est a iure, vt possint sibi eligere proprios confessores, qui quantum ad hoc sunt superiores, sicut vnus medicus ab alio curatur, non inquãtum medicus, sed inquantum infirmus, vt docet S. Thom. in 4. distin. 17. quæstio. 3. artic. 3. quæstio. 4. ad quartum, vel certe, quia id fecerunt presbyteri de facultate tacita, vel expressa Superiorum. Papa enim, Episcopus, parochus, & denique omnes Prælati hoc videtes, scilicet quod sacerdotes omnes deligant sibi passim confessarios, qui eos ligent, & absoluant, & nullo modo repugnantes, tacite velle videntur, vt id fiat, & ita hoc faciũt ex licentia proprij. Nau. in d.c. placuit. num. 33.

7 Infertur septimo, quomodo verum illud, sit, quod habet Sanct. Augustinus in libro de pęniten. capit. 10. dicens, vt qui confitetur, Sacerdoti meliori quam potest confiteatur, significans licitum esse confiteri cuicunque saltem meliori Sacerdoti, & doctiori. Siquidem id verum erat tempore S. Augustini, qui floruit circa annum Domini 400. quo tẽpore Sacerdotes omnes eorum confessiones audire poterant, qui eis volebant confiteri, etiamsi parochiani alieni essent; tunc enim acceperunt iurisdictionem in habitu & actu, nulla lege, aut superioris imperio ab exercitio impeditam. Et quamuis Dionysius Papa 13. quæst. 1. cap. 1. & Calixtus Papa primus 9. q. 1. cap. 1. hanc potestatem & iurisdictionẽ eis abstulerant, quia tamen eo tempore bona pars mundi non receperat fidem Christi, nec leges eorum recipiebantur communiter, (leges autem quæ non sunt receptæ, non ligãt. dist. 4 §. leges.) valide tunc omnes ad se accedentes absoluere poterant, postea autem tempore Vrbani secundi qui floruit circa annum 1100. constitutione ædita, in capit. placuit. de pœnit. dist. 6. vt nemo postea alterius Parochianum sine licentia ad pœnitentiam reciperet, & innouata, ab Innocentio III. in capit. omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remiss. potestas hæc illis ablata est. Nauar. in cap. Sacerdos §. quod autem. num. 2. & in cap. placuit. num. 17. de pęnit. dist. 6. Quamuis rectius dici potest S. Augustinum loqui seruatis seruandis. & eo modo optimo quo iure potest, confiteatur optimo, ita scilicet, vt qui habet facultatem eligendi confessarium, eligat optimum eorum, quos eligere potest. Consulit ergo Augustinus, vt qui eligere possit confessarium, (siue id conueniat ei iure communi, vt patet in Prælatis; siue ob proprij Parochi ignorantiam; siue quia Parochus dat ei licentiam; siue quia id sponte sua facit, quia nimirum, iam semel legitime omnia sua peccata confessus est, & cupit ea iterum confiteri.) in his casibus, eligat optimum cui confiteatur. Nauar. in cap. Qui vult. num. 88. & 98. & in cap. Sacerdos, § Quod autem. de pęn. dist. 6. num. 4.

8 Infertur Octauo, Quod licet Papa nullum habeat superiorem, nec aliquis iurisdictionem super eum habeat actu, vel habitu cap. cuncta per mundum. & capit. Nemo. quæst. 3. a Sacerdote tamen cui se subijcit valide absolui potest. Quia Sacerdotes omnes in ordinatione accipiunt iurisdictionem in habitu absoluendi & ligandi eos omnes, qui eis se legittime subiecerint; (vnde Sacerdotes omnes sunt tanquam iudices chartularij, id est, iudices quibus concessa est potestas iudicandi volentium se illius subijcere causas. l. 1. ff. de iudic. agunt. & cap. adiicimus. §. ecce. 16. quæst. 1. & Panorm. in Clem. 1. de priuileg.) quæ habitualis potestas diuinitus cum ordine presbyterii immediate a Christo datur cui potestati Diuinæ Papa cum non habeat superiorem, potest se cui voluerit Sacerdoti subdere, & ab eo absolui, non enim dedecet Papam Diuinæ se subdere potestati. Nauar. in dicto capit. Qui vult. num. 20. & in d. capit. placuit. num. 19. de pęnit. dist. 6. vnde & Papa se alicui subdens Sacerdoti, confitetur, a quo valide per iurisdictionem & potestatem in presbyterio acceptã, & spontaneam subiectionem ei ab ipso Papa factã absolui potest.

9 Infertur Nono, ita necessarium esse ad absolutionem obtinendam, vt quis proprio Sacerdoti peccata sua mortalia nondum legitimè confessa aperiat, vt nulla consuetudine introduci possit, quod aliquis præter proprium aut

aut sui superioris licentiam, confessorem sibi eligere valeat, qui eum valide absoluere, vel ligare potest. vt habetur in c. si Episcopus. de pœn. & rem. in 6. Dixi peccata mortalia nondum legitimè confessa, quia si fuerint prius legitime semel confessa, aut peccata venialia tantum, ea cui voluerit Sacerdoti confiteri potest, & ab eo absolui. Quilibet enim Sacerdos habet iurisdictionem in confitentem, habitualem quidem in ordinatione, quæ in actualem reducitur per legitimam confitentis subiectionem; confitens autem legitimè se illis subijcere potest, quoad mortalia semel legitimè confessa, aut venialia peccata, licet prius confessa non fuerint; quia in his aut expressam, aut tacitam saltem habere creditur licentiam a lege, vel legislatore, vt ea cuicunque voluerit Sacerdoti confiteatur. Sed nec vnquam potestas hæc Presbyteris adempta fuit, quia ad medicandum, & consulendum habenti tantum mortalia confessa legitime, aut venialia, nulla opus est scientia vel prudentia, sed sola verba Sacramentalia pronunciandi scientia. Quoniam de his neque contritio habenda est necessario, neque confessio facienda, vt omnium fere vna est sententia, in c. omnis. de pœn. & remiss. & tradit S. Thom. 3. p. quæst. 87. art. 1. Ideo enim Vrbanus Secundus in c. placuit. de pœn. dist. 6. prohibet, ne quilibet cuiusuis audiat confessionem, quia quilibet Presbyter ad id idoneus non est propter ea, quæ confessarium scire oportet; & quia multo facilius, vt plurimum, id discernet proprius Parochus, qui mores & ingenia confitentium nouit, quam alienus. Quæ sane ratio cum non se extendat ad habētem tantum mortalia legitimè confessa, aut sola venialia neque c. Placuit. de pœn. dist. 6. ad ea extendi debet. Nauar. in d. c. placuit. nu. 23. Quia tam debet stringi, vel ampliari lex, quam ampla vel stricta est ipsius ratio. c. Suggestum. & c. meminimus. de appellat. & Pan. in c. fin. de rescrip. Dixi, non posse vlla consuetudine introduci, vt quis cui voluerit Sacerdoti confiteatur sine licētia proprij, hoc enim satis colligitur ex c. Si episcopus. de pœnit. & remiss. in 6. & c. placuit. de pœn. dist. 6 & ca. omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remiss. & nouissime ex Concilio Tridentino sess. 23. de reform. c. 15. & Nau. cit. num. 43.

Quibus in casibus licitum est alteri sine licentia proprij confiteri.
Cap. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia proprij an causa sufficiens sit, vt alieno, sine proprij licentia, confiteri quis possit.*
2 *Verecundia an causa sufficiens sit, vt quis alteri sine licentia proprij confiteri queat.*
3 *Parochianus domicilium in diuersis locis habens cui confiteri debet.*
4 *Vagabundi quibus confiteri possunt.*
5 *Iter faciens, seu nauigans, cui confiteri possit.*
6 *Parochianus in aliena parochia delinquens parocho loci confiteri non potest.*
7 *Scholares, mercatores, & peregrini quibus confiteri possunt.*
8 *Ratihabitio proprij, an, & quando sufficit, vt quis alteri validè confiteatur.*

1 MVlti casus ab Authoribus enumerari solent, in quibus licitum erit alteri sine sacerdotis seu parochi proprij licentia confiteri, quorum

Primus est, ignorantia proprij, tunc enim ob proprii ignorantiam licitum erit ipso iure alteri confiteri, prout habetur in c. placuit. de pen. dist. 6 quamuis non parua inter Doctores in hoc casu differentia est, an necessaria sit petita saltem, licet non obtenta proprii licentia; ex eo quod in casu ignorantiæ Vrbanus II. in d. c. placuit. statuit ne quis alteri sine proprii licentia confiteatur nisi quando proprii est ignarus; significans in hoc euentu illud etiam sine eius licentia licere. vnde & glossa tertia in d. c. placuit. nec proprii parochi consensum in casu ignorantię necessariū esse docuit, cuius etiam opinionis est Palud. in 4. dist. 16. quæst. 3. sub finem. & dist. 17. q. 3. colum. 7. quia tamen postea Innocen. III. in c. omnis vtriusq; sexus. de pen. & remiss. decreuit, non licere confiteri alteri sine proprii licentia, nec vllum omnino casum excipit, sed absolute statuit, quod qui iusta de causa alteri confiteri vult, prius petere, & obtinere licētiam a proprio sacerdote debet; vt vtrumque caput efficax maneat, in casu ignorantiæ peti saltem, licet nō obtineri proprii licentia debet, sic enim dicendo, neq; c. Placuit. omnino emendatur, quia non est necessarius parochi consensus, prout in d. c. placuit. dicitur; neque c. omnis vtriusque sexus. hac ratione d. c. placuit. contradicit, sed omnino efficax, & in suo robore manet, quoad petitionem licētiæ. Quod etiam Hostien. & Panor. in d. ca. omnis nu. 17. & Adrianus IIII. de confess. post quæstionem quintam, dub. 8. col. 2. sub finem tradunt, asserētes requiri vt in casu etiam ignorantiæ petatur proprij licentia, quamuis non obtineatur; Nauar. in c. placuit. num. 146. & 171. de pen. d. 6. Quia causa illa qua parochianus talis à suo ꝑprio recedit parocho, in culpa proprij parochi fundatur, vt propterea merito petita, licet non obtēta proprij licentia, alteri confiteri possit. In quo etiam casu vt docet Glossa secunda in d. cap. placuit. de penit. dist. 6. credendum est penitenti asserenti parochum suum esse ignarum, ad effectum, vt ab alieno audiri possit eius confessio, & valide absolui; quia verisimile non est quempiam ad confessionem cum mendacio venire. Nauar. in d. cap. placuit. num. 171. vnde & S. Thom. Quodlib. 1. art. 12. docet parochiano dicenti iam se confessum, & communionem petenti habendam esse fidem. cui etiam fauet Extrauag. inter cunctas. §. super confes-

sione.de priuileg.vbi doctrina illa S. Thomæ in duobus solum casibus limitatur, quando scilicet pœnitens esset excommunicatus, vel notorius peccator haberetur. Vnde etiam Glossa singularis clem. 1. de priuileg. & Cardin. ibidem quæstio. 15. docent, non peccare Monachum, si à se communionem petenti, & affirmanti se licentiam parochi sui habere crediderit, & communionem impertierit. Naua.cit.num.173.& 174.

2 Secũdus casus, in quo quis alteri cõfiteri possit sine proprij licentia, à quibusdam creditur esse, Erubescentia, seu verecundia; sed male; neque enim hic casus in iure exprimitur, & omni ratione caret; quia, quo plus verecundiæ patitur pœnitens, eo plus satisfacit.c.quē penitet.de pœn.dist.1.immo vna de conditionibus bonæ confessioni necessariis verecundia est. Nauar.in c.fratres.n.59.de pœn.dist.5. Quod si verecundia tãta sit, vt periculum sit, ne penitens constituatur in periculo tacendi aliquod peccatum, vel aliquam eius circunstantiam necessario confitendam, talis verecundia iusta causa erit petendi licentiam, vt alteri confiteatur, in qua licentia concedenda faciles se præstare debent parochi, vt monet S.Thom.in 4.dist.27.Naua.in c. qui vult. §.sacerdos num.99.& in ca. placuit.n. 151.de pœn.dist.6. Quamuis enim aliquando ex tali licentia, nonnulla mali occasio nascatur; per eam tamen multo maioribus malis occurritur secundum eundem S. Thom. vbi supra in 4.dist.17.quæst.3.art.3.quest.4.ad 6.& in lib. contra impugnantes religionem.c.4.Quod si proprius licentiam dare noluerit, sibijpsi imputet pęnitens, cum non veritus sit Deum offendere; Neque enim hac de causa sine licentia alteri confiteri potest; & merito, quia aliqui non solum erubescunt suis parochis confiteri, sed etiam alijs; immo aliqui erubescunt suis parochis id scientibus, alios adire; vnde & quandoque in habitu vadunt simulato, vt Paludanus in 4.dist.27.q.6.sub finem testatur. Verum consideratis circumstantijs facilis esse debet parochus in concedenda licentia vt alteri confiteatur, alias secundum S.Thom. in 4.dist.17 vbi supra peccat; cum multi (vt ipse affirmat) & experientia quotidiana docet, ita infirmi sint, vt potius sine confessione morerentur, quam sacerdoti proprio confiterentur, adeo vt cauti & prudentes confessarij esse debent, ne licentiam negando conscientias subditorum illaqueant, & illis, & sibijpsis cõsequenter laqueum damnationis injiciant. Naua.in d.c.placuit.num.119.

3 Tertius casus est, secundum Hostiensem in summa de pœnitentia.§.cui confitendum, cũ quo conueniunt Raym. & Goffred. quando alienus parochianus transtulit domicilium suum, sed in hoc falluntur, quia eo ipso quo suum transfert domicilium, fit parochianus alterius parochi, ad cuius parochiam migrauit, & ita confitendo illi, confitetur proprio sacerdoti, non alieno. iuxta ca. fin. de paroch.& c.proposuisti.de foro compet. & Nauar.cit.nu. 76.Sin vero domicilium non mutat, sed cumulat; quia scilicet in vtraque parochia ex æquo habitat, puta, quia in altera hyemat, in altera æstiuat; seu qui vno die, vel mense, in vna habitat, altero vero die, vel mense in altera habitat, quicquid Paludanus in quarto.distinct.17.quæstio.3.quem sequitur Sãct. Anton.par.3.tit.17.ca.9. dicat confessionem faciendam esse ei, in cuius parochia habitat, quam confitetur; verius tamen est in tali casu vtriusque parochiæ parocho confiteri posse; quia vterque suus parochus est. Naua cit.nu. 77.& 78.vnde in c.cum quis.in Secundo Responso.de sepult.in 6.habetur, quod mortuo eo, qui in duabus Parochijs se collocabat æqualiter, si sepulturam in loco tertio eligat, quartam canonicam vtrique Parochiali deberi. Si ergo vtrique, & nõ illi in cuius Parochia degit, quando mortem obijt, quarta canonica debetur; pari ratione, qui ex æquo est Parochianus duorum, vtrique confiteri potest, etiam quando in altera degit. Debet tamen talis parochianus duorum moriens sepeliri in ecclesia vbi mortuus est, si non elegerit aliunde sepeliri, confiteri vero potest parocho cui voluerit horum duorum.

4 Quartus casus dicitur, quando quis vagabundus est. l. hæres absens, ff. de iudic. vagabundus autem dicitur, qui nullibi certum habet domicilium. Gloss. in d. l. hæres absens.§. proinde. Quo sane casu vagabundus ille non solum confiteri potest parocho, in cuius parochiam peruenerit, sed etiam cuilibet alteri Sacerdoti quem elegerit, vt Paludanus, & S.Antoninus vbi supra testantur. & Nau.cit.n.79. & 80. Sicut enim parochiani suo parocho cõfiteri tenentur, ita econtrario parochus suorum parochianorum confessiones audire tenetur, secundum omnes in c.omnis.de pœn.& remiss & glo.sing.in Clem. Dudum.de sepul. verbo impendit.et ideo cum nullus parochus vagabundi confessiones audire tenetur, nisi qui volet; sic ille nulli confiteri tenebitur, nisi ei, cui ipse voluerit. Nauar.cit.num.81.

Quintus casus est, cum quis quærit domicilium, quo se conferat, proprium relinquens iter faciendo, vel nauigando. Siquidem & iste sine domicilio esse censetur. ff. ad Municipal. l. labeo. & proinde idem de isto ac de vagabundo dicendum est, vt cui ipse voluerit, confiteri possit. Nau.cit.num.82.

6 Sextus casus est Parochianus delinquens in parochia. Talis enim vt existimat Hostiensis alteri, illi scilicet in cuius parochia deliquit, & non suo parocho confiteri põt. Quod idem docent Palud. & Anton. vbi supra. Sed male, Nemo enim vt docent glossa in ca. placuit.6.q.3.& in ca.placuit.1.16.q.1.& Panor. in c.cum contingat.num.26.de foro compet. ratione delicti forum conscientiæ sortiri potest. & Parochus extra suam parochiam sui parochiani cõfessionem licite audire potest, vt ipsemet Host.cit.§.cui confitendum.col.1. testatur, quia hæc est iurisdictio voluntaria, non contentiosa Nau.cit.num.83.& 84.

Septimus

7 Septimus casus est scholaris ratione studij, & idem de mercenarijs, negotiatoribus, & alijs violatoribus, & peregrinis dicendum erit. Si enim de licentia suorum parochorum, vel Episcoporum, ad scholas, Emporia, & alia loca vadant, licentiam quandam sumendi suo tempore Sacramenta tacitam & implicitam habere censentur, sin vero absq; vlla superiorum licentia hæc faciant, nulla neque expressa, neque tacita huiusmodi licentia perfruentur, sicut nec peregrini. Nauar. cit. num. 67. & 86. Hinc illud Glossæ Cle. 1. verb. Parochialis. de priuilegio. dicenti scholarium presbyterū parochialem esse illum, cuius habitant parochiam, vt verum dicat, de illis scholaribus intelligi debet, qui vel nullum alibi domiciliū constituerint; vel certe parochum illius propter loci distantiam pro Sacramentis suscipiēdis commode adire non possunt. Quo etiam modo & illud c. 1. de celeb. Miss. quod habet, parochum vnius Ecclesiæ prouidere debere peregrinis, hospitibus, & alijs de Sacramentis necessarijs intelligitur de illis, qui cum parochi licentia peregrinantur, vel iter faciunt, & etiam de his qui sunt in articulo mortis. Nau. cit. num. 93. & 97.

8 Octauus casus est secundum Hostiensem vbi supra, si ponat spem suam in Sacerdotem proprium, quod ratum habeat. arg. c Lugdunensis. 9. q. 3. cui fauet & illa regula iuris in 6. Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium comparari. Quem tamen casum merito refellit Paludanus in 4. d. 17. quæst. 3. Sacramētum enim quod a principio nullum fuit, non potest postea per vllam ratihabitionem validari, eo quod Sacramenta vt valida sint, propriam suam requirunt materiam, & formam, adeo vt neque ipsemet Papa in alia materia conficere illa potest, quam in ea quę a Christo instituta est, & ideo minister Sacramenti pœnitentiæ sit Sacerdos actualem habens iurisdictionem, secundum Conc. Florent. & Trident. sess. 14. ca. 5. & 7. consequenter absolutio Sacramentalis facta ab eo qui iurisdictionē actualem non habet valida non est, ita vt nec consuetudine possit postea, nec ratihabitione validari, quod ab initio valida non fuit. Nauar. cit. num. 105. Ceterum facilè possunt hæ duæ sententiæ, vt docet Syl. verb. confessor. 1. quæst. 6. colum. 2. concordari, vera enim est illa Hostiensis, sententia, quando Sacerdos pęnitentem absoluit spe ratificationis præsentis, nimirum quando Sacerdos ille alienus existimat probabiliter proprium contentum esse illis tempore, quo ipse suum parochianum absoluit: sicut etiam vera est Paludani & S. Antonini & aliorum opinio, quādo sacerdos pœnitentem absoluit spe ratificationis futuræ, s. si proprio parocho placuerit. Si. n. sunt duo Sacerdotes qui ita inter se affecti sunt, vt vtrique tantum, vel plus placeat, quod sui parochiani, seu sibi, seu alteri Sacerdoti amico suo, saltem tacitè confiteantur, in hoc casu, si parochianus aliquis vnius parochi confessus fuerit alteri parocho, amico suo, talis confessio valida erit propter licētiam horum parochorū inter se, non expressam, sed tacitam, hoc est, non propter ratificationem futuram, sed præsentem quæ tunc est quando absoluit. Cum enim parochus scit, & videt parochianum suum alteri confiteri, nec tamen prohibet, aut contradicit, tacitè concedere videtur illi licentiam confitendi, & alteri parocho absoluendi facultatem.

Quis dicitur Proprius Sacerdos, Cap. XIX.

SVMMARIVM.

1 *Proprij Sacerdotis nomine, in cap. Omnis, de pœn. & remiss. quid intelligitur.*
2 *Proprij sacerdotis nomen, in c. omnis vniuocè, non æquiuocè sumitur.*
3 *In diœcesi Romana, vnus tantum est ordinarius, scilicet Papa.*
4 *Prælati exempti, iurisdictionem quasi episcopalem in subditos suos habent.*
5 *Papa nullum habet superiorem.*
6 *Cap. omnis vtriusque sexus, quodnam preceptum explicet, diuinum, an humanum.*
7 *Licentia proprij necessaria est, vt quis alteri confiteri possit.*
8 *Proprij sacerdotes, quinam, & quot sunt.*

1 CVm in c. omnis vtriusque sexus. de pęn. & rem. constitutum sit vt confessio proprio sacerdoti fiat, quid tamen nomine proprij sacerdotis intelligendum sit, non ita inter se conueniunt authores. Siquidem S. Bon. in 4. dist. 17. art. 5. q. 2. & Scotus & Richardus ibid. ar. 3. q. 1. tres huius nominis significationes afferunt, siquidem primo commissiuè proprius sacerdos dicitur, quicunque potest pœnitentem absoluere, siue propria potestate, siue commissa, & siue commissio fiat ab homine, siue a iure, vt sunt delegati a iure ca. ad abolendam. de hæret. & c. irrefragabili. de offic. ordin. quo modo eiusdem confitentis multi sunt sacerdotes proprij. Communiter secundo proprius sacerdos dicitur, qui propria auctoritate, vel officio, tanquam prælatus ordinarius, absoluere potest, vt Papa omnium fidelium, Episcopus omnium diœcesanorum, & sacerdos parochianus omniū suorum parochianorum. Propriè autem tertio dicitur sacerdos proprius, cui commissa est specialis cura in certa parochia, qui administrat sacramenta populo suo, quem habet in illa ecclesia. Nauar. in cap. placuit. num. 131. de pœn. d. 6.

2 Hinc Præfati Doctores docent vocem *Proprij sacerdotis* in illo ca. omnis. æquiuocè sumi, ita vt in prima parte, proprius sacerdos dicatur tam ordinarius, quam commissarius, seu delegatus: in secunda vero parte pro solo ordinario sumi volunt, quandoquidem in illa dicitur. *Quod si alieno confiteri voluerit, petat a proprio*

prio licentiam. Quia non sufficit eam petere à commissario, aliàs fratres mendicantes potestatem committendi haberent, quod est falsum.

Communis igitur & uerior sensus est, toto hoc capite nomen; *Proprij sacerdotis* vniuocè semper & eodem modo sumi, ita scilicet, vt is proprius semper sacerdos dicatur, qui habet potestate ordinariam iure communi ordinario; ordinarius enim est, qui iure communi ordinario, sine alterius licentia, & electione habet actu iurisdictionem in foro conscientiæ, & confessionem audire potest. Nauar. cit. nu. 137. Qua ratione quilibet fidelis, vt plurimũ saltem tres proprios sacerdotes, seu ordinarios habet, nimirum parochum, de cuius parochia est; Episcopum, de cuius diœcesi est; & Papam, vbicunque ille sit; quia est Pontifex non solum urbis, sed etiam orbis, vt Hostien. in c. omnis. de pęnit. & remiss. tradit, & Nau. cit. nu. 124 127. & 136.

3 Quæ tamen communis doctrina intelligi debet primo, de pęnitente qui est extra Episcopatum Romanum, in illa enim diocesi cui solus Papa præest, vnus est tantum ordinarius, scilicet, ipse Papa, cum in ea diocesi non sit alius episcopus, neque Prælatus, qui quasi episcopalem habeat iurisdictionem præter Papam. Nau. cit. n. 125. vnde pęnitens ibi tres ordinarios, aut sacerdotes proprios non habet.

4 Secundo autem nomine *Episcopi* intelligitur etiam prælatus quasi Episcopus, scilicet aliquis, qui super pęnitentem iurisdictionẽ habet quasi episcopalem; quorum de numero sunt omnes monachi & alij, qui subijciuntur non Episcopis ullis, sed alijs prælatis, qui vel immediatè Romano Pontifici subsunt, aut mediantibus alijs Prælatis, qui tamen nõ sunt Episcopi. Nau. cit. nn. 126.

5 Tertio autem ab hac communi, & uniuersali doctrina excipitur ipse Papa, qui nullum habet superiorem, nisi quem ipse delegerit. ex c. Nemo. cum gloss. & c. aliorum. 9. q. 3. & Nau. cit. nu. 127.

6 Hinc constat sensus Decretalis omnis vtriusque sexus. de pęn. & remiss. & qualiter tres partes continet, in quarum prima *omnis vtriusque sexus fidelis &c.* est præceptum diuinum de semel in anno confitendo; tenetur enim Christianus omnis postquam ad annos discretionis peruenerit, ex lege diuina omnia sua peccata confiteri; per hoc autem ecclesię statutum, solum limitatur tẽpus, intra quod quis confiteri debet, Neque solum confiteri tenetur lege diuina, sed etiã lege diuina confiteri tenetur proprio sacerdoti, aut alieno de proprij licentia. In secunda uero parte. *Si quis alieno sacerdoti confiteri uoluerit*: continetur dispensatio, & relaxatio quædam primæ partis, ostenditurque simul præceptum hoc de semel in anno confitendo proprio sacerdoti, esse disiunctiuum, scilicet, ut talis annua confessio uel proprio sacerdoti fiat, uel alteri de proprij sacerdotis licentia, ita scilicet, ut qui vult alteri confiteri, prius à proprio licenti[am] petat; unde satis est, vt uel primam, vel secundam partem adimpleat, siquidem confitendo proprio sacerdoti, seu ordinario, primam partem adimplet, confitendo autem commissario adimplet secundum. Quod expresse significat Concilium Florentinum in decreto Eugenij IV. §. quartum. quando ait, minister Sacramenti Pęnitentiæ est sacerdos auctoritatem absoluendi habens ordinariam; uel ex commissione superioris, scilicet, ordinarij, eo quo iam diximus modo. Nau. cit. nu. 132. 133. & 137.

7 In tertia uero parte, quæ continetur his uerbis. *Cum aliter ipse* (scilicet alienus sacerdos) *illum non possit absoluere uel ligare*; expresse statuitur & definitur quod licentia proprij sacerdotis sit necessaria, & sufficiens ad hoc, vt alienus, alterius subditum ualide absoluere possit. Nau. cit. nu. 133.

8 Hinc colligitur quomodo intelligendum sit quod tradunt Panor. & alij in d. c. omnis. de pen. & remiss. & Hostiens. in summa. de pęnit. §. cui confitendum. & Cardin. in clem. dudum. de sepult. §. si uero. & Palud. in 4. distin. 17. quæst. 3. quod plures sint quam tres proprij sacerdotes. Quorum Primus est Papa in toto mundo. Secundus est legatus in sua prouincia. Tertius est pęnitentiarius Papę. Quartus est Archiepiscopus dum visitat prouinciam, hoc enim tempore est proprius sacerdos subditorum suorum suffraganeorum, & eos absoluere potest c. nostro. de pęnit. & remiss. Quintus est Episcopus in sua diocesi. Sextus est Archipresbiter ecclesiæ cathedralis. Septimus est Vicarius generalis Episcopi. Isti enim audire possunt omnes in diocesi. arg. l. cum prætor. ff. de iud. & c. officium. de offic. Archidia. Octauus est præsbiter parochialis in tota sua parochia. Nonus est Vicarius prælatorum. Decimus omnes habentes licentiã ab aliquo prædictorum. Vndecimus sacerdos ille, qui eligitur a Papa in ipsius confessariũ, & qui ab Episcopis, & Archiepiscopis, Patriarchis, Cardinalibus, & summis prælatis superioribus, & inferioribus, dummodo sint exempti, vt patet ex c. si. de pęn, & remiss. cõstat enim quinam ex dictis sint proprij & ordinarij, & qui commissarij & delegati sunt. Nau. cit. nu. 138.

Confessarium cui licet eligere, is eum, qui non exercet curam animarum, eligere potest. Cap. XX.

SVMMARIVM.

1 *Habens licentiam à proprio eligere potest etiam n[on] habentem curam animarum.*

2 *Electus à pœnitente ex licentia proprij, cuius auctoritate absoluit pœnitentem.*

3 *Quilibet sacerdos in sua ordinatione iurisdictione[m] accipit*

accipit iure diuino.

4 *Subiectio voluntaria pœnitentis non sufficit, ut ab alieno sine proprij licentia absolui possit.*

1 VLtra licentiam eligenti datam, vt cui voluerit sacerdoti confiteatur, quicquid glossa in c. omnis utriusque sexus. de pen. & remiss. velit etiam, vt in confessarius electus curam animarum habeat, vel ordinariam, vel ex commissione, verior tamen Doctorum sententia tenet posse eum, qui facultatem eligendi confessarium habet, sibi quemcunque sacerdotem eligere, etiamsi nullam animarum curam actu exerceat. Vt docent Panorm. in clem. 1. de offic. deleg. & And. Sicul. in c. post cessionem. col. 11. de probat. Palud. in 4. dist. 17. q. 4. Angelus verb. confessio. 3. §. 4. & Siluester verbo confessor. 1. quæst. 5. & Gabriel in 4. dist 18. quæst. 2. artic. 3. dub. 5. & Nauar. in c. placuit. nu. 49. & 53. de penit. dist. 6. dummodo tamen executionem sui ordinis habeat, hoc est, modo non sit prohibitus, excommunicatus, uel suspensus. Quæ ueritas satis manifestè significatur in d. c. omnis. de pen. & remiss. quod solum habet, vt qui vult alteri quam proprio confiteri, petat & obtineat licentiam proprij: nihil aliud exigens quam proprij licentiam. Quod etiam docet Adrianus in 4. de confess. dub. 1. post 5. quæstionem. Quilibet enim sacerdos in ordinatione clauem potestatis ligandi & soluendi recipit, qua tanquam iudex ecclesiasticus dignos recipere, & indignos excludere debet a regno. Extrau. Quia quorundam. de uerb. signific. & Concil. Trid. sess. 23. cap. 15. expresse affirmat quemlibet sacerdotem absoluēdi potestatem habere, si uel beneficium parochiale obtineat, uel alias idoneus ab episcopis per examen iudicetur, & proinde quilibet talis quamuis animarum cura careat, absoluere & ligare potest, dummodo materiam debitam habeat, materiam vero debitam habet, eo ipso quod penitens de licentia proprij sacerdotis eligendo ipsum in confessorem, iam se ei subijcit ut materiam debitam. Nauar. cit. nu. 50. 51. & 52.

2 Hinc infertur, quod sic electus à penitente ex proprij licentia, non absoluit auctoritate à parochiano, uel parocho proprio accepta, sed auctoritate propria, quam accepit in ordinatione sua, quam exercere potest habita materia. Vnde Paludanus in 4. dist. 22. quæst. 3. colum. 2. rectè annotauit nullum confessarium, quicunque sit ille, cum absoluit, dicere debere; (auctoritate Episcopi, vel curati &c.) quandoquidem eo modo, quo est auctoritas in homine, apud omnem per æque est sacerdotem, sed superior, aut parochus dat sibi materiam, non tamen potestatem ei dat episcopus, nisi quando eum primo ordinat. Sicut enim princeps dat alicui artifici licentiam vtendi arte sua, puta medicina, quod non est ei dare artis potestatem, sed relaxare materiã: sic conferuntur ordines, & audiuntur confessiones in parochijs aliorum de licentia eorũ, per quam licentiam sola offertur materia, non tamen datur potestas noua, sed oblata semel debita materia, sacerdos ex ipsa ordinis natura, propria auctoritate absoluit. Nau. cit. num. 45. 46. & 55.

3 Ex his sequitur, qua ratione fieri potest, quod licet quilibet sacerdos in sua ordinatione iure diuino iurisdictionem, & potestatem absoluendi a peccatis accipit, quam nec Summus Pontifex ei tollere potest, neminem tamen absoluere potest, eo ipso solum quod iure humano ab ea exercenda impeditus sit, dum ei debita subtrahatur materia, in qua illam exerceat. Vt optimè Paludanus in 4. dist. 17. quæst. 3. colum. 7. vers. Tertius; annotauit, sicut enim vino & pane subtractis presbyter non consecrat, etiamsi in ordinatione consecrandi acceperit potestatem, neq. sine aqua baptizat, ita populo subtracto a subiectione alicuius presbyteri, subtrahitur ei quoq. materia, in quam soluendi potestatē exerceat, & ita non absoluit. Nau. cit. num. 48.

Ceterum hæc differentia est inter potestatem consecrandi, & absoluendi sacerdotibus in eorum ordinatione concessam, quod illam Papa nec tollere potest, nec ita impedire, vt per eos facta consecratio non efficiat verum corporis Domini Sacramentum, hanc vero absoluendi potestatem impedire, & tollere potest, eo quod hæc iurisdictionem exigit, & superioritatem aliquam super eo, in quem est exercenda, & ideo cum omnis iurisdictio à Romani Pontificis auctoritate dependeat. ca. proposuit. de concess. præben. & ca. Quodcunque 24. quæst. 1. potest illam ità tollere, & impedire, ut absolutio ipso iure nō teneat. Nau. cit. nu. 44.

4 Infertur etiam quod non sufficit sola pœnitentiæ subiecto voluntaria, vt electus illum absoluere possit, sed requiritur etiã proprij parochi ipsius penitentis licentia. c. omnis vtriusq; sexus. de pen. & remiss. & fuse tradit Palud. in 4. dist. 17. q. 3. col. 7. & Nau. cit. n. 49. & post Concilij Tridentini decretum sess. 23. de reform. c. 15. constat nullum, etiam Regularem, posse confessiones secularium, etiã sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationē, quæ gratis detur obtineat, priuilegiis, & consuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obstantibus.

Habens à Papa, uel Episcopo suo facultatem eligendi confessarium, id nulla parochi sui licentia petita facere potest. Cap. XXI.

SVMMARIVM.

1 *Habens licentiam à Papa, vel Episcopo eligendi confessarium, sine parochi licentia, ei confiteri potest.*

2 *Priui-*

2 *Priuilegium ita interpretandum est, vt aliquid præter ius commune operetur.*

3 *Parocho non fit præiudicium ex eo, quod sine licentia eius, ex papæ, vel episcopi licentia, alieno confiteatur.*

4 *Vicarius episcopi licentiam dare potest, vt quis alteri, sine proprij licentia, confiteri possit.*

5 *Vicarius Rectoris alicuius ecclesiæ an licentiam concedere possit, vt quis alteri confiteatur.*

6 *Peregrini cum licentia parochi peregrinantes, quibus confiteri possunt.*

QVamuis nonnulli olim vt glossa 6. & Ioan. And. & Panorm. ex parte, in cap. omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remiss. illius opinionis fuerint, vt crederent eum qui a Papa, uel episcopo suo facultatem haberet eligēdi confessarium, illum nō posse sine proprij sui parochi licentia adeo vt docuerint eos qui sine parochorum suorum licentia Prędicatoribus, & Minoribus, quib. audiendi potestas facta fuit per clem. Dudum. de sepult. confitentur (quę etiam facultas postea extensa fuit ad fratres Augustinianos per Clementem V. & ad Carmelitas per Ioannē 22. secundū Ioan. And. in d. c. omnis. colum. pen. sub finem. & Naua. in cap. placuit. nume. 185. de pœn. d. 6 & hodie ad omnes fere religiosos extēditur.) teneri iterum parochis suis proprijs confiteri; verior tamen & communis Doctorum consensus docet, nulla ratione necessarium esse proprij parochi consensum, & licentiam; Nā in c. omnis de pœn. & remiss. solum requiritur consensus proprij Sacerdotis, ad hoc vt quis alieno confiteri valide possit, & absolui, & ita cum tres vniuscuiusque ferè Christiani proprij Sacerdotes sint, Papa videlicet, Episcopus, & parochus; sufficiet vniuscuiusque horū licentia ad valide alieno Sacerdoti confitendum. Sed præterea quoties aliqua iurisdictio in solidum est penes multos, ita vt quilibet eorum sine alio procedere possit, tunc vnus potest committere sine alio, & omnia alia facere, perinde ac si alius cum eis in illa iurisdictione non concurreret. l. 1. ff. de offic. consul. & Panor. in c. prudentiam. de offi. delegat. & proinde cum potestas ligandi, & absoluendi in foro conscientiæ, penes tres prædictos in solidum sit; Quilibet eorum absoluere, & absolutionem committere alteri potest. Nau. cit. nume. 58. & 59.

2 Huic conforme est illud, Quod priuilegium ita interpretandum sit, vt aliquid præter ius, immò & contra ius commune largiatur, c. si Papa. de priuileg. in 6. & l. si quādo, ff. de leg. 1. cuius rei casus est expressus in c. In his. de priuileg. vbi habetur, Quod Prædicatores, & Minores, quibus concessum erat cum altari viatico, vbi vellent celebrare, posse illud facere, etiam sine Prælatorum licentia; quoniam (inquit textus) Alioqui nihil ea indulgentia speciale concederet. Cum igitur nihil iuuaret licentia de confessario eligendo à Papa, vel Episcopo concessa, si necessaria esset parochi quoque licentia, cum hæc sola sufficeret, consequens est illam minime necessariam esse. Vnde communis est Doctorū opinio hāc eligendi licentiam posse à Papa, vel Episcopo solo concedi, sine vllo parochi consensu, vt tenent Domin. & Perus. in cap. 2. de pœn. & remiss. in 6. & glo. ibid. & Adrianus de confessione. dub. primo. post quæst. 5. Palud. 4. dist. 17. q. 4. colum. 3. & Felin. in c. 1. colum. 6. de rescriptis. dicens ita fuisse per Eugenium Papam declaratum. immo & S. Anton. in 3. par. titu. 17. cap. 9. colum. 2. asserit contrariam sententiam glossæ sextæ, Ioannis Andreæ, & Panor. damnatam esse per Clementem IIII. in quodam Priuilegio Prædicatorib. concesso, cuius initium est. Quidam tenere &c. Nauar. cit. num. 60.

3 Neque hac ratione, aut pręiudicium vllum infertur parocho, aut peruertitur ordo ecclesiasticus, aut parochorum imminuitur potestas, dum sine licentia eorum, ex concessione Papæ uel Episcopi solius, alieno sacerdoti cōfiteri possint; siquidem vt recte docet S. Tho. in tractatu contra impugnantes religionem. & in 4. dist. 17. quæst. 3. artic. 5. quæst. 4. ad primum. per huiusmodi licentiam potius parocho onus aufertur, quam præiudicatur, pręiudicium enim non fit alicui, nisi subtrahatur ei, quod est in fauorem ipsius indultum: iurisdictionis autem potestas non est commissa alicui homini in fauorem suum, sed in vtilitatem plebis, & ad honorem Dei, & ideo, si superioribus expedire videatur ad salutem plebis, & ad honorem Dei promouēdum, quod alij, quæ sunt iurisdictionis, committant, nullum fit præiudicium inferioribus prælatis; nisi illis qui quærunt, quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi, & qui gregi pręsunt non vt pascāt, sed vt pascantur.

Sed pręterea potest superior licentiam hāc concedere etiam cum inferioris, & parochi præiudicio; Nec tn̄ licentia hæc odiosa dicetur, & propterea restringenda; Quia tunc solum iurisdictio odiosa censeri debet, & limitanda, quando eam concedens nihil de tali præiudicio cogitauit, vt tradunt Alexander libr. 2. consil. 115. colum. 8. & Decius consil. 113. & in ca. super eo. de offic. delegat. & Nauar. cit. nu. 60. 61. cum tamen satis constat in hoc euentu non cōtingere; Quandoquidem Papa, & Episcopus licentiam confitendi alieno parocho concedentes, satis exprimunt se licentiam illam concedere, etiamsi parochus aliquis exinde præiudicium sibi fieri, existimaret.

4 Primo hinc infertur, quod qui habet licentiam confitendi alieno Sacerdoti ab episcopo, siue Vicario Episcopi, vel Legati, etiam ei sine licentia parochi confiteri potest, quoniā & hos proprios esse confessarios eorum, quibus præsunt, nemo negat. arg. cap. 1. de offic. legat. & cap. 2. tit. eod. in 6. & cap. 2. de consuetud. & c. Romana. de appell. in 6. & Naua. cit. num. 62.

Secundo infertur, eos, qui cum licentia Vicarij alieno confitentur, legitime confiteri; siue

siue is sit Vicarius perpetuus, qui ponendus est in ecclesia parochiali alteri annexa. iuxta c. extirpandæ. §. qui vero. de præben. de illis enim, & de parocho, seu rectore principali idē ius est. Clem. 1. de offi. vic. Siue sit Vicarius generalis Episcopi, cuius tribunal vnum & idē est cum Episcopi tribunali. c. Romana. de appell. in 6. & c. 2. de consuetud. in 6. Siue sit Vicarius temporalis, qui propter absentiam Rectoris ab Episcopo ponitur. cap. cum ex eo. de elect. in 6. & glossa in simili in Clem. 1. de priuileg. super verb. presbyteri. Siue sit Vicarius ab alio rectore, vel vicario perpetuo ad modicum tempus positus ex Petro ab Anchorano in Clem. 1. de offic. vic. notab. 4. In quibus omnibus casib. confessio facta alieno, de licentia proprij facta censetur, & per eam satisfit c. omnis. de pœn. & remiss. Nau. cit. n. 69. Quamuis enim delegatus inferioris, vel delegati a principe regulariter subdelegare nequeat, l. a iudice, C. de iudic. & c. cum causam. de appell. fallit tamen vt notat Glossa 5. in c. is, cui. de offic. delegat. in 6. quando inferior subdelegandi facultatem concedit, vt in his casibus contingit: in quibus tacite & implicite conceditur facultas agendi omnia illa, quæ ipse rector, vel committens ibi tanquam rector agere posset, vt vsus, & experientia docent, ex Adriano in 4. de confess. dub. 2. Nauar. cit. nu. 70. 71. & 72. mens enim parochi est iusta de causa non residentis, et Vicarium instituentis, vices plenas suo Vicario committere, quoad Sacramentorum administrationes, etiam quoad delegandam & dandam facultatem, quam ipse præsens daturus esset, si in agenda cura resideret. Secus autem quādo solum personæ industria, quoad ministerium aliquod eligitur sine animo tam plenæ concessionis faciendæ; tunc enim nihil aliud eius fidei committitur, quam ministerium illud, in quod electus, vel substitutus est.

Tertio infertur, quòd si rector accersat aliquem sacerdotem, vt sibi iuuet in confessionibus, is non poterit eiusmodi licentiam tribuere, quia non constat de mente rectoris; ut. n. notat Syluester in verbo. excommunicatio 7. casu 14. dubio vndecimo, Rector talis, aut aliquis alius superior, qui ad modicum tempus adiutorem accersit, vel vicarium ponit, probabiliter iudicatur non esse illius mentis, vt concedere velit suas vices, etiam cum oporteret, ad delegandum, & vocandum alios coadiutores; quamuis etiam secus in hoc casu censendum erit, quando de huiusmodi mente, vel per coniecturas, vel per suam, vel aliorū pristinam consuetudinem in hoc satis apparet. Nau. cit. num. 74. & 75.

Quarto infertur, eum qui de Papæ, vel Episcopi licentia alias legitime sua peccata est cōfessus non teneri, vel semel in anno ad parocho suo confitendum Nauar. cit. num. 75. & 117. & 119. vt satis constat ex ijs quæ in Extrau. Ioan. 22. cuius initium est. vas electionis. continentur.

6 Quinto infertur, quod peregrini qui cum parochi licentia peregrinantur, confiteri possunt his, quibus confitentur illius loci homines, in quem se receperint. concedens. n. licentiam peregrinandi, concedere etiam videtur ea, sine quibus commodè peregrinari non potest. l. pen. ff. de vsufruct. Vnde cum quis commodè peregrinari nequeat sine sacramentorum refectione, eo ipso quod peregrinandi licentiam concedat, etiam confitendi licētiam concessisse censetur. Quāuis enim viatores secundum declarationem Eugenij quarti viuæ vocis oraculo confiteri, & communicare possunt in locis vbi se reperiunt, peregrini tamen nihil tale possunt, nisi quando cum facultate Episcopi, aut parochi peregrinantur. secundū Palud. in 4. dist. 17. q. 4. col. 7. & S. Ant. 3. par. tit. 17. c. 4. & Nau. cit. num. 68. Qui duo authores in eo tamen falluntur, quod existimant, episcopum concedentē licentiam peregrinādi, concedere etiam licentiam, vt ab episcopalibus casibus absolui possunt. Quia etiamsi expresse concedat licentiam eligendi confessarium, non tamen censetur concedere facultatem vt absolui possit a casibus reseruatis, prout experientia docet, & aperte satis colligitur ex c. 2. de pœn. & remiss. in 6. in primo Responso: Immo quando concedit alicui omnem suā facultatem ad audiendum confessiones, et absoluendum auditos, non censetur concedere casus sibi reseruatos iure communi, aut suo particulari, aut consuetudine generali, uel speciali. arg. cap. fi. de offic. uic. in 6. & eorum quæ docet Ioan. And. eod. tit. in cap. tua. & ideo multo minus licentiam peregrinandi concedens, ullo modo tacite ut quis a casibus reseruatis absoluatur, concedere censetur. Nauar. cit. num. 63. in Man. c. 27. nu. 256.

Confessarij eligendi licentia, à Papa, Episcopo, vel ab alio facultatem habente concessa, nec prima electione finitur, nec morte concedentis moritur.

Cap. XXII.

SVMMARIVM.

1 *Sermo simpliciter probatus de primo actu intelligitur.*

2 *Facultas ad confessarium eligendum data electione prima non finitur, & quare.*

3 *Licentia de confessario eligendo concessa mortuo concedente non expirat.*

4 *Sententia excommunicationis contra furtum committentes lata, quare morte illam proferentis expirat.*

1 ETsi sermo simpliciter prolatus de primo actu intelligi debeat. l. dotis promissio. ff. de iure dot. ut securitas ueniendi data bannito. de solo primo ueniendi actu intelligitur, ex Bar in l. 1. ff. ad l. Iul. de adult. & Pan. in c. 2. de treug. & pace. & potestas arbitro data in compro-

compromisso de prorogando termino compromissi, si non est dictum, *Semel, aut pluries*, intelligitur de prima & vnica prorogatione; Nihilominus tamen confessarij eligēdi licentia data, electione prima non finitur, vt recte tradit Palud. in 4. dist. 17. quæst. 3. col. 5. expresse affirmans eum, qui facultatem habet eligendi confessarium, posse nunc eligere vnum, & nunc alium, toties, quoties voluerit. Nauar. in cap. placuit. nume. 169. de pœn. d. 6.

2 Neque aliquid obstat regula illa, quæ solum vera est, & intelligenda in odiosis, & onerosis; vnde cum dispensatur cum aliquo, vt duo beneficia obtinere possit, intelligitur de duobus primis. cap. Non potest. de præben. in 6. Et quando quis dotem alicui, cum nupserit, promittit, accipitur de primis nuptijs tātum. l. dotis promissio. ff. de iure dot. Quod etiam in alijs exemplis manifestum est. Secus autem dicendum erit in parum onerosis, & satis fauorabilibus. l. placet. ff. de lib. & posthu. vt tradunt Oldrad. consil. 32. Anan. consil. 170. §. hoc sermone. Decius in cap. Quanto. de iudic. & Panorm. in c. cum Apostolus. col. 1. de censib. vnde cum gratia eligendi confessariū nulli onerosa sit, sed tota fauorabilis, & in animarum fauorem concessa, quo possit consilium de optimo confessario deligendo liberius exequi, & de rebus ad salutem animę pertinentibus melius instrui, actu & electione prima non censetur finiri. Nau. cit. num. 170.

Hinc falluntur Calderinus consi. 16. & Felin. in c. 2. de treuga & pace. & in c. omnes leges. dist. 1. colnm. 4. & Rochus de iure patron. verbo Honorificum. q. 10. Qui disputantes, An gratia concessa patrono laico de præsentando vno post alium, iuxta c. Quod autem. de iure patron. intelligi debeat, de prima vice tantum, nec ne? docent patronum posse semel aut iterum, quot volet cumulando præsentare, non autem tertia, vel quarta vice. Quod sane dictum falsum est, vel quia vt docet Decius in cap. Quanto. colum. 3. de iudic. fauor ecclesiarum esse videtur, vt laicus cumulando multos præsentare possit, vt sic ecclesia illorum optimum admittere possit; vel certe, quia potestas illa variandi etiam cumulatiue laicis patronis concessa, si non respiciat ecclesiæ vtilitatem, at saltem gratiam quandam & fauorem ipsorum patronorum continet, & ideo nec prima, nec secunda vice finietur. Nauar. cit. num. 170.

3 Ex eodem etiam fundamento constat licētiam de confessario eligendo concessam, nō expirare mortuo concedente, prout tradunt Palud. in 4. distin. 17. quæst. 3. colum. 5. & Innoc. in c. Quod translationem. de offic. legat. vbi ait, indulgentias a legato concessas, etiam finita eius legatione durare. Sed & potestatem habens de aliquibus beneficijs conferendis nulla persona expressa, morte concedentis non expirat ca. si cui. de præben. in 6. & in cap. si super gratia. de offic. delegat. in 6. vbi similis omnino casus habetur. Glossa etiam in Clem. Dudum. de sepult. §. statuimus. versic. ac deinde. in verbo, Concesserunt. docet licentiam fratribus præsentatis concessam, non modo concedentis morte non expirare, sed nec reuocari posse, vt patet ex Extrau. Inter cunctas, §. duos. de priuileg. sicut nec dispensatio ab Episcopo cōcessa parocho ad septennium de non residendo, vt studeat, reuocari valet, ex glossa in cap. cum ex eo. de elect. in 6. Verbo. septennium. Ex quo etiam fundamento Card. receptus communiter docet in Clem. fin. de elect. quæst. 5. facultatem accipiendi ordines a quocunque maluerit episcopo concessam, morte concedentis non expirare. sicut nec licentia concessa alicui de celebrando in domo sua, morte concedentis terminatur. ex Rota, in Antiq. decis. 580. quæ est 86. de rescrip. in nouis. & Rota in ijsdem antiquis, decis. 882. quę in nouę rubricatis est 87. de rescrip. ait, Quòd qui gratiam habet a Papa factam, simul ac ipsius manu signatur, perfectam esse, nec morte illam facientis expirare. Nau. cit. num. 162. & 163.

4 Hinc infertur qua ratione sentētia excommunicationis lata contra omnes furtum committentes, expirat morte illam proferentis. ex glossa recep. in c. A nobis. 1. de sent. excō. Et etiam inhibitio artis exercendæ alicui facta, morte, vel depositione prohibentis terminatur. l. fin. ff. de pœnis. Siquidem ut recte notat Panor. in ca. pen. de cler. non resid. aliud dicēdum est de sententia odiosa, & conditionaliter facta, & lata sine causæ cognitione; aliud vero de gratia, & concessione fauorabili, qualis hæc est de licentia concessa, vt quis alteri confiteri possit. Quo etiam modo diluitur lex illa fin. ff. de pœnis. loquitur enim de iudicis præcepto inhibitorio sine causæ cognitione lato, quod inhibētis officio finito, ipsum quoque finitur. Naua. cit. num. 165. Quicquid ergo S. Anton. 3. par. tit. 17. capit. 6. §. fin. & Syluester in Verb. confessor 1. quæst. 7. contrarium asserant, ex eo quòd mandatum re integra morte mandantis expirat cap. gratum. & cap. relatum. de offic. deleg. & l. mandatum. Cod. eod. & quia licentia concessa alicui de non residendo, morte concedentis expirat. ex glossa in cap. penult. de cler. non resid. Dicendum tamen est cum alijs non expirare. licet enim mandatum de aliquid faciendo morte mandantis expiret; non tamen gratia, facultas, aut licentia aliquid faciendi concessa. Nauar. cit. nu. 162. Illud autem de clerico non residendo, nostram potius probat sententiam, vt Ioan. And. Card. & Panor. affirmant. immo ipsa glossa per ibidem docet, eiusmodi licentiam de non residendo ab Episcopo concessam, posse per successorem reuocari, hoc loquendi modo significans, eam morte concedentis non esse reuocatam. Nauar. cit. numer. 166.

Confessiones parochianorum, quoties illi volent, parochus audire tenetur. Cap. XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Parochus quibus temporibus confessiones suorum audire tenetur.*

2 *Parochus toties parochianorum confessiones audire obligatur, quoties illi confiteri uolunt.*

3 *Richardi, & Syluestri opinio circa obligationem parochorum refellitur.*

1 QVidam eius opinionis sunt, quod parochus illis solis temporibus debito necessitatis parochianum audire tenetur, quibus parochiani sibi confiteri obligantur. Quam sententiam Richardus in 4. distin. 18. art. 2. quæst. 3. & Syluester. verbo confessor. 1. quæst. 1. tenēt, eo quod nullo iure cauetur, parochum teneri pluries, quam semel in anno suorum parochianorum confessiones audire. c. omnis. de pen. & remiss. Et quia multi ob inanem gloriam forte plus satis confessionem frequentarent; Alij solum venialia, vel iam semel cōfessione legitima detecta aperire vellent, & parochi nil aliud vnquam, quam confessiones audirent.

2 Verius tamen sentiunt ij, qui docēt, toties parochum teneri ad confessiones parochianorum audiendas, quoties illi cōfiteri velint, nisi per hoc a maioribus, vel ęque necessarijs curæ oneribus auocetur, vel probabili ei ratione, seu coniectura constet, quod non expedit illos iam frequenter audire. Vt erudite tradit Adrianus in 4. de confessione. dubio 8. post quæst. 5. Nauar. in c. placuit num. 152. Quia Vicarius, & seruus dominū suum imitari debet. & ita cum dominus dignatus sit peccatorem in gratiam suam recipere, quoties peccator ad dominum conuerti vult, & a peccato recedere, Ezech. 18. & 33. & prima quæstione septima, capitulo, Si quis omnem. vtique & ipse parochus qui Christi Vicarius est, et eius uices gerit, quoties subditus voluerit, illum audire, & sacramentum pęnitentiæ ministrare tenetur. Eadem enim ratio delegatum, quæ delegantem mouere debet c. super literis. de rescr. Deinde etiam pastoris est, gregem suum pascere, & a luporum morsib. illæsum custodire, iufirmum consolidare, ægrotum sanare, & confractum alligare. Ezech. 34. Non enim est iusta pastoris excusatio, si lupus oues comedat, eo nesciente c. quamuis. de reg. iur. cum ergo maximum præsidiū recuperandi oues perditas, & conseruandi a luporum inuasione sit sacramentum confessionis, cum multi non essent contriti, aut peccatorum remissionem assequuturi, nisi adhibito sacramento, probabile admodum est, quod parochi eos audire tenentur, quoties petierint. Sed pręterea olim omnes tenebantur ter saltem in anno communicare. ca. & si non frequentius. de consecr. dist. 2. & consequenter tenebantur saltem ter in anno confiteri, cui consequens est parochos ad ter cōfessiones audiendum obligatos fuisse, nulla autem lege videtur eis illa obligatio remissa, relaxatio enim c. omnis. de pœnit. & remiss. in fauorem, et exonerationem solum pęnitētium facta est, & ideo in odium eorum non est retorquenda. l. quod fauore. C. de leg. & regula. Quod ob gratiam. leg. 6. Multorum item opinio est, scilicet, Ioannis Maioris in quarta distinctione decimaseptima, quęstione secunda, Adriani in quarta, de confess. dub. octauo. & Caiet. verb. confessio. & Nau. cit. num. 159. quod quoties quis putat se non recordaturum peccati mortalis, in quadragesima, quod admisit, toties teneri ad illud antea confitendum, sæpe autem timere quis potest ne peccatum quod nunc bene confiteri potest, illius postea in quadragesima obliuiscatur, & ita sicut iste prius confiteri, ita illius confessionem parochus audire tenetur.

3 Neque obstant quæ a Richardo, & Syluestro afferuntur; Siquidem in c. omnis. de pœniten. & remiss. solum asseritur, parochianos semel saltem in anno ad confitendum si peccarunt, teneri, nihil autem dicit an parochi eos pluries confiteri volentes audire, necne, teneantur. Neque de aliquo præsumendum est, ad confessionem, qui præcipuus est modestiæ actus, superbia incitari, quamquam id aliquando contingat. Et qui solummodo confiteri volunt venialia, aut mortalia prius legitime confessa, prudenter admonendi sunt; ne id faciant, nisi communicare voluerint, quamuis vtile etiam sit, habita temporis, & personarum ratione, & pluries confiteri. Naua. cit. num. 160.

An liceat aut necesse sit aliquando confiteri laico. Cap. XXIV.

SVMMARIVM.

1 *Laico confessio non est necessario facienda.*

2 *Laico in articulo mortis confessionem faciens an peccet.*

3 *Sacerdos omnis a quibuscunque peccatis, & censuris in articulo mortis absoluere potest.*

4 *Laico in articulo mortis confessus si conualescat eadem peccata proprio confiteri tenetur.*

5 *Laicus, cui quis in articulo mortis confessus est, ad secretum tenetur.*

1 RES hæc manifesta est, non esse necessarium laico confiteri, sed neque licere ea mente, & intentione vt putet absolutionem sacramentalem a laico vlla ratione impendi posse; Quia absolutio a peccatis ab ecclesiæ clauibus pendet. Extrauag. Quia quorundam. Ioan. 22. §.

quod autem. de verb. sign. constat autem solos presbiteros claues habere, vt ibidem declaratur. Vnde glossa memorabilis. in c. pastoralis. §. preterea. de offic. ordin. ait, confessum laico etiam tempore necessitatis, ab ipso absolui non posse. Nec vllibi est textus iuris humani, vel diuini docens nos ad hoc teneri. Immo vero si quis ea mente laico confiteretur, vt ab eo absoluatur, grauiter peccaret. Sacrilegij enim crimen est, absolutionem peccatorum accipere ab illo, qui non est potestatis id faciendi capax; immo & ab illo, qui eiusmodi potestatem non habet. Est enim irreuerentia facta rebus sacris, quam sacrilegium esse cõstat ca. sacrilegium 17. q. 4. & gl. ibidem. & S. Tho. 2. 2. q. 99. art. 3. & Nau. in c. Qui vult. nu. 74 & 78. de pœnit. dist. 6.

2 Hoc tamen limitandum est in ignaris, si enim quis adeo ignarus sit, vt putet omnem laicum posse absoluere in articulo mortis, & ab eo in hoc casu absolutionem peteret, talis vtique a peccato mortali ignorantia iuris excusaretur, ex Scoto in 4. distin. 17. quæst. 1. & Gabr. ibi q. 2. dub. 7. & Nauarr. cit. numer. 81. Quamuis enim dari nequeat ignorantia probabilis iuris diuini quod naturale est, dari tamen potest ignorantia probabilis iuris diuini positiui, quale est hoc, scilicet quod necessario sit confitendum sacerdoti. Vt in simili materia tradit Caiet. to. 1. opusc. tract. 5. q. 5.

Quod vero S. August. ait lib. de vera & falsa pœnitentia ca. 10. & habetur in c. qui vult. de pœn. dist. 6. Quod si desit sacerdos, vt confiteatur proximo, puta laico, vel clerico qui non est sacerdos, ut recte docent Richar. in 4. dist. 17. arti. 2. q. 1. & Scot. ibidem. quæst. 1. & Gab. vbi supra, & Card. in c. Quem pœnit. de pœn. distin. 1 de consilio tantum, non autem de præcepto, intelligendum est. Naua. cit. nu. 75. Vnde in nullo casu tenetur quis laico cõfiteri, neque uenialia, neque mortalia.

3 Hinc infertur primò, quod licet quilibet sacerdos, etiam excommunicatus, hæreticus, schismaticus, aut alio quouis modo ab absoluendo prohibitus, quam ex iurisdictionis defectu, a quibuscunque peccatis, & censuris quoscunque absoluere possit, vt patet ex Cõcilio Trid. sess. 14. ca. 1. 3. & 5. can. 4. & Naua. in d. ca. Qui vult. nu. 88. & in Man. c. 27. n. 171. Laicus tamen in articulo mortis, neq; ab excommunicatione, neque a peccatis absoluere potest, cuius diuersitatis rationem optimã tradit Paludanus in 4. dist. 17. q. 3 col. 2. dicẽs, quod ideò sacerdos non proprius potest absoluere in articulo mortis tam a peccatis, quã a censuris; quia verisimile est, Papam velle, vt tali tempore quiuis absoluere possit a peccatis, cui talis potestas communicari potest; Quia ergo quilibet sacerdos talis potestatis capax est, & peccatorum absolutio præexigit absolutionem a censuris, ideo per quandam cõsequutionẽ videtur ei etiam commissa absolutio a cẽsura. Quæ ratio cessat in laico, cui peccatorum absolutio etiã a Papa committi non potest, ut ibidem Paludanus, versic. Tertia conclusio. docet & Nauarr. citat. numer. 86.

4 Hinc infertur secundo, eum, qui etiam in articulo mortis confessus est laico, vita postea durante, teneri ad confitendum eadem peccata proprio sacerdoti, aut alieno de proprij licentia, vt docet glossa in c. pastoralis. §. præterea. de offic. ordin. & in capit. 2. de pęni. & remission. in 6. & Nau. cit. nu. 83.

Infertur tertio, quod excõmunicatus, qui laico in articulo mortis confiteretur, in loco sacro sepeliri non possit, donec propter contritionem illam, quam confitendo monstrauit, ab illa excommunicatione absoluatur, vt tradit Imola in l. prima col. 3. ff. de publ. iudi. quia laicus eum ab excommunicatione absoluere non potuit, excommunicatus autem donec absoluatur ab habente potestatem, in loco sacro sepeliri non potest. Et quamuis laicis dari potest a Papa potestas excommunicandi, & absoluendi ab excommunicatione, vt ait glossa in cap. præter. verbo, Ducibus. distin. 32. non tamen eam censetur dare etiam tacite vbicunque mortis articulus instat, & deest sacerdos, eo quòd tunc temporis mens Papæ est, vt possit quis a peccatis absolui, ad quorum absolutionem cum prærequisita sit absolutio ab excommunicatione, etiam & facultatem absoluendi ab excommunicatione concedit, quę ratio; vt diximus cessat in laico, qui capax non est potestatis, & iurisdictionis absoluendi a peccatis. Naua. cit. nu. 85. & 86.

5 Infertur quarto, quod laicus, cui in articulo mortis fit confessio, licèt pęnitentem a peccatis absoluere non possit, tenetur tamen ad eam celandam, non solum ex sigillo secreti, sed etiam ex sigillo confessionis, secũdum Paludanum, & omnes in 4. dist. 21. & Nauar. cit. num. 73. Quicquid Felinus in c. pastoralis §. præterea. de offic. ordin. contrarium dicat, affirmans talem laicum ad secretum teneri solum ex sigillo secreti.

Confiteri bis eadem peccata, nemo lege humana obligari potest. Cap. XXV.

SVMMARIVM.

1 *Confiteri bis eadem peccata nemo obligatur.*
2 *Ioannis Poliaci errores circa confessionem referuntur.*
3 *Pœnitens se ex voto ad eadem peccata sæpius confitenda obligare potest.*
4 *Statutum Cisterciensium, quo confessi confessarijs superiori deputatis, iterum Abbati confiteri eadem teneantur, vt intelligendum.*
5 *Monachi Nigri semel in mense confiteri tenentur.*
6 *Confessi mendicantibus an eadem parochis suis, saltem in paschate, confiteri teneantur.*

1 QVicquid olim glos. prima in ca. placuit de pœn. dist. 6. docuerit, obstringi posse homines, vt peccata quæ semel legitimè confessi sunt, eadem iterum confiteantur; cuius etiam opinionis est Archid. ibid. in verb. & consulo. dicens, teneri omnes confiteri semel in anno proprio parocho, ex cap. omnis

utriuſ

vtriusque sexus. de pœn. & remiss. etiã si alij cõfiteantur intra annum. & clarius glo. sexta in d.c. omnis. vbi ait eum qui confessus est habẽtibus facultatem audiendi parochianos alienos, teneri iterum proprio parocho confiteri. Verius tamen sentiunt, qui nulla lege humana obligari quempiam posse affirmant, vt sine suo consensu teneatur eadem peccata semel legitime confessa, iterum in confessione aperire. Sic enim præter alios multos docent Gerson in lectio. 2. super Marcum. Palu. in 4. dist. 17. q. 5. col. 2. & Adrian. in 4. de confessione q. 5. col. 3. & Nauar. in c. placuit. nu. 112. de pœn. dist. 6. & in c. contrarium. num. 20. de pœn. dist. 5. & S. Thom. quodlib. 1. art. 12.

2 Hanc veritatem pluribus docet Ioan. 22. in Extrau. vas electionis. de hæret. quæ continet tria illa dicta cuiusdam Ioan. Poliaci hæretica esse. Quorum primum erat, quod confessus fratribus tenetur eadem peccata proprio sacerdoti confiteri. Secundum erat, quod stante statuto c. omnis vtriusque sexus. de pœn. & remiss. non potest summus Pontifex facere, vt parochianus proprio sacerdoti, seu parocho ecclesiæ confiteri nõ teneatur. Tertium erat, quod Papa dare non potest licentiam, siue facultatem audiendi confessionem, immo nec Deus, qui confessus habenti generale licentiam, teneatur eadem peccata iterum proprio parocho fateri. Quæ omnia hæretica esse definiuntur, & ibidem damnantur. Huius autem rei ratio esse potest, quia ecclesia non obligat ad nimis difficile. arg. cap. Tum. de iu reiur. & facit cap. alligant 26. q. 7. nimis autẽ difficile, & intollerabile esset, vt aliquis sine suo consensu ab homine aliquo quantalibet iurisdictione illustri obligari posset ad confitendum iterum peccata, quæ legitime confessus est, & ab eis absolutus. Nau. cit. num. 113. qua ratione conuictus, Ioan. Maior in 4. dist. 17. q. 6. qui maxime contendit opinionem gl. defendere, non audet affirmare hoc statui posse, quo ad totum populum; sed solum quoad religiosos.

3 Hoc quod diximus intelligendum est, quãdo non accedit consensus ipsius pœnitentis, potest enim quis sed ad id voto obligare, cum sit res de se bona, & laude digna; verbi gratia, si quis ad euitandum aliquod peccatum voueret se quoties id admitteret, bis confessurum. Immo etiam si ei hoc præciperetur pro pœnitentia, & eam acceptaret; tunc enim eam tenetur adimplere, non tãtum ea ratione, quod acceptauit, quantum ea, quod a confessario ad id ligatus fuit, tanquam a iudice, qui perinde habet potestatem ligandi, ac absoluendi, iuxta Concilium Tridentinum. sess. 14. c. 8. & can. 15. Naua. in dict. c. placuit. num. 115. & 116. & in c. contrarium. nu. 17. de pœn. dist. 5. Hinc tamen non infertur, lege vlla humana posse quempiam ad id astringi. Quemadmodum & quis obligare se potest ad castitatem, & virginitatem seruandam; non tamen humana lege ad id astringi potest. 32. quæst. 1. c. integritas.

4 Hinc infertur primo quid sentiendum sit de statuto illo monachorum Cisterciẽsium, apud quos statutum est, vt omnes semel in anno suis Abbatibus confiteantur ea, quæ alijs confessarijs etiam sui ordinis à superioribus deputatis, prius confessi essent, & ab ijsdem absoluti, quod statutum a duobus Romanis Pontificibus confirmatum fuit. Quod sane statutum licet durum & difficile sit, ex eo tamen licitum est, quia id euenit propter ipsorũ monachorum consensum expressum & explicitum, uel implicitum, & tacitum. Quoniam qui ordinem illum profitentur, tacite videntur se velle subijcere omnibus statutis illius ordinis, & ideo tacite videntur consentire se sua peccata bis confessuros. Sicut qui se ordine sacro initiari permittit, tacitè se ad castitatem seruandam obligat; siue id vocemus votum tacitum, siue legis obligationem ex illo consensu tacito resilientem, vt pluribus docet glossa in c. de illo. dist. 32. Nauar. in d. ca. placuit. nu. 109. & 118.

5 Infertur secundo qua ratione statui potest, prout de facto statuitur, in clem. ne in agro. §. sane. de statu monach. ad confitenda sua peccata semel in mense obligentur, & hoc etiamsi sola venialia habeãt, vt docet Caiet. to. 1. opusc. tract. 5. q. 2. dicens oportere eos hoc casu venialia cõfiteri, & tamen statui nequit, ut quis bis mortalia cõfiteatur; cuius diuersitatis ratio est, eo ꝙ durius multo est bis mortalia, & omnia confiteri, quam venialia, & eorum ea, quę voluerit tantum, vt Caietanus vbi supra subtiliter notat, dicẽs, quod illa clemen. ne in agro. §. sane. non habet, vt Monachi sua omnia peccata confiteantur semel in mense, sicut illud ca. omnis utriusq; sexus. de pœnit. & remiss. sed solum habet, vt semel in mense ad confessionem accedant, & ita, vt confiteantur omnia mortalia si habent aliqua, & si talia non habent, venialia quę voluerint. Constat enim nullum obligari posse ad omnia venialia confitenda, iuxta illud, delicta quis intelligit. psal. 18. & quoad obligationem expressit Concilium Tridentinum. sess. 14. c. 5. Nau. cit. num. 110. & 122.

6 Infertur tertio quis sensus sit Extr. vices de treug. & pace, in qua Sixtus IIII. reprehẽdere videtur Mendicantes religiosos, eo quod docent parochianos non teneri saltem in Paschate, proprio Sacerdoti confiteri, quia (inquit Pontifex) de iure, scilicet capitul. Omnis utriusque sexus. de pœnitent. & remission. tenetur parochianus saltem in Paschate, proprio confiteri Sacerdoti. Quæ Pontificis verba, cum pars sint ca. omnis vtriusque sexus, eo modo intelligenda sunt, quo caput illud, ita, scilicet, vt vel semel in anno proprio Sacerdoti confiteantur, vel de ipsius parochi, seu proprij Sacerdotis superioris licentia confiteantur alteri. Non tamen inde infertur, eũ, qui fratribus Mendicantibus cõfessus, & absolutus est, teneri iterum in Paschate suis parochis confiteri, siquidem qui prædictis fratribus cõfitetur, hoc de Papę licẽtia, & pinde

de proprij Sacerdotis consensu, & licentia, alteri confitetur, cum multi sint Sacerdotes proprij, ut superius dictum est. Nau.cit.num. 108.& 117. Illa uero Extrauagans, inter cunctas.Ioan.22.§. ceterum. quæ habet monendos esse fratres, ut in suis concionibus populum exhortetur, quo suis parochis saltem semel in anno confiteantur, asserendo id ad animarum profectum pertinere, solum probat, utile quidem esse peccata eadem bis confiteri, non tamen id esse necessarium. Nauar. cit.num.111.& 122.

De Conditionibus Confessarij. Cap. XXVI.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius, ut recte confessiones audiat, quas conditiones habere debet.*
2 *Confessario necessaria est scientia soluendi, & ligandi.*
3 *Bonitas confessario ad confessiones audiendas necessaria.*
4 *Prudentia tam inquisitiua, quam iudicatiua, confessario necessaria est.*
5 *Confessarius Pœnitentem, an peccata sua diligenter in memoriam reuocauerit, interrogare debet.*
6 *Confessarius pœnitentem, an aliqua excommunicatione ligatus sit, interrogare non tenetur.*
7 *Pœnitentem in ipsamet confessione, quænam Confessarius interrogare debet.*
8 *Confessarius quando peccat, non interrogando pœnitentem.*
9 *Confessarius in hoc Sacramento iudicis officium exercet.*
10 *Secretum, obseruare tenetur confessarius, et quæ huius sit ratio.*
11 *Reuelare confessionem quando censetur confessarius.*
12 *Sigillum, seu secretum quare appellatum.*
13 *Secretum confessionis Sacramentalis maius est quouis alio secreto, fortiusque ligat.*
14 *Sigillum confessionis frangens, grauius peccat, quam qui quoduis aliud sigillum uiolat.*
15 *Circunstãtia, qua uiolatio secreti naturæ in uiolationem secreti confessionis transit, confitenda est.*
16 *Cui aliquid dicitur cum hac protestatione,* Hoc tibi dico in confessione, *sigillo tantum naturæ, non sigillo confessionis tenetur.*

1 SOlent communiter octo conditiones enumerari, quas confessarius habere debet, quæ in illis duobus uersiculis a S. Thoma in fine 4.dist.17.realis continentur.

Confessor dulcis, affabilis, atque suauis,
Prudes, discretus, mitis, pius, atq. benignus,

Ceterum & aliæ sunt, quæ magis necessariæ sunt, quæ ex c.Qui uult.de pœn.dist.6.colligi possunt: Quarum

Prima est, ut habeat iurisdictionem actualem; Quamuis.n. omnis Sacerdos in ordinatione presbyterij iurisdictionem habitualem accipit, hæc tamen non sufficit nisi pœnitens sit illi subiectus auctoritate ordinaria, uel delegata.c.adijcimus.§.ecce.& c.generaliter.§. ecce.16.q.1. Immo nec sufficit, esse subiectum ei quoad aliqua peccata, ad hoc ut ab omnib. peccatis absoluatur, sed oportet confitentem, quoad omnia confessario subijci. unde si habuerit peccata superioris arbitrio reseruata, non poterit ab eis absolui, sed oportet eum ad illum, cui sunt reseruata superiorem confugere, pro eorum absolutione.gloss.in ca.2.de pœn.& rem.in 6.& Nauar.in c. Qui uult.nu. 6.de pen. d. 6.

2 Secunda est, ut habeat scientiam soluendi, & ligandi. scientiam uero soluendi is uidetur habere, qui formam absolutionis facere nouit.de qua infra. Ille uero uidetur habere scientiam ligandi, qui monere nouit pœnitentem, a quib. debeat recedere, a quib. abstinere necessario, qualem item & quantam pro peccatis sibi apertis penitentiam agere debeat.arg. c.Quæ ipsis.dist.38.& c.Quod quidam de peniten.& remiss. Quamuis enim ut infra dicemus penitens non teneatur suscipere penitentiam a confessario iniunctam, debet tamẽ eum admonere illius, nisi quando desperatio in eo timeri posset. Non est autem necessaria scientia canonum penitentialium in confessario, ita ut peccet, qui audit confessiones sine illorum scientia; aut ita ut sine illa nõ possit ligare penitẽtem; quia hoc nullo iure cautum est, & quia hac nostra etate, raro, uel nũquam in foro conscientiæ, illorum canonum penitentiæ imponuntur; satis enim est quod penitentem moneat multo maiorem penitentiam ipsius peccatis esse debitam, quam sit illa per eum tunc imposita. Naua.cit.num.7.

Docere etiam tenetur penitentem ea, in quibus uiderit eum errare, dum putat aliqua 5 esse peccata, quæ non sunt; aut econtrario aliqua non esse que sunt. Dum item credit aliqua esse peccata mortalia, quę uenialia sunt; uel econtrario uenialia, quæ sunt mortalia, præsertim in his, quæ penitens scire tenetur. Docere etiam tenetur, si uiderit errantem circa censuras ecclesiasticas. Aliquando etiam pro qualitate penitentis, alium ad contritionem maiorem suorum peccatorum hortabitur; alium consolabitur, alij humilitatem, seu modestiam suadebit, alium, ut bene de Deo speret, eriget, aliquando uero nihil monebit. imprudentis.n. confessarii fuerit, uiro se multo eruditiori multoque meliori magna cum diligentia sua peccata confitenti, sermone longo, & inepto prædicare. Præsertim, quando qui confitetur, est sacerdos eruditus, qui crebro celebrat, & crebro confitetur. Nauar. cit. num.50.51.& 52.

3 Tertia est bonitas, qui enim aliena iudicaturus est crimina, immunis esse debet a crimine.cap.qui uult.§. sacerdos. de pen.dist.6. quamuis ut infra dicemus, crimen ut plurimum confessarii non efficit, quo minus confessio illi facta, & absoluito ab eo lata teneat. Nauar. in c.qui uult.§.sacerdos.num.3. Multo minus sacerdos hereticus, & ab unitate ecclesiæ separatus, schismaticus, uel excommunicatus uel

vel interdictus, vel suspensus notorius, ita vt nulla tergiuersatione celari possunt, idoneus confessarius erit. Nauar. in d. cap. qui vult. §. laboret. num. 22.

4 Quarta est Prudentia tã inquisitiua, quam iudicatiua, c. qui vult. §. careat. & §. diligens. de pœniten. distin. sexta. Et quidem in interrogationibus quas multoties confessarius facere tenetur, magna opus est prudentia, multi. n. vadunt ad confitenda peccata sua tali pręmeditatione pręmissa, quę sine interrogatione confessarij non sufficit; cum illa vero erit sufficiens. Immo contingere potest aliquando, vt confessarius mortaliter peccaret nõ interrogando. Hæc autem prudentia inquisitiua necessaria est, tum in interrogationib. pręambulis ad ipsam cõfessionem; tum in interrogationib. in confessione ipsa faciendis. Primo interrogatio præambula & necessario facienda est, An pęnitens cõfessarij iurisdictioni subsit, quando id ignoratur. Quare ante omnia confessarius ignotum interroget, cuias sit, & cuius parochiæ, an diplomata & Bullas habeat Apostolicas, vel ordinariorũ, quibus electio confessariorũ sit ei concessa. Absolutio enim illius, qui iurisdictionem in absoluendum non habet cum exercitio, ipso iure nulla est. Quia nulla est sententia a non suo iudice lata. c. at si clerici. de iudic. & Cod. si a non compet. per totum. Si tamen confessario asserat pœnitens se, vndecunq; sit, posse ab eo, vel iure cõmuni, vel particulari absolui, rogareque illum, ne velit cuias sit, vel quis cognoscere, satisfactum est confessario. Nauar. in d. cap. Qui vult. §. diligens. num. 10. & 11.

5 Secundo interrogatio pręambula & necessaria est, qua quęrendum est, an iusta diligentia pręmeditatus fuerit pęnitens peccata sua. Nam fieri non potest humanitus, vt qui longo iam tempore non est confessus, & assuetus est frequenter peccare, si subito nil præmeditatus ad cõfessionem veniat, satis integre sua peccata confiteatur, etiamsi confessarij iuuetur interrogationibus. Et ita si comperit pœnitentem confessarius sua peccata minime præcogitasse, debet eum dimittere, quo ante præcogitet, quam confiteatur, modo necessitas aliud non suadeat, vt quia mors aut naturalis, aut violenta imminet, aut sine scandalo nequit differri communio. Tunc enim sufficeret pęnitentia omissæ prædiscussionis cum ea, quæ illi fuerit possibilis peccatorum recordatione. arg. c. 2. de pęn. dist. 7. & tradit Adrianus in 4. de confessione, dubio 6. post q. 5. & Naua. cit. § diligens num. 14. & 15.

6 Quid vero agere debet confessarius, si non habet compertum, sed solum suspicatur pœnitentem non adhibuisse iustam in reminiscẽdo peccata diligentiam; Quid item, si pœnitens confiteatur se non satis conscientiam examinasse, quod multi confitentur, diximus in c. 15. in versic. 6. & vers. 7.

Tertio interrogatio præambula est & necessaria, vt putat Caietanus, an confessurus aliqua teneatur excommunicatione, a qua confessarius absoluere nequeat: An item in tali sit malitiæ statu, quem deserere nolit, puta si est vsurarius, qui ab vsuris exercendis nõ vult abstinere, concubinarius, qui concubinã non sit abiecturus, occupator alienorum, sine illorum restituendorum voluntate, multa sacerdotia sine causa obtinens, quibus animarum regendarum cura inest, qui tamen nullũ illorum sit relicturus. Alij tamen non minus vere putant, hanc interrogationem non esse a confessario necessario faciendam, quamuis licite fieri possit. Siquidem vt in ca. quod quidam. de pęn. & remiss. habetur, confessionem illius, qui a peccato recedere nolit, nõ esse respuendam, sed audiendam. Frequenter etiam contingit, vt monitionibus & exhortationibus sacerdotis, quæ post confessionem fiunt, pœnitens conteratur. Et experientia docet, eum, qui confessus est peccata sua, multo sollicitiorem esse, quo absoluatur, ne pereat illi labor ille grandis in præmeditandis & confitendis peccatis susceptus, quam ante confessionem. Et nulla ratione respuere debet confessarius illum, qui vellet confiteri, non obstãte comminatione de non absoluendo illum, si saltem esset ipsius parochus, & tẽpus quadragesimæ. Nau. cit. n. 12. & 13.

7 In ipsa autem confessione confessarius permittere debet pœnitentem, si id expedire videat, vt sine vlla interrogatione confiteatur, quæ meminerit, quæque ad confitendum recogitarit, siue ordinate, siue confuse illa narret. confessio enim quæ sine interrogatione fit quodam modo magis spõtanea videbitur, & ex tali pœnitentis relatione docebitur confessarius, quas partes interrogando debet attingere. In interrogando autem confessarius tria præcipue seruare debet.

Primum est, vt interroget de peccatis, et nõ de fabulis. vel alijs non necessarijs, & impertinentibus.

Secundum est, vt non interroget, nisi de peccatis consuetis, & quæ communiter sunt nota explicet, ne pœnitens discat mala, quæ nescit.

Tertium est, vt non descendat nimis ad particulares circumstantias peccatorum carnalium. Sufficit enim habere vltimam speciem peccati in huiusmodi, & circumstantias quæ cadũt sub specialem prohibitionem, & è longinquo, & cum verbis honestis, vnde nullo modo descendat ad alia specialiter, puta, mulier confitetur, quod fuit cognita extra vas debitum, non quæretur post ea vbi, vel quomodo, & alia huiusmodi. Immo in huiusmodi casu, vt notat Caietanus, confessarius prudẽs non debet permittere vt pœnitens longius illas pollutiones explicet; sed dicat ei, vt secum cogitet verisimilem numerum, quoties extra uas naturale fuerit polluta, & uno uerbo explicet, Toties in hũc modum peccaui; Quod ipsum in peccato mollitiei, & alijs similibus casibus faciendum est. Nauar. cit. num. 2. 3. 4. & 5.

8 Confessarius autem toties mortaliter peccat non interrogãdo, quoties credit aliquid necessario confitendum taciturum confitentem ex obliuione, vel verecundia nisi interrogetur, secundum Angelum verb. interrogationes, cui fauet c. iudicantem 30. q. 5. vbi dicitur, iudicantem cuncta rimari oportet, & ordinem rerum plena inquisitione discutere. Contingit etiam aliquando, vt confessario ipsius conscientia dictet faciendas esse interrogationes; Vnde tunc eas facere tenetur. c. fin. de præscript. Quando vero bona fide credit, nihil de necessarijs a pœnitente omissum, siue quod omnes peccatorum locos ordine suo attigerit, siue quod paruo ante tempore confessus fuerit, siue quod eum sciat vita esse rectissima, nõ tenetur interrogare, immo nonnunquam id faciendo imprudenter ageret, & venialiter saltem peccaret. Nau. cit. num. 1. & 7.

9 Necessaria etiam est prudentia iudicatiua, etenim confessarius iudex est spiritualis. cap. qui vult. §. caueat. de pœn. dist. 6. Qui vero iudicare debet aliquid, oportet vt illud prius cognoscat. l. de qua re. ff. de iud. si enim iudex ciuilis, experientiam causarum habere debet. l. certi iuris. C. de iudic. & qui de matrimonio cognoscit, canonum scientiam habere debet ca. 1. de consang. & affinit. multo magis id in confessario est necessarium, vt colligitur ex cap. omnes distin. 38. & ca. cum in cunctis. de elec. vbi dicitur, cum ætatis maturitate, & morum honestate, literarum quoque scientiam in cũctis ecclesiæ ministris esse necessariam. Vnde Oseæ 4. dicitur, Tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. & Panor. in c. venerabili. b. de præb. ait, clericum qui suo necessaria officio nescit, peccare, si non studeat. & ita in confessario necessaria omnino est prudentia iudicatiua. Nau. in cap. Qui vult. §. caueat. num. 1. & 2. de pœnit. dist. 6.

10 *Quinta est obseruantia secreti*, vt ex ca. omnis vtriusque sexus. de pœn. & remiss. & ca. sacerdos. de pœnit. distin. 6. constat, cuius rei nonnulli eam rationem assignant, quod sacerdos vices Dei gerat, & proinde secretum tenere debet sicut Deus, qui peccata condonata occultat, & tegit. psal. 33. eadem enim ratio quę mouet delegantem, & delegatum mouere debet. c. super literis. de rescrip. Quæ tamen ratio parum probat, cum multi alij præter confessarium celare peccata teneantur, qui tamẽ nõ sunt Vicarij Dei, & etiam quia multorum peccata celanda sunt, quibus neque condonata sunt peccata, neque absolutio a confessario præstita. Nauar. in ca. sacerdos. num. 32. de pœn. dist. 6.

Alia autem ratio est, quia iura naturæ præcipiunt, vt quis secretum seruet, quod ei committitur. Prouerb. 11. ius enim naturæ est, vt faciamus proximo quæ nobis ab eo fieri volumus. Matth. 7. Vnde cum vnusquisque velit vt secretum quod alij committit, non publicetur, & ipse etiam, quod sibi commissum est, seruare debet. Naua. d. c. sacerdos. nu. 3.

11 Hinc infertur primo, peccare contra legem naturalem illum, qui secretum alterius in ipsius dedecus reuelat, siue illud vitium sit naturę, siue a voluntate pẽdens, siue verum, siue falsum. Nauar. cit. num. 4.

Infertur secundo, eum in hanc legem peccare, qui legeret schedulam alterius peccata continentem, cuius initium id significaret, quia forte sic incipit; Memoriale peccatorum meorum, quo illa facilius olim, cum opus fuerit, recorder. Ex tali enim principio scit, aut scire debet, eum qui illa scripsit, hæc nemini palam fieri voluisse. Naua. cit. num. 9.

Infertur tertio, contra hoc naturæ præceptũ peccare eos, qui alienas literas, quę clausę sunt, aperiunt, nisi id ex consensu expresso, vel præsumpto mittentis, vel eius, cui mittuntur, faciat, vel nisi id facere auctoritate publica possit. Talis siquidem peccat mortaliter, cum contra iustitiam faciat, ex S. Thom. 2. 2. quæst. 59. art. 4. tollit enim ius alterius, scilicet aperiendi literas tam mittenti, quam ei, cui mittuntur. tollit item custodiam, quę vtrique illorum conuenit. Nauar. cit. n. 10. & 11.

Dixi nisi ex consensu mittentis, vel eius, cui mittuntur, id faciat, qui enim literas amici, vel socij aperit, bona fide credens ratam habitum iri eam literarum apertionem ab illis, non peccat.

Sic etiam non peccat, qui auctoritate publica id facit; Qua ratione præfectus, vel præfecta aperiens literas monachis, seu monialibus suis missas, vel eas quas ipsi ad alias mittunt, non peccat, quoniam lege publica id eis licet. capit. Non dicatis. 12. quæst. prima, Neque maritus dum literas vxori missas, vel contra reserat; sed neque pater aperiens literas filij in sua potestate manentis: quoniam marito, & patri hæc, & alia maiora iura sunt super vxorem, & filios. cap. duo ista nomina 23. quęst. quarta, & l. prima, & secunda. Cod. de patria potest.

Et pari ratione bellorum tempore, in confinibus regnorum aperire literas auctoritate publica licitum erit. Nau. cit. n. 18. & 19.

12 Alia ratio & magis principalis quare confessarius ad hoc secretum seruandum teneatur, est, Quia Christus confessionis sacramentum instituens, illa omnia instituisse censetur, sine quibus confessio a nemine fieret, aut frequentaretur & amaretur, sed potius haberetur odiosa, & ita cum experientia constet, quod nullus confiteretur nisi sciret peccata sua non fore reuelanda, ideo lex de celanda illa strictissime ligat, & à Christo ipso lata est, ut docet Sanct. Tho. in quarto distinctione 21. quæstione tertia articulo primo quærela prima. Dicitur autem sigillum in hac materia, debitum, seu obligatio aliquid celandi, ex eodem Sanct. Thom. vbi supra, quæstiuncula 3. appellatur autem sigillum per metaphoram; Quemadmodum enim sigillum rem celatam tenet, quo non aperiatur, nec palam fiat, quod sigillo clauditur; ita debitum, vel obligatio tenendi aliquid secre-

tum

tum efficit, ne res aperiatur. Vnde ſigillum ſecreti naturæ nil aliud eſt, quam debitum, vel obligatio celandi aliquid iure naturæ inducta, & ſigillum confeſſionis nil aliud eſt quam debitum, vel obligatio celandi confeſſionem. Nau. cit. num. 33. & 35.

13 Hinc infertur primo, maius eſſe confeſſionis ſacramentalis ſecretum, quam aliud quodlibet, etiam quam ſecretum naturæ, & fortius ligare quam illud, ad illud enim celandum tenemur lege naturæ tantum, ad ſecretum vero confeſſionis, & lege naturæ, & lege diuina poſitiua tenemur; ita vt nec pro neceſſitate ſpirituali eius, qui confeſſus eſt, vel pro ſcandalo euitando ſigillum ſecreti confeſſionis licet detegere. c. ſacerdos. de pœnit. diſt. 6. ſicut licet, quando nudum occurrit ſecreti naturæ ſigillum, etiamſi veſtiatur iuramento de non reuelando illo. Nauar. cit. numer. 34. & 37.

14 Sequitur ſecundo, ſigillum ſecreti naturæ ſuperius eſſe ad ſigillum ſecreti confeſſionis ſacramentalis, omne enim ſigillum confeſſionis eſt ſigillum ſecreti naturæ, non tamen contra omne ſigillum ſecreti naturæ eſt confeſſionis ſigillum, & ita quamuis quodcunque horum ſigillorum frangẽs mortaliter peccet, grauius tamen qui ſigillum confeſſionis violat, quam qui ſigillum ſecreti naturæ, ſicut grauius peccat, qui iurauit celare, quam qui ſolum promiſit. cap. 5. 22. quæſt. 1. & gloſſ. in c. iuramenti. 22. quæſt. 1. & Nauar. cit. num. 38.

15 Infertur tertio, quod cum omnis illa circumſtantia neceſſario confitẽda ſit, quę ſpeciali prohibetur precepto, vtique confitenda erit illa, qua violatio ſecreti naturæ in violationem ſecreti confeſſionis tranſit, cum circumſtantia hæc ſpeciali præcepto prohibita ſit, nempe lege diuina poſitiua de celanda cõfeſſione tacite lata.

16 Infertur quarto, eum, cui aliquid dicitur cum proteſtatione, *Hoc tibi dico in confeſſione, vel quaſi in confeſſione*, non teneri confeſſionis ſigillo, licet teneatur naturæ ſecreto, ſecundum Innoc. in c. omnis vtriuſque ſexus. de pœn. & remiſſ. prope finem. & Panor. ibidem Palud. in 4. d. 21. quæſt. 3. & Adrian. in 4. de confeſſ. dub. 10. colum. 4. poſt quintam quæſtionem, Neque peccat, aut irreuerẽtiam vllam ſacramento facit, qui tradit, vel recipit in confeſſione illud, quod non eſt confeſſum; Quia nõ eſt mens hominum dicere, vel facere per hoc confeſſionem, vel confeſſionis ſigillum, ſeu etiam obligationem celandi æqualem illi, quę per veram confeſſionem contrahitur, ſed ſolum eſt mens obligandi ſub graui peccato ad celãdum, ſicut & ſub graui per confeſſionem eſſet obligatus, quamuis non ſit par grauitas in tranſgrediendo. Nau. cit. num. 39. & 40.

An, & qualiter licitum eſt confiteri exiſtenti in peccato mortali.
Cap. XXVII.

SVMMARIVM.

1 *Peccatum confeſſarij non inualidat confeſſionem illi factam.*
2 *Peccatorem vt ſacramenta conferat, communiter inducere non licet.*
3 *Peccatorem, quibus caſibus, ut ſacramentum miniſtret, ſine peccato inducere licet.*
4 *Sacramentum a ſacerdote exiſtente in mortali, non parato, ſcienter petens, mortaliter peccat.*
5 *Actum ordinis ſacri in mortali exercens mortaliter peccat.*
6 *Prædicans in mortali an mortaliter peccet.*
7 *Exiſtens in mortali, an corrigendo alium ex officio, peccet mortaliter.*
8 *Sacramentum in mortali miniſtrans mortaliter peccat.*

1 PRimo certum eſt, peccatum confeſſarij non efficere, quo minus, vt diximus ſupra, confeſſio illi facta, & abſolutio ab eo data teneant; quia vt habetur c. intra catholicã 1. q. 1. nihil minus a malo, quàm a bono ſacerdote in ſacramentis ſuſcipitur, & c. ſi iuſtus. & c. dedit. eadem cauſa & quæſt. & ca. ſi celebrat de cler. excom. miniſtr. cuius rei optimã reddit rationem S. Thom. in 3. p. quæſt. 64. ar. 6. ad ſecundum. Quoniam qui ad ſacramentum accedit, ſuſcipit ſacramentum a miniſtro eccleſiæ, non inquantum eſt talis perſona, ſed inquantum eſt miniſter eccleſiæ, & ideo quandiu eb eccleſia toleratur in miniſterio, licitum eſt ab eo ſacramentum ſuſcipere, neque ſuſpiciens ab eo ſacramentum, peccato illius communicat, ſed communicat eccleſiæ, quę eum tanquam miniſtrum exhibet. Si vero ab eccleſia non toleretur, puta, cum degradatur, vel excommunicatur, vel ſuſpenditur, & vt talis denuntiatur, peccat, qui ab eo ſacramentum ſumit, quia communicat peccato ipſius. Nauar. in c. Qui vult. §. ſacerdos nu. 3. & 4.

2 Secundo certum eſt, communiter, & regulariter loquendo non licere inducere aliquẽ peccatorem, vt ſacramenta conferat, cuius dicti ratio eſt, quia daret cauſam peccandi, & conſequenter ipſe peccaret, capitulo finali, de iniuriis, nã nõ ſolum qui faciũt, ſed etiam qui conſentiunt digni ſunt morte. Rom. 1. & cap. 1. de offic. deleg.

3 Dixi communiter id non licere, quia, vt recte docet Caietanus in tertia par. quæſtio. 64. artic. 6. in duobus caſibus licet inducere indignum & malum miniſtrum, vt det ſacramentum.

Primus eſt, quando ad id tenetur miniſter, quia nemo peccat petendo actum ſibi debitum a ſuo debitore. c. intelleximus. & c. ſi vere.

re. de sent. excom. Qua ratione, excusantur qui petunt sacramenta a suo pastore habente concubinam, si modo non vsq; adeo notorie teneat, vt nulla tergiuersatione celari queat.

Secundus est, quando ex parte petentis adest articulus necessitatis, quia eget illo, & minister paratus est ministrare sacramentum. Qua enim ratione licet indigenti petere mutuum ab vsurario, eadem licitum est indigenti petere sacramentum ab indigno parato ad ministrandum. Vnde Innoc. & Panor. in cap. in ciuitate. de vsuris. docent non peccare accipientem vsuras ab eo, qui paratus est ad mutuandum sub illis. Et S. Thom. in 2.2. quæst. 78. ar. 4. docet licitum esse vti peccato alterius ad bonum, quia Deus vtitur omnibus peccatis ad bonum aliquod, ex quolibet enim malo bonum elicit, vt post S. Aug. epist. 153. docet Caietanus 2.2. quæst. 78. art. 4. & habetur c. monet 22. q. 1. & Nau. cit. num. 6.

Hinc infertur primo peccare mortaliter eum, qui petit sacramentum, vel missam ab eo, quem scit esse in peccato mortali, & non est paratus id facere, multoque magis peccat sacerdos, qui in peccato mortali sacramenta ministrat; Quod ipsum docet glossa in dicto cap. qui vult §. sacerdos itaque. de pœn. dist. 6. in verb. iudicibus. vbi ait, confessarium omnem, qui in peccato mortali existens confitētem absoluit, mortaliter peccare, non alia ratione id probans, nisi quia sacramentum administrat in mortali. Hoc tamen verum solummodo est in eo peccatore, qui nouit, aut credit, se in peccato mortali manere. Qui enim probabiliter credit se contritum esse, etiamsi coram Deo reus sit peccati mortalis, non peccaret celebrando, absoluendo, aut aliquod aliud sacramentum ministrando, sicut nec quisquam sacramentum petēdo peccaret. vt Doctores scholastici in 4. distin. 9. & ibi Palud quæst. 2. docent. & Nau. cit. num. 9. 10. 20. & 21.

5 Infertur secundo, peccare mortaliter eum, qui ratione ordinis, vel consecrationis suę aliquem actum ordini, vel consecrationi alicui peculiariter deputatum in peccato mortali exercet; Qua ratione subdiaconus apparatu subdiaconali epistolam, & Diaconus similiter Euangelium cantantes in peccato mortali mortaliter peccant; secus autem si in choro tanquam quilibet laicus actus illos exercerent. Sic etiam sacerdos aquam, vt sacerdos in mortali benedicēs, peccat mortaliter, quia is actus ordini est sacerdotali deputatus. Quē actum si tempore interdicti exerceret, irregularitatem incurreret, secundum Innocen. in capitulo finali, de excess. prælat. Sic etiam sacerdos in mortali baptizans vt sacerdos, peccaret mortaliter, non tamen si simpliciter tāquam laicus in necessitate baptizet in mortali, sicut neque si preces horarias vel simpliciter pronunciat, vel in choro cantet in mortali, peccat mortaliter, quia is actus neque est vlli ordini peculiaris, neque peculiariter deputatus, cuius rei signum est, quod horas dicens, vel cantās in choro tempore interdicti irregularis non efficitur, secundum eundem Innocentium, vbi supra. & Nau. cit. num. 15. 16. & 17.

6 Infertur tertio, peccare mortaliter eum, qui prædicat in peccato mortali; Quoniam prædicandi actus, quamuis lege diuina non sit alicui ordini deputatus, est tamen lege Canonica, nempe Diaconatui. capitulo cleros vigesimaprima, distinct. & capit. perlectis. vigesimaquinta distinctione, & pluribus docet Caiet. secunda secundæ, quæstio. 187. articulo primo, & 3. par. quęstio. 64. art. 6. & Nauar. cit. num. 14.

7 Infertur Quarto, Quo modo intelligendus sit S. Thom. in 4 dist. 5. & 19. & 24. vbi ait peccare mortaliter eum, qui in peccato mortali aut corrigit alium ex officio, aut facit aliquid aliud, quod sui muneris, siue officij spiritualis sit, quem in hac re sequutus est Adrianus Quodlib. 8. quæst. 1. Siquidem illa temperata sunt per ipsummet Sanct. Thomam in sua Summa, quæ posterior est, & resolutionē suæ doctrinæ continet, nimirum in 2.2. quæstio. 33. artic. 5. & quæst. 60. art. 2. & 3. parte quæst. 64. artic. 6. & ibi Caietanus. vbi docent duo esse necessaria vt Ecclesiæ minister vtens spiritualibus peccet mortaliter; vnum est, vt id faciat tāquam ecclesiæ minister; Alterum, vt actus ille, quem exercet, ad cōsecrationem pertineat; quales sunt illi, qui alicui ordini sunt peculiariter deputati. & ideo in 2. 2. q. 33. art. 5. docet Prelatum, vel superiorem peccatorem iustè posse alium cum humilitate, & charitate corrigere: et 2. 2. quęst. 60. art. 2. ait Prælatum, quando non est in publico peccato, nec ex suo iudicio scandalum sequitur, iuste iudicare posse cum humilitate. Qua ratione potest Episcopus, vel alius Prælatus etiam in peccato mortali existens, sine nouo mortali peccato sententiam dicere, Decimas petere, ecclesias visitare, & similes actus exercere, cum ista sint actus qui ad iurisdictionem, & non ad consecrationem specialem pertinent, cuius rei signum est: quòd vt docet Innoc. vbi supra, non incurritur irregularitas horum actuum exercitio tempore interdicti, quæ tamē incurritur per exercitium actuum, qui alicui ordini deputati sunt. Nauar. cit. num. 12. & 13.

8 Quamuis autem non extet præceptum aliquod speciale quod transgreditur ministrans Sacramentum aliquod in mortali, Siquidem prohibitiones quæ in scripturis sunt, inducere solum videntur consilium, & decentiam, non autem præceptum; est tamen generale præceptum præcipiens vt *Sancta sanctè tractentur*, ut docet Dionysius in ca. 1. Eccles. Hierarch. in fine. & epist. ad Demophilum, quod transgreditur ministrans Sacramentum in mortali; adeo ut ipsimet contrahentes Matrimonium peccent mortaliter, si illud contrahendo in mortali existant, cum ipsi huius Sacramenti ministri sint, ex Conc. Trident. sess. 24 de ref. Matrimonij. cap. 1. in fine. Nauar. cit.

num.

num. 10. & in summa de pœn. d. 5. num. 33. & 34. non est tamen necessarium ad hoc vt quis Sacramentum ministret, quod confessionem præmittat, excepto Eucharistiæ Sacramento, in cuius susceptione prærequiritur actualis confessio, data copia confessoris, ex Conc. Trid. sess. 13. c. 7. & can. 11. in reliquis satis est quod se ponat in gratia per cõtritionem, aut saltem probabiliter putet se in gratia, & contritum esse ad hoc, vt sine nouo peccato illud ministrare, vel suscipere possit. Nau. d. §. sacerdos. num. 10.

Qualis scientia necessaria est in confessario. Cap. XXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Cõfessarius omni ex parte absolutus, totam theologiam moralem, & ius canonicum, et ciuile scire debet.*

2 *Confessario non satis est, quod formam tantum absoluendi sciat.*

3 *Scientia maior in confessario vnius, quam alterias loci requiritur.*

4 *Confessario omni quænam scientia iudiciaria est necessaria.*

5 *Confessario quinque secundum Caiet. scitu necessaria sunt, et quænam hæc sint?*

6 *Confessarius quando sine sufficienti scientia confessiones audiens peccat mortaliter.*

7 *Scientia Medica confessario est necessaria, et quænam illa sit.*

1 Materia hæc quamuis non ita facilè in particulari declarari possit, quia in omnibus eadem scientia non requiritur, nec sufficit, vtcunque tamen varijs dictis rem ipsam explicabimus.

Primo igitur certum est, Confessarium vndequaq; absolutum scire debere totã Theologiam moralem, & ius canonicum, cum ciuili; immo & constitutiones Synodales, & leges ciuiles particulares illius prouinciæ, vel diœcesis, in qua confessiones audit. Et quidem de scientia canonum res manifesta est, ex d. 23. c. Qui Episcopus. & dist. 38 ca. Quæ ipsis. De sciẽtia legum patet etiam ratione, Siquidem omnis iniustitia est peccatum mortale, nisi surreptio vel imperfectio, vel paruitas excuset, vt docet S. Thom. 2. 2. quæst. 59. ar. 4. leges autem omnes non aliud continent, quam quod hoc, vel illud, iustũ, vel iniustum sit, in hoc, vel in illo casu. Quotidie etiam occurrunt difficultates, An. s. talis emptio, vel permutatio sit iusta, vel iniusta? An sic, vel sic ex testamento, vel ab intestato obuenientia teneant? An primogenitus ex primogenio, vel Maioratu teneatur iusto Matrimonio fratres, vel sorores locare? An teneatur conferre impensas, quas in reb. Maioricatus, siue primogenij præcessor fecerat? An teneatur soluere debita a præcessore contracta, & alia similia, de quibus quotidie confessarium interrogari contingit, quæ sine legum scientia sciri non possunt. Nauar. in c. Qui vult. §. caueat. num. 9. & 10. de pœn. d. 6.

2 Secundo, Quamuis Caietanus, & aliqui alij existiment sufficere aliquando vt confessarius sciat tantum formam absoluendi, quando. s. pœnitens est puræ vitæ, & magnæ doctrinæ; verius tamen est requiri in confessarijs aliquando maiorem doctrinam, aliquãdo vero non ita necessarium est vt multa doctrina polleant. Quamuis enim ratione confitentis in hoc casu proposito, minor in confessario scientia sufficiat, quoad ipsum tamen confessarium, vt rectè suo munere fungatur, maior videtur necessaria: quia quo quisq; est a peccato purior, eo exiliora confitetur, & consequenter confessario intellectus subtilior videtur necessarius, vt sciat an sit mortale, vel veniale, & vt sciat an pœnitens a peccatis mortalibus, vel venialibus dehortandus sit. Et præterea quo pœnitens est doctior, eo peccata subtiliora, & obscuriora confitetur, quæque alij non putant esse peccata, & proinde nisi doctus sit confessarius, vix intelliget quantitatem, & qualitatem peccati; non est tamen negandum quin confessarius talis multoties confitentis scientia iuuari, & instrui possit. Nau. cit. num. 13. 14. 15. & 16.

3 Tertio, non necessaria est tanta doctrina in cõfessario vnius loci, quanta alterius. Non enim requiritur tanta scientia in confessario pagi, quanta in confessario ciuitatis, aut locorum maritimorum, vbi magna requiritur scientia propter contractus subtiliores ibi fieri solitos. c. oportet. 8. quæstio. 1. vnde in statutis Gallicanæ ecclesiæ habetur, in oppidis muro cinctis non esse committẽdam curam animarum eis, qui non studuissent tres annos Theologiæ, vel alteri iurium, vel artium non essent Magistri. Nau. cit. num. 17. & 18.

Quarto, Maior eruditio requiritur ad hoc vt quis habeat curam animarum, quam vt sit presbyter, ut enim quis presbyter sit, sufficere videtur quod sciat cantare, legere, & construere verba illius linguæ, & idiomatis, in quo Missam est celebraturus ex glossa. 1. recepta in Clemen. 1. de concess. præben. immo duo posteriora, scilicet legere, & construere sufficere uidentur, secundum Domin. in ca. si pauper. de præben. in 6. qui uero habet curam animarum, cum hæc sit ars artium ex Innoc. 3. in cap. cum sit. de ætat. & qualit. ordin. plura necessario curatus scire tenetur. Nauar. cit. num. 19.

4 Quinto, Cuiuis confessario, qui audiendis generatim confessionibus præficitur, necessaria est scientia iudiciaria, qua iudicet primũ quæ hominum acta peccata sint, & quæ non; quæ item peccata mortalia, & quæ uenialia, & quando in aliquo fuerit dubitatio, ut doctiores & peritiores consulat. ex S. Thom. in 4. dist. 17. cui fauet c. omnis utriusq; sexus. de pœn. & remiss. Hoc tamen quod diximus, intelligi debet de his, quæ ut plurimum sciuntur esse peccata, & ex genere suo esse mortalia,

lia, vel venialia, ex S. Anton. 3. par. ti. 17. c. 16. §. 1. alias rarus inueniretur, qui confessarius esset idoneus. Scire etiam debet circunstantias peccatoris, & peccati, necessarias ad confitendum. Nauar. cit. nu 20. 21. 22. & 23.

5 Sexto, Caietan. verb. confessor, quinque ait a confessario necessario esse cognoscenda, Primum, an peccator sit excommunicatus. Deinde an teneatur ad restitutionem. Tertio, an sit in statu damnationis, id est, an sit in proposito manendi in peccato mortali. Quarto, An peccatum habeat reseruatum. Quinto, an sit, quoad hoc ei subditus. His addi potest & sextum, vt scilicet confessarius ille, qui clericos audit, habeat etiam scientiam casuũ, in quibus iure inducitur irregularitas. Et quã uis Caietanus neget hoc sextum, eo motus argumento, Quod irregularis a peccato absolui potest, nõ deleta irregularitate, vt patet ex c. Deus qui de pœn. & remiss. vbi Sacerdos simplex absoluitur ab homicidio iure communi solo attento, sed non ab irregularitate, quam solus Papa tollit. ca. 1. de re iudic. in 6. nihilominus tamen concesso hoc, quod peccatum sine irregularitate tolli possit, verius est, necessariam esse confessario clericorum confessiones audienti scientiam casuum, in quibus irregularitas incurritur, vel saltem vt sciat dubitare, vt sic cum opus fuerit, doctiores consulat. Siquidem confessarius non solum scire debet absoluere peccatorem, sed etiam monere eum a quibus abstinere debet. c. 1. de pęn. dist. 6. in principio & fine. & c. omnis vtriusque sexus. §. sacerdos. de pęn. & remiss. cum tamen certum sit confessarium admonere nõ posse presbyterum irregularem, ne amplius celebret, vel ne ordinibus suis vtatur, donec ab illa irregularitate liberetur; neque vt relinquat beneficium in irregularitate quęsitum, nisi sciat casum, propter quem factus est irregularis: Sed neque potest scire dubitare de tali casu, an liceat, necne, si omnino tales casus ignoret. Præterea etiam secundum ipsum Caietanum scire tenetur confessarius an presbyter sit irregularis, maxime si habeat beneficium in irregularitate quæsitum; cum enim habeat voluntatem celebrandi, & retinendi beneficium illud, in statu malo perseuerat. arg. c. sæpe. de restitut. spoliat. c. sicut tuis. de simonia. & regu. peccatum. de reg. iuris. in 6. & Naua. cit. nu. 24. 25. & 26. Ex his ergo sex enumeratis, tria quidem prima, & sextum omnibus confessarijs, etiam summis, omnino necessaria sunt, cum talia sint, quibus ignoratis, oportet ignorare quoque illa, quæ necessario sunt facienda, uel de necessitate præcepti, vel de necessitate Sacramẽti: Quartum vero, videlicet, casuum reseruatorum cognitionem, habere debet confessarius, qui non est vniuersalis mundi totius cõfessarius, quales rari sunt. Naua. cit. num. 27.

6 Septimo, Confessarius, qui hac diligentia non facta, & sine hac excommunicationum scientia confessiones audit, mortaliter peccat, nisi per accidens excusetur, puta, quia pęnitens est vir doctus, & nouit prædicta; aut quia est tali animæ puritate, vt præsumatur ab huiusmodi laqueis liber. Siquidem, sine huiusmodi scientia confessiones audiens, periculo probabili se obijcit male absoluendi, vt palam est; exponens autem se periculo peccandi mortaliter, peccat mortaliter. Ecclesi. 3. Hæc autem scientia non est ita exigenda, vt omnia peccata, excommunicationes, & circunstantias in promptu habeat confessarius; sed satis erit, quod audiendo confessiones dubitare sciat de excommunicatione, de reseruatione, de statu, & quod habito consilio, vel recursu ad libros, aut doctiores recte iudicare sciat, secundum ea quæ tradit Innoc. in cap. cum in cunctis. de elect. & Nauar. cit. num. 29. 30.

7 Octauo, vltra scientiam hanc iudiciariam necessaria est etiam confessario scientia Medica, qua scilicet animæ pęnitentis mederi sciat, secundum ea quæ docet Caietanus in summa, verb. confessor, & colligitur ex c. omnis vtriusque sexus de pęn. & remiss. & ex ca. 1. §. Quibus cognitis. de pęn. dist. 6. ita scilicet vt sciat oleo Diuinæ misericordiæ, vel vino Diuinæ iustitiæ impęnitentem emollire, desperantem erigere, pusillanimem confortare. Non sufficit autem vt putat Caietanus, quod confessarius sciat talem ita consulere, & hortari, vel per se, uel mittendo ad alium; Quia vt habetur in ca. Qualis. & cap. licet. 8. quæst. 1. pastor non bene fungi videtur suo officio, si ouem a se pascendam alteri remittat: Nemo enim creditori nolenti alium debitorem delegare potest, & se liberare. l. si stichum. §. fin. ff. de nouat. & deleg. præsertim cum in hac confessionis materia, hominis industria electa sit necessaria. capit. fin. §. fin. de offic. deleg. & Nau. cit. num. 32. & 33.

Quis ad sigillum confessionis obligetur. Cap. XXIX.

SVMMARIVM.

1 *Secretum non solus confessarius seruare tenetur.*
2 *Secretum quinam præter confessarium obseruare tenetur.*
3 *Secretum vt alij a confessario seruent, qua lege cautum sit.*
4 *Secretum reuelans confessarius grauius peccat quam alij.*

1 QVicquid aliqui solum confessarium ad hoc sigillum obligari velint, ea ratione moti, quod de nullo alio iure diuino, vel humano, cautum sit, ipsum hoc sigillo teneri; adeo vt tam in cap. omnis vtriusque sexus. de pęnit. & remiss. quam in c. sacerdos. de pęnit. distin. 6. silentium huius rei solis sacerdotibus imponitur; Communis tamen & vera omnium Doctorum in 4. distin. 21. sententia est, quod omnis, qui alicuius confessionem sacramentalem

talem

talem nouerit, siue clericus fuerit, siue laicus, & siue licite, siue illicite, siue immediate, siue mediate id didicerit, ad illam celandam hoc sigillo tenetur. Nauar. in cap. sacerdos. nu. 42. de pœn. dist. 6.

2 Ex quo infertur, quod nõ solum sacerdos, cui fit confessio, & laicus, cui propter necessitatem aliquis aliquando confitetur, & interpres, per quem linguæ ignarus confitetur sacerdoti, confessionem celare tenetur; sed etiã is, qui casu, vel astu, alicuius confessionem audiuit. Item is, cui causa consilij petendi reuelata est: quin etiã & is, cui causa detrahendi, & infamandi confessum, panderetur. Ratio est, quia res ad quemcunque transit, cum onere suo transit. ca. ex literis. de pignoribus, cap. pastoralis. de decimis. confessio autem simul ac facta est, ita vt habeat formam sacramentalem, habet illud onus annexum, quod omnino celari debeat. & ideo ad quemcunque peruenit, cum onere suo peruenit. Naua. cit. num. 43. 44.

Hinc fit, quod si confessarius alicui diceret, Hoc, & illud didici a tali per eorum confessiones, ea tibi reuelo, non quo celes, sed, quo magis publices; talis cui sic reuelatur cõfessio, non solum eam celare tenetur sigillo secreti naturæ, sed etiam sigillo secreti cõfessionis, velit, nolit, qui reuelat, & uelit, nolit, cui reuelatur. Nauar. cit. num. 45. quia ad quẽ licite, vel illicite confessio peruenit, cum illo onere secreti, quocunq; vadat, vt supradictũ est, pergit.

3 Neq; obstat, quòd nulla lege diuina, vel humana prohibetur alius, quam sacerdos, a reuelanda confessione; institutio enim confessionis sacramentalis talis est, vt non solum liget confessorem, sed etiam ne vlli reueletur alicuius confessio sacramentalis, ita vt obligatio secreti seruandi non in personam primarie cadat; sed in rem ipsam, scilicet confessionem. Sicut ius pignoris non cadit in personam rem ipsam pignori tradẽtem, sed in rem ipsam pignori traditam, vt ad quemcunque perueniat, semper cum suo pignoris onere & iure transeat: adeo vt licet sacerdos confessarius, & alij non sint omnino similes quoad omnia; quia scilicet confessarius eam nouit vt Deus, alij vt homines, & sacerdoti imponitur pœna ordinaria cap. omnis vtriusque sexus. de pœn. & remiss. scilicet depositio, alijs vero pœna arbitraria: tamen quoad rem & qualitatem primariam similes sunt; quia ad omnes pariter illa confessio transit cum onere suo secreti seruandi. Nau. cit. num. 46.

4 Infertur etiam ratio quare tam in d. c. omnis. de penit. & remiss. quam in cap. sacerdos. de pœniten. distin. 6. solius sacerdotis mentio fit, & illi pena depositionis imposita sit; quia scilicet sicut sacerdos grauius peccat reuelando confessionem, quam alij qui eam celare tenentur, & frequentius contingit sacerdotibus reuelandi potẽtia quam alijs: ita illorum mentio præcipue facienda erat, illisque grauior pena imponẽda fuit, ne vlla ratione eam reuelarent; ex quo tamen non infertur alios ad eam celandam etiam non teneri, arg. cap. non afferamus. 24. quæstio. prima. & ad hoc facit illud Ioannis Andr. cap. dispendia. de rescrip. in sexto, dicentis legem quidem aliquãdo ad vnum casum extendi, non autem ipsius penam. Naua. cit. num. 47. & 48.

Quid sub sigillum confessionis cadit. Cap. XXX.

SVMMARIVM.

1 *Sigillum confessionis an sola peccata confessa continet.*
2 *Persona, cuius nomen pœnitens iustè, vel iniustè exprimit in confessione, tacenda est.*
3 *Confessionis reuelator, quis censendus.*
4 *Confessarius dicens, Ego Ioannem absoluere non potui; aut Ioannes non vult penitere, an reuelator confessionis sit.*
5 *Reuelator confessionis non est confessarius dicens, ego absolui Ioannem a peccatis suis.*
6 *Reuelator confessionis non est confessarius dicens, tale peccatum mortale audiui in confessione.*
7 *Reuelator confessionis non est confessarius, si ob scita in confessione, moneat superiorem vt prouideat Monasterio, ne quis inde exeat.*
8 *Pœnitentes ipsi an ad sigillum teneantur.*

1 VIdetur sub sigillo confessionis, id est, sub debito, seu obligatione tacendi & tegẽdi confessionem, nihil aliud quam peccata in confessione detecta, contineri, eo quod tam in c. omnis vtriusque sexus. de pen. & remiss. quam in cap. sacerdos. de pen. distin. 6. solum mentio fit de peccatore, & peccato tacendo, de alijs autem nihil statuit. Ceterum communis Doctorum sententia est, non solum peccata mortalia, & venialia, sed etiam eorũ circunstantias siue necessario confitendas, siue alias, sub hoc sigillo contineri. Alia item omnia, quę licet peccata non sunt, illis tamen detectis directe, vel indirecte adduci posset auditor, quo agnoscat confessum aliquod certum peccatum perpetrasse, vnde in d. ca. omnis. dicitur; Caueat autem, ne aut verbo, aut signo, aut alio quouis modo prodat peccatorem. dubium autem non est, quin circunstantijs, & alijs prædictis detectis, peccator statim proderetur, & consequenter hæc omnia necessario celanda sunt. Nau. in c. sacerdos. nu. 52. 53. de pen. distin. 6.

2 Hinc infertur Primo, quod tacenda sit tertia persona, cuius nomen a confitente iustè, vel iniuste fuit expressum; siquidem sub confessionis sigillum ea omnia cadunt, quæ vel confitens, vel confessarius iusta de causa voluerit esse secreta; quæque directè, vel indirecte ad peccatoris cognitionem spectant, quorum de numero constat esse tertiam personam, cum qua confitens peccauit. Nauar. cit num. 160.

Infertur

3 Infertur secundo, quis sit confessionis reuelator. qui enim parochus suo parochiano publice Eucharistiã petenti responderet, non possum tibi dare, quia habes peccatum a quo non possum te absoluere, confessionem reuelare censetur, hoc enim modo loquẽdi significat pęnitentem sibi confessum esse aliquod peccatum mortale, eo quod non nisi mortalia reseruari solent. arg. gl. c. 2. de pen. & rem. in 6. Pal. in 4. dist. 21. q. 3. col. 1. Adrian. & alij. & Nauar. cit. num. 53.

Tertio, confessionem reuelatis, qui dicit, ille mihi cõfessus est multa & magna peccata, ex Palud. in dicta quæst. 3. Sic, etiam is, qui duobus, vel tribus auditis viris, vel feminis, de vna illarum diceret, Hæc est virgo, vel hæc nullum mortale habet: confessionem reuelat, significat enim alias nõ esse virgines, arg. c. Nonne. de præsumpt. Nau. cit. num. 54.

Quarto, confessionem reuelatis, qui alteri dicit se absoluisse quendam a peccato simoniæ in confessione, ex cuius narratione & qualitate audientis, qui scit, cuius erat ille cõfessarius, facile conijcere potest, quis esset is, qui fuit absolutus. Nau. cit. num. 58. Sic etiam confessarij mutuo inter se confessiones auditas conferentes, ad hunc modum, Quidam miles, Quænam mulier venit ad me hodie, & hoc & illud confessa est, confessionem reuelare censentur, Quamuis. n. personas non nominant, facile tamen poterat alteruter cõfessarius scire, qui, & quales alteri confessi essent illo die, & consequenter quis, aut quę illarum talia peccata confessa fuit. Nauar. cit. num. 59.

Quinto, confessionis reuelator est, qui dicit, Illum mihi confessum non absolui. significat enim se audiuisse aliquod peccatum annexum habẽs aliquam censuram, excommunicationis scilicet, uel alterius censuræ, uel quod pęnitens non sit bene dispositus: talia enim solent auditores conijcere ex huiusmodi sermonibus; Quicquid contrarium dicat Caietanus, ea ratione ductus, Quod hæc negatio, *Non absolui* nullum pęnitẽtis peccatum manifestat. vt, enim, diximus, his auditis, conijcitur poenitentem illum vel non esse bene dispositum, vel habere casum reseruatum, aut peccatum cui annexa est aliqua censura. Multoq. magis confessionem reuelaret, qui diceret, Nõ absolui, quia est impęnitens, quia non vult restituere, aut cõcubinam relinquere. Nauar. cit. num. 63. 64.

4 Sexto, confessionem reuelat, qui diceret, Ego non possum, aut non potui ipsum absoluere, quia non video pęnitentiam publicam de peccato publici concubinatus, apostasiæ, vsurę &c. Quia licet huiusmodi peccata commissa sint publica, non tamen potest confessarius reuelare peccata publica publice peccantium sibi confessa. Cum enim confessarius dicere non possit, ille mihi suum peccatũ publicum concubinatus est confessus, consequenter dicere nequit. Non possum, aut non potui absoluere illum, quia publici peccati non pęnitet publice, sic enim dicens clare significaret illud peccatum notum fuisse ipsi in confessione, quod nunquam dicere licet. Nam secundum omnes, quamuis pęnitens esset in aliquo peccato publico, si tamẽ illud non confiteretur confessario suo, non posset illi ob hoc denegari absolutio: vnde negando se posse absoluere a peccato publico cuius eum non pęnitet, reuelat pęnitẽtem sibi confessum esse peccatum publicum, cuius non absoluit illum, & ita huiusmodi sermone reuelaret peccatum in confessione expressum, quod non licet, siue sit priuatum, siue publicum. Nauar. cit. numer. 61. 62. 65. & 66.

Septimo reuelat confessionem qui diceret, Iste non vult pęnitere, iste est obduratus in peccato suo. sic enim reuelat quod scit per confessionem, Quia ille confitẽdo dixit, ego nolo relinquere statum meum malum, Vnde talia verba dicendo, reuelaret id quod scit tantum per confessionem. Nau. cit. num. 67.

5 Octauo infertur, Non esse reuelatorem confessionis illum, qui diceret, Ego audiui Petri confessionem, & peccata, & absolui ipsum a peccatis suis. Quia sic dicendo, nec manifestat peccata mortalia, nec venialia in specie, immo nec vllum mortale in genere, sed solum dicit, Hic confessus est mecum. & non est reuelatio confessionis, quod dicat eũ absoluisse a peccatis suis, quia licet significet illum confessum sibi esse venialia saltem, tamen nullum veniale in specie menifestat, & notum est omnibus neminem diu sine veniali viuere posse. Nauar. cit. num 68. & 69.

Hoc tamen intelligi debet, nisi quando quis alicui adeo secreto confessus est, vt nolit sciri ab aliquo se tali Sacerdoti confessum esse. vt quando vxor fratris ipsius confessarij contra maritum peccauit, & confitetur alteri omnia sua peccata, vt postea reliqua peccata præter illud vnum, fratri mariti, confiteatur, qui quidem si sciret illam alteri fuisse confessam, aliquid mali suspicaretur. Nau. cit. num. 71.

Nono, confessionem non reuelat, Qui dicit, vado ad audiẽdam reconciliationem talis, qui suis minutissimis peccatis, vt solet, me onerabit: Quia is solum venialia peccata illius in genere reuelat. Neque reuelat confessionem, qui electione Prælati occurrente, ideo alicui suum denegat suffragium, quod illum criminosum esse nosset ex sola ipsius confessione. Neque reuelat Confessionem Abbas, qui Monacho denegat copiam adeundi oppidum, aut illi Prioratum penitus manualem tollit, ob causam iustam sibi in confessione sola notam, dummodo id caute fiat. Nauar. cit. num. 74.

6 Decimo, confessionis reuelator nõ est, qui diceret, Tale, vel tale peccatum mortale audiui in cõfessione, modo ita caute loquatur, vt nullatenus in notitiam eius, qui peccauit deueniri possit. Neque qui petit consilium circa peccatum auditum in confessione, ita vt

vt non sciatur cuius sit peccatum. c. officij. de pęni. & remiss. Nau. cit. num. 75. Quicquid in hoc vltimo casu contrarium dicat Panorm. in cap. ominis vtriusque sexus. de pęnitent. & remission. Notab. vltim. Nam illud cap. omnis. solum prohibet peccati confessi reuelationē, quando, scilicet, ita reuelatur, vt ipse quoque qui peccauit, cognoscatur. Nauar. citat. num. 79.

Vndecimo infertur, confessarium dicere posse, immo & superiore iubente teneri ad dicendum, quæ per confessionem nouit, si alia via didicerit, modo ita illa proferat ac si nullatenus per confessionem nosset siue illa nouerit, antequam ei confessio fieret, siue postea. ex. S. Tho. in quarto distinct. 21. alioquin enim aliquando veritati fieret præiudicium, & copia probationis tolleretur, scilicet, si Sacerdos a iudice in testem vocaretur. Si enim duobus, quorū alter sit Sacerdos, videntibus, quisquam delinquat, & mox Sacerdoti, qui viderat eum delinquentem, ea mente confiteatur, ne testari possit, præiudicium veritati in hoc casu fieret, si non liceret confessario ea de re testari.

Secus autem quando confessarius rem aliquam per solam confessionem sciret, tunc enim eam rem reuelare non posset, etiamsi superior sub excommunicationis pœna iubeat, ut omnes ea de re aliquid scientes illud manifestent. ex gloss. 1. in ca. sacerdos. de pen. dist. 6. & Felin. in cap. intimauit. colum. 3. de testibus. & Nauar. cit. num. 161. 162. & 166.

7 Duodecimo, confessionem non reuelat cōfessarius monialium, qui per confessionem nosset vnam ex illis a Monasterio nocte proxima extrahendā, si Abbatissam moneat huius rei, ut sic impediatur tale peccatum, reuelare autem personas, etiamsi absque illarum reuelatione satis occurri nequiret tanto peccato, nō licet, quamuis, vt ea de re quod quisque sciret, superior illius confessarij sub excommunicationis pęna ad illam Abbatissam referre iuberet. Naua. cit. num. 167.

8 Decimotertio infertur, etiam confitentes teneri ad celanda, quæ ipse confessarius dixerit, quoniam & illud ad forum Dei spectat, vnde pęnitens peccat detegendo consilium, uel pęnitentiam, vel alia sibi a confessario iniuncta, quæ talia sunt, quibus iure ridiculus efficiatur, qui ea iniūxit, aut consuluit. Quod idē dicendum est de omnibus alijs, quæ confessarius confitenti ea mente dixit, vt essent inter ipsos secreta, secundum Paludan. in 4. distinct. 9. q. 3. & Adrian. in 4. de confession. quæst. 5. dubio 10. columna 13. & Nauarrus cit. num. 115

An sit aliquis casus, in quo liceat confessario auditam confessionem reuelare. Cap. XXXI.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius ex licentia pœnitentis confessionem reuelare potest.*
2 *Pęnitens cogi nequit, vt confessario licentiam det reuelandi confessionem.*
3 *Licentia a pœnitente data ad suam, vel alterius utilitatem spiritualem uel temporalem dari debet.*
4 *Opinio Turrecrematis de requisitis ad licentiam dandam confessario a pœnitente refellitur.*
5 *Confessarius audita in confessione an ut Deus, uel ut homo scire censetur.*
6 *Pęnitens quo casu ob alterius utilitatem confessario licentiam reuelandi confessionem dare poterit.*
7 *Licentia data confessario reuelandi confessionem, nunquam in pœnitentis, aut alterius præiudicium extendi potest.*
8 *Laicus audita iustè, uel iniustè in confessione sine poenitentis licentia reuelare non potest.*

1 VNus casus est, in quo secundum omnes licitum est confessionem reuelare, scilicet, cum confitentis licentia. Sic S. Thom. in 4. distinctione vigesima secunda Bonau. ibidem. Palud. etiam ibi quæstione tertia, articulo tertio Siluester. verb. confessio 3. quæst. 3. S. Anton. 3. part. titulo 22 §. 1. Archid. & Alexand. in cap. ipsi Apostoli 2. quæst. 7. Ioan. Andr. in cap. lectæ. de renunciat. Panorm. in c. significasti. de adult. Felin. in c. testimonium. de testibus, & in cap. Nemo c. in tantum. & c. Matthæus. de simonia. & Nauarr. in capit. sacerdos. num. 117. & 151.

Quæ veritas satis colligitur ex d. ca. significasti. de adult. vbi sacerdos videtur reuelasse confessionem, scilicet, adulterium sibi in confessione detectum, & tamen non punitur; Quod alia ratione fieri non potuit, nisi quia ex licentia ipsius mulieris adulteræ reuelasset. Secundum Panormitanum in d. cap. significasti.

Nec obstat, quod sigillum confessionis, id est, debitum eam celandi, inductum sit non solum in fauorem ipsius confitentis, sed etiam totius populi Christiani, ne à confessione retrahantur, ita vt priuatus pęnitentis consensus non valet contra ius publicum, ad dandā licentiam confessario, vt confessionem reuelare possit: Quia licèt hoc sigillum principaliter in fauorem publicum inductum sit, ne homines à confessione retrahantur, cui fauori pęnitens renunciare nequit, ex hac tamen licentia ipsius pęnitentis, nihil huic fauori publico detrahitur, sed potius additur, siquidem eo proniores erunt homines ad cōfitendum, quo certo certius intellexerint cōfessionem suam nunquam alijs detegendam sine proprio ipsorum consensu; immo neque cum ipsorum consensu, si fuerit aliqua

ex parte confitenti damnosum; neque enim manifestari potest confessio etiam cum suo consensu nisi ad aliquam vtilitatem ipsius pęnitentis. Nauar. cit. num. 156.

2 Hæc autem licentia reuelandi confessionē à pęnitēte confessario dari debet sponte, & dari potest tam ad suam, quam ad alterius nō contemnendam vtilitatem spiritualem, aut temporalem. Nauar. cit. num. 158.

Dixi hanc licentiam reuelandi sponte dandam esse a pęnitente, non enim cogi potest quis vt hanc licentiam det confessario, cum hoc esset contra decus pœnitentis, & in grande detrimentū eius, & sacramenti confessionis. Qua de causa Palud. in 4. distinct. vigesimaprima, & S. Anton. in 3. part. titulo 17. capitulo vigesimosecundo, docent coactam licentiam non sufficere, vt sacerdos audita in confessione reuelare possit. Vnde peccaret iudex qui aliquid præsumeret cōtra captum, eo quod sic captus dare nolit licentiam confessario reuelandi ea, quæ in confessione audierit: Immo si in tali casu pœnitens licētiam confessario daret, non posset sacerdos audita reuelare. Nauar. citat. numer. 158.

Dixi licentiam hanc dari posse ad spiritualem vtilitatem suam, vt cum casus est perplexus, nec satis aperte sine personæ, quæ cōfessa est, expressione solui potest, vt cum agitur de pluralitate beneficiorum, quam constat in vna persona licitam esse, in altera vero illicitam. Nauar. cit. numer. 158.

3 Dixi etiam dari posse eam licentiam ad vtilitatem temporalem suam, vel alterius. Quāuis enim Scotus in quarto distinct. 21. Bonau. & Durand. ibi. & Richard. & Angelus. verbo confessio 3. §. 5. velint sacerdotem audita in confessione reuelare posse de licentia pœnitentis, ad ea solum quæ in foro conscientiæ prodesse possunt pœnitenti, seu ad solam vtilitatem spiritualem ipsius pęnitentis, non autem quæ ad alia, scilicet, non quæ ad forum exterius spectant, eo argumento persuasi, qđ confessarius scit peccata vt Deus, & non vt homo, & ideo de illis testificari non poterit; Tamen verius est pęnitentem dare posse cōfessario hanc licentiam, ad suam, aut alterius vtilitatem temporalem. Ad suam quidem tēporalem, veluti cum agitur de ipso criminoso ad suos ordines restituendo, vel ad quampiam dignitatem promouendo, vt colligi potest ex c. Domino sancto. distin. 50. & fusius ex Archi. Dominico, & utroque Cardinali in cap. ipsi Apostoli 2. q. 7. sæpe enim contingit, ut probari possit in foro exteriori aliquem esse emendatum, & purgatum a crimine c. At si clerici. §. de adulterijs. versi. post pęnitentiam peractam. de iudic. & c. testimonium. ibi. si vero sit de crimine emendatus. de testibus. Quæ emendatio secundum omnes Glossas, & Doctores probari debet per sacerdotē, cum tamē sacerdos ille fidem facere nequeat de huiusmodi vitæ nouitate, nisi testificetur, quod talis sibi confessus est, & absolutus, & pęnitentiam fecerit. In aliquo ergo casu poterit sacerdos ex licentia pęnitentis testificari de confessione sibi facta, etiam in foro exteriori, ita vt ei credatur. Nauarr. cit. num. 152. & 158.

4 Neque valet quod ait Turrecrem. in c. sacerdos. de pęn distinct. 6. debere pęnitentem in tali casu, extra confessionem dicere confessario, quod prius dixerat in confessione, per quam licentiam confessarius iam sciet vt homo, quod prius tantum sciebat vt Deus, ita vt tali scientia vt homo, testificari possit de illius emendatione, quandoquidem non vt Deus, sed ut homo testificari debet in iudicio. Quia remedium istud iuris periculosum esset cum enim iam confessarius scit illud vt homo, si postea citatus fuerit in testem, etiam cogi possit ad testificandum illud ad alium effectum, quam sit ille propter quem pœnitens ei dederit licentiam reuelandi, maximè si aliquis alius prius de ea re testis, vel aliud iudicium præcesfisset, vt tradit Felin. in cap. Matthæus. de simonia & Nauar. cit. num. 154.

Secretum enim quod quis scit, ut homo, etiamsi reuelatum sit ei dicendo, hoc dico in confessione, & iurauerit se non reuelaturum, tenetur de illo deponere, si ducatur in testem, secundum Innocent. & communem, in c. omnis de pœnit. & remiss. Sed neque sufficit ad probandam emendationem, quod dicat ei extra confessionem, quia nisi pœnitens aliam ei dederit licentiam, non poterit testificari, se audisse ab eo illud peccatum in confessione, & eum absoluisse, cum enim sic dicere tātum poterit, illud sibi dictum fuisse secreto extra confessionem, hac ratione nihil concluderet ad probandam eius emendationem, vt cōstat. Nau. cit. nu. 154.

5 Deinde quāuis dicatur quod sacerdos scit illa, vt homo, quæ scit in confessione, quia tamen scit illa tali via quæ non sufficit ad illa cuiquam reuelandum, lege diuina id vetante ideo etiam illa sciens vt homo, non poterit illa reuelare nisi ex consensu pęnitentis, & ita manifestum est posse pœnitentem dare licentiam confessario reuelandi audita in confessione, etiam in foro exteriori, non solum ad spiritualem, sed etiam ad vtilitatem suam temporalem. Nauar. cit. nu. 155.

6 Ex quibus etiam constat posse pęnitentem dare licentiam confessario reuelandi audita in confessione, ad alterius vtilitatem temporalem, veluti cum producitur in testem, in causa ciuili, & obiecto in ipsum crimine ac probato allegatur esse emendatus. Naua. cit. num. 158.

7 Hinc infertur, quod quotiescunque vel in generali, uel in speciali datur facultas confessario reuelandi, talis facultas non debet extēdi in pęnitentis, vel alicuius alterius perniciem, siue ad iocum, aut animi solatium tantum, sed solum ad manifestationem, quo in ipsius pęnitentis, aut alterius vtilitatem spiritualem, vel temporalem redundaret. Si enim nec sacram aliquam scripturam ad iocādum trahere liceat, vt docent Concilium Tridentinum

tinum

tinum; ſeſſ. 4. §. fi. & S. Thom. 2. 2. q. 168. artic. 2. ad primum, multo minus nec ſacramentis, nec confeſſionis ſacramentalis ſigillo ad iocum uti licebit. Nauar. in citat. num. 119. & 159.

8 Infertur etiam, quod laicus cui facta eſſet confeſſio, aut qui caſu, aut aſtu, aduertenter, & ex propoſito confeſſionem clancularium ignorante pęnitēte audit, aut quiuis alij, qui cum non eſſent ſacerdotes, licite, ſiue illicite alicuius confeſſionem audierunt ſacramentalem, nullo modo poſſunt, aut debent eam manifeſtare niſi de licentia confitentis, & ad eum finem ſolum ad quem data eſt licentia. Naua. cit. num. 113. & 155.

An in alijs caſibus liceat reuelare confeſſionem. Cap: XXXII.

SVMMARIVM.

1 *Hæreſis crimen an confeſſarius abſque pœnitentis licentia reuelare poſſit.*

2 *Crimen committendum in confeſſione expoſitum an confeſſarius reuelare poſſit.*

3 *Crimini committendo, vt obuiet, quid faciet confeſſarius.*

4 *Intrans ſyluam cum alijs, vt aliquem occidat, & peccatum hoc confeſſus, quid faciet confeſſarius, ne confeſſionis reuelator cenſeatur.*

5 *Sigillum confeſſionis obligat etiam cum periculo uitæ.*

6 *Confeſſionem reuelare non poteſt confeſſarius ſine pœnitentis licentia, etiamſi reuelatio in honorem pęnitentis cederet.*

7 *Papa cum confeſſario diſpenſare nequit, ut confeſſionem reuelet.*

8 *Reuelatio confeſſionis ſine licentia pœnitentis eſt res per ſe mala, perinde ac mendacium.*

9 *Sigilum ſecreti confeſſionis fortius ligat, quam ſigillũ ſecreti naturæ.*

10 *Parochus quo caſu licitè matrimonio illos coniungere poteſt, inter quos impedimentum eſſe nouit.*

11 *Confeſſarius an circa confitentem ita ſe gerere debeat extra confeſſionem, ſicut ſi confeſſionem non audiuiſſet.*

12 *Eligens indignum, quem ſola confeſſione talem eſſe nouit, pęnam ſuſpenſionis incurrit.*

13 *Perſona peccatoris confeſſi nec ad capiendum conſilium in re dubia manifeſtari poteſt.*

1 PRæter caſum reuelandi confeſſionem ex licentia pęnitentis ad ſuam, vel alterius vtilitatem ſpiritualem, vel temporalem; Aliqui ſaltem in alijs duobus caſibus id licere volunt, quorum

Primus eſt, quando crimen hæreſeos detegitur, iuxta illum verſiculum antiquum,

Eſt hæreſis crimen, quod nec confeſsio celat.

Et ita ſiue hæreſis commiſſa, ſiue committenda ſit, ſi in confeſſione aperiatur, licitum eſſe putant confeſſario, vt eam reuelet. Ceterum ſi aliquo alio caſu præterquam ex confitentis licentia audita in confeſſione reuelare liceret, proculdubio confeſſio omnibus odioſa redderetur, immo & in illo caſu, nullus peccatum illud confiteri vellet. Vnde merito Doctores in quarto diſtinctione vigeſimaprima. & Adrianus in 4. de confeſſ. poſt quintam quæſtionem, dubio 10. & Caiet. tomo primo opuſc. tractat. vigeſimoprimo, quæſtio. vnica. verſum illum tanquam peſtilentem reijciendum eſſe docent. Naua. in c. ſacerdos. numer. 119. de pęn. diſt. 6. adeo, vt nec propter hæreſim commiſſam, vel committendam ex ſola confeſſione notam, vnquam reuelare confeſſionem licet.

2 Secundus caſus, in quo licitum eſſe putant confeſſionē reuelare, eſt, quando crimen cōmittendum aperitur, ſcilicet, ſi quis confitetur ſe cum alijs hoſtibus decreuiſſe ciuitatē comburere, aut hæreſi quadam populum inficere, neque illum huius mali propoſiti pœnitet, cum enim talis non eo modo confitetur, qui ad abſolutionem proſit, capit. quod quidam. de pęnit. & remiſſ. in hoc euentu Alexand. in quarta part. quæſt. 78. membr. ſecundo articulo ſecundo Hoſtienſ. Ioan. And. Panorm. Petrus de Ancharanno in cap. omnis vtriuſque ſexus. de pęnitent. & remiſſion. Decius in cap. cum non ab homine. de iudic. colum. 3. Angelus, & Silueſter in verbo, cōfeſſio tertia quæſtione quinta, confeſſarium crimen illud reuelare poſſe exiſtimant. Qui tamen grauiter in hac re lapſi ſunt, ſi enim tale crimen confeſſum, confeſſarius ſine pęnitentis licentia reuelare poſſet, certe nullus eſt, qui in eo caſu crimen illud confiteri vellet. Nau. cit. nu. 120.

Alij ergo omnes, vt S. Tho. Scotus, Palud. Bonauent. in quarta diſtinct. 21. & idem Hoſtienſis in ſumma de pęnit. §. in quo. Turrecrem. in cap. ſacerdos. de pęnit. diſtinct. 6. & Caietanus in tomo primo opuſc. tractat. 21. quæſtio. vnica. id nullo modo licere docent, vnde Caietanus vbi ſupra rogatus ab alio Cardinali reſpondit confeſſarium, cui manifeſtata eſt in confeſſione deliberatio occidēdi Regem, vel Summum Pontificem, cum propoſito id ad effectum ducendi, non poſſe illud reuelare. Cuius etiam opinionis eſt Innocen. in cap. omnis. & in cap. quod quidam. de pęnit. & remiſſion. vbi ait, confeſſionem fieri ſacerdoti tanquam miniſtro Dei, non ſolum quādo pęnitens confitetur, vt pęniteat, ſed etiam quando in peccato remanere proponit, & proinde tale crimen reuelare non poſſe. Et quamuis in eo caſu talis confeſſio abſolutionem non mereatur ob confitentis indiſpoſitionem, eſt tamen illa confeſſio ſacramentalis, & talis, quæ ſigillo ſecreti confeſſionis tenenda eſt, nam etiam confeſſio facta laico ſecundū omnes celanda eſt, & tamen talis abſolutionem mereri non poteſt. Nau. cit. num. 122. 123. & 124. Huius autem opinionis ea ratio eſt, quia eiuſdē rationis, & fori eſt cognoſcere peccatū, vt abſoluēdū, & impedimentū abſolutionis faciēdæ, ad eūdem. n. ſpectat cō-

demnare, & absoluere, & Ioan. vigesimo, simul data fuit potestas ligandi, & absoluendi pœnitentem. Sicut enim manifestatio peccati cum contritione est causa absoluendi, ita manifestatio cum animi obstinatione est medium condemnandi, & proinde sicut vnum recipit, vt minister, & Vicarius Dei in foro conscientiæ, ita & alterum, cui consequens est, quod eadem sit vtriusque celandi ratio. Nauar. cit. num. 125.

3 Casu itaque occurrente huiusmodi, confessione, videlicet, deliberationis disseminandæ hæreseos, vel aliorum criminum committendorum quamlibet magnorum, a qua forte nolit, qui confessus est, desistere; immo forsitan proponit cum alijs socijs ea peragere, omnia facere debet cõfessarius, quibus obuietur delicto committendo sine aliqua eius, qui confessus est, significatione, monendo Episcopũ, vel Regem, vel alium, cui ea res curæ erit, vt inuigilent super gregem, & ciuitatem, eo quòd lupus rapax, & inimicus aliquis eum destruere, vel inuadere tentet, nullo tamen modo reuelanda est pœnitentis persona, etiamsi sola illius expressio sit remedium illi hæresi fugandæ, vel impediendæ, vel alijs delictis reprimendis, nilque aliud sufficiat. Nauarr. cit. num. 124.

4 Tertius casus est, in quo licet authores nolint reuelandam esse confessionem, dubij tamen sunt quid facere debet cõfessarius, quãdo intrauerit siluam, vbi quidam qui eum comitati sunt conuenerunt illum ibi interficere, quorum tamen vnus penitentia ductus, ei hoc peccatum in ipso ingressu siluæ confitetur; An, scilicet, teneatur siluam ingredi, vel redire; siquidem si eam ingrediatur, certum est se moriturum, cum tamen lex naturalis a Deo data sit, qua quisque se, & vitam suam tueri obligetur; E contra vero si siluam non intret, sed regrediatur, confessionem penitentis reuelare videtur, ceteri enim comites iustam habebunt causam, & occasionem suspicandi, ideo eum non intrare, quia vnus eorum confessus est delictum, & ita non intrando reuelare videtur confessionem. Hinc Ioannes Maior in quarto distin. 21. & Adrianus in 4. de confess. post quintam quæstionem dubi. 10. omnino volunt sacerdotem debere redire, & non intrare, eo quod lex de uita tuenda diuina est, & naturalis, & proinde fortior est, quam lex de celanda confessione quæ est naturalis tantum: sed neque reditus ille vllo modo ex sua natura talis arcani, & peccati manifestatiuus est. Quod si fortè manifestatiuus sit illius, nihil tamen fit palam alijs, quod illis prius notum non fuerit, illi enim prius talem conspirationem norunt; sed præterea manifestatio hæc in ipsius penitẽtis decus, & honorẽ cedit, ostendit enim confitentis penitentiam. Nauar. citat. numer. 135. ob quæ argumenta dubius est, Scotus in quarto distinct. 21. q. 2. ad tertiũ, & potius sententiam maioris sequẽdam putat.

5 Alij tamen verius cum Richardo in quarto. distin. 21. art. 4. quæst. 2. ad quintum. existimãt in hoc casu teneri siluam intrare, etiam cum certo vitæ suæ periculo, potiusquam redeundo reuelare confessionem, in quo casu moriens martyr Christi efficietur. Quamuis enim lex de se tuendo sit naturalis, lex vero secreti confessionis sit diuina positiua, & ceteris paribus, diuina & naturalis, qualis est illa de se, vitaque sua tuenda, præstet diuinę positiuæ, qualis est de seruando sigillo confessionis, in hoc tamen casu cetera non sunt paria, cum illa de se tuendo lata sit ad propriam vtilitatem, sigillum vero confessionis ad vtilitatem publicam, ne scilicet cõfessio fiat odiosa, sed magis grata & amabilis, vt patet a simili, Nam lex de seruando secreto est naturalis, lex vero de seruando secreto cõfessionis partim est naturalis, partim vero diuina positiua, & tamen qua parte est positiua diuina, fortior est quam qua parte est naturalis, & non alia ratione, nisi quia qua parte est diuina positiua totius Christianitatis decus & commodum respicit, qua vero est naturalis, solum decus & vtilitatem eius respicit, qui secretũ commisit. Nauar. cit. num. 139.

Præterea licet ille reditus simplex, & non intrare siluam, non sit sua natura manifestatiuus delicti confessi, cum huiusmodi tamen circumstantijs erit, videlicet, cum illa confessione in ingressu siluæ facta, & tali tempore quando nulla erat spes, vel suspicio regressus sacerdotis: maximè quando sacerdos ille prius talem regressum nullo modo, aut signo significaret, sed potius ostenderet se libentius, & alacrius alijs siluam intraturum; his enim consideratis circumstantiis comites merito patefactam conspirationem in confessione conijcere possunt: sicut a simili, Non est signum homicidii tenere ensem strictum in manu, sed neque cum eo currere; At vero cum alijs circunstantijs erit, nimirum, si ensis sit cruentus, & illius lator exeat e domo vbi quis nuper sit vulnere mortuus, nec vllus, alius in domo reperiatur; sic enim ferre ensem strictum erit signum & indicium certissimum homicidij, ex Ioann. Andr. & Specul. titu. de probatio. §. fina. versic. decimotertio, numer decimonono. & Panormit. in capit. tertio loco. de probatio. colum. 4. Nauar. cit. numer. 136. & 137.

6 Deinde quamuis nullum patefiat peccatum quod prius cognitum non fuit, patefit tamen confessio peccati in confessione tantum noti, & ita reuelator est confessionis. Nam secundum omnes, confessarius qui meretricis publicè & palam quæstum facientis confessionem audit, dicere non potest; Hæc mihi mulier confessa est, se esse meretricem. Contra omnes item est, confessarium patefacere posse confessionem sine confitentis licentia, etiamsi manifestatio illa cederet in honorem pœnitentis, multoque minus eam in hoc casu palam facere poterit, cum illa non solum in honorem & decus

pœni-

penitentis non cederet, sed potius in eius ruinam & perniciem; fieri enim potest vt talis regressus confessarij, & confessionis manifestatio, causa sit mortis ipsius pęnitẽtis, quem comites fortè occidẽt, eo quod tale delictum manifestauerit. Sed præterea ex aliorum opinione sequitur confessarium posse patefacere pœnitentem sibi confessum esse hoc, & illud peccatum, quæ nouit is, cui ea patefiunt, quod contra omnes esse constat. Ex quibus omnibus constat teneri potius sacerdotem in tali casu siluā intrando mortem subire, quando redeundo confessionem reuelare iudicaretur, dummodo nulla alia sit iusta redeundi occasio, & excusatio, qua comites credant redire nisi ob criminis manifestationem. Naua. cit. num. 138. 139.

7 Hinc infertur primo, sigillum confessionis adeo stricte obligare, vt neq. ipse Papa, etiam ob maximam reipublicę vtilitatem, cum confessario dispensare possit, vt vllo in casu, præterquam ex licentia pęnitentis confessionem reuelet. Cum enim Papa dispensare non possit super scandalo, c. si quando. de rescript. & Panor. in ca. cum teneamur, de præben. & expresse Innoc. in c. inquisitioni. de sent. excom. multo minus super hac reuelatione confessionis sacramentalis, quæ non sine maximo & grauissimo scandalo fieri potest, ca. sacerdos. de pęn. distin. 6. dispensare valet. Est enim lex diuina quæ iubet confessionem sacramẽtalem teneri secretam, Papa vero dispensare non potest circa legem Diuinam, licet illam aliquando declarare poterit, in aliquo casu locum non habere, vt tradit S. Thom. 1. 2. q. 100. art. 8. Et quamuis non solum in iuramento, c. 1. & 2. & ca. verum. de iureiur. sed etiam in voto ex iusta causa, c. Magnæ. de voto. & S. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 10. & q. 89. art. 9. dispensare possit, non tamen in secreto & a sigillo confessionis Sacramentalis dispensare queat, quia nulla potest ad id faciendum iusta causa reperiri. Nauar. cit. numer. 130. 131. 132. & 133.

8 Infertur secundo, reuelare confessionem nisi quando id de licentia fieret confitentis rem esse per se malam perinde, ac fornicationem, & mendacium, & proinde sicut nec dispēsare potest Papa vt quis licite adulterium committat, vel mẽtiatur, quando per vitium adulterij, vel mendacij Respublica in tuto locari posset, non enim sunt facienda mala, vt inde bona sequantur. Rom. 3. ita neque in reuelatione confessionis dispensare potest, etiamsi per reuelationem eius maxima Reipublicæ mala & damna impedirentur. Nauar. cit. num. 140.

9 Infertur tertio, fortius ligare sigillum secreti confessionis, quam sigillum secreti naturę, illud enim nullo nisi vno casu, scilicet ex licentia pęnitentis, reuelare licet, Hoc autem multis casibus sine vlla dispensatione, vel licentia reuelare licet, veluti qui solus nouit, eum, qui cum Berta contrahere ponit, prius cum ipsius cōsanguinea occulte rem habuisse, ac ideo affinem illi esse, cum qua vult contrahere, impedimentum illud reuelare tenetur, & consequenter crimen illud occultum. argum. capit. super eo. de consang. & ca. præterea. 2. de spōsal. in hoc enim casu, si ille monitus, ab illo matrimonio contrahendo desistere nolit, potest ille qui solus nouit tale crimen occultum & impedimentum reuelare, quicquid Ioan. Maior. in 4. dist. 21. falso id neget. Naua. cit. num. 14. 27. & 129. cuius rei ratio est, quoniam ad impediendum matrimonium nondum contractum, vnius viri de impedimẽto testimonium ad probationem plenum sufficit, c. præterea. 2. responso. de testib. Immo & sola fama id efficit. cap. super eo. de consang. Nauar. cit. num. 28.

Pari ratione si quis alteri secreto diceret, Petrum hac nocte occidam, vrbem cras comburam, tale, vel tale malum admittam, si post quam ab illo talis secretò monitus sit, vt ab huiusmodi malis desistat, noluerit desistere, nec alia ratione impedire possum mala illa nisi peccatum reuelando in tali casu possum, & teneor illud reuelare. Siquidem in hoc casu lex illa de seruando secreto locum non habet, concurrit enim cum alia lege naturę, scilicet, Eripe illos qui ducũtur ad mortem, quæ fortior est illa de seruando secreto: concurrẽtibus vero duabus naturæ legibus contraria in aliquo casu dictantibus, standum est illi, quæ fortior est. Fortior autem est lex de eruẽdo aliquo a spirituali, vel temporali morte, quam lex de seruando famam, vt cōstat, quia sicut bona famæ bonis fortunæ pręstant: ita bona famæ a corporis bonis excelluntur. Nauar. cit. num. 23. 24. 25. & 30. & Man. cap. 18. num. 61. & c. 25. num. 43.

Hæc tamen nullo modo liceret reuelare si audirentur, & nota illi essent per confessionem Sacramentalem tantum, ideoque longe strictius est sigillum secreti confessionis, quā sigillum secreti naturæ.

10 Infertur quarto posse quem licite matrimonio coniungere illos, inter quos impedimentum nouit esse legitimum, puta si quis confessus fuerit suo parocho rem habuisse cum aliqua, cum cuius intra quartum gradum consanguinea nunc matrimonium contrahere deliberat. Quamuis enim parochus eum monere debet, ne id faciat, si tamen publicè petat a parocho, vt ipsos matrimonio coniungat, non obstante scientia talis impedimenti, eos coniungere tenetur, argum. cap. si sacerdos. de offic. ordin. Nau. cit. num. 144.

Pari ratione si parochus in confessione nouerit aliquem excommunicatum, secreto eum monere debet ne Eucharistiam petat: si tamen is publice coram aliis peteret, tenetur eam ipsi præbere. Et præterea quamuis talis parochus illum in secreto, dum solus est, vitare possit, coram alijs tamen non potest, etiamsi extra confessionem secreto id nosset. capit. cum non ab homine. de sentent. excommuni. & capit. si sacerdos. de offic. ordin.

Hodie vero excommunicatum, donec denunciatus fuerit, vitare non tenetur, vt constat ex Extrauag. Ad Euitanda scandala. Martini V. Nauar. cit. numer. 145. & Man. cap. 27. numer. 35.

11 Infertur quinto, non esse omnino verum, quod quidam affirmant, nempe confessariũ quoad confitentem, ita se gerere debere extra confessionem, sicut se gessisset, si eum nullatenus audiuisset. Nam primo si nullatenus audiuisset excommunicationem, vel impedimentum Matrimonii, de quib. supra, nõ posset eum, vel secreto monere, vel in secreto euitare, & tamen audita confessione id efficere potest. ca. cum non ab homine. de sent. excomm. Secundo, si quis per solam confessionem sciret aliquem esse malum virum, quãuis per omnes alias vias eum haberet vt bonum, occurrente tamen prælati electione, in eundem, si non audiuisset eius confessionem, & posset, & deberet eligere, quem tamẽ propter scientiam in sola confessione habitam, nec debet, nec, potest eligere, aut illi suffragari. argum. cap. cum in cunctis. §. fin. de elect. & cap. perpetuo. de elect. in 6. & cap. si sacerdos. de offic. ordin. & Nau. cit. num 146.

12 Infertur sexto, eum, qui eligit indignum, quem sola confessione talem esse nouerat, incurrere pœnam suspensionis, de qua in ca. cum in cunctis. §. fin. de elect. Siquidem in illo cap. iuncto ca. cum Nintoniensis. eod. tit. pœna illa eligenti scienter indignum imponitur; vnde cum talis confessarius sciens indignum eligat, & ea scientia sciens, quæ facit ipsum peccare, pœnam illam incurrit. Nam vt constat, tam efficax est scientia per confessionem quæsita, quam alia secreta, quippe quæ in ipso foro Dei est acquisita; & ideo si priuata & secreta, alia notitia incurrere facit hanc pęnam suspensionis, etiam & ista faciet c. inter ceteras. de rescript. & Nauar. cit. num. 147. & 148. Quamuis etiam secundum allegata, & probata iudicare debet confessarius quando iudex est, & non secundũ propriam scientiam, ca. pastoralis. §. quia vero. de offic. deleg. & ca. iudicet. 3. q. 7. tamen ex tali scientia priuata, cõfessarius iudex multum se iuuare potest, vt diligentius rem perscrutetur, secundum omnes. vnde vtile est, quod talis delinquens, recusatione, vel alio iusto modo illius iudicis, cui crimen confessus est, iudiciũ, si possit, declinet, quoniam non mediocriter illa priuata scientia illum iuuabit ad inquirendum diligentius veritatem, immo & ad confirmandum contra eum iudicium. Naua. cit. num. 149.

Infertur septimo secundum omnes iuste posse confessarium electoribus dissuadere alicuius in prælatum electionem, ob solam malitiam de ipso per cõfessionem cognitam, modo ita rem gerat vt nullo modo peccatum ipsius vlli prodat. Naua. cit. num. 150.

13 Infertur octauo, quomodo intelligendum sit cap. officij. de pœnit. & remiss. vbi habetur, quendam confessarium detexisse peccatum sibi in confessione patefactum. Nam licet legatus ille Papæ peccatum reuelauerit, vt ei consuleretur, in dubio casu quid esset faciẽdum, quod licet, vt ex ca. omnis vtriusque sexus. de pęnit. & remiss. colligitur, non tamen manifestauit peccatorem; immo neque peccatum mulieris ita reuelauit, vt peccator cognosci valeret, quod licitum est. Nauar. cit. num. 78. & 125. Quod vero in ca. Matthæus. de simonia. habetur, Matthæum Cardinalem pro consilio habendo peccatum, & peccatorem Papæ reuelasse; & in capit. lectæ. de renunciat. dicitur Archiepiscopum quendam reuelasse etiam Papæ peccatum, & peccatorem, qui ipsi confessus erat, non probant licere aliquando peccatorem reuelare; quia non constat ex capit. Matthæus. an ille Cardinalis illud nouerit ex confessione pœnitentis, sed exinde solum colligitur, secrete id Papæ retulisse, quę duo longe inter se diuersa sunt, quorum vnum ex iusta causa licitum esse potest, alterum vero nulla de causa sine licentia pœnitentis licet. Illud vero capit. lectæ. nihil loquitur de peccati confessione, sed de renunciationis cuiusdam manifestatione. Nec vllum eo in loco, verbum est, quod significet Abbatem, de quo ille textus agit, confessum fuisse sacramentaliter Archiepiscopo; sed solum confesum fuisse humiliter, secrete, & reuerenter, vt quemlibet aliquod crimen coram superiore confitentem decet. Nauar. cit. num. 127. & 129.

De Absolutione, & forma absoluendi. Cap. XXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Absolutionis forma iudicatiua esse debet.*
2 *Absolutionis de substantia sunt illa solum verba*; Absoluo te.
3 *Absolutionis formæ superflue additur*, Et restituo te sacramentis Ecclesiæ &c.
4 *Absolutionis forma quomodo verificatur, quando peccata prius ob contritionem dimissa fuerant.*
5 *Absolutionis formæ male additur*, Absoluo te auctoritate Papæ, vel Episcopi.
6 *Absolutionem a peccatis tria præcedere debent, et quęnam illa sint.*
7 *Post absolutionem datam quæ facere debet confessarius.*
8 *Absoluendo a censuris, quatuor obseruet confessarius, et quænam illa sint.*
9 *Post absolutionem ab excommunicatione mandata iusta & rationabilia pœnitenti imponere debet.*
10 *Absolutio quasi ad cautelam facta, qualiter fieri oportet.*
11 *Absoluens ab excommunicatione, quem non potuit, quid postea habita rei notitia facere debet.*
12 *Absolutio sub conditione propria de futuro fieri nequit.*

Primo

1 PRimo quidem absolutionis forma quoad se iudicatiua esse debet, Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; non autem optatiua, vt Absoluat te Deus: prout ex Ioan. 20. constat, vbi dicitur; Quorum remiseritis peccata, remissa sunt: & in Concilio Florentino sub Eugenij decreto. §. quartum sacramentum, declaratum fuit. & Matth. decimosexto. dicitur quodcunque solueris super terram. vbi constat in vtriusque locis dici, Remiseritis, & solueritis, nō autem, optaueritis remitti, aut solui. Quod ipsum docet S. Thom. 3. part. quæst. 84. artic. 3. Non est tamen neganda iusta esse forma illa; Ego tibi remitto peccata tua. ex S. Thom. in illo artic. tertio, ad tertium & Caie. ibidem. Naua. in c. qui vult. num. 9. de pœnit. distin. 6. Illæ uero absolutiones, quæ publicè fiunt in Ecclesia ad Primam, & ad Completorium, s. Misereatur tui omnipotens Deus &c. & illæ, quas Confessarij omnes dicere solent, Dominus noster Iesus Christus te absoluat, &c. & Misereatur tui omnipotens Deus, &c. non sunt propriè absolutiones, sed preces pro absolutione a Deo imponenda emissæ. Naua. cit. num. 10.

Secundo, de absolutionis substantia sunt illa solum verba, *Absoluo te*, ex S. Thom. & Caietano, & Concilio Florentino vbi supra. & idem de illis verbis, *Remitto tibi*, vel *Condono tibi*, sentiendum est. Nau. cit. num 18. reliqua verba de essentia absolutionis non sunt; conuenienter tamen adduntur ipsi formæ absoluēdi verba illa; *Ab omnibus peccatis tuis*. Nauar. cit. num. 31. Male autem & periculose a nonnullis addi solet, *De Contritis*, quia non solum contrita, sed etiam attrita peccata possunt per absolutionem deleri; hoc autem verbum, *Cōtritū* omnino excludere videtur attrita, sicut albū nigrum; superfluè etiam additur, *De oblitis*, seu, *De non confessis*: si enim debitam adhibuerit diligentiam pœnitens, vt peccatorum suorum recordaretur, & tamen dum confitetur alicuius, vel aliquorum oblitus fuerit, nihilominus tamen absolutio sacramentalis extenditur ad ea, quæ per obliuionem tacita fuerunt. Nauar. cit. num. 32.

Est tamen obliuio peccatorum pœnitenti noxia, quia licet oblita etiam sine culpa, simul cum alijs virtute absolutionis sacramētalis deleantur, tamen non potest pœnitens de peccatis oblitis sic absolui, quin cum in memoriam redierint ea confiteri teneatur, vel statim, vel tempore ad id destinato, & præterea absolutionis sacramētalis virtus, qua magna pœnæ pars peccatis in purgatorio debitæ condonatur, non tam efficaciter peccatis obliuioni traditis, ac alijs applicatur. Præterea quoties indulgentiæ a sede Apostolica his, qui confitentur, conceduntur, etiam pœnis peccatorum per obliuionem inculpabilem omissorum delendis prosunt. Nauar. cit. numer. 33.

Immo, & peccatum reseruatum, vel cui cēsura erat annexa, pbabiliter obliuioni traditum desinit esse reseruatum, & absoluitur ab illa censura, quando confessarius potestatem habebat absoluendi etiam a talibus, & absoluisset, si ei fuissent confessione aperta, secundum Palud. in quarto dist. 18. quęst. 5. colum. pen. Gabr. 4. dist. 17. quæstio. 1. sub finem. Adr. in 4. quæst. 4. col. 10. de confess. & Nauar. cit. num. 32. & in c. 1. §. cautus. num. 32. de pœn. dist. 5. iuxta ea quæ diximus ca. 16. §. 8. versic. septimo.

3 In forma etiam absolutionis superfluè additur, *Et restituo te vnitati fidelium sanctæ Ecclesiæ, & sacramentis eius*. Siquidem si iam absolutus sit, eo ipso quod fidelis sit, iam de se restitutus est. Quod vero a quibusdam etiam in absolutionis forma addi solet, *Absoluo te ab omnibus peccatis tuis, si & inquantum possum & debeo*, quamuis nō omnino male additur; quia fieri potest, vt confessarius ea verba dicat, non quia dubitat de casu sibi patefacto, an sit reseruatus, tunc enim nec potest, nec debet se ingerere ad absoluendum ab illo casu, sed remittere ad superiorem; sed quia pęnitenti esse possunt aliqua peccata, quæ oblitus est, a quibus confessarius absoluere nequiret, tamen simpliciter satius est illa verba omittere, quam addere. Nauar. in d. c. qui vult. num. 31. de pęn. d. 6.

Ex dictis colligitur, quod licet huiusmodi particulæ formæ absolutionis sacramentalis necessariæ non sint, neq; necessitate præcepti, neq; sacramenti; Hæc tamen forma; Absoluo te ab omnibus peccatis tuis, quæ mihi confessus, quæq; oblitus es, cum omnibus circunstantijs, vtilis esse potest quo simpliciores confessarij admoneantur, non solum eius mentis esse debere, vt a peccatis sibi palam factis absoluant confitentem; sed etiam ab omnibus, quæ ille pęnitens palam fecisset, si ea cum suis circunstantijs fideli memoria tenuisset. Nau. cit. num. 31.

4 Quamuis aliquando sacerdos pęnitentem non absoluit vel propter aliquod impedimentum ipsius pęnitentis, vel quia iam per contritionem solam antequam ad sacramentum accedit, gratiam consecutus sit, & absolutus a peccatis; verum tamen dicit Sacerdos, cum pœnitenti ait; *Absoluo te a peccatis tuis*. Quoniam absolutio, inquantum exit a Sacerdote, semper est efficax & certa; licet quandoq; ex parte illius cui fit, inefficax maneat, omnia enim Sacramenta ex se sunt signa, & causa certissima gratię quamuis nonnunquam propter pœnitentis indispositionem, gratiam, & culpæ remissionem non causent. Quando autem pęnitens contritus accedit, & consequēter in gratia est, confessarius quidem eo casu per suam absolutionem non remittit culpā, quia non inuenit illam in pœnitente, confert tamen gratiæ augmentum, quæ ex sua natura sufficiens est, ad delenda peccata si ea in pęnitente inueniret, & etiam aliquam partem pęnæ purgatorij remittit, si qua talis post contritionem remansit, Nauar. in c. voluissent. §. ex ijs. n. 10. de pęn. d. 5. & in d. c. Qui vult. n. 16

5 In

5 In forma absolutionis Sacramentalis inepte ab aliquot confessarijs additur, *Absoluo te auctoritate Papæ, vel Episcopi, uel parochi*. Siquidē omnium in foro conscientiæ absoluentium vna est auctoritas, & potestas ministerialis a solo Deo in susceptione ordinis Sacerdotalis collata, & non quando audiendi confessionē copia, siue licentia eis facta est, vt additamentum illud significat, sed tunc solum conceditur eis materia subdita. Nauar. d. ca. Qui vult. num. 19.

At vero in absolutione voti, iuramenti, excommunicationis, & similium, vti solent cōfessarij, scilicet, Confessarius seu Pœnitentiarius Romæ, his uerbis; *Auctoritate Domini nostri Papæ, cuius Pœnitentiariæ curam gerimus*, & rectè, quia hæc iurisdictionis sunt, & non ordinis, & non talis iurisdictionis, quam ordo necessario requirat, & ita non a Deo immediate cum Sacramento assumuntur, sed a Christi Vicario, vel alijs inferioribus communicantur. capitul. ita Dominus. distinctio. decima sexta.

Possunt tamen excusari qui absoluūt a peccatis dicendo, Auctoritate Papę, Episcopi, vel parochi &c. quia possunt illis verbis significare se tunc habere sibi materiam subiectam quāprius nō habuerunt, vel potētiam quam prius habuerunt habitualem, redactam tunc esse in actu, exercendo illam superioris auctoritate, iuxta illa quæ tradit Panor. in Clem. 1. de priuileg. & Nauar. citat. numer. 21. 22. & 23.

6 Ante absolutionem verò a peccatis confessarij, vt plurimum tria præmittere debent, scilicet, precationem, qua pęnitens a Deo absoluatur, quæ ut plurimum fit per *Misereatur tui &c.* vel per, *Dominus noster Iesus Christus te absoluat*; vel per utrumque, hoc tamen non est de substantia, sed neque de præcepti necessitate; est tamen congruum, & conueniens.

Secumdum est, manus impositio super capite pęnitentis; Sed neque hoc est absolutioni substantiale, neque de necessitate præcepti, secundum S. Thom. 3. part. q. 84. ar. 4. Immo aliquando facere malum est, puta cum pęnitens est femina, & forte molli pulchritudine, ac molliter ornata, secundum Palud. in 4. dist. 22. quæst. 3.

Tertium est relaxatio a censuris, si quibus pęnitens est nodatus, & hoc licet forte non sit substantiale absolutioni peccatorum, est tamen necessarium necessitate præcepti, si confessarius videt eum esse illis nodatum. Nam Paludanus in 4. distin. 22. quæst. 3. docet per excommunicationem hominem incapacem esse absolutionis. Quando vero nescit confessarius, an pęnitens ullis censuris sit implicitus, tunc non præceptum, sed consilium tātum est, absoluere illum ad cautelam prius a cęnsuris. Et non solum prudens consilium erit absoluere ab excommunicatione maiore, uel minore, sed etiam ab omni censura, ad quam sua potestas extenditur. Nauarrus citat. numero 25. 26. 29. & 30.

Et quamuis, si Sacerdos dicens *Absoluo te*, ea mente sit, vt velit eum absoluere ab omnibus, a quibus ipse iustè potest, siue cēsuræ sint illæ, siue peccata, sufficeret ad hoc, ut non solum a peccatis, sed etiam a censuris absoluisse dicatur, maxime si recta intentione super pęnitentem dixerit, *Absoluo te in nomine patris, et filij, et spiritus sancti*, (mente autem prædicta videtur esse sacerdos, qui rectam intentionem faciendi, quod debet, habet.) ex Ioan. Gersono in 2. par. fol. 183. col. 1. sub ca confessio. & clarius fol. eod. col. 3. sub capit. excommunicationum. (cuiusmodi animum habent fere omnes confessarij qui absoluunt expresse, uel virtualiter, dum absoluere proponant a necessarijs:) secus tamen si dicerent super pęnitentem, & adderent, quod fere omnes faciunt: *Absoluo te ab omnibus peccatis tuis in nomine patris, etc.* Nam per hanc additionem, videtur eorum intentio ad solam peccatorum absolutionem restringi, adeo vt si qui taliter absoluit, rogaretur, num ea mente fuerit, vt etiam a censuris absoluere voluerit, fortassis responderet non fuisse, & saltem pęnitens, eam solum de absolutione a peccatis iuste intelligere posset, præsertim cum absolutio a peccatis alia longe sit ab absolutione censurarum, quia illa Sacramentalis; hæc non: illa fit potestate immediate a Deo accepta, hæc vero alia: vnde prudentius faceret qui vtramque absolutionem, id est, prius a censuris, & postea a peccatis faceret. Nau. in c. 1. §. cautus num. 33. de pęn. d. 5. & in d. c. Qui vult. nu. 27.

7 Post absolutionem vero tria facere confessarij debent, scilicet, inuocationem Trinitatis, per illa verba; *In nomine patris, et filij, et spiritus sancti.* Signum crucis, quod faciunt, dum illa proferuntur, & pęnitētiæ iniunctionem. Quæ tria licet non sint de absolutionis essentia, & substantia, conuenienter tamen & meritò frequentanda sunt. Inuocatio enim Trinitatis quædam protestatio est confessarij, quā se nō sua virtute, sed Diuina, non auctoritate sua, seu auctoritatiue, sed ministerialiter tantum absoluere confitetur. Signum autem crucis adeo est in absolutione illa res apta, vt Stephanus Papa in c. Nunquid. de consecr. d. 5. dixerit omnia charismata sacerdotalis misterij crucis figura perfici. Pęnitentia vero vel ante, vel post absolutionem sacramentalem, vel etiam in ipsa absolutione, iniungi potest, & quocunque horum modorum iniungatur, æque sacramentalis est, quamuis melius est ante absolutionem iniungere. Nauar. cit. numero 35.

Vtile vero est, vt confessarius iniungat pœnitenti bona quæ fecerit in remissionem peccatorum. Cum enim tres gradus sint bonorū, quibus satisfacimus, vnus eorum, quæ nos ipsi voluntarie assumimus; Secundus eorum, quæ sub conditione, si ea fecerimus, imponuntur, & Tertius eorum, quæ in particulari nobis imponuntur a confessario, hic tertius est magis satisfactorius quam secundus, & secundus

dus quam primus, qui nullatenus est sacramentalis, & ideo bona satisfactoria per confessarium in satisfactionem iniuncta ceteris parib. plus pœnæ purgatorio luendæ tollunt, quã quæ voluntarie a pęnitente assumuntur. arg. c. quem pœnitet. de pęn. dist. prima. Nau. cit. num. 36.

Per illam vero clausulam, quicquid boni feceris &c. quamuis nihil necessario faciendum præcipiatur, neque illis verbis pura & absoluta iniunctio pœnitentiæ fiat, est tamen conditionalis: & ideo ex intentione confessarij si impleatur conditio, bona illa sic generatim sub illa tacita conditione iniuncta magis erunt satisfactoria, quam ea quę voluntarie a pœnitente fiunt, non sunt tamen ita satisfactoria, sicut illa, quæ in particulari, & pure a confessario imponuntur, cum hæc sacramentalia omnino sint, & obligatoria. Quo autem magis quis se ad aliquid faciendum obligat; tanto illud, ceteris paribus, est melius, & Deo gratius. ex glossa recepta in clem. 1. de reliq. & venerat. sanctorum. verbo. seipsum. Nauar. cit. num. 37. 39.

8 In absolutione a censuris, si quem certo cõfessarius excommunicatione nodatum nouerit, quatuor seruare debet. Primum est, vt accipiat iuramentum, quod stabit mandatis ecclesiæ cap. primo cap. ex tenore. ca. de cetero. de sentent. excomm. Secundum est, si sit excommunicatus pro culpa notoria, præmittatur sufficiens emendatio, seu satisfactio ca. ex parte prima de verborum signific. & si pro contumacia notoria excommunicatus sit, prius soluat expensas ca. venerabilibus. §. porro. de senten. excom. in 6. Sin vero culpa, seu contumacia pro qua excomuiunicatus est, dubia fuerit, satis erit dari cautionem sufficientem & idoneam, per iura prædicta. Et si non potest satisfacere in duobus casibus prioribus, nec dare cautionem idoneam in alijs, præstet iuratoriam. Tertium, quod seruari debet est, vt absoluatur per eum, qui tulit sententiam, vel per superiorem eius, vel alium, cui sit ab excommunicatore, vel superiore facta facultas cap. pastoralis. §. præterea. de offic. ordin.

Quartum est, vt absolutio fiat cum psalmo Miserere mei Deus, vel alio pœnitentiali, & cum oratione, Deus cui proprium est &c. sed in ea parte, quæ dici consueuit; Quem delictorum catena constringit, ponatur, loco catena, excommunicatio, cum alijs præscriptis precib. cap. nobis 2. de senten. excomm. & fusius tradit S. Ant. 3. par. tit. 24. c. 77. §. 1. Naua. cit. num. 53. 54.

Post absolutionem faciat confessarius, seu alius absoluens illi mandata iusta, & rationabilia, alias appellare posset. cap. vt debitus. de appellat. ex S. Antonino vbi supra, & alijs; quod verum est in exteriori foro; in interiore autem satis est non acceptare illa, quia in eo foro non appellatur, cum secretum sit c. si sacerdos, de offic. ordin. Erit autem mandatum iustũ; si excõmunicato a iure iniungetur principaliter, ne contra illum canonem vnquam veniat; puta incendiario, vt nunquam incendat, percutienti clericum, vt nunquampercutiat, & similia. 23. quæst. 8. cap. pessimam. Aliquando etiam requiritur cautio, quod de cetero talia non faciat. Extrau. grauem. de senten. excomm. sin vero sententia apparet iniusta; nullum mandatum fiat absoluto. argum. cap. sacro. de senten. excomm. Defunctus autem excommunicatus, & in loco sacro sepultus, cum absoluitur, non exhumetur, sed sepulchrum eius verberetur, vt fit circa viuos. capit. a nobis. de senten. excomm. Nauar. cit. num. 54. & 55.

Quamuis excommunicationis absolutio regulariter fieri debeat seruatis illis quatuor, maxime quando certo constat pœnitentem aliqua excõmunicatione nodatum esse, quia tamen nullum eorum quatuor de essẽtia absolutionis est, nec commode seruari possit forma præscripta, iusta de causa omitti possunt, ita vt absolutio simplici verbo fiat, dicendo, Absoluo te ab excommunicatione, vel rebenedico te, & etiam quibuscunque alijs similibus verbis, dummodo absoluens intendat id facere. ex gloss. in cap. cum desideres; de sent. excomm. Rich. in 4. dist. 18. ar. 10. quæst. 5. S. Anton. 3. part. tit. 24. cap. 77. Quia absolutio ab excommunicatione non est sacramentalis, sed potius quiddam consequens iudiciariam iurisdictionem, & ideo verba ipsa efficaciam habent ab intentione dicentis, vnde satis est vt verba quibus vtitur, suam intentionem exprimant, scilicet remotionem excõmunicationis, in absolutione autem peccatorum quæ sacramentalis est, non ita. Nauar. cit. num. 56. 57. 59. & 69.

10 Quando autem nescitur an pœnitens excommunicatus sit, & absolutio veluti ad cautelam fieret, quod ferè ab omnib. fit confessarijs, nullum quatuor prædictorum videtur seruandum, sed simpliciter facienda est absolutio, sub hac, vel simili formula; *Auctoritate, qua fungor, siue iure communi, siue priuilegio tibi, vel mihi undecunque ad id concessa, absoluo te ab omnibus censuris excommunicationis maioris, vel minoris, interdicti, & suspensionis, si quibus quomodolibet ligatus existis, quatenus iuste possum.* Cum enim hæc consuetudo sit omnium, seruanda est. arg. ca. fin. de consuetud. postea vero absoluat eum a peccatis, si possit, absolutio enim a peccatis, absolutionem a censuris prærequirit 26. q. 6. cap. si presbyter. Quamuis frequenter perfecta est confessio, cum iusta censurarum, quibus ligatur, ignorantia, vel obliuione, facienti enim quod in se est, vt recordetur peccatorum & censurarum, & in eo animo existenti vt ea confiteretur, & satisfaceret si sciret, absolutio negari non potest. Sicut etiam qui confessus est alicui potenti. eum ab omnibus suis peccatis & cẽsuris absoluere, & quędam reseruata inculpabiliter oblitus fuerit, a quouis inferiori ab eis postea solui potest, secundum Palud. in 4. dist. 18. quæst. quinta colum. pen. Et qui mortale aliquod peccatum obliuisci-

niſcitur, aut non aduertit, abſoluitur ab eo, nulla pro eo pęnitentia, ſaltem ſpeciatim, iniuncta.

11 Cum contingat quem ex facto abſoluere alium ab excommunicatione, de qua non poteſt, cum poſtea aduerterit, debet, ſi poteſt, certificare abſolutum de errore ſuo, hoc eſt, dicere illi, ſe eum, cum non poſſet, abſoluiſſe, eique conſulere debet, vt impetret abſolutionem ab habente poteſtatem abſoluēdi eum, & interim habere illum, ac ſi non abſoluiſſet, quia ſtultus non debet eſſe melioris conditionis, quam ſapiens cap. eum qui. de præben. in c. & cap. 1. de poſtul. prælat. Naua. cit. numer. 60 Quando autem Epiſcopus alicui committit abſolutionem ab omni excommunicatione ſimpliciter, non poterit propter hoc abſoluere illum excommunicatum, cuius abſolutionem non commiſiſſet in ſpecie, forte, quia erat excommunicatus propter damnū illatum Epiſcopo, vel aliquid ſimile. argu. regulæ. in generali in 6. ſecundum Paludanum in 4. & S. Ant. in 2. par. tit. 24. cap. 77. §. 1. Nau. cit. num. 61.

12 Abſolutio ab excommunicatione quamuis fieri poſſit ſub conditione rei præteritæ, vel præſentis, quia hęc non eſt proprie conditio. l. cum ad præſens ff. ſi cert. petat. & Panor. in ca. 2. de baptiſmo. ſub conditione tamen propria, quæ de futuro eſt, puta, ſi ſatisfecerit, fieri non debet, nec taliter abſolutus, ſimpliciter abſolutus cenſetur. c. actus. de reg. iur. in 6. & S. Anton. in cap. 77. vbi ſupra; facta tamen ſic abſolutio valebit, & erit efficax, quando conditio illa adimpletur, non prius. arg. cap. præterea 2. de appell. & cap. ſi pro te. de reſcrip. in ſexto. Nauar. cit. num. 62. 63. 64. & 65.

Abſolutio excommunicato alicui, vel ab excommunicato facta an ipſo iure teneat. Cap. XXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus ſcienter petens prius a peccatis, quā ab excommunicatione abſolui, peccat.*
2 *Error Angeli dicentis poſſe quem prius a peccatis, quam ab excommunicatione abſolui refellitur.*
3 *Excommunicationem probabiliter ignorans ſi a peccatis abſoluatur, valide abſoluitur.*
4 *Excommunicatum ſe ſciens, ſed tamen putans poſſe ſe prius a peccatis abſolui, ſi abſoluatur a peccatis, ualet abſolutio, ſed peccat confeſſarius.*
5 *Pœnitens excommunicatus ſciens, aut ſcire debens, ſe a peccatis prius abſolui non poſſe, ſi abſoluatur, non ualet abſolutio.*
6 *Abſolutio ab excommunicato data ualet.*

1 MAteria hæc quamuis difficilis ſit, quid tamen in ea probabiliter dicendum ſit, in ſequentibus dictis exponemus.

Primo, certum eſt, tam pœnitentem, qui ſciens ſe excommunicatum maiori, vel minori excommunicatione; a peccatis ſe abſolui patitur, quam confeſſarium eum abſoluentem, ſacrilegium committere. De pœnitente conſtat, eo quod etiam excommunicatus minori excommunicatione excluſus eſt a participatione ſacramentorum cap. ſi celebrat. de cler. excom. miniſtr. De confeſſario etiam patet, quia dat ſacramentum ei qui, eſt incapax, & ab eorum participatione ſemotus, & ita ſacramēto abutitur, quod eſt ſacrilegium. ex S. Thom. 2. 2. quæſt. 69. artic. 3. Excommunicatus enim adeo a Diuinis eſt ſegregatus, vt licet eum peccati pœnituerit, eis tamen intereſſe non poteſt cap. ſacris. de his quæ vi. & ita cum ſacramentorum perceptio præ omnibus alijs diuinis excommunicato prohibita ſit, adeo vt excommunicatus minori, quāuis alijs diuinis intereſſe poterit, ſacramenta tamen percipere nequit d. cap. ſi celebrat. & cap. Engeltrudam 3. quæſt. 4. conſequens eſt ſic abſoluentem mortaliter peccare, cum abſolutio a peccatis ſacramenti pęnitentiæ pars ſit. Vnde in cap. A nobis. 2. de ſent. excomm. habetur, excommunicatum, qui cum ſignis contritionis moritur, haberi quidem, quoad Deū pro abſoluto a peccatis, ſed donec ab excōmunicatione abſoluatur, nō eſſe illi communicandum. Nauar. in cap. fratres. n. 38. de pęn. diſtin. 5.

2 Hinc infertur falli Angelum, qui in verbo confeſſio 5. §. 10. docet poſſe confeſſarium abſoluere pœnitentem a peccatis, remittendo eum pro abſolutione excommunicationis ad ſuperiorem cui illa excommunicatio reſeruata eſt. Non enim valet, quod ait, hæretico excommunicato etiamſi relapſus fuerit, dari poſſe ſacramentum, quoties ad eccleſiæ gremium redierit, cap. ſuper eo. de hær. in 6. hinc enim ſolum probatur talem abſolui poſſe a peccatis, non tamen antequam ab excommunicatione abſoluatur. Nauar. cit. num. 39. 40. & 41.

Nec obſtat, quod quis ab vna excommunicatione abſolui poſſit, & tamen manere ligatus altera, capit. cum pro cauſa. de ſenten. excommun. & cap. ex parte. de offic. ordin. vt ideo abſolui poſſit a peccatis, ſine abſolutione ab excommunicatione: Quia abſolutio vnius excommunicationis non repugnat alteri excommunicationi, ſicut abſolutio peccatorum repugnat excommunicationi, quia abſolutio ab excommunicatione non eſt de numero diuinorum excommunicato prohibitorum, ſicut abſolutio a peccatis, quæ vnum eſt ex ſeptem ſacramentis. Nauar. cit. num. 42.

Et quamuis vere pœnitens de peccatis, ab ipſis abſolutus eſt coram Deo, ſine eo quod abſoluatur ab excommunicatione, & proinde reſtitutus videtur eccleſiæ ſacramentis, ſaltem in foro conſcientiæ. arg. c. ponderet. diſt. 50. & c. Dixi. & c. magna. de pęnit. diſt. 1. non tamen inde ſequitur abſolui quempiam poſſe a

se a peccatis, non pręmissa excommunicationis absolutione, vt recte docent Rich. in 4. distin. 18. artic. 9. quæst. 5. & Palud. in 4. dist. 17. quæst. 5. colum. 4. & distin. 22. quæst. 3. Quia primo nemo scit an sit odio, vel amore dignus. Eccles. 9. & deinde licet excommunicatio aliquando non tollat amicitiam Dei, veluti cum quis iniuste excommunicatur, tollit tamen externam communionem, & etiam internam quæ fit mediante institutione ecclesiæ, qualis est communicatio in sacramētis, in missa, & alijs precibus. ex Caiet. tom. 1. tract. 31. quæst. 13. & Fel. in cap. fi. de test. cogen. & Naua. cit. nu. 43. 44. & in c. 1. §. cautus. num. 24. de pęn. dist. 5.

3 Secundo, excommunicationem qua iustè ligatur, iuste ignorans, vel eam oblitus, si absoluatur a peccatis, vere absoluitur, ita vt nō teneatur confessionem iterare. Quia res quę culpa caret, in damnum vocari non debet ca. 2. de constit. & cap. sine culpa. de reg. iur. in 6. Vnde in cap. Apostolicæ. de cler. excom. ministr. habetur, excommunicatum, qui ob iustam ignorantiam diuina celebrauit, excusatum esse. Et certe si impetratio beneficij ab eo, qui se probabiliter excommunicatū ignorat, tenet, cum tamen sit lex, quę declarat collationem beneficij excommunicato factam non valere, cap. proposuit cum gloss. de cler. excom. ministr. & glossa 2. in d. cap. Apostolicæ. & Felin. in ca. sicut tuis. col. 2. de simonia. A fortiori valebit excommunicato absolutio a peccatis facta; cum nulla extet lex, quæ habeat absolutionem a peccatis excommunicato factam, esse ipso iure nullam. Naua. in d. c. fratres. n. 45. & 46.

Hinc colligitur bona regula & consolationis plena, pro multis, qui confessi sunt ignorantes se excommunicatos, si bona fide confessi sunt peccata, & non meminerunt se vlla excommunicatione teneri, & absoluti fuerint, non tenentur ad confessionis iterationem, quamuis consulendum est vt ab excommunicatione absoluantur. Quæ regula ex doctrina Caietani colligi potest in summa, verb. absolutionis impedimenta. & verbo. cōfessionis iteratio. & in Quæstione 1. de qualitate confessionis. Nauar. cit. num. 50.

4 Tertio, qui scit, & fatetur se excommunicatum, & siue iustè, siue iuris, vel facti fictione & errore ductus putat se absolui posse a confessario; si ab eo prius absoluatur a peccatis, quam ab excommunicatione, siue quod non posset, siue quod non meminisset, vere absoluitur a peccatis, male tamen facit confessarius. Ratio est, Quia excommunicatus preces horarias persoluens, satisfacit, ex glossa in ca. præsbyterum. dist. 28. & Quia Sacramenta data, vel recepta ab excommunicato valida sunt. Nauar. cit. num. 47.

4 Quarto, Pęnitens & excommunicatus qui sciret, aut scire deberet se absolui non posse a confessario si absoluatur, inutilis est absolutio, cuius ratio non est, vt multi putant, quod excommunicatio reddat excommunicatum talis absolutionis incapacem; sed quia huiusmodi pœnitentis non est integra confessio; aut si est integra, se tamen indignum absolutione reddit. Quia aut non confitetur illud peccatum, quod committit, volēs absolui ab excommunicatione, & esse particeps illius Sacramenti a quo est exclusus, & sic confessio non est integra, & iteranda est; aut confitetur illud peccatum, & tamen vult absolui, & ita caret proposito abstinendi a futuris peccatis, & id palam facit confessario, & sic indignum se reddit absolutione, & proinde absolutio ei data ipso iure inutilis est, Naua. cit. num. 48.

6 Quinto, Absolutio ab excommunicato data, licet dari non debeat, tenet tamen ipso iure. vt Angelus in verbo Confessio. 5. §. 10. & Caietan. in verbo Confessio iteranda. & Tomo 1. opusc. tract. 5. quæstio. 5. docent, vbi secutus S. Thom. in 4. distinct. 17. quæst. 3. art. 4. tenet confessionem & absolutionem informes, sine contritione & attritione iusta validas esse, modo integra sit peccatorum cōfessio. Nauar. in ca. 1. §. cautus num. 25. 26. de pœn. distin. 5. Pro quo quinto dicto facit, quia professio facta ab excommunicato tenet cap. cum illorum. de senten. excommu. Item matrimonium ab excommunicato contractum tenet capit. significasti. de eo qui duxit in matrimon. quam poll. per adult. Eucharistia etiam per excommunicatum consecrata, verum est sacramentum. argumen. cap. de homine. de celeb. Miss. sic etiam excommunicatum confirmatum nemo iterum confirmare audet. & excommunicatus ordinatus, sacramentum ordinis suscipit, licet illius executionem non accipiat. cap. 1. de eo qui furt. ordin. suscip.

Nec huic obstat quod excommunicatus a perceptione sacramentorum sit separatus; quoniam id verum est in eo sensu quod male facit sciens & prudens ea percipiendo; non tamen in hoc, quod ea sint ipso iure nulla, vt in alijs sacramentis, quæ iterari possunt, & etiam in illis quæ iterari nequeunt, manifestum est. Nau. d. §. cautus. num. 31.

Confessarius pœnitenti contrarius in opinione an ipsum absoluere possit. Cap. XXXV.

SVMMARIVM.

1 *Confessarius pœnitentem sibi parere nolentem, an absoluere posit.*

2 *Pars affirmatiua, vt verior ab authore defenditur.*

3 *Ignorans probabiliter ius aliquod humanum, contrafaciendo non peccat.*

4 *Matrimonium inter aliquos non valere sciens, an cum eis dissimulare posit, & debeat.*

5 *Confessarius pęnitenti consulere potest, vt suam opinionem sequatur.*

In

1 IN hac quæstione difficili, an scilicet confessarius absoluere possit confitentem, qui non vult parere confessario, eo quòd ipse confitens sequitur alios Doctores, contrarium eius quod confessarius tenet opinantes, & credentes: Exempli gratia, confessarius est in ea opinione, quod non licet alicui, etiam cum licentia Papæ, habere plura beneficia, quorum vnum est suo statui sufficiens.

At vero, qui confitetur est in contraria opinione, secutus alios Doctores, qui tenent contrarium, & ideo non vult ei parere. Quidam existimant in hoc casu pęnitentem illum absoluendum non esse, immo quod eum absoluendo confessarius peccaret, ea ratione moti, quia sicut confessarius in eo euentu a pœnitente interrogatus, an hoc ei liceret, non posset ei iustè respondere, id ipsi licere, quia ita respondendo, aut consulendo, illud agendum consuleret, quod ipse maxime credit esse illicitum, & contra legem Dei, & contra conscientiam suam; quod non licet. Roman. 14. & c. fin. de rescrip. ita neque ob eandem causam pœnitentem illum absoluere licite potest.

Sicut a simili, Medicus opinans aliquid maxime ęgroto noxium, et toxicum esse, non potest propter aliorũ sententiam contrariam ei suadere, seu consulere, vt id, quasi conuenientem medicinam, sumat.

2 Probabilior tamen eorum opinio est, qui affirmant confessarium licite posse pœnitentem illum absoluere. Nauar. in capit. si quis. de pœnit. distin. 7. numer. 67. Pro qua sententia facit cap. Quia circa. de consang. quod habet, dissimulari posse cum his, qui bona fide putant, legitimum esse inter se Matrimonium, si ex separatione graue scandalum sequi dubitaretur.

In quo casu dici nequit, id licere, ob tolerantiam Papæ ex certa scientia manantem, quæ vim dispensationis habet, ex glossa, & Panormitan. ibidem, qui docent, aliud esse impunitate & facto tolerare, aliud respondendo dicere, toleramus, vel toleratur. Nam priore casu, vt plurimum non inducitur dispensatio, capit. cum iam dudum. de præben. posteriore autem inducitur, quod caput illud, quia circa. probat. ex Panorm. in cap. nisi. colum. pen. de præben. quæ responsio vera non est, quia etiamsi talis dissimulatio Papæ vim dispensationis obtineret, non tamen propterea matrimonium illud, quod nullum erat, roboratur, sine animo de nouo contrahendi.

Non enim sufficit, vt Matrimonium inter aliquos consanguinitate coniunctos roboretur, quod superueniat legitima dispensatio, nisi matrimonium quoque noue contrahatur, vt clarè colligitur, ex capit. 1. de eo qui duxit in matrim. quam poll. per adult. & glossa ibidem. vnde sola dissimulatio Episcopi etiam cum expressa Papæ dispensatione efficere non potuit matrimonium validum sine nouo consensu; multoque minus illud cum sola implicita Papæ dispensatione effecit. Nauar. cit. num. 69. & 70.

3 Neque etiam dicere possunt contrariæ opinionis authores, illos, de quibus agitur in illo cap. quia circa. a peccato excusari ex ignorantia, Papam tamen, vel Episcopum, qui sciebant eorum Matrimonium inualidum esse, non excusari a peccato negligentiæ monendi eos.

Hoc enim ex eo falsum esse constat, Quia cum quis ob ignorantiam probabilem iuris saltem humani, bona fide aliquid facit, quod non præiudicat tertio, faciendo illud non peccat; Neque tenetur parochus, Episcopus, aut alius aliquis eum illius erroris admonere, vt rectè docent Adrianus in 4. de confess. dub. 7. post quintam quæstionem, & alij: immo male faceret si moneret, & ex hoc aliquod scandalum immineret. Vnde Adrianus ibidem. colum. 4. sub finem, optime docet, eum Sacerdotem, qui solus nouit, quod mariti vxor propria viuebat, quando hæc secunda, quæ ipsi confitetur, ei nupserat ignorans, quamuis sciat eam confitentem verbis suis fidem habituram, non teneri tamen ei hoc indicare, immo, si hoc indicaret, male facturum; cum in detectione nulla sit vtilitas, & ex apertione illius secreti, perplexitatem, vel difficultatem illi incuteret. Mulier namque sciens eum verum maritum suum non esse, forte vellet discedere cum scandalo mariti ignorantis; vel forte vellet adhærere, & maritus nolet de nouo consensum in Matrimonium præbere. Naua. cit. num. 71. 72.

4 Est igitur casus in d. capit. Quia circa. in quo, qui credit, Matrimonium inter aliquos non valere, cum eis dissimulare potest, etiamsi superior, & eis dicere in bono statu viuere, immo & debet, quando scandalum ex contrario facto nasci dubitaretur, Cui consequens est etiam confessarium posse absoluere pœnitentem, quem videt ignorantia iuris humani probabili a peccato excusari; maxime si suspicaretur eum de veritate monitum illam non amplexurum. Immo Palud. in 4. distinct. 17. quem refert, & sequitur S. Anton. 1. par. tit. 3. capit. 10. §. 10. colum. 10. docet, confessarium qui dubitat, num illud, cuius confitentem non pœnitet, sit mortale, quod pœnitens negat esse, quinimmo ait, se consilio peritorum illud fecisse, de quibus ob eorum vitam, & eruditionem probabile est bene consuluisse, iudicio pœnitentis se posse conformare. Nauarr. cit. num. 54. & 73.

5 Sed neque contrariæ opinionis ratio aliquid valet dicimus; enim, posse confessarium pęnitenti consulere, vt suam opinionem sequatur; hoc enim non est contra scientiam agere. Siquidem aliud est, me credere aliquid esse faciendum; aliud te contrarium agentem excusari, vt ex Extrauag. Graue. de reliq. & ven. Sanct. constat.

Potest

Potest enim quis firmiter credens B. Virginem conceptam fuisse sine peccato originali, consulere alteri contrariam opinionem menti, vt sua opinione vtatur. Deinde vt docet Adrianus dubio septimo columna penultima. Si sacerdos solus nouit affinitatem impedientem Matrimonium esse inter confitentem, & Bertam, quamuis Matrimonium sit inutile, potest ei consulere, & suadere vt eam pro vxore, maritali affectu tractet. Nauar. cit. num. 74.

Illa vero similitudo de Medico allata non est ad propositum. Quia in casu nostro nullum est periculum agenti, aut consulenti, cum dicatur iusto errore excusari a peccato: At vero ibi est periculum mortis ægroto, & Medici consulentis opinione, & ita non potest illi periculo, quamuis solum sit opinatum, & fortassis a veritate alienum causam dare.

Potest tamen dicere ægroto, eum, (si alij fuerint eo doctiores, & peritiores) sequendo eorum consilium non pecca turum; quãuis fuerit contra suam sententiam, & opinionem secundum Adrianum. & Naua. cit. num. 75.

Satisfactio quid sit, & quæ opera pro poenitentia imponi, & assumi possunt. *Cap. XXXVI.*

SVMMARIVM.

1 *Satisfactio quot modis accipi potest.*
2 *Satisfactio quidnam sit, & qualiter definitur.*
3 *Peccans Deo pro iniuria ei facta satisfacere tenetur.*
4 *Satisfactio qualiter a S. Augustino definitur.*
5 *Pœnitentiæ a confessarius impositæ regulariter de operibus aliàs indebitis intelliguntur.*
6 *Confessarius opera aliàs debita in pœnitentiam iniungere potest.*
7 *Satisfactio quæ fit Deo pro peccatis, an rationem habeat iustitiæ.*

1 Satisfactio, vt docet Scotus in quarto distinct. 15. quæstion. prima bifariam accipi potest, videlicet large, id est, pro solutione cuiusuis modi debiti; stricte uatem pro tertia parte Sacramenti pœnitentiæ. Generaliter autem accepta comprehendit restitutionem, est enim genus ad ipsam, vt innuit glossa capit. peccati venia. de regul. iur. in 6. stricte uero, seu specialiter ab illa differt; eo quod restitutio est redditio rei acceptæ, vel damni illati recompensatio, seu repositio rei in eum statum quem habuit. l. restituere. ff. de verb. signific. & latius tradunt Doctores in quarto distinctione decimaquinta. Non enim est solutio ratione culpæ contra Deum commissę, immò potius est cessatio a peccato iuxta communem sententiam in quarto distinction. 15. & colligitur ex capit. sæpe. de restit. spoliat. & Nauar. in capit. satisfactio, num. 1. de pœnit. distinct. 3.

2 Satisfactio specialiter accepta, nempe pro tertia Sacramenti Pœnitentiæ parte, *est compensatio facta Deo, seu passio voluntaria pœna pro peccato ad Deum offensum placandum, cum proposito amplius non offendendi eum.* ex S. Thom. quarto distinction. 15. quæstiun. prima articul. primo quæstion. prima & alijs.

Dicitur tamen *passio*, potius quam compensatio, quia compensatio propriè non est simplex solutio, sed debiti & crediti inuicem inter se contritio, qualis non videtur omnis, de qua loquimur, satisfactio. Dixi, *voluntaria*; quia debet esse actus virtutis, ex S. Tho. in quarto distinction. 15. articul. primo, & alijs; omnis autem actus virtutis debet esse voluntarius, vnde & pœnæ, quæ licet aliquo modo inuoluntariæ sint, quia tamen sub ratione boni libere a voluntate eliguntur, vere satisfactoriæ sunt, vt colligitur ex eodem Sanct. Thom. 1. 2. quæstio. 13. articul. sexto. Quo fit, vt etiam per mortem, & alia mala etiam a Deo ipso nobis missa, & quæ necessario subimus possumus satisfacere, voluntarie acceptando illa in purgationem peccatorum, vt probat S. Thom. in quarto distin. 15. quæst. prima. articul. quarto quæstiun. secunda, & nuper definiuit Concilium Tridentinum in session. 14. capit. 8. & 9. & can. 13. Dixi, *poenæ*, accipiendo nomen hoc generaliter pro quacunque læsione, labore, & dolore animi, corporis, honoris, vel pecuniæ, vnde oratio, licet frequenter sit valde dulcis, & suauis, quatenus tamen aliqua ex parte fatigat mentem, dici potest pœna satisfactiua, vt tradit S. Tho. in quarto distin. 15. quæstio. prima articul. quarto quæst. tertia. Dixi, *pro peccato*, ad differentiam passionum, quæ ob aliud assumuntur. Dixi, *cum proposito amplius non offendendi Deum*; quia hoc videtur esse de substantia veræ satisfactionis, vt colligitur ex S. Thom. vbi supra quæst. 1. artic. 3. & Nauar. cit. numer. 2. 3. 4. 5. & 6. & Manua. cap. 3.

3 Hinc infertur primo, eum, qui peccauit, non solum teneri ad damnum illatum alteri restituendum, si quod intulit. capit. si res. 14. quæst. 6. & capit. peccatum. de regu. iur. in 6. verum etiam ad satisfaciendum Deo pro offensa, & iniuria irrogata ei per rebellem transgressionem eius mandatorum, siue alteri noceat, siue non; hoc est necessarium est pœnitenti propositum Deo satisfaciendi in hac vita per pęnitentiam, aut indulgentiam, vel in purgatorio per pęnam. Nauar. citat. numer. 1.

4 Infertur secundo, quis sensus sit definitionis S. Augustini de satisfactione in capit. 54. de eccles. dogmatibus vbi ait, satisfactio est causas peccatorum excidere, & illorum

F sug-

suggestionibus aditum non indulgere. Cum enim satisfactio duo respiciat, quorum vnum est redditio debiti, seu placatio offensi, alterum vero est cautio, & abstinentia a nouo debito, & a noua offensa; Doctor ille sua definitione solum hoc secundum expresse tangit, primum vero tantummodo insinuat; nam definiendo expresse oportere cauere a nouo peccato, nouaque offensa, tacitè videtur dicere oportere peccati pœnitere, vel offensæ pœnam pati. Per causas vero quas excidere oportere dicit, non remotam illam peccandi causam videlicet fomitem peccati originalis; quæ causa licet diminui possit, omnino tamen tolli humanitus nequit, sed causas peccandi, & occasiones propinquas intelligit, vt recte Sanct. Thom. in quarto distin. 15. annotauit. & Nauarr. cit. numer. 7.

5 Pœnitentiæ, quæ a confessarijs imponuntur, communiter & regulariter de orationibus, ieiunijs & alijs operibus alias indebitis sunt intelligendæ. Cum enim confessarius minister ecclesiasticus sit, ad tutiorem partem iudicium suum inclinat, ideoque id quod est amicitiæ præteriens, ad id, quod est iustitiæ, se conuertit. Et quoniam ex parte iustitiæ inest satisfactioni, vt ex alias non debitis fiat; ideo confessarij opera alias debita non imponere censentur, sed opera solum illa ad quæ alias pœnitens non tenetur. Nauarr. in cap. qui vult. num. 44. de pen. dist. 6.

6 Potest tamen confessarius opera alias debita in pęnitentiam imponere, quæ si ad eum finem fiant, & applicentur, virtute clauium pęnitenti proderunt, si in charitate fiant. Vt tradit, & probat Caietanus tomo 1. opusc. tract. 6. quæst. 1. & Nau. cit. numer. 40. & 44.

Siquidem vnum & idem opus a vario procedens principio, varium habet effectum, & variæ virtutis fit actus, verbi gratia, ieiunium, quo veretur quis, ne plus satis comedat, abstinentia est: idem, si eo vtatur, vt libidinem reprimat, castitas est, si autem, quo Deo quis se hostiam exhibeat, religio, & sacrificium est, si vero quo pro peccato satisfaciat, pęnitentia est, vt ex S. Th. 2. 2. q. 85. ar. 3. colligitur.

Sicut econtra mala eo peiora sunt, ceteris paribus, quo pluribus è fontibus manant. Si enim fornicatur quis, quo & delectetur simul & furetur, fornicatio, & furtum erit. Præterea vnum & idem opus alias debitum Deo, sufficit & ad illud soluendum, & ad bene merendum vitam æternam, & consequenter, immo & maiore cum ratione, potest esse satisfactorium pęnæ pro peccatis debitæ. Quod si per opus alias debitum, solui poterit & debitum, & etiam simul effici, vt ex iustitia ei reddatur præmium vitæ æternæ, multo magis sufficiet, vt etiam sit satisfactorium pro pęnā in purgatorio debita.

Nec certe vlla ratio est, cur in casu, quo tenetur eleemosinam facere pęnitens, illam in satisfactionem pęnitentialem confessarius dirigere non possit. Quæ res ex eo corroboratur, quod multorum laudanda confessariorum antiqua consuetudo habet, vt absoluto dicatur; Quicquid boni feceris, & facere proponis, & proposueris, & mala quæ sustines, & sustinebis, sint tibi in remissionem peccatorum &c. Nauar. cit. numer. 41. 42. & 43.

7 Nec obstat, quod pro decem, quæ debeo Petro ex emptione, non possum ei satisfacere per decem, quæ mutuo ab eodem accepi l. prima ff. de solution. & proinde neque ieiunio, quod alia ratione debeo, possum pro peccatis soluere. Nam vt bene notat Caietanus tomo primo opusc. tract. sexto, quæstione prima illud verum est solum de satisfactione, quæ est intra limites iustitiæ, non autem de satisfactione illa quæ magis naturam amicitiæ, quam iustitiæ sapit: quia illa ius attendit, hæc autem voluntatem offensi & offendentis respicit, quod amicitiæ magis est, quam iustitiæ.

Quia igitur Deus non omnimodam a nobis iustitiam requirit, sed potius instar amici nobiscum agit, proinde Deo saltem ex ratione amicitiæ, ex operibus alias debitis pro peccatis satisfacere possumus. Quæ omnia clare ex Concilio Tridentino sessione decimaquarta, capitulo nono, & cap. decimotertio colliguntur, vbi hæc habentur verba; Tanta est diuinæ munificentiæ largitas, vt non solum pęnis sponte a nobis pro vindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio impositis, sed etiam temporalibus flagellis a Deo inflictis, & a nobis patienter toleratis apud Deum patrem per Christum Iesum satisfacere valeamus. & clare ex Nauar. cit. numer. 44. 45.

Poenitentia in mortali facta, an sit satisfactoria. Cap. XXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia a confessario imposita, in peccato mortali facta, valet.*

2 *Opinio Doctorum dicentium satisfactionem extra charitatem factam non valere, refellitur.*

3 *Opus sacramentale recedente fictione sortitur effectum.*

4 *Caietani opinio de satisfactione sacramentali, eiusque valore, examinatur.*

1 PRimo certum est, & quasi communis Doctorum sententia, omnem pęnitentialem satisfactionem a confessario impositam,

sitam, etiamsi extra charitatem fiat, sufficientem esse, quoad forum militantis ecclesiæ, ita vt non teneatur eam iterare, vt docent Scotus in quarto distin. 15. quęstio. 2. & Durandus & alij in quarto distinct. 16. & Caietanus tomo primo opusc. tract. sexto, quæstione prima Quorum omnium ratio est, quia satisfactio huiusmodi sacramentalis est, quippe quæ tertia pars est sacramenti, & proinde per hoc satisfacit ecclesiæ, etiamsi informis sit, sicut etiam & per confessionem informem ecclesię pręcepto satisfit.

Præterea hoc ipsum ex consuetudine ecclesiæ manifestum est, non enim solum ieiunia, & eleemosinas, verum etiam neque orationes solita est ecclesia iterum imponere pœnitentibus, qui eas semel soluerunt. Nauarr. in cap. qui vult. num. 5. de pęniten. distin. 6.

2 Secundo, quamuis multi Doctores in 4. distinct. 15. & distinct. 16. vt Sanct. Thom. Bonauen. Richar. Durand. ibidem, & Caietanus tomo primo opusc. tract. 6. quæstione prima. existimant, nullam satisfactionem sacramentalem extra charitatem factam, quicquam prodesse ad expiationem pœnæ pro peccato apud Deum debitæ, eo quod opera illius, qui mortali culpa est infectus, & consequenter Dei hostis est & inimicus, Deus in satisfactionem culpæ illius non acceptat; Tamen verius sentiunt Scotus in quarto distinct. 15. quæstione prima & Parisienses ibidem, existentem in peccato mortali posse pro temporali pœna suis peccatis per contritionem deletis debita satisfacere; quia hæc opinio magis Dei misericordiam exaltat, sicut altera Dei iudicium inculcat, miserationes autem Dei super omnia opera eius psal. 144. & ideo Apostolus Iacobi 2. ait, & misericordia superexaltat iudicium.

Pro qua opinione facit, quod pœna veniali debita, temporaria est, sicut & pęna mortali iam condonato præscripta; veniale autem sine mortali deleri potest. Nauarr. cit. num. 46. & in d. cap. qui vult. §. sacerdos num. 27. & 28.

Tertio, ex opinione omnium poenitentia, & satisfactio sacramentalis extra charitatem facta, valida erit, quando recuperata charitate poenitens ad cor redierit. Nam regulariter opus sacramẽtale, vtpote opus Dei recedente fictione sortitur effectum, vt de baptismo constat in capitu. Tunc valere. de consecrat. distin. 4. & pari ratione de confirmatione, ordine, confessione, & extrema vnctione idem esse iudicandum. Satisfactio autem sacramentalis pars sacramenti est, vimque habet ex clauibus secundum omnes, & ideo si contingat, vt informis sit, sortietur effectum postea veniente forma nempe charitate, & per eam fuggata fictione. Naua. in d. c. qui vult. num. 48.

4 Quarto, quamuis Caietan. tom. 1. opusc. tract. 6. quæst. 1. dicat satisfactionem sacramentalem non sortiri postea totum effectũ, quem sortita fuisset, si in charitate facta fuisset, ea ductus ratione, quod sacramentalis satisfactio plus se tenet ex parte humani operis, quam diuini, scilicet, sacramenti. Cuius oppositum est in baptismo, in quo totum est opus Dei, & hominis est solum ministerium. Cum igitur in satisfactione sacramentali opus præcipuè est poenitentis, & parum habet sacramenti, ideo licet satisfactio sacramentalis informis aliquem effectum postea sortiatur ex illa parte, qua sacramentalis est, non tamẽ totum ex illa præcipua sui parte, qua humanum opus mortuum habuit. Quæ consideratio quamuis æqua videtur, quia tamen nullo scripturæ testimonio nititur, verius dicendum videtur, talem satisfactionem totum suum sortiri effectum accedente charitate, quem sortita fuisset si in charitate esset peracta, Quia magis, vel minus esse sacramentale, parum videtur facere, modo sit sacramentale. Nauar. cit. num. 49.

Poenitentiam sibi impositam a confessario, de consilio, vel de præcepto, poenitens an acceptare teneatur.
Cap. XXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiam a confessario impositam, pœnitens acceptare an, & quando teneatur.*

2 *Pœnitentiam semel acceptatam, pœnitens adimplere tenetur.*

3 *Pœnitentia imposita debet esse discreta.*

4 *Iudicis fori interioris, & exterioris in pœna imponenda, ratio diuersa.*

5 *Pœnitens quo sensu in manu Sacerdotis se ponere debere intelligitur.*

6 *Cap. Statuimus. de Maled. explicatur.*

7 *Pœnitens, religionis ingressum, in pęnitentiam sibi iniunctam, acceptare non tenetur.*

8 *Pęnitens ex contemptu, vel negligentia notabili, pœnitentiam discretè impositam non adimplens, peccat mortaliter.*

9 *Confessio legitimè facta, iteranda non est, ex eo solo, quod poenitens poenitentiam iniunctam, & acceptatam non impleat.*

1 IN hac quæstione satis difficili, & inter authores multum cõtrouersa, Quicquid S. Th. Palud. & alij in 4. dist. 20. Maior. in 4. dist. 17. q. 2. Almain. 4. d. 18. col. 4 & Roffensis in art. 5. contra Lutherum, & S. Anton. 2. par. tit. 14. c. 19. §. 18. poenitentem de præcepto, poenitentiam impositam acceptare, & acceptatam adimplere, velint obligari; eo quod confessarius superior est poenitentis, etiamsi

etiamſi pœnitens ſit Papa, ex gloſſ. ſing. in capitu. ſanè. 2. de offic. deleg. Homo autem ſub peccato obedire tenetur ſuperioris præcepto, vnde 1. Reg. 15. dicitur, ſi quis principi non obediat, morte moriatur.

Verior tamen ſententia eſt, Quod pœnitens non tenetur de pręcepto antequam abſoluatur pœnitentiam impoſitam a confeſſario acceptare, ſed liberum ei eſt acceptare, vel non acceptare; & ſatis eſt vt ea mente, ſit, vt velit in hoc ſeculo, vel in purgatorio de eis ſatisfacere, ita vt abſoluatur a confeſſario, ſi eum abſoluere voluerit.

Quod ſi confeſſarius illum abſoluere noluerit, niſi pœnitentiam diſcrete taxatam ſuſcipere velit, iuſte quidem confeſſarius ei abſolutionem negare poteſt, & iuſtè etiam poteſt pœnitens alium adire confeſſarium, cui confiteatur ex integro, quem minorem ei pœnitentiam impoſiturum iri credat: Si tamen pœnitentiam iniunctam pœnitens ſemel acceptauit, vel non renuit, nec ad alium confeſſarium, a quo abſolueretur, refugit, ante abſolutionem compelli non poteſt eam pęnitentiam acceptare, ſi non vult abſolui; ſi tamen acceptauit, vel non renuit, & abſolutus ſit, eam adimplere tenetur. Nauarr. in capit. 1. §. ponat. numer. 4. 5. & 6. de peniten. diſtinct. 5. & in c. contrarium. num. 17. ead. diſt.

2 Ratio autem cur in vno caſu eam adimplere tenetur, & non in altero, eſt, quod quemadmodum vouere conſilij eſt, reddere tamen votum eſt præcepti: capitu. Magnæ. de voto. ita pęnitentiam acceptare, ſi non abſolutus abire velit; liberum videtur pęnitenti, modo velit ipſe aliter, quam per pęnitentiam iniunctam hic ſatisfacere, vel ſaltem in purgatorio: acceptam vero adimplere tenetur; non tantum ea ratione, quod acceptauit; quantum ea, quod a confeſſario ad id ligatus fuit, tanquam a iudice, qui perinde habet poteſtatem ligandi, ac ſoluendi, iuxta Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. capit. 8. & can. 15. quamquam Sotus in quarto diſtinct. 18. quæſt. 2. putat, confeſſarium non poſſe ligare pęnitentem inuitum ad illam pęnitentiam ſine ipſius acceptatione. Nauar. in dict. capit. contrarium. numer. 17. in Man. capit. 26. numer. 20. Hinc in capit. ſignificauit. de pęnitent. & remiſſ. habetur, Quod propter auſteras pęnitentias non ſint pęnitentes a ſeruitio Eccleſiæ retardandi.

Et Hoſtienſis in ſumma de pęniten. & remiſſ. §. & an ficte. verſic. quid de operibus. ait, potius ſolam orationem Dominicam iniungendam eſſe pęnitenti, quam dimittere illum inſolutum. Immo Caietanus in Summa. verbo. ſatisfactio, ait, tantam poſſe pęnitentis eſſe indiſpoſitionem, vt ſine vlla penitus pęnitentia abſolui poſſit, modo, pęnitens velit ſaltem in purgatorio ſatisfacere.

Præterea pęnitentia iniuncta a Sacerdote, ſi non eſt tanta, quantam peccata pęnitentis exigunt, non erit ob eam peractam abſolutus a tota pęna, ſecundum Sanct. Thom. & alios in quarto diſtin. 20. vnde ſicut pęnitētia iniuncta, & acceptata, & peracta non liberat penitus a purgatorio, ita videtur æquum, ne quis cogatur illam iniunctam ſuſcipere. Nauar. in dict. §. ponat. numer. 5.

3 Debet, tamen pęnitentia iniuncta eſſe diſcreta, quia ſi indiſcretè iniungeretur, ex omnium opinione pęnitens eam acceptare non teneretur; qualis eſſet ſi melancholico, & ad deſperationem prono imponantur ea quæ melancholiam, & triſtitiam augent, vt ſunt ieiunium panis & aquæ, & vitatio recreationum honeſtarum cum perſonis honeſtis, ex Richardo in quarto diſtinct. 18. artic. 5. Item ſi quis pęnitenti debiliſſimo multa ieiunia iniunxerit, aut lectionibus faciendis, uel reddendis, & precibus horarijs multis dicendis occupatiſſimo, pſalterij, vel magnæ illius partis multarum aliarum precationum onus impoſuerit; non teneretur ea acceptare. Immò tanta poteſt eſſe aliquando pęnitentis contritio, vt nulla pęnitus ei ſatisfactio, & pęnitentia ſit imponenda. capit. Menſuram. de pęnitent. diſtinct. 1. Quæ vero poenitentia penitus æqua ſit, & quæ non ſit maior condigna, vel minor, nullus præter Deum arbitrari poteſt. d. cap. menſuram. Nau. cit. nu. 8.

4 Nec iſtis obſtat quod confeſſarius Superior ſit, vt ei pęnitens obedire teneatur; illud enim ſi quis principi non obedierit, morte moriatur, & huiuſmodi, intelligitur de his, quæ iuberi poſſunt volenti, & nolenti, non de his, quæ volenti tantum, qualis eſt hæc pęnitentiæ iniunctio. Iudex enim fori exterioris delinquenti velit, nolit, pęnam meritam imponere poteſt, non autem iudex fori interioris; cuius differentiæ ratio eſt, quod forum internum reſpicit tantum vtilitatem animæ pęnitentis; & ita pęnitentia in eo foro iniuncta, quaſi mandatum in ipſius vtilitatem factum in conſilium tranſit l. 2. §. fin. ff. mand. quamuis ab illo differat; quia hæc pęnitentia acceptata neceſſario adimplenda eſt argu. capit. tempora 26. quæſt. 7. illud autem mandatum etiam poſt acceptationem non ligat d. l. 2. ff. mandat. forum autem externum commune & publicum bonum reſpicit. Nauarr. cit. numer. 11.

5 Hinc infertur primo, quomodo intelligendum ſit illud capit. 1. §. ponat. de pęniten. diſtinct. 5. vbi dicitur, quod pęnitens ponere ſe debeat omnino in poteſtate iudicis, in iudicio ſacerdotis, nihil ſibi reſeruans ſui, ſed paratus ſit omnia eo iubente facere. Illud enim dicitur conſulendo, non præcipiendo, ſicut & alia multa illius capitis, vel

etiam

etiam intelligitur, ita vt non contemnat pęnitentiam impoſitam adimplere, ſic enim erit mortale eam non implere ex contemptu, alias non; vel etiam intelligi poteſt de his, ad quæ pœnitens tenetur etiam ſecluſo confeſſarij præcepto, tenetur enim pęnitens obedire confeſſario præcipienti ei vt eijciat concubinam è domo, aut famulam, cui periculoſè conuiuit, tenetur etiam vitare omnes occaſiones proximas delinquendi. ex Richar. in quarto diſtinct. 18. artic. 8. quæſt. 5. & Adrian. in quarto de pęniten. tenetur etiam obedire confeſſario pręcipienti ei reſtitutionem male ablatorum, ſecundum omnes. argum. capitu. ſæpe. de reſtitut. ſpoliat. & Sanct. Thom. ſecunda ſecundæ quæſt. 62. art. vlt. Primus tamen intelligendi modus germanior videtur. Nauar. cit. numer. 9. & 10.

6 Infertur ſecundo, quis ſenſus ſit capitu. ſtatuimus, de Maled. vbi dicitur, Qui pęnitentiam ſuſcipere renuerit, ei ingreſſus Eccleſiæ interdicendus eſt, & in obitu eccleſiaſtica careat ſepultura. Hoc enim de fori exterioris pęnitentia, non autem interioris intelligendum eſt, conſtat enim confeſſarij muneris, & poteſtatis non eſſe pęnitenti nolenti pęnitentiam impoſitam ſuſcipere, vel iniunctam implere, eccleſiæ ingreſſum interdicere, aut eccleſiaſtica priuare ſepultura talem, ne hac ratione confeſſionem reuelaret. Nau. cit. num. 13.

7 Infertur tertio, Non teneri pęnitentem ad acceptandum religionis ingreſſum in pęnitentiam ſibi iniunctum: quia religionis ingreſſus voluntatis eſt, & præcipi non poteſt c. integritas 32. q. 1.

Neque poteſt confeſſarius iniungere alicui carcerem perpetuum, quo ſolo pane veſcatur, & aquam ſolam bibat, cum hoc grauius ſit quam religio. Quod ſi aliquot canones, vt capit. ſi ille. diſtinct. 50. capit. dictum. diſtinct. 81. capit. de lapſis 16. quæſt. 6. capit. admonere 33. quæſt. 2. capit. tuæ. de poenis. dicant aliquem eſſe recludendum in Monaſterium ad agendam poenitentiam, intelliguntur loqui ſolum in foro exteriori, non de interiori conſcientiæ foro.

Sed neque canones illi 47. poenitentiales, quos colligit Hoſtien. in ſumma. de poeniten. & remiſſ. ad hoc inſtituti ſunt, vt poenam in eis contentam poenitenti volenti, nolenti confeſſarius imponat, ſed vt volenti tantum iniungat, aut iudex eccleſiaſticus in foro poenitentiali exteriori, ideſt, cum agitur ad poenitentiam, tantum eam ſubire præcipiat.

Neque pro peccato publico & manifeſto, cogi poteſt poenitens a confeſſario vt poenitentiam publicam ſubeat & ideo cap. 1. de poeniten. & remiſſ. quod habet, manifeſta peccata non eſſe occulta poenitentia purganda, in foro conſcientiæ penitus interiori locum non habet. ex S. Anton. 5. par. tit. 14. capit. 17. §. 6. & Nauarr. cit. numer. 14. 15. & 16.

Poenitentia vero quæ a religioſis in capitulo delinquentibus imponitur, eo quod imponitur a ſuperiore iuriſdictionem etiam in foro exteriori habente, quamuis non ſit ſacramentalis, ligat. Nauarr. in capitu. qui vult. numer. 12. de poeniten. diſtinct. ſexta.

8 Infertur quarto peccare mortaliter poenitentem, qui per contemptum vel negligentiam notabilem non adimplet poenitentiam diſcrete impoſitam, contemptus enim efficit, vt peccatum ſit, quod alioqui non eſſet, ſecus autem ſi ex obliuione, vel negligentia leui eam non adimpleret, tunc enim mortale non erit, vt colligi poteſt ex his quæ docent Gerſon ſecunda parte 33. alphab. ſub litera F. & ſub litera M. & Caieta. prima 2. quæſtio. 77. articul. quarto. & Nauarr. in capit. contrarium. numero 18. de poeniten. diſtinct. 5.

9 Infertur quinto, confeſſionem legitimè factam, non eſſe iterandam ex eo ſolo capite, quod pœnitens pœnitentiam iniunctam & acceptatam non impleuerit, ſiue eam ex contemptu, ſiue ex negligentia, ſiue ex obliuione omiſerit, ſed ſatis eſt quod confiteatur obliuionem, negligentiam, vel contemptum quo pœnitentiam acceptam adimplere omiſit ex Sanct. Thom. Quodl. primo articul. 12. & quarto diſtinction. 17. quæſtio. tertia articul. tertio querela 5. Maior quarto diſtinction. 17. quæſtio. ſexta Adrian. in quarto de confeſſ. quæſtion. ſexta colum. pen. in fine. Caiet. verbo. confeſſio iteranda. Nauarr. in d. c. contrarium num. 19. & 20.

Quia qui ſemel legitime confeſſus eſt ſua peccata, cogi non poteſt vlla humana auctoritate vt eadem peccata iterum confiteatur. Sic tamen pœnitentiam diſcretam impoſitam & acceptatam adimplere omittens peccat. Vnde falluntur Rich. in quarto diſtinction. 17. articul. ſecundo quæſt. 8. argum. 4. Anton. 3. par. tit. 14 capit. 19. §. 19. & Syluester verbo. confeſſio 1. q. 3. qui ex ſola omiſſione pęnitentiæ iterandam eſſe putant confeſſionem.

Quorum opinio ſolum vera eſt, quando poenitens ex eo quod conſiderat poenitentiam ſacramentalem, ſiue illam quæ a confeſſario imponitur, maioris efficaciæ ac virtutis eſſe, quam illam, quæ ſponte a poenitente ſumitur, & mente reuoluens maiorem forte poenam a Deo condonari ob vnius diei ieiunium a cõfeſſario pręceptum, quam quatuor dierum ab ipſo pęnitente aſſumptum, velit Deo poenitentia ſacramentali ſatisfacere, tunc enim talis poenitens iterum confiteri tenebitur peccata omnia, vel ſaltem illa ob quæ poenitentia principaliter impoſita fuit, ſi confeſſarius ille, cui

prior

prior confessio facta erat non inueniatur, vel iam oblitus sit peccata quæ ei confessa fuerunt, & pęnitentiam non recordetur: Sin vero pœnitens nolit satisfacere per poenitentiam Sacramentalem, sed per aliam sua sponte suscipiendam in hoc sæculo, vel in Purgatorio, tunc propter omissionem poenitentiæ impositæ confessionem iterare non tenebitur; Quia sicut non tenetur omnem poenitentiam acceptare, ita neque poenitentia sacramentali pro omnibus satisfacere tenetur. Nau cit.num. 22. 23. & 24. Et hæc de sacramento poenitentiæ, & singulis eius partibus.

FINIS.

VENETIIS.
Ex Typographia Baretij Baretij.
MDCXV.